BUNCH OF THOUGHTS

M.S. GOLWALKAR

Table of Contents

ਤੀਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ - ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ
ਜਾਣ - ਪਛਾਣ
ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ : ਮਿਸ਼ਨ
I. ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵ ਮਿਸ਼ਨ
II. ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਪਨਾਹ
III. ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ *
IV. ਇੱਕ ਸਹੀ ਢਾਂਚੇ ਲਈ : ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ V. ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਸੱਦਾ
VI. ਸੱਚੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਮਾ ਲਈ
VII. ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜੀਓ ਅੱਠਵਾਂ . ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ
ਭਾਗ ਦੋ : ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੌਵਾਂ . ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ
1. ਮਹਾਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ
2. ਵੀਰ ਭਗਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ
X. ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਬੱਚੇ

XI. ਇੱਕ ਵੀਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ *

XII. ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ -

1. ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ : ਇਸਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ

2. ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ - ਇਸਦੇ ਫਲ

XIII. ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਲਈ ਸੱਦਾ

XIV. ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ

1. ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ " ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ "

2. ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ

XV. ਮੂਲ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ *

XVI. ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਤਰੇ

1. ਮੁਸਲਮਾਨ

2. ਈਸਾਈ

3. ਕਮਿਊਨਿਸਟ

ਭਾਗ ਤਿੰਨ । ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਰਸਤਾ (ਏ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ

XVII. ਇਤਿਹਾਸਕ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ

XVIII. ਇੱਕ ਏਕਾਤਮਕ ਰਾਜ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ

XIX. ਸਦੀਵੀ ਆਧਾਰ

XX. ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿਓ *

XXI. ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਜਵਾਬ *

XXII. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ

1. ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ

2. ਅੰਤਿਮ ਮਨਜ਼ੂਰੀ

XXIII. ਜਿੱਤ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ

XXIV. ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਲੜੋ *

1. ਸਹੀ ਉਪਾਅ

2. ਸਹੀ ਦਰਸ਼ਨ

XXV. ਜੰਗ ਵੇਲੇ ਕੌਮ (*)

1. ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦਾ ਸੱਦਾ

2. ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ

XXVI. ਸਬਕ ਨਾ ਭੁੱਲੋ (*)

XXVII. ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਰਹੋ (*)

ਭਾਗ ਤਿੰਨ । ਸਮਾਜਿਕ ਉੱਨਤੀ ਲਈ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਰਸਤਾ (ਅ)

XXVIII. '' ਛੂਤਛਾਤ - ਸਰਾਪ ਅਤੇ ਇਲਾਜ

XXIX. ਅਣਗੌਲਿਆ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ

XXX । ਮਨੁੱਖੀ ਛੋਹ , ਮਹਾਨ ਘੋਲਕ

XXXI. ਮਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਸੱਦਾ

XXXII. ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ

ਭਾਗ ਚੌਥਾ - ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ

XXXIII. ਤਕਨੀਕ ਜੋ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

1. ਸੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ

2. ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ

3. ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ

4. ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੱਦਾ

XXXIV. ਚਰਿੱਤਰ - ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ

XXXV. ਵੱਡੇ 'M' ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਬਣੋ

XXXVI. ਮਿਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ

XXXVII. ਆਦਰਸ਼ ਅਵਤਾਰ (*)

XXXVIII. ਉਸਦਾ ਆਖਰੀ ਸੰਦੇਸ਼

1. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ

2. ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੋ

3. ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਅਰਥ (*)

ਇਹ ਕਿਤਾਬ
http://www.rss.org/Encyc/2015/4/7/334_03_46_30_Bunch_of_Thoughts.pdf 'ਤੇ PDF ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਮੁਫ਼ਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।

http://www.golwalkarguruji.org/shri-guruji/thoughts/bunch-of-thoughts-book 'ਤੇ HTML ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਔਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹੋ।

ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

ਹਿੰਦੀ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਪੰਨੇ: 530

ਗੁਡਰੀਡਜ਼ https://www.goodreads.com/book/show/2931370-bunch-of-thoughts 'ਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ

[illegible] [illegible] of [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] of of [illegible] 'of [illegible] [illegible] of, [illegible]- of [illegible] 1925 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of 1940 [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] of of of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] of, [illegible] [illegible], of 1973 [illegible] of [illegible]

[illegible] of [illegible], [illegible] [illegible] of of [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] of [illegible] 'of [illegible] [illegible] [illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] 33 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of of [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] of of of [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] 'of [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

of [illegible] [illegible], [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'of, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] of of, of [illegible] [illegible] [illegible] of [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਵਾਲੀਆਂ ਜੋ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਗਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਇਹ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉੱਚ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਟਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸਹੀ ਕਾਰਜ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰਦੀ ਹੈ।

ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੇ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਜੇ ਲੱਖਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਮੂਹ ਦੇ ਜੀਵੰਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰੋ. ਐਮ. ਏ. ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ, ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਕਿੰਨੇ ਸੰਪੂਰਨ, ਕਿੰਨੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਕਿੰਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਕਿੰਨੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਵੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਢੁਕਵੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨਾਲ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਭਖਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਸਥਾਈ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਬੰਚ ਆਫ਼ ਥੌਟਸ' ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਥਾਈ ਕਦਰਾਂ- ਕੀਮਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਾਠਕ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਛਾਪੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੀਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇੰਡੈਕਸ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਟਾਈਪੋਗ੍ਰਾਫੀਕਲ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜੀਵਨੀ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ 1947-48 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਐਡੀਸ਼ਨ ਨੂੰ

ਵੀ ਉਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲੇਗਾ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। 'ਬੰਚ ਆਫ਼ ਥੌਟਸ' ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਮੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦਾ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਉੱਤਮਤਾ ਨਾਲ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਅਪੀਲ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਹ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰੋ. ਐਮ. ਏ. ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਿਲੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਡੂੰਘਾਈ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਲਈ।

ਅਸੀਂ ਯੂ.ਕੇ. ਦੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਐਸ. ਗੋਡਬੋਲੇ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਪਡੇਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੇ ਇਸ ਔਖੇ ਪਰ ਸੁਹਾਵਣੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

-- ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ - ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ

1906 (ਮਾਘ ਬਹੁਲ ਏਕਾਦਸ਼ੀ, ਵਿਸ਼ਵਵਸੂ ਸੰਵਤ - 19th ਫਰਵਰੀ 1906) ਨੂੰ ਨਾਗਪੁਰ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਾਮਟੇਕ ਵਿਖੇ ਜਨਮੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਧਵ ਸਦਾਸ਼ਿਵ ਗੋਲਵਲਕਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ 'ਗੁਰੂ ਜੀ' ਕਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਨੌਂ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕਲੌਤਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ 'ਮਧੂ' ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਰ-ਸੰਘਚਾਲਕ ਵਜੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਆਗੂ ਬਣਨਾ ਸੀ।

ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਸਨ, ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਹਿਸਲੋਪ ਕਾਲਜ ਤੋਂ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਲਈ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੀ ਹਿੰਦੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੂ ਨੇਤਾ, ਪੰਡਿਤ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀਆ ਦੇ ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਧਵ ਗੋਲਵਲਕਰ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅਲਮਾ ਮਾਸਟਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ 'ਗੁਰੂ ਜੀ' ਦਾ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਉਪਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗੁਣ ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਦੀਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭਾਕਰ ਬਲਵੰਤ ਦਾਨੀ ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੇ ਸਰ-ਕਾਰਿਆਵਾਹ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ) ਬਣੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ 1933 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਉਹ ਸੰਘ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਡਾ. ਕੇਸ਼ਵ ਬਲੀਰਾਮ ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਦੇ ਚੁੰਬਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆ ਗਏ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ। ਅਣਵਿਆਹੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਅਭਿਆਸ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ।

ਪਰ ਉਸਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇੱਛਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਖੋਜ ਲਈ ਸੀ। ਉਹ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ

ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਬੰਧ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ, ਆਪਣੇ ਪਿਆਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਸਮੇਤ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜਾਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਕੇ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਮੱਠ ਦੇ 'ਸਾਰਗਾਚੀ' ਆਸ਼ਰਮ ਲਈ 'ਸੰਨਿਆਸੀ' ਬਣਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਉੱਥੇ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੇ ਗੁਰੂਭਾਈ, ਸਵਾਮੀ ਅਖੰਡਾਨੰਦ ਦੁਆਰਾ 'ਮੰਤਰ ਦੀਕਸ਼ਾ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਉਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਆਸ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਵੀ, ਉਸਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ।

ਗੁਰੂ ਜੀ 1937 ਵਿੱਚ ਸਾਰਾਗਾਚੀ ਤੋਂ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ, ਦਿਲ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਸੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਨੇ ਜੂਨ 1940 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਸੰਘਚਾਲਕਸ਼ਿਪ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 33 ਸਾਲ (1940-1973) ਤੱਕ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਜੋਂ ਚਲਾਇਆ। ਉਹ ਸਾਲ ਭਰ ਆਪਣੀ ਅਣਥੱਕ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ, ਹਰ ਸਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੋ ਵਾਰ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸੱਠ ਵਾਰ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦਿੱਤੀ। ਆਪਣੀ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਤਾ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜ-ਸ਼ਾਸਤਰਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਰਐਸਐਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹਿੰਦੂ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਪੇਂਡੂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ 'ਸ਼ਾਖਾ' ਤਕਨੀਕ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਨ ਅਤੇ ਕਰਮ ਰਾਹੀਂ ਸੰਘ ਦੀ ਵਿਧੀ ਨੂੰ ਵੀ, ਹਰ ਛੋਟੀ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਹੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ, ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ 'ਮਨੁੱਖ-ਨਿਰਮਾਣ' ਸਾਧਨ ਬਣਾਇਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਸ਼ਾਖਾ ਨੈੱਟਵਰਕ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਭਾਰਤੀਯ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਾਘ, ਵਿਸ਼ਵ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਅਤੇ ਭਾਰਤੀਯ ਵਨਵਾਸੀ ਕਲਿਆਣ ਆਸ਼ਰਮ ਵਰਗੇ ਕਈ ਸਹਿਯੋਗੀ ਸੰਗਠਨ ਵੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਉੱਭਰਨ ਲੱਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਘ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਿਯੋਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਸਰੋਤ-ਮੂਰਤੀ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਨ।

ਭਾਰਤ ਭਰ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੰਪਰਕ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਨਬਜ਼-ਬੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਰੱਖਦੇ ਸਨ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਹ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਏਕਾਤਮਕ ਰੂਪ ਲਈ ਇਕੱਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਯੋਗ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸੀ। ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਗੜਬੜ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਾਪਾਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ; ਪਰ ਸਲਾਹ ਬੋਲ਼ੇ ਕੰਨਾਂ 'ਤੇ ਪਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਲਕ 'ਹਿੰਦੀ ਚੀਨੀ ਭਾਈ ਭਾਈ' ਦੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਨ, ਖੋਖਲੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਮੂਰਖ ਨਾ ਬਣਨ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੀਨ ਦੇ ਦੁਸ਼ਟ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰੋਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਕਰਨਗੇ। ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ, 1960 ਦੀ ਆਮ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਧੁੰਦਲੀ ਸੀ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਕਿ ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕੜਾਹੀ ਨਾ ਬਣਦਾ ਜੋ ਇਹ ਬਣ ਗਈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਅਟੱਲ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਇਆ। ਸਰ-ਸੰਘਚਾਲਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਤੀਹ ਸਾਲ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇਵਰਸ (ਮਧੂਕਰ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ ਦੇਵਰਸ) ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ 5th ਜੂਨ 1973 ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲਿਆ।

ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ
ਤੀਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ - ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ
ਜਾਣ-ਪਛਾਣ
ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ: ਮਿਸ਼ਨ
I. ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵ ਮਿਸ਼ਨ
II. ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਪਨਾਹ
III. ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ*
IV. ਇੱਕ ਸਹੀ ਢਾਂਚੇ ਲਈ: ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ V. ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਸੱਦਾ
VI. ਸੱਚੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਮਾ ਲਈ
VII. ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜੀਓ ਅੱਠਵਾਂ. ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ
ਭਾਗ ਦੋ: ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੌਵਾਂ. ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ
1. ਮਹਾਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ
2. ਵੀਰ ਭਗਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ
X. ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਬੱਚੇ
XI. ਇੱਕ ਵੀਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ*
XII. ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ -
1. ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ: ਇਸਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ
2. ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ - ਇਸਦੇ ਫਲ
XIII. ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਲਈ ਸੱਦਾ
XIV. ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ

1. [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible]"
2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

XV. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]*

XVI. [illegible] [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (□) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

XVII. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

XVIII. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

XIX. [illegible] [illegible]

XX. [illegible] [illegible] [illegible]*

XXI. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]*

XXII. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1. [illegible] [illegible]
2. [illegible] [illegible]

XXIII. [illegible] [illegible]

XXIV. [illegible] [illegible]*

1. [illegible] [illegible]
2. [illegible] [illegible]

XXV. [illegible] [illegible] [illegible] (*)

1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

XXVI. [illegible] [illegible] [illegible] (*)

XXVII. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (*)

ਭਾਗ ਤਿੰਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਉੱਨਤੀ ਲਈ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਰਸਤਾ (ਅ) XXVIII. ''ਛੂਤਛਾਤ - ਸਰਾਪ ਅਤੇ ਇਲਾਜ
XXIX. ਅਣਗੌਲਿਆ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ
XXX। ਮਨੁੱਖੀ ਛੋਹ, ਮਹਾਨ ਘੋਲਕ
XXXI. ਮਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਸੱਦਾ
XXXII. ਅਸੀਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ
ਭਾਗ ਚੌਥਾ - ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ
XXXIII. ਤਕਨੀਕ ਜੋ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
1. ਸੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ
2. ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ
3. ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ
4. ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੱਦਾ
XXXIV. ਚਰਿੱਤਰ - ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ
XXXV. ਵੱਡੇ 'M' ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਬਣੋ
XXXVI. ਮਿਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ
XXXVII. ਆਦਰਸ਼ ਅਵਤਾਰ (*)
XXXVIII. ਉਸਦਾ ਆਖਰੀ ਸੰਦੇਸ਼
1. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ
2. ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੋ
3. ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਅਰਥ (*)

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਪੁਨਰਜਾਗਰਣ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਘੱਟ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਨਿਰਮਾਣ (ਜਾਂ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ) ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਰਚਨਾਤਮਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਚਾਰਟਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਯੁੱਗ ਲਗਭਗ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾ ਰਾਮਮੋਹਨ ਰਾਏ ਦੇ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ, ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ, ਸ੍ਰੀ ਅਰਬਿੰਦੋ ਅਤੇ ਲੋਕਮਾਨਿਆ ਤਿਲਕ, ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਟੈਗੋਰ, ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਅਤੇ ਵੀਰ ਸਾਵਰਕਰ ਵਰਗੇ ਕਈ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਯਤਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਮ ਨਾਮ ਹਨ ਅਤੇ ਗਲੈਕਸੀ ਨੂੰ ਥਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ…….

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ (ਅਤੇ ਜਿੱਤ) ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ (ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ) ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਈ ਦੌਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਸਵੈ-ਯਾਦ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਹਵਾਬਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਚੇਤ ਖੋਜ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਤ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਜੋਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਯਤਨ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਪੱਛਮ ਦੀਆਂ ਕਈ ਉਲਝੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਤੀਤ ਦੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੋਹਨਦਾਸ ਕਰਮਚੰਦ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਬਿੰਬਾਂ ਦੇ ਇਸ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਖਮੀਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਮ.ਕੇ. ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੱਸੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ।

ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂਕਿ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਨੋਰਥ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ, ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਤ ਅਤੀਤ ਦੇ ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਜੈਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸਰੋਤਾਂ ਵਜੋਂ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪੈਟਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਲੰਬੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੀ, ਮਹਾਤਮਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਮੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਯੁੱਗ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਸੋਚ ਨੂੰ ਟਾਲਣ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਮਹਾਤਮਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹੋਏ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਅੰਤਮ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਹਿਰੂ ਮਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੋਜ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਹਿਰੂ ਕਦੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬਲੂਪ੍ਰਿੰਟ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵਜੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ "ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪੈਟਰਨ" ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਤੀਤ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬੇਅੰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਅਮੂਰਤ ਅਤੇ ਸਤਹੀ, ਵਧੇਰੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਅਤੇ ਜਮਾਤੀ ਟਕਰਾਅ ਦੀਆਂ ਅਣਸੁਲਝੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਿਤ ਅਤੇ ਢਲਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ (ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਵਚੇਤਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ) ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਘਾਟ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤਕ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਰਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਉੱਚਤਾ ਲਈ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪੱਧਰ ਇਸਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਰੋਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਇਸਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮਝ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ - ਸ਼ਾਕਾਂ, ਸਿਥੀਅਨਾਂ ਅਤੇ ਹੁਨਾਂ - ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਸਕਦੇ ਸਨ! ਸੀਕਵਲ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਪਤਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕਦੀਆਂ।

ਏਕੀਕਰਨ ਸੰਭਵ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਸਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ, ਸਹੀ ਰਣਨੀਤੀ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਵੰਡਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੀ ਗਲਤੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨਾਂ' ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ!

ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਵੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਤੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ 'ਵੈਲਟਨਸ਼ਾਊੰਗ' ਬਹੁਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਰਜੀਵ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਹੀ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੰਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਤ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਪੂਜਾ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਾਜਿਕ ਰੀਤੀ- ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ - ਭਾਵ ਸਿੰਧੂ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ। ਇਹ ਪੂਰਵ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਦੌਰਾਨ, ਕੁਝ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਜੀਵਤ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਅਤਾ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੱਛਮੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਿਤਾਬ ਹਿੰਦ ਸਵਰਾਜ ਇਸ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਪਰਦੇਸੀ, ਅਸੰਗਤ, ਕੱਚਾ, ਜਮਾਤੀ ਯੁੱਧ-ਗ੍ਰਸਤ, ਇਕਹਿਰਾ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਸਲ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਉੱਦਮ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ।

ਇੱਥੇ ਵੀ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਲਾਅ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਚਨਾਤਮਕ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮੂਰਤੀ-ਪੂਜਕ ਵਿਧੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਜਾ ਰਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀਵਾਦ (ਇਸਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੋਵੇਂ) ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀਵਾਦ ਦੇ ਸਥਾਈ ਤੱਤ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਹੱਤਵ ਵਿੱਚ ਪੱਕੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇ।

ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਧੇਰੇ ਠੋਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੇ 1925 ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਰੂਪ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ (ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਕੋਰ) ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਜਿਸ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਠੋਸ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਘਾਟ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਤੁਰੰਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੁਰਖੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ।

ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤਾਂ ਦੇ ਕੋਰਸ ਰਾਹੀਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਢੰਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਵਿੱਚ, ਸੰਘ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤਕਨੀਕ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਜਿਮਨਾਸਟਿਕ ਦੀ ਪਲੈਟੋਨਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਪਲੈਟੋ ਦਾ ਅਰਥ ਕਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ - ਇਤਿਹਾਸ, ਦਰਸ਼ਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਲਲਿਤ ਕਲਾਵਾਂ ਸਨ। ਜਿਮਨਾਸਟਿਕ ਤੋਂ, ਉਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੰਦਰੁਸਤ ਮਨ ਵਿਕਸਤ

ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤਾਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸਥਿਤੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਉੱਚ ਆਵੇਗਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀਣਾ। ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਦਰਸ਼ਕ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਲੈਟੋ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਨੇੜਿਓਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਲੈਟੋ ਨੇ ਹਿੰਮਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘ ਦੇ ਇੰਸਟ੍ਰਕਟਰ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਰੁੱਧ ਮੌਜੂਦਾ ਦਾਅਵੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ 'ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਸੰਗਠਨ' ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪਰਮ ਪੂਜਨੀਯ ਗੁਰੂਜੀ ਗੋਲਵਲਕਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਰੂਪਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਹਿਰ (ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਮਦਰਾਸ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ) ਵਜੋਂ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਈਰਖਾਲੂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀ- ਮੋਟੀ ਆਲੋਚਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਫਿਰਕੂ' ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ 'ਹਿੰਦੂ' ਹੈ।

ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦਾ ਵਾਹਨ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਮੁਸੋਲਿਨੀ ਅਤੇ ਹਿਟਲਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਦਰਸ਼ਨ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਅਤੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਘ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਲੱਕੜ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ, ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਦੇ ਪੂਰੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਨੂੰ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੇਰਵੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣਗੇ।

ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਆਵਰਤੀ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਆਇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪਹਿਲੂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਕਰਣ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਅਵਤਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਮੁੱਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੁੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

1. ਦਰਸ਼ਨ:ਵੇਦਾਂਤ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਾਸ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਦੀਵੀ ਅਨੰਦ ਦੇ
ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸਰਵਉੱਚ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਤਮਾਵਾਂ ਕੋਲ ਸਰਵਵਿਆਪਕਤਾ ਨੂੰ
ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਵਤਾ ਵਰਗਾ ਬਣਨ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਭਾਗ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਕੀ ਆਧਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਮਾਜ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ
ਉਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਲਈ ਹੋਰ ਕੀ ਉਤਸ਼ਾਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਰਿਵਾਰ, ਕਬੀਲੇ ਅਤੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਸੇਵਾ
ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਨੈਤਿਕ ਕੱਦ ਵਿੱਚ ਵਧਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਮੂਹ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹਮਵਤਨ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਗੱਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੇ।

2. ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ: ਸਮਝ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਇਸ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗਤੀ
ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕੋ ਟੀਚੇ ਤੱਕ
ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣ।
ਗਲਤੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਲੈਣਗੀਆਂ।

ਅਧਿਕਾਰ ਭੇਦ: ਭਿੰਨਤਾਪੂਰਨ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭਿੰਨਤਾਪੂਰਨ ਸਥਿਤੀ ਉਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਹੈ ਜੋ ਟੀਚੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਮਾਰਗ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

3. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ: ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ
ਦੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਮਰਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ
ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਉੱਚ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੀ
ਪੌੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਦਮ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਦਮ ਤੱਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੈਰੀਅਰ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ, ਗ੍ਰਹਿਸਥ, ਵਾਨਪ੍ਰਸਥ ਅਤੇ ਸੰਨਿਆਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸੱਚ, ਵਿਗਿਆਨ, ਦਰਸ਼ਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਕਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਰਾਜ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦਾ ਦੂਜਾ ਅੱਧ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਂਦ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁੱਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਲਿੰਗਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪੈਟਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਮੁੱਲ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਨੰਦ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਆਸ਼ਰਮ ਧਰਮ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਜ-ਸ਼ਾਸਤਰਿਕ ਮੁੱਲ ਅੱਜ ਵੀ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਫਲਦਾਇਕ ਸਮਾਈ ਲਈ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਵਧਰਮ। ਸੱਚ ਬੋਲਣਾ, ਚੋਰੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ

ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ, ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਖਾਸ ਕਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ - ਚਿੰਤਕ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਭਾਵ, ਸੱਚ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਜਾਂ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਭਗਤ; ਯੋਧੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਆਦਿ; ਵਪਾਰੀ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟਰ, ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਆਦਿ। ਇਹ ਵਰਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਭਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਉਮੀਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਰਜ਼ - ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜ ਸਵਧਰਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਰਮ ਅਤੇ ਗੁਣ, ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਰਤੱਵ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਲਈ ਸਾਰੇ ਕਰੀਅਰ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਗਾ।

ਕੋਈ ਵਰਗ ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ: ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫਾਇਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਰਗ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ, ਪਾਲਣਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਅਸਲ ਕ੍ਰਮ ਵਜੋਂ।

ਧਰਮ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਵਜੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਮਲ ਸੇਵਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ, ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਧਿਐਨ ਹਰੇਕ ਧਿਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇਗਾ। ਧਰਮ ਦਾ ਅਰਥ ਪੰਚਾਇਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸਟਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੇ ਪੰਚਾਇਤੀ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਰਗ-ਯੁੱਧ ਜਾਂ ਅਸੰਗਤ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਟਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਧਰਮ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੀ ਜੋ ਇੱਕੋ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈ। ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਾਰ ਗੈਰ-ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬੱਚਤ ਪੈਟਰਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ - ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਜੋ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਅਤੇ ਫਰਾਉਦੀਵਾਦ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਗੰਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਂਝੇ ਭਲੇ ਦੇ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਠੋਸ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਨ - ਰਾਜ ਧਰਮ ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਧਰਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਉੱਚ ਵਰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਵਰਗ ਏਜੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਹੈ। ਇਹ ਨੈਤਿਕਤਾ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦਾ ਏਜੰਟ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਜੋੜਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਇੱਕ ਵਪਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਚਾਰ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਟਕਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਹੱਲਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵਧੇਰੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਿਆਪਕ ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਪਰਿਪੱਕ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਨਵੇਂ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਕੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੀਏ ਜਦੋਂ ਮਹਾਨ ਵਿਚਾਰ ਮੰਗਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਸੌਂਪੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹਰੇਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਝੂਠੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ!

ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਾਵਨਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨੀਂਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਆਮ ਸਮਝ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਚਰਿੱਤਰ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੂੰ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਸਾਂਝੇ ਜੀਵਨ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ, ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤਾਂ ਆਦਿ, ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਰਥਾਂ ਨੂੰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮੀਟਿੰਗਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਿੰਮਤ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਆਦਿ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਾਬਤ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਹੈ।

ਕੈਂਪ ਜਾਂ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੇ ਰੁਟੀਨ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਨ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤਸਵੀਰ ਹੀ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੌਜੂਦਾ ਨੇਤਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗਾਂਧੀਵਾਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੁਆਰਾ ਅਣਦੇਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਕਿੰਨੇ ਸੰਪੂਰਨ, ਕਿੰਨੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਕਿੰਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਕਿੰਨੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸੰਘ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੌਜੂਦਾ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੁਧਾਰਕ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਬਚਾਅ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਬੰਗਲੌਰ

28th ਅਪ੍ਰੈਲ 1960

ਐਮ. ਏ. ਵੈਂਕਟ ਰਾਓ

□□□ □□□□□: □□□□□

I. □□□□ □□□□□ □□□□□

□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ - □□□□□, □□□□□ □□□□□ □□□□□□ - □□□□□□□ □□ □□□□□ - □□□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□ - □□□□□□; □□□□□□: □□□ □□□□ □□□□□□□□□ - □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□ '□□ □□ □□□□□□ - □□□□□□ - □□□□□□ - □□□□ □□□: □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ - □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□ - □□□□□ □□□□

□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ - □□□□□, □□□□□ □□□□□ □□□□□□ - □□□□□□□ □□ □□□□□ - □□□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□ - □□□□□□; □□□□□□: □□□ □□□□ □□□□□□□□□ - □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□ '□□ □□ □□□□□□ - □□□□□□ - □□□□□□ - □□□□ □□□: □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ - □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□ - □□□□□ □□□□

□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□ □□ □□ □□□□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□□-□□□□□ '□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□ □□□□, □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□, □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□ □□, □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□ □□, □□ □□□□□□ □□□□ □□ □□ □□□□, □□□□□□, □□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□ □□, □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□□ '□□□' □□□□□□□ □□ '□□□□□□□□□□□□□□□□' □□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□, □□ □□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□ □□ □□□□ □□□

□□□, □□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ '□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□ □□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□?

ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਚਿੰਤਕ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਲਾਈ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦਰਅਸਲ, ਅਖੌਤੀ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ

(ਸਭ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਦਿਓ, ਸਭ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਿਓ) ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜੋਕਾ ਪੱਛਮ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸੰਖਿਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਭਲਾ' ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧ ਸਕਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ - ਕਿਉਂ, ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਜੀਵ ਦੇ ਵੀ - ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। 'ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਭਲਾ' ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਦਰਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੋ ਪਾਸੇ

ਪਰ ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਘਨ ਦੀ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਸੌੜੇ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਆਮ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਮੂਹ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਨਾਸ਼ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਯੁੱਧਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ

ਵਿੱਚੋਂ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਜੋ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸ਼ੀਟ ਐਂਕਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਅਕਸਰ ਇਸ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ, ਜਿਸਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਤਰੱਕੀ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸੱਤ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਪਰ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਘੱਟਣ ਲੱਗਾ, ਕੰਮ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਖਤਮ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਵੱਡੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਨਿਆਂ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਟੈਂਕ ਰੂਸੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਨਾਅਰਾ...
'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦ' ਅਤੇ 'ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ' ਰੂਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਇਹ ਰੂਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅੱਖ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੂਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਸਤ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ, ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਹਾਦਰ ਪੁਰਖਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਗਈ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਹੈ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਪੂਰਣ ਪ੍ਰਯੋਗ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਮੱਸਿਆ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਲਾਈ ਦੇ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਉਬਲਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਅੰਗ ਬਣਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵੱਡਾ ਯਤਨ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ

ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਵਧਾਈ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤ ਹੋਈ, ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟਕਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ।

ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਈ ਗਈ ਲੀਗ ਆਫ਼ ਨੇਸ਼ਨਜ਼, ਜੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸੀ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਲੀਗ ਆਫ਼ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਬੇਲਗਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਏ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦੀ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਨਾਲੋਂ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਮੌਤ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਨਾਲ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੀ ਯੂਐਨਓ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂ ਕਰਨ, ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟਕਰਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਖਾੜੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣੇ ਵਿਸਥਾਰਵਾਦੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਤੀਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੌਮਾਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਚ 'ਤੇ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚਿਹਰਾ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ; ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਰਬਨਾਸ਼ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਫਿਰ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਮੁਕਤੀ ਕਿਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹੈ? ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਚਿੰਤਕ ਇੱਕ ਦੁਬਿਧਾ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਹਨ।

ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੰਧਨ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੱਲ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਹੱਲ ਭੌਤਿਕਵਾਦ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ 'ਵਾਦਾਂ' 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ। ਅਤੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਕੋਲ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ "ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਇੱਛਾ ਕਿਉਂ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਦੇਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?" ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਘੋਰ ਹਸਤੀਆਂ ਹਾਂ, ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵਿਲੱਖਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਜਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕੇ।

ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਵਿਸ਼ਵ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਫਲਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮਨੁੱਖ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗਾ। ਉਸ ਪਰਮ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਜਨਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਕਰਸ਼ਕ ਮਖੌਟਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗੀ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਵੱਲ ਮੋੜ ਲਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਹੱਸਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਰੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਰਮ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸਾਂਝਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਦੇਈਏ - ਆਤਮਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ, ਸੱਚ, ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਇਸ ਸਾਂਝੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਅਨੁਭਵ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ 'ਮੈਂ', ਦੂਜੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ 'ਮੈਂ' ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਪਛਾਣ ਦੀ ਇਹ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ

ਲਈ ਸਾਡੀ ਕੁਦਰਤੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹਕੀਕੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੇ ਦੂਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਹੀ ਰਾਹ

ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਜੀਵ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਸਬਸਟ੍ਰੇਟਮ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੌਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪੈਟਰਨ ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਕਰੇਗਾ? ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਜਨਮਜਾਤ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਥੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ?

ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਸਾਡੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਸਲ ਮਨੁੱਖੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਇੱਕ ਕੌਮ - ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ - ਦੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੂਹ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਟੀਚੇ ਵੱਲ, ਹਰ ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਵੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਪੱਖੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਆਮ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਕੱਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਗਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਨਸਲੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਅਕਸਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ

ਦੇਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਇਸ ਡੂੰਘੀ ਕਦਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਏਕਤਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਹੋਂਦ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਰਾਜ ਰਹਿਤ ਸਥਿਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਰਾਜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸੀਮਤ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਵਿੱਤਰ ਟਰੱਸਟ

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ ਜੋ ਸੰਘ ਨੇ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਜਨਮ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ਵ-ਏਕੀਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਆਤਮਾ ਦਾ ਉਹ ਗਿਆਨ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹਰ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਜੀਵਨ-ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਲਈ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ।

ਇਹ ਗਿਆਨ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਅਮਾਨਤ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਸਮਤ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਪਰਮ ਫਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਗੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਫਰਜ਼ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ

ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇੱਕ ਨੰਗਾ ਤੱਥ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਦਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਇਸੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ, ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚਿੰਤਕਾਂ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ, ਦਰਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਰਹੱਸਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਉੱਠਿਆ, ਆਤਮਾ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੁੱਬਿਆ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਏਕੀਕਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਸਦੀਆਂ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪਿਆਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਅਮੁੱਕ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਇਸ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ, ਉਹ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ। ਇੰਦਰੀਆਂ ਵੀ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਆਤਮਾ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹੱਸਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੇ ਪੂਰਵਜ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੰਦਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਅੰਦਰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੁੱਕਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੇ ਬੌਧਿਕ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ - ਚਿੰਤਕਾਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ, ਵਪਾਰੀਆਂ, ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ - ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਸਿਖਾਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਵੀ ਸਿਖਾਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੁਹਿਰਦ ਖੰਭਾਂ ਹੇਠ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮਰੂਪ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾਇਆ। ਸਾਡਾ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ, ਮਜ਼ਬੂਤ, ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ, ਆਤਮਾ ਦੇ ਉਸ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ - ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ
ਕੋਲੰਬਸ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ 'ਖੋਜ' ਕੀਤੀ! - ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨ, ਜਾਪਾਨ, ਕੰਬੋਡੀਆ, ਮਲਾਇਆ, ਸਿਆਮ, ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੱਕ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਮੰਗੋਲੀਆ ਅਤੇ ਸਾਇਬੇਰੀਆ ਤੱਕ। ਸਾਡਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਾਮਰਾਜ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 1,400 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਇਕੱਲੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਸਾਮਰਾਜ 700 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵਧਦਾ-ਫੁੱਲਦਾ ਰਿਹਾ - ਚੀਨੀ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਦਰੋਹ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਟੱਲ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਬਦਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਹ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਆਪਣੇ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਕੁੰਡਲੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਸਲਾਮ, ਈਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਹੁਣ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।
ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ 'ਵਿਸ਼ਵ ਜੇਤੂਆਂ' ਦਾ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਜੀਵਨ-ਨਮੂਨਾ ਹਿੰਦੂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਨਾਮ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਚਿਹਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੁਣ ਧਰਮ ਦੁਆਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ।

ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਜਿਸਨੇ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਤਾਰਾ ਹੈ - ਅੱਜ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਰਮਹੰਸ ਵਰਗੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਜੀਵ ਅਤੇ ਨਿਰਜੀਵ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਸਨ! ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਗਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਦਰਦ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲਾਲ ਧਾਰੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ! ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਚਰ ਰਹੇ ਇੱਕ ਬਲਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁਚਲੀ ਹੋਈ ਛਾਪ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਪਛਾਣ ਦੀ ਇਹ ਹੱਦ ਹੈ ਜੋ ਆਤਮਾ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੱਜ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿੰਦਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਇੱਕ ਫੈਸ਼ਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ 'ਇਜ਼ਮਾਂ' ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਢਾਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ-ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਸਾਡੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਣ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦੇਣ ਨਾਲ, ਸਿਰਫ ਪਤਨ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ, ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਵੱਖ-ਵੱਖ 'ਇਜ਼ਮਾਂ' ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਆਸਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਪਾਸੇ ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੋਈ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਲੱਖਣ ਗਿਆਨ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ, ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਲਈ ਜਿਊਣ ਅਤੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ, ਪੁਨਰ-ਉਥਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਈਏ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਅਜਿੱਤ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਕੇ ਇਸ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਅਸਲ ਵਿਹਾਰਕ ਵਿਸ਼ਵ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ - ਜੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਹੁੰਦਾ।

II. ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਪਨਾਹ

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਕ ਤਾਕੀਦਾਂ: "ਇਜਾਜ਼ਤ" ਅਤੇ "ਮੁਕਾਬਲਾ" - ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਘਨ, ਟਕਰਾਅ, ਯੁੱਧਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਨਤੀਜਾ: ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਪੱਛਮੀ ਬਸਤੀਵਾਦ - "ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ" ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਸਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੰਦਰ - ਰਸਤਾ: ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਤ - ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ। ਮੋਕਸ਼ - 'ਚਤੁਵਿਧਾ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ' ਅੰਤਮ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਕ ਤਾਕੀਦਾਂ: "ਇਜਾਜ਼ਤ" ਅਤੇ "ਮੁਕਾਬਲਾ" - ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਘਨ, ਟਕਰਾਅ, ਯੁੱਧਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ - ਨਤੀਜਾ: ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਪੱਛਮੀ ਬਸਤੀਵਾਦ - "ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ" ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਸਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅੰਦਰ - ਰਸਤਾ: ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਤ - ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ। ਮੋਕਸ਼ - 'ਚਤੁਵਿਧਾ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ' ਅੰਤਮ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੌਮਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ "ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ" ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੋਟ - ਜੋ ਕਿ ਭੌਤਿਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ - ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਸਲ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।

ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਲੂ ਕਦੇ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ "ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜਿਕ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਤਰੀਕਾ

ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਰਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, "ਇਜਾਜ਼ਤ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਣਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਕਸ, ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ, ਸਮਾਜਿਕ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਲਗਾਮ ਕਾਮੁਕ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ, ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਵੀ ਝਲਕਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ "ਇਜਾਜ਼ਤ" ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਸਲ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ?

ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਾਜਿਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਅਧਾਰਤ ਹਨ, ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਮਝ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਖੰਡਤਾ ਦਾ ਉਹ ਅਧਾਰ ਖੁਦ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਸਮਾਜ" ਨਾਮਕ ਹਸਤੀ ਫਿਰ ਭੰਗ ਅਤੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਅੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਏਕੀਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਤਦ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਅਤੇ ਇਹੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਦਰਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣਾ

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਦਾ ਦੂਜਾ ਤੱਤ "ਮੁਕਾਬਲਾ" ਹੈ। ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਆਮ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕਾਬਲਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ, ਇਹ ਪਤਨ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲਾ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਿਹਤਰ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ, ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਰੁਝਾਨ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਖੇਡੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਕੌਣ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਥੇ ਵੀ ਮਾਹੌਲ ਹੁਣ ਸੁਹਾਵਣਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਲਾਲਸਾ, ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂ ਗਲਤ, ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਉਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹੀਏ

ਜਿੱਥੇ ਭੌਤਿਕ ਹਿੱਤ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ! ਹੁਣ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਿਸ ਲਈ ਹੈ? ਇਹ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, "ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ" ਲਈ ਹੈ।

ਦੁਸ਼ਟ ਨਸਲ

ਕਿਉਂਕਿ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 'ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਭੌਤਿਕ ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭੌਤਿਕ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੌਲਤ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੌਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਭੌਤਿਕ ਸੁੱਖ ਦੀ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਭੁੱਖ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਰੁਕਣ ਦਿੰਦੀ। ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਫੁੱਲਣ ਲਈ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਨੈਤਿਕ ਬੰਧਨ ਸਾਰੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਗੁਣ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜੋ 'ਮੁਕਾਬਲਾ' ਅਤੇ 'ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ' ਵਰਗੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਦਿਓ

ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਇਸ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕ ਭੌਤਿਕ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਖੌਤੀ ਸੱਭਿਅਕ ਗੋਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੂਲ ਰੈੱਡ ਇੰਡੀਅਨ ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੁਝ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾ ਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਗੋਰੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਗਏ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ, ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਦੱਖਣੀ

ਅਮਰੀਕਾ, ਉਹ ਮੌਤ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਉਹੀ ਰਸਤਾ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਗੋਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ - ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ - ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ "ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ" ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ: ਭੌਤਿਕ ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ; ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ; ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਧੇਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਟਕਰਾਅ, ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਰਹਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ।

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅੱਜ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਸੱਭਿਅਕ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਗਵਤ-ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਸੁਰਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਲਗਭਗ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ!

ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਪੱਛਮੀ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਇਜਾਜ਼ਤ" ਅਤੇ "ਮੁਕਾਬਲਾ", ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਮੱਸਿਆ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗੇ।

"ਆਧੁਨਿਕ" ਸਥਿਤੀ

ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਮੂਲ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਨੁੱਖ ਵੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੌਰਾਨ ਲਗਾਤਾਰ। ਅਤੇ ਇਹ ਇੰਦਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ, ਦੂਜੇ ਜੀਵਾਂ ਵਾਂਗ, ਉਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਭੁੱਖਾਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪੂਰਤੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੈ। ਅਨੁਭਵ ਉਸਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨਾ

ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਹ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭੁੱਖ ਓਨੀ ਹੀ ਤੀਬਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜਿੰਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਨੰਦ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗੀ; ਭੋਗ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੋਹ-ਮਾਇਆ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, "ਨ ਜਾਤੁ ਕਾਮਹ ਕਾਮਨਾਮੁਪਭੋਗੇਨ ਸ਼ਮਯਤਿ" ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਆਨੰਦ ਨਾਲ ਇੱਛਾਵਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਅਤੇ ਜੀਰਨ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਇੱਛਾਵਾਂ ਜਵਾਨ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ: ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨਾ ਜੀਰਨ ਵਾਯਮੇਵ ਜੀਰਨਹ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰੋਤ ਅੰਦਰ ਹੈ

ਹਿੰਦੂ ਦਰਸ਼ਨ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਠੋਸ ਹੱਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਸਲ ਸਰੋਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰ ਲਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਓ ਜੋ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਨੰਦ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੈ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਤਾਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਆਨੰਦ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਲਈ ਘਿਰਣਾ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਰਫ਼ ਬਹਾਨੇ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਦਾ ਅਸਲ ਸਰੋਤ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਭਰਮ ਕਾਰਨ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜੋ ਸੁੱਕੀ ਹੱਡੀ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਅਤੇ ਚਬਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਹੱਡੀਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਕੱਟਦੇ ਹਨ। ਖੂਨ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਕੁੱਤਾ ਉਸ ਖੂਨ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ! ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਨੰਦ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਣਗੇ।

ਅਨੰਦ ਦਾ ਰਾਜ਼

ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਆਨੰਦ ਦੀ ਵਸਤੂ ਵੀ ਉਸ ਖਾਸ ਪਲ ਦੌਰਾਨ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸ ਵਸਤੂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਨਿਹਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਵਗਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਦੀਵੀ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਖੁਸ਼ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਫਿਰ ਉਸ ਅਵਸਥਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀ ਹੈ?

ਇਹ ਆਮ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬੇਚੈਨ ਮਨ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਨਾ ਚੁੱਕਣ। ਜਦੋਂ ਪਾਣੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੇਠਾਂ ਕੀ ਹੈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਮਨ ਬੇਚੈਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੁਸ਼ੀ, ਜੋ ਉਸ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਾਨਸਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਨੰਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਰਵਉੱਚ ਟੀਚਾ

ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ ਹੈ - ਕਿ ਅਸਲ ਖੁਸ਼ੀ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ - ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਿਗਾਹ ਅੰਦਰ ਮੋੜ ਲਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਖਿੱਚਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਮਨੁੱਖ ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਨੰਦ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਭੱਜੇਗਾ। ਉਸ ਕੋਲ ਸਰੀਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰ ਦੇਣ, ਉਹ ਪਰਮ ਸੰਤੁਸ਼ਟ, ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦਾ ਸਰੋਤ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਅਸੀਮ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਨੰਦ ਮਾਮੂਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ - ਮੁਕਤੀ ਜਾਂ ਮੋਕਸ਼ ਦੀ ਅਵਸਥਾ।

ਅਸਫਲਤਾ ਕਿਉਂ?

ਜਦੋਂ ਇਸ ਮੁੱਢਲੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੀ ਪਰਮ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਖੌਤੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕੱਟੜ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਈਰਖਾ, ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਨਾਲ ਕਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ, ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੁਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਮਨ ਬੇਚੈਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਵਸਤੂਆਂ ਲਈ ਤਰਸਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਯੋਗਾ ਵੇ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਸਿਖਲਾਈ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੈ। ਪਤੰਜਲੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯੋਗ-ਸੂਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇਕ ਅਤੇ ਗੁਣਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਈਰਖਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ

ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜਾਂ ਈਰਖਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਅਤੇ ਕਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਤੰਜਲੀ ਇਹ ਵੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਾਪੀ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਦਇਆ ਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਰਵੱਈਆ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਿਆਵੇਗਾ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਦੀ "ਇਜਾਜ਼ਤ"!

ਆਧੁਨਿਕ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਅਗਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ, "ਇਜਾਜ਼ਤ" ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਆਚਰਣ ਦੇ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਜਾਂ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸਨੇ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ। ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ, ਚਿੰਤਾ, ਡਰ, ਈਰਖਾ, ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ, ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਜੋ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਗੜਬੜੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ।

ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਾਜ ਪਿਛਲੀਆਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਸੀਮਤ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਚਮਕਦਾਰ ਦਿੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਲੰਬੇ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਸਲ ਖੁਸ਼ੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਦਭਾਵਨਾ

ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਮਿਤ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ - ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਓਨੀ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ। ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਤੁਰਵਿਧਾ ਪੁਰਸ਼ਾਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜੀਵਨ ਦਾ ਇਹ ਚਾਰ-ਪੱਖੀ ਟੀਚਾ - ਧਰਮ, ਅਰਥ, ਕਾਮ ਅਤੇ ਮੋਕਸ਼ - ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਸੰਜਮਿਤ, ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਦੋਵਾਂ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਕਰਤੱਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਨਿਯਮ - ਧਰਮ - ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਰਮ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੌਤਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ - ਅਰਥ (ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ) ਅਤੇ ਕਾਮ (ਸਰੀਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ) ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨਗੇ।

ਜੀਵਨ ਦਰਿਆ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹੱਦਾਂ

ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਆਚਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਸਾਡੇ ਹੋਂਦ ਦੀ ਅਸਲ ਅਵਸਥਾ, ਭਾਵ ਮੋਕਸ਼ ਜਾਂ ਇਸ ਚੌਥੇ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪਰਮ ਇੱਛਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭੋਗ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੋਕਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵਗਦੀ ਨਦੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਰਮ ਅਤੇ ਮੋਕਸ਼ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਵਗਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਵੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਆਨੰਦ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਅਨੰਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਰਐਸਐਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਏਕਤਾ ਦਾ ਜੋ ਮਿਸ਼ਨ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਪਰਮ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ

□□□□□□ □□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□ □□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□,

तवद् गर्जन्ति शास्त्राणि जम्बुका विपिने यथा।
न गर्जति महातेजा यावद् वेदान्त केसरी।।

("□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□-□□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□!")

III. ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ*

(*) 2nd ਨਵੰਬਰ 1949 ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਜਨਮ - ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀ ਬੁਰਾਈ - ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ, ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ - ਇਸਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਅਤੇ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਝੂਠੀਤਾ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ: ਰੂਸ - ਦੋਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤ ਮੂਲ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਬਦਲ ਰਹੇ ਹਨ - ਦੋਵੇਂ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ - ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਅਸਫਲਤਾ - ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ - ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ - ਮਨੁੱਖ, ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਹੀਂ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ।, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਹੀ ਪੈਟਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਪੈਟਰਨ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ।

ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਿਸਮਤ

ਇੱਕ, ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁਰਾਣੀ, ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਲਗਾਮ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਸੀ, ਸਾਰੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ, 'ਦੈਵੀ' ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਖਿਡੌਣਾ। ਲੋਕ ਬਗਾਵਤ ਵਿੱਚ ਉੱਠੇ, 'ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਅਧਿਕਾਰ' ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। 'ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ' ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਨਾਅਰਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਲੰਬੀ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ 'ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ', ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ' ਅਤੇ 'ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ' ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਯੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਰ, ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਯੁੱਗ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਨੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਪਲਾਂਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇੰਜਣਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। 'ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਹੇਠ, ਵਧੇਰੇ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦੌਲਤ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ

ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਏ। ਆਪਣੀ ਭਾਰੀ ਪੈਸੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਦਮਨਕਾਰੀ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਦੇ ਉੱਚ-ਸੁੱਚੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੀ ਜੋ ਬਾਕੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਿਣਾਉਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ - ਮਰਦਾਂ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ - ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸਾਰੇ ਵਰਣਨ ਨੂੰ ਟਾਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਪੁਰਾਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੇਂ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਹੇਠ ਕਰਾਹ ਰਹੇ ਸਨ।

ਦੂਜੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ

ਇਹ ਉਹ ਪੜਾਅ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰਿਆ। ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੰਭੀਰ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋ ਵਰਗਾਂ, 'ਹੈ' (ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ) ਅਤੇ 'ਹੈ-ਨਹੀਂ' (ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ, ਭਾਵ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ) ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਰਗ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ

ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਟਕਰਾਅ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਨਤਾ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਰਗ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਰਾਜ, ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਦੀ ਵੰਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਮਾਤੀ ਟਕਰਾਅ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਜਲਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪਰ ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ - ਜੋ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਸਦੀ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ - ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਰਾਹ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਦਯੋਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਸ਼ ਸੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਸਫਲਤਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਅਮਰੀਕਾ,

ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਉਦਯੋਗਿਕ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਹਨ - ਦਰਅਸਲ ਜਿੱਥੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ - ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਚੀਨ ਸੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜਿਆ ਦੇਸ਼, ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਟੱਲਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੀ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੂਜਾ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰਤਾ ਦੀ ਉਸ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਹੈ? ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ' ਨੂੰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ, ਭਾਵ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮੂਹਿਕ ਬੰਦੋਬਸਤ, ਗੁਲਾਮ ਕੈਂਪ, ਕਮਿਊਨ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ, ਦਿਮਾਗੀ ਧੋਣਾ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਇੰਜਣਾਂ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਬੇਲਗਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ "ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ ਦੇ" ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ!

ਵਾਅਦਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਕੀ ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਵਾਅਦਾ ਸੀ? ਰੂਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਓ, ਪਹਿਲਾ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼, ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਸਾਰੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰੂਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਦੇਖੋ, ਉਹ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਰਾਕੇਟ ਭੇਜਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ"। ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਨਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਹ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਢਿੱਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਮੁੱਖ ਧੁਰਾ ਸੀ। ਕੀ ਰੂਸੀ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਰਹੀ ਹੈ? ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਦਾ ਭੋਜਨ, ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ, ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੱਪੜੇ, ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੇਜ਼ਾਬ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ।

ਕੀ ਰੂਸ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਰੂਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਣਕ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ ਸੀ। ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ, ਆਬਾਦੀ ਘੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਖਾਣ ਲਈ ਮੂੰਹ ਘੱਟ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਦ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਰ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਰੋਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰੂਸ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਲਈ, ਰੂਸੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡਾ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਣਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਯਾਤ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਹੁਣ ਮੰਗਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ!

ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਗ੍ਰੈਂਡ ਰਿਟਰੀਟ

ਅਜਿਹੇ ਦੁਖਦਾਈ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਦੂਜੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਕ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪੀਅਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਲਈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਚੈਸਟਰ ਬਾਊਲਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: "ਰੂਸ ਹੁਣ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੁੱਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ 34% ਤੱਕ 'ਰਸੋਈ ਫਾਰਮ' ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ 34% ਨਿੱਜੀ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰੀ

ਖੇਤੀ-ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰਤ ਹੈ) ਤੋਂ ਉਤਪਾਦਨ ਕੁੱਲ ਉਪਜ ਦਾ 60% ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ 66% ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ 40% ਹੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।" ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰਨ ਸਰਕਾਰੀਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ, ਭਾਵ, ਸੰਪੂਰਨ ਸਮੂਹਿਕਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ' ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਬੇਰੋਕ 'ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ' ਅਤੇ 'ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਾਮਵਾਦ, ਵਿੱਚ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ, ਯਾਨੀ, ਦੋਵੇਂ ਪਿਛਲੇ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਵਧਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਹੈ - ਲੋਕਤੰਤਰ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ ਤੋਂ ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਵੱਲ ਅਤੇ ਸਾਮਵਾਦ ਆਪਣੇ ਸਮੂਹਿਕਤਾ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀਵਾਦ ਵੱਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸਨ।

ਇੱਕੋ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਉੱਗਣਾ

ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ - ਜਿਸ ਤੋਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ - ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੀਵਨ ਭੌਤਿਕ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਫ਼ ਭੌਤਿਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਭੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਰਵ-

ਉਪਭੋਗੀ ਜਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭੌਤਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਭੌਤਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਸਨ।

ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਹਸਤੀ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੌਤਿਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਲਈ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਝਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸਮਾਜ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਵੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਸਮਾਜ, ਆਪਣੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਤੱਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਭੌਤਿਕ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ 'ਕੰਟਰੈਕਟ ਥਿਊਰੀ' ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਹਿਜ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਟਕਰਾਅ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਭਾਵ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਮਾਜ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਹੁਣ ਮਨੁੱਖੀ ਟੀਚੇ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਭੌਤਿਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਪਛਾਣਨਾ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸਤਾਨਾ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਕਿਉਂ ਜੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ X Y ਨੂੰ ਨਿਗਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਝ Z ਨਿਗਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ।
X. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਥੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਉੱਭਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ

ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਅਤੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਦਧੀਚੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਵ੍ਰਿੱਤਾਸੁਰ ਰਾਕਸ਼ਸ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਕ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ?

ਆਓ ਇਸ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈਏ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ, ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਨਹੋਲ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਏ। ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਜੋ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲ ਜਲਦੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਨਹੋਲ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਆਪਣਾ ਕੋਟ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਮੈਨਹੋਲ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਕਰੰਟ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਉਹ ਖੁਦ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਹ ਕਿਉਂ ਮਰ ਗਿਆ? ਉਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ, "ਜਾਓ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਸ਼ਾ ਹੈ?" ਪਦਾਰਥਵਾਦ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਅਸਲੀ ਆਧਾਰ

ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਜੀਵਤ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਦਰਸ਼ਨ ਇਸਨੂੰ ਆਤਮਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਸਬੰਧਾਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਆਤਮਾ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਕਰਕੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਯਾਜਵਲਕਯ ਮੈਤ੍ਰੇਈ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

(ਹੇ
ਮੈਤ੍ਰੇ! ਆਦਮੀ ਨੂੰ (ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ) ਇਸ ਲਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪਤੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਤਮਾ ਦੇ ਕਾਰਨ) ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਇੱਕੋ ਆਤਮਾ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸਮਾਨਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ

ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਭੌਤਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਆਤਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਦਭੁਤ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ, ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਇਸਦੇ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ - ਸਤਵ, ਰਜਸ ਅਤੇ ਤਮਸ - ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾਂ ਦਾ 'ਗੁਣਸਮਯ', ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਾਪਸ ਅਪ੍ਰਗਟ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਘੁਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸਮਾਨਤਾ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸਨੂੰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਡੰਗ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਝੂਠੇ ਨਬੀ

ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੋ ਸਤਹੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸਫਲ ਹੋਣਾ ਤੈਅ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ, ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ' ਅਤੇ 'ਲੋਕਾਂ ਦੀ' ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਿੱਥ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਵੀ ਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਫਿਰ ਆਪਸੀ ਟਕਰਾਅ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ ਰਹਿਤ 'ਅਰਾਜਕਤਾਵਾਦੀ' ਸਮਾਜ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮਨੁੱਖ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਭੌਤਿਕਵਾਦ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਜ ਕਿਵੇਂ ਜੀਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਨਵਰ ਹਨ, ਭਾਵ ਸਿਰਫ਼ ਭੌਤਿਕ ਜੀਵ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਡਰ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਉਂ ਰਹਿਣਗੇ? ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ

ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਨੂੰਨ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਅਜਿਹਾ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਆਦਮੀ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਰਹੇਗਾ? ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮਨੁੱਖ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੈ, 'ਖੁਰਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਤਾ' ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ? ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਸਮਾਨਤਾ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਅਸਮਾਨਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੂਨੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਏਗੀ। ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਹਿੰਸਕ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਅਤੇ ਝਗੜੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਹਨ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਝਗੜਿਆਂ, ਅਰਾਜਕਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਕਤਲ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਵਾਪਰੇ। ਇਹ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਰਾਜ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇਸਦੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਧਾਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠੀ ਹੋਣ ਦਾ ਜਿਉਂਦਾ ਜਾਗਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ।

ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਦਭਾਵਨਾ

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(ਕੋਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਰਾਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ)। ਧਰਮ ਸਹੀ ਆਚਰਣ ਦਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਕੋਡ ਹੈ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਰਥ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਉਸ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸਵਾਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੋਈ ਭੰਡਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ

ਮਨੁੱਖ ਪੂਰੇ ਲਈ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ। ਅਤੇ ਇਹ ਧਰਮ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ।

(ਭੋਜਨ, ਨੀਂਦ, ਡਰ ਅਤੇ ਕਾਮਨਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਧਰਮ ਹੈ; ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਜਾਨਵਰ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ)

ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੇ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਇੱਕ ਲੰਗੜੇ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਲੰਗੜੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੱਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅੱਖ। ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦੇ ਡੰਗ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਇੱਕ ਹੀ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਅੰਗ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਅਤੇ ਪੂਰਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਸਲ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣਾ ਜੋ ਜਨਮਜਾਤ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਉੱਤਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਭਾਵ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮਾੜੇ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮਾੜੇ ਜਾਂ ਚੰਗੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ, ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਮੱਧਮਰਾਜ' ਵਿੱਚ ਵਿਗੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ 'ਮੋਬੋਕ੍ਰੇਸੀ' ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ 'ਇਜ਼ਮਾਂ' ਦੀ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ

ਸਧਾਰਨ ਪਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ 'ਇਜ਼ਮਾਂ' ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਜਾਂ ਉਮੀਦ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਨਤੀਜੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਵੀ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸਿਸਟਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਉਲਝਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੋ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਸਵੈ- ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ - ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਸਿਸਟਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਢਾਲਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੇ ਗਣਰਾਜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਤੱਕ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ, ਜਿਸਨੇ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਖੂਨੀ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੀ ਰਹੀ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੀ।

IV. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਨਵੇਂ ਵਰਗ ਦਾ ਉਭਾਰ - ਜੋ "ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ" ਨਾਲੋਂ "ਰਾਜਨੇਤਾ" ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ - ਇਸ ਨੁਕਸਦਾਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਾਰਨ ਹੈ।

ਕੁਝ ਨਮੂਨੇ

1965 ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਸੁੱਕ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਡੈਮ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਹਿ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਨਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਸੁੱਕਣ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਕਮੀ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਢਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ ਇੱਕ ਰੱਖਿਆ ਜੋਖਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਹਿਣ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਸੀ ਅਤੇ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦੇ ਹਨ - ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਰ - ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਵੱਸ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ "ਉੱਪਰੋਂ" ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਹੜ੍ਹ ਹਰ ਸਾਲ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਰੇਲਵੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਜੋ ਪੁਲਾਂ ਦੇ ਅਥਾਰਟੀ ਸੀ, ਕੀ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਵਗਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਅਕਸਰ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

"ਖੇਤਰੀ" ਪਲੱਸ "ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ"

ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੈ? ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ: ਇੱਕ, ਖੇਤਰੀ, ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ, ਭਾਵ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ, ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਪੰਚਾਇਤ - ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ

ਇਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਸਾਡੀ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਨ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਰਕੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਟ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ, ਅੱਠ ਮੈਂਬਰੀ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਜੋ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕੌਂਸਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਆਪਣੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅੱਜ ਵਾਂਗ ਇੰਨੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਾਰ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਮੂਹ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਸਨ; ਦੂਜਾ, ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਤੀਜਾ ਵਪਾਰੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਚੌਥਾ, ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਦਸਤਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਪੰਜਵਾਂ ਸਮੂਹ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜੰਗਲੀ ਉਪਜ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪੰਜਵੇਂ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਦ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਇਕੱਠੇ ਲਏ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਕਿਵੇਂ ਠੀਕ ਕਰੀਏ

ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਪੰਚਾਇਤ-ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਅਕਸਰ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੂਰਾ ਸਿਸਟਮ ਵਿਗੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮੂਹਵਾਦ ਅਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਨੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਦਨਾਮ ਗੁੰਡੇ ਅਕਸਰ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਤੀਵਾਦ ਦੀ ਅਪੀਲ, ਪੈਸੇ ਦਾ ਲਾਲਚ, ਧਮਕੀਆਂ, ਸਰੀਰਕ ਹਮਲੇ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਕਾਰਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ; ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਮੁਹਾਰਤ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਅਰਥ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਰਤਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪੂਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪੇਂਡੂ ਅਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੋਣ ਸੂਚੀਆਂ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਚਾਰੂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ ਜੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਕਿਉਂ?

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਦਰਾ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਇਹ ਨੀਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤੀ-ਰਾਜਨੀਤੀ-ਤਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੋਵੇਂ ਉਸੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ।

ਅੱਜ, ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਬ੍ਰਾਂਡ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀ ਹੈ। ਗਿਲਡ ਸਮਾਜਵਾਦ, ਅਰਾਜਕਤਾਵਾਦ, ਸਿੰਡੀਕਲਿਜ਼ਮ, ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜੋ ਵੀ ਹੈ,

ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਕਿਉਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਮੂਲ ਸੰਕਲਪਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਤ ਹਨ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਤਿ-ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ

ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਹੈ। ਸਮਾਜਵਾਦ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਕੋਈ ਮਤਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਮਤਭੇਦ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਏਜੰਸੀ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਰੁਝਾਨ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ; ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਸਮਾਜ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵੰਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਵੇਗੀ। ਵੰਡ ਦੀ ਮਾਤਰਾ, ਸਮਾਂ, ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਇਹ ਸਭ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਖੇਡਣ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਯੋਗ ਸਹੀ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਘਰਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਮੂਹਿਕ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਅਤੇ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਨ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਆਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਿਯਮਤ ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ, ਮਾਂ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੁਆਏਗੀ। ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਕਿ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਭੀੜ ਵਿੱਚ

ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭੇਗੀ? ਇਸਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੁਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੌੜੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਜਾਨ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਅਸੰਤੋਸ਼ ਵਧਿਆ। ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਡਿੱਗ ਗਈ। ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਛੱਡਣੇ ਪਏ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਰਥ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ!

ਕੀ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ?

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ-ਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਧਾਰਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀਸ਼ਿਪ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ, ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਪਾਹਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ; ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਇੰਨਾ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਕ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਲਓ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੰਨਾ ਉੱਚਾ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਲੈਬ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਜੋ ਆਦਮੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ 100 ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ 2.50 ਰੁਪਏ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਪਿੱਚ ਤੱਕ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਉਤਪਾਦਨ ਉਸਦੇ ਲਈ ਪੈਸੇ ਬਚਾਏਗਾ। ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਘੱਟ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਟੈਕਸ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਉਲਟ ਉਦਾਹਰਣ ਅਕਸਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਲਗਭਗ ਢਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਰਾਂ ਨੇ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹਟਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਕਿ ਦੌਲਤ ਦਾ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਢੰਗ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਢੁਕਵਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਕੰਮ ਲਈ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦੌਲਤ ਦਾ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ। ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਤੰਗ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ। ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਭੌਤਿਕ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮੌਕੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇੱਥੇ ਹਿੰਦੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਸ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਟੀਚਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਸਥਾਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸਦੇ ਲਈ ਉਸਨੂੰ

ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਉੱਠਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦੇ ਉਸ ਸਦੀਵੀ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਖੋਜਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਉਸੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਇਸ ਜੀਵਨ-ਰਵੱਈਏ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗਾ। ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੁਝ ਸੀਮਤ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਨਿੱਜੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਾਲ) ਭਾਵ, ਸੀਮਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਆਨੰਦ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ, ਇਹ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪੈਟਰਨ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ-ਰੇਖਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਅਤੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਣ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਆਧਾਰ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮੂਲ ਮਨੁੱਖੀ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਸਹੀ ਢਾਂਚਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਹੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਵੈ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਵੈ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜੋ ਕਿ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਸ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਸਮਾਯੋਜਨ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਯਤਨ ਨੂੰ ਲਿਆਏਗੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਮਾਜਿਕ ਬਣਤਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਟੀਚੇ, ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਨੇਹ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ, ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਮਿਸ਼ਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

V. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] - [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ਲੋਕ ਕਈ ਵਾਰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, "ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋ"। ਖੈਰ, ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਉਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ?" ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਤਰਕ ਲਈ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ? ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਜੀਵਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵੀ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ ਕਿ 'ਜੀਵਨ' ਕੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। 'ਜੀਵਨ' ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਣਿਤਿਕ ਸਮੀਕਰਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸੂਖਮ ਕਾਰਕ ਹਨ ਜੋ ਅਸਲ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੱਚ ਇਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਦਾ ਹੈ

ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੇ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਉਹ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਪਰਮਾਤਮਾ, ਧਰਮ, ਆਤਮਾ, ਆਤਮਾ ਦਾ ਆਵਾਗਮਨ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਡੇ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ - ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਸਗੋਂ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਰਾਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ? ਇੱਕ ਅਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, "ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਆਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਪਯੋਗ ਇਸਨੂੰ ਖਾਦ ਵਜੋਂ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਹੈ"। ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਆਹ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ

ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਤੂੰ ਮਿੱਟੀ ਹੈਂ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਤੂੰ ਵਾਪਸ ਆਵੇਂਗਾ" ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿੱਖਾ ਟਕਰਾਅ ਸੀ - ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਅਸਥੀਆਂ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਖੂਨ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਗੰਗਾਮਾਤਾ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ। ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯਾਗ ਵਿਖੇ ਗੰਗਾ, ਯਮੁਨਾ ਅਤੇ ਅਦਿੱਖ ਸਰਸਵਤੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗਮ 'ਤੇ ਡੁੱਬਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਬੁੱਧੀ, ਉਸਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਸਭ ਵਿਦਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸਨ ਪਰ ਉਸਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਚੀਜ਼, ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜੋ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ-ਸੰਗਮ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਛਾਪ।

ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ?

ਜੀਵਤ ਪਰਮਾਤਮਾ

ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪਰਮ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਇੱਛਾ - ਇਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਂ ਸਰਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ 'ਰੱਬ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ' ਹੈ। ਪਰ ਰੱਬ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਉਸਦੇ ਰੂਪ, ਉਸਦੇ ਗੁਣ ਕੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਸਕੀਏ? ਇਹ ਵਰਣਨ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਾਕਾਰ (ਰੂਪ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ), ਨਿਰਗੁਣ (ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਪੂਜਾ ਦੇ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਹਨ।
ਲੋਕ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸਮਝ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਸਾਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ 'ਜੀਵਤ' ਪਰਮਾਤਮਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ? ਇਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਾ ਤਾਂ ਰੋਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਹੀ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਦੇ ਭਗਤ ਨਾ ਹੋਣ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਉੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਭਗਤ ਨਾ ਹੋਣ। ਪਰ ਸਾਰੇ

ਆਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਹ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੇ ਗੈਰ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੱਕ 'ਜੀਵਤ' ਪਰਮਾਤਮਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਦੇਵਤਾ ਹਨ"। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਰਮਹੰਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ'। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਚੇਲੇ ਸਵਾਮੀ
ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਹੀ। ਪਰ 'ਮਨੁੱਖ', ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਹਸਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਪਣਾਇਆ, ਉਹ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਵਿਰਾਟ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ, ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਹਿੰਦੂ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਪੁਰਸ਼ ਸੂਕਤ ਵਿੱਚ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੇ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਹਨ, ਤਾਰੇ ਅਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਉਸਦੀ ਨਾਭੀ (ਨਾਭੀ) ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ

(ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਿਰ ਹੈ, ਰਾਜਾ ਹੱਥ ਹੈ, ਵੈਸ਼ ਪੱਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਪੈਰ ਹੈ) ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਇਹ ਚਾਰ-ਪੱਖੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ, ਉਹ ਸਾਡਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ।

ਸੇਵਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ

ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਈਸ਼ਵਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਸਰਵਉੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੀ ਸਾਡੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਲੱਖਣ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਬ੍ਰਹਮ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਰਾਬਰ ਪਵਿੱਤਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਤਕਰਾ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲੱਖਾਂ ਮਨੁੱਖ ਹਨ ਜੋ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਕੰਗਾਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਗਰੀਬਾਂ, ਬੇਸਹਾਰਾ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਕਿਸ ਲਈ? ਕੀ ਉਹ ਕੁਝ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਕੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਰਮਹੰਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਿਦ੍ਰ ਨਾਰਾਇਣ (ਬੇਸਹਾਰਾ ਪਰਮਾਤਮਾ) ਕਿਹਾ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਸੇਵਾ ਦੀ ਇਸ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸੰਪਤੀਆਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਭਰਪੂਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਧਨ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਜੀਵਨ ਫਿਰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੇਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

(ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਬਚਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਓਨਾ ਹੀ ਮਾਣੋ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੁੱਟੋ ਨਾ)

ਇਸ ਲਈ ਆਓ ਅਸੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੌਤਿਕ ਦੌਲਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਅਤੇ ਉਸ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਵਿੱਚੋਂ, ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੋਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਭਾਗਵਤ ਵਿੱਚ ਨਾਰਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:

(ਸਰੀਰਕ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਲਈ ਜੋ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਲਓ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੈਣਾ ਚੋਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਲਾਇਕ ਹੈ)

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਟਰੱਸਟੀ ਬਣਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ੁੱਧ ਰਵੱਈਆ ਹੰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਈ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਛੱਡੇਗਾ।

ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਹਰ ਪਾਸੇ 'ਅਧਿਕਾਰਾਂ' ਦਾ ਰੌਲਾ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੀ ਆਪਣੇ 'ਅਧਿਕਾਰਾਂ' ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਜਗਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਵੀ 'ਫਰਜ਼ਾਂ' ਅਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੀ ਆਤਮਾ ਹੈ, ਹੰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ, ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ, ਆਦਿ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਸਮੀਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਿਜ਼ਮ

ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੋਟੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਉਹ ਹੈ,

(ਸੱਚ ਇੱਕ ਹੈ, ਰਿਸ਼ੀ ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ)। ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ' ਸ਼ਬਦ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਹ ਹਉਮੈ ਦੇ ਇੱਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸੱਚ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਰਣਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਸਤਿਆਂ ਤੋਂ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚੱਟਾਨ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਜੰਗਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਚੱਟਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੀਜਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਝਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਸਹੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੂਰਣ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਅਪੂਰਣ ਵਰਣਨਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਵਰਣਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਦੋ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤਿੰਨ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਸੰਖਿਆ, ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਅੰਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਪੂਰਣ ਹੋਣ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਮੁੱਚ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਪੂਰਣਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸਤਹੀ ਅੰਤਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਕੀਕਤ - ਸਮਾਜ - ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ, ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਦੀ ਇਹ ਕਦਰ, ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਖੇਤਰਾਂ - ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ - ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼

ਕਰ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲੇ ਪੈਟਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਦੀ ਇਹ ਕੈਥੋਲਿਕਤਾ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ।

ਔਸਤ ਵਧਾਉਣਾ

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੱਚੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਕੀਰਣ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕਣ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਹੋ ਸਕਣ। ਇੱਕ ਕੌਮ ਔਸਤਨ ਬੌਣਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹੀ ਦੈਂਤਾਂ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ। ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣਾ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਝੁਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੁਕ ਕੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ, ਆਮ ਆਦਮੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਾਂ, "ਸਾਡਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?" ਅਜਿਹੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਜੀਵਨ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੋਚ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਚਾਈਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੈ?

ਇੱਕ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ - ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਔਸਤ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਔਸਤ ਆਦਮੀ ਨਾਲੋਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਉੱਤਮ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਭਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਜੁਲਾਹੇ, ਮੋਚੀ, ਮੈਲਾ ਢੋਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਤੱਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ, ਗੀਤਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਵਤਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਤਹੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਵਰਤਮਾਨ 'ਜਾਗਰੂਕਤਾ'

ਅੱਜ, ਇਸ ਸਹੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਹੋਂਦ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬੇਅੰਤ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ - ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜਾਗਰਤੀ ਆਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਧਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੇਤਨਾ। ਜਾਗਰਤੀ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ, ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਥਾਂ ਸਦਭਾਵਨਾ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਖੰਡਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਹੋਰ ਧੜੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਗੋਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਪਰ ਫਿਰ, ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੰਨੀ ਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਇੰਨੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਖੈਰ, ਜੀਵ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ ਰਾਹੀਂ ਡੱਡੂ ਦੇ ਕੇਸ਼ੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦੇ ਖੂਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਇਹ 'ਪ੍ਰਗਤੀ' ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ! ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਵੀ, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੌਜੂਦਾ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੋਰਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਨਜ਼ਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ, ਭਾਵ, ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਹਨੇਰੇ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ।

ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉੱਤਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਆਧੁਨਿਕ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕੁਝ ਰਹੱਸਮਈ ਹੈ, ਕੁਝ ਹੋਰ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਡੂੰਘਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਉਧਾਰ ਲਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਬਾਂਦਰ ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਉਹੋ (ਸ਼ਾਇਦ ਇਸਨੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ!), ਇਸਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ

ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ, ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਦੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸਾਰੇ ਰਹੱਸਮਈ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਸਨ! ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜੋ ਦੂਜੀ ਹੱਦ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਹੈ ਗਾਇਨ ਅਤੇ ਨਾਚ, ਸਿਨੇਮਾ ਅਤੇ ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਅਜਿਹੇ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਚਲਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਸਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਾਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਨੀ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੈਤਿਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਬਦਨਾਮ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ! ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਵਜੋਂ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਰਾਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੀਤਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਮਤੀਰਥ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਾਜਦੂਤ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਤਨ ਦਾ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ 'ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ' ਨੂੰ 'ਮਿਸ ਇੰਡੀਆ' ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਔਰਤ ਹੋਣ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੀਤਾ ਜਾਂ ਸਾਵਿਤਰੀ, ਇੱਕ ਪਦਮਿਨੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਨਿਵੇਦਿਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਸਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ!

ਚੁੱਪ ਜਾਂ ਗੁਪਤ?

ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨਦਾਇਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਧੂਮਧਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ-ਦਰ-ਦਿਨ ਅਤੇ ਸਾਲ-ਦਰ-ਸਾਲ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ, ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਅਸਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗੁਪਤਤਾ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਵਾਦ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹਿੰਦੂ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ।
ਹਿੰਦੂ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਹੰਝੂਆਂ, ਜੱਫੀ ਜਾਂ ਚੀਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।
ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਨਾਟਕੀ ਜੱਫੀ ਅਤੇ ਚੁੰਮਣ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਦਿਖਾਵਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਸਾਡੇ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਚਮਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਉਹ ਪਿਆਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਟੁੱਟਣ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਕ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁੱਪ ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਹੈ।

ਅਮਰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ

ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨਦਾਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਗੋਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜ਼ਰੂਰੀਤਾ ਅਤੇ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿਚਕਾਰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅਸਲ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਧ-ਗ੍ਰਸਤ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ 'ਵਾਦਾਂ' ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਫੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਬਣਨ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਆਓ ਯਾਦ ਰੱਖੀਏ ਕਿ ਅੰਨ੍ਹੀ ਨਕਲ ਤਰੱਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਧੀਨਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਪੜਾਅ ਹਨ। ਸਾਡੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜੜ੍ਹਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਮਰਤਾ ਦੇ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਜੀਵਨਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਤਾਉਣ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਪਰਜੀਵੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉੱਗਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ।

VI. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਮੋਕਸ਼। ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਇਸ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਵਹਿਸ਼ੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੀ ਬਚਦਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਵੀ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਖਾਣਾ, ਪੀਣਾ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਾ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਭੋਜਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ, ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ, ਸਗੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਹ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਯਾਨੀ ਪਹਿਲਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ ਧਰਮ ਅਰਥ ਅਤੇ ਕਾਮ ਵੀ ਦੇਵੇਗਾ।
ਧਰਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਇਸਦੇ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਗਾ - ਯਜਨੋਪਵਿਤ - ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਦੇ। ਕੁਝ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਟਫ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਰਥ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਧਰਮ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬਾਹਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲ ਹੀ ਉਲਝਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਡੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੋਹਰੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਦਾ ਸਹੀ ਪੁਨਰਵਾਸ ਹੈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹੋਂਦ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਯੋਜਨ ਹੈ, ਭਾਵ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ।

ਆਓ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਮਨ ਦੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੇ ਮਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕੋਪ ਹੈ। ਪਰ ਮਨ ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਮਨ ਇਹ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਨ ਨਾਲ, ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਆਮ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮਨ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਚੰਗੇ ਆਚਰਣ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਭਗਵਦ-ਗੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਪੰਜ ਯਮ ਅਤੇ ਮਨ ਲਈ ਪੰਜ ਨਿਯਮ ਦੱਸੇ ਹਨ।

ਦੂਜਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਹਿਲੂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ -

ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬ੍ਰਹਮ ਤੱਤ ਜਾਂ ਸਦੀਵੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਭੌਤਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੋਵੇ, ਧਰਮ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪਹਿਲੂ

ਹੈ
ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ

ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਧਰਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜਿੱਥੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤਾਕਤ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਮ ਸੱਚ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਕਰੀਏ। ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿਤਿਆਨਿਤਿ-ਵਾਸਤੁ-ਵਿਵੇਕ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਆਓ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖੀਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ। ਵਿਅਕਤੀ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਣਗਿਣਤ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੁਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਭਾਫ਼ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਪਰ ਗੰਗਾ ਦਾ ਵਹਾਅ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਵਿਅਕਤੀ, ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਬੁਲਬੁਲੇ ਜਾਂ ਤੁਪਕੇ ਵਾਂਗ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, 'ਸਥਾਈ' ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਹੈ। 'ਅਸਥਾਈ' ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸਥਾਈ-ਵਿਅਕਤੀਗਤ-ਨੂੰ ਸਥਾਈ - ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ - ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁੱਚੀ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਏਗਾ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਦੋਹਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਈਸ਼ਵਰ-ਮੋਕਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਅੰਤਮ ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ 'ਵਾਦਾਂ' ਨਾਲ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਮੁਦਰਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਧਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਦੀਆਂ

ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਆਮ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਓਨੀਆਂ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਅੱਗ ਬੁਝਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ 'ਤੇ ਭੜਕ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਟਾਲਸਟਾਏ ਨੇ "ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਜ਼ਮੀਨ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੱਕ ਦੌੜਨ ਲਈ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਫ਼ਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੰਨਾ ਦੂਰ ਭੱਜਿਆ ਕਿ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ, ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਥਕਾਵਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤ ਗੁਣਾ ਢਾਈ ਫੁੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਟੁਕੜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ!

ਇਹ ਵੀ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਗੁਣਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ ਬੇਅੰਤ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਘਟਨਾ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦਰ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੱਖਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਹਰ ਰਾਤ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਤੇ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਕੱਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵਧਣ ਅਤੇ ਖਿੜਨ ਲਈ ਪਾਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਚਤੁਰਵਿਧਾ ਪੁਰਸ਼ਾਰਥ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ-ਸੰਕਲਪ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਦੁਨੀਆ ਦੇ

ਦਿਸਹੱਦੇ 'ਤੇ ਚਮਕਾਇਆ। ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੀਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੀਵਨ-ਸੰਕਲਪ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਹਕੀਕਤ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਗੁਣ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉੱਤਮ ਚਰਿੱਤਰ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ-ਸੰਕਲਪ - ਧਰਮ ਅਤੇ ਮੋਕਸ਼ ਦੇ ਉੱਚ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਰਥ ਅਤੇ ਕਾਮ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ - ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਰਜ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਦਿੱਗਜਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਝੁਕਾਇਆ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਵੀ ਜੋ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਆਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਬੁੱਧ ਦਾ ਇੱਕ ਚੇਲਾ ਤਿੱਬਤ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾਨ ਵਜੋਂ ਪੂਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਚਮਤਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਤੀਬਰ ਭਾਵਨਾ, ਸਰਬ-ਵਿਆਪਕ ਪਿਆਰ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੇ ਉੱਤਮ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਯੋਗਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗੁਰੂ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ - ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ - ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਰਾਜਦੂਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬਣ ਕੇ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜਾਂ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਕੱਟਦੇ ਹੋਏ, ਸਰੀਰਕ ਸੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕਈ ਗੁਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਅਸਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਜਨਮ 'ਮਨੁੱਖ' ਦੇ ਢਾਲਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੇ ਇੱਕ ਚਮਕਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਰਵਾਇਤੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਪਿਆਰ, ਸਵੈ-ਸੰਜਮ, ਕੁਰਬਾਨੀ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ

ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ, ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਅਸਲ ਸਾਰ ਨੂੰ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਉੱਠ ਸਕੀਏ।

ਮਨਜ਼ੂਰੀ

ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਜੋਕੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਉਸ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਿਖਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੀ ਚਾਰ ਗੁਣਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਚਮਕਦਾਰ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਥਿਤੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਕ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਦੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਈਰਖਾ ਸੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਘਿਣਾਉਣੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੀਏ।

ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਬਾਹਰੀ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ, ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੀ ਸੰਗਠਿਤ ਤਾਕਤ ਦੀ ਠੋਸ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੋਜਨ, ਕੱਪੜਾ, ਆਸਰਾ, ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੀਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ, ਸਿਰਫ਼ ਗੌਣ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸ਼ਰਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਜਿੱਤ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵੀ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੜੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਲੜੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ।

ਆਓ ਹੁਣ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋਣ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਕੋਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਨ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਣ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਗਠਿਤ ਤਾਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਵਾਰਥੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਚੋਰ ਅਤੇ ਡਾਕੂ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ)।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੇ ਸਵਾਰਥੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ। ਅੱਜ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤੰਗ ਹਿੱਤ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲਾ ਪੱਧਰ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਵਿੱਚ, ਸੰਗਠਨ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਸੁੱਟਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕਾਂਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਝੁੰਡ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਝੁੰਡ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਉਦੋਂ ਕੰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਸਮਝ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾ, ਪੰਥ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਤੰਗ ਸੰਕਲਪ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਸਾਨ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਗਠਿਤ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਸੰਗਠਿਤ ਤਾਕਤ ਦੇ ਜੀਵਤ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣਗੇ?

ਤਾਕਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਹੈ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਮੌਤ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਅਜਿੱਤ ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਡਰਾ ਨਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਕਾਬੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਵਤਾਰ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਰੂਪ

ਵਿੱਚ ਆਏ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ 'ਤਾਕਤ ਜੀਵਨ ਹੈ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਮੌਤ ਹੈ' ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, "ਮੈਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਦੀਆਂ ਨਾੜਾਂ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ"। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਸਨ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਕੁਝ ਸਹਿ-ਚੇਲੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੈਠ ਕੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਗਰਜਦੇ ਸਨ, "ਇਹ ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਘਬਰਾਹਟ ਵਾਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਛੋਟੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਬੈਠ ਕੇ ਨਾ ਰੋਵੋ"।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਮਰਦਾਨਗੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਨਾ ਕਹੋ, "ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ?" ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

(ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰੀਰ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਹੈ) ਯੋਗ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵੀ, ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਰੀਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ:

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਪਿੱਠ ਦਰਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਹੀ ਕੰਬਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬੁਖਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦਾ ਅਜੋਕਾ ਫੈਸ਼ਨ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਸਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਨਾਲ, ਗਰਮੀ ਅਤੇ ਠੰਡ, ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਰੀਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਿਰਦਾਰ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ

ਸਰੀਰਕ ਤਾਕਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤਾਕਤ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਅਸਲ ਜੀਵਨ-ਸਾਹ ਹੈ।

ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਸਨੇ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇੰਦਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਕੋਲ ਗਿਆ - ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਮਹਾਰਾਜ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਤਰਸਯੋਗ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਿੰਘਾਸਣ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਰਾਂ?" ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਮ ਭਿਖਾਰੀ ਵਾਂਗ ਤਿਆਰ ਕਰੋ, ਇੱਛਾਦਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਓ, ਭਾਵ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਿਖਾਰੀ ਜੋ ਵੀ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ੀਲਾ (ਚਰਿੱਤਰ) ਮੰਗਦਾ ਹੈ।" ਇੰਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਭਿਖਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ੀਲਾ ਮੰਗੀ।

ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਉਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈਂ?" "ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ," ਭਿਖਾਰੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਤੂੰ ਇਹ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈਂ", ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਜੀਵ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਭਿਖਾਰੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ। "ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ? ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਿਖਾਰੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ?" ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। "ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸ਼ੀਲਾ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ", ਚਮਕਦਾਰ ਆਤਮਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਹੀ ਸਕਿੰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚਮਕਦਾਰ ਰੂਪ ਨਿਕਲਿਆ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ? ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈਂ?" ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਸ਼ੌਰਿਆ (ਪ੍ਰਬਲ) ਹਾਂ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੀਲਾ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ੀਲਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸ਼ੀਲਾ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆ ਰਹੀ ਹਾਂ।" ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ, ਇਹ ਵੀ ਭਿਖਾਰੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਰੂਪ ਨਿਕਲੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਚਮਕਦਾਰ ਔਰਤ ਰੂਪ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਖੈਰ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਰਾਜਸ਼੍ਰੀ ਹਾਂ।"

(ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਮਾ ਦੀ ਦੇਵੀ)। ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ੀਲਾ ਦਾ ਸੇਵਕ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ੀਲਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।" ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿੰਘਾਸਣ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚਰਿੱਤਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਇਹ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਜੁੜਵੇਂ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨ।

ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝ

ਹੁਣ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਦਿਲ ਹੈ। ਪਰ, ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ? ਇਸਦੇ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਬੌਧਿਕ ਸੂਝ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਹੀ ਆਚਰਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਵਿਹਾਰਕ ਬੁੱਧੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੰਨੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਮ ਸਮਝ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਕੋਈ ਬਿਸਤਰਾ ਜਾਂ ਫੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਚਾਕੂਆਂ ਅਤੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ। ਵਿਹਾਰਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ 'ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ' ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਮ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਬੁੱਧੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ, ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਅਨਪੜ੍ਹ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਦਸ ਤੋਂ ਪੰਦਰਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਮੈਂ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਜੀਉਂਦੇ ਬੀਜਾਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਜਿਸਦਾ

ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ' ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਨਿਡਰਤਾ

ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਰੀਰ ਹੈ, ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਹੈ, ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਹੈ, ਪਰ ਕੋਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਹਰ ਸਮੇਂ, ਹਾਲਾਤ ਸਾਡਾ ਪੱਖ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਿਡਰਤਾ ਇੱਕ ਨਾਇਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੁਣ ਹੈ, ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ। ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਭਯਮ (ਨਿਡਰਤਾ) ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ, ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ:

ਸਾਡ
ੇ ਸਾਰੇ ਆਦਰਸ਼ ਨਾਇਕ ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਖਰਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਫੌਜ ਰਾਮ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਈ। ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਧੂੜ ਉੱਡਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ, ਰਾਮ ਨੇ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਸੀਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਆਂਗਾ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗਾ।" ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਧਨੁਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਇਕੱਲਾ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਸੀਤਾ ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕੰਬ ਗਈ।

ਫਿਰ ਲਕਸ਼ਮਣ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਚੌਦਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਰਾਵਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੋ।" ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਠੰਡਾ, ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਬੇਰੋਕ।

ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਡਰਪੋਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ

ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੱਕ ਮੁਰਗੀ-ਦਿਲ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਡਰਪੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨਾ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਦੀ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਲਾਜ ਦਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਡਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਓ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਿਲੋ!" ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੌਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਨਿਡਰਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੰਗਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਪਹਿਲੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ - ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ

ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ, ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਤੀਬਰ ਸ਼ਰਧਾ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੈਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇਵੇਗੀ।

ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ

ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਈ ਫਰਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਨਿਰਲੇਪ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਚੁਣੇ ਗਏ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਤਾਨਾਜੀ ਮਾਲਾਸੁਰੇ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਕੋਂਡਾਨਾ ਕਿਲ੍ਹਾ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਗੜ੍ਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ) ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ, ਤਾਂ ਤਾਨਾਜੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ

ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ, ਤਾਨਾਜੀ ਨੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, "ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਉਡੀਕ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਸਵਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ"। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਤਾਨਾਜੀ ਕੋਂਡਾਨਾ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਯਤਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਤਾਜ ਪਹਿਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਇਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤ ਖੁਦ ਤਾਨਾਜੀ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਊਰਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਮਨੁੱਖ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ - ਵੱਲ ਮੋੜਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਮਹਿਮਾ ਦੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰਤਾ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਛੱਡ ਕੇ।

VII. [illegible]

[illegible] '[illegible]' - [illegible]: [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - '[illegible] [illegible] [illegible]' [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], "[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]?" [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਇੱਕ ਭੀੜ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ, ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਧੂਰੀਆਂ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਰਹੇ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ, ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਹਸਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ 'ਅਨਾਦੀ' ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਜਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਬਦ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਮ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ, ਗਿਆਨਵਾਨ ਲੋਕ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਹ ਲੋਕ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸਭਿਅਤਾ, ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ। ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਹਰ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੀ। ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ-ਪਾਸੜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ 'ਗਿਆਨਵਾਨ' - ਆਰਿਆ - ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਮਲੇਛਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਮ ਸਾਡੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਏ, ਤਾਂ ਨਾਮਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੰਗਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗੰਗੋਤਰੀ, ਭਾਗੀਰਥੀ, ਜਾਹਨਵੀ ਅਤੇ ਹੁਗਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਿੰਧੂ ਨਦੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾਮ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ ਨਾਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹਾਂ, ਹਿੰਦੂ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਦੇ ਹੋਏ, ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਹਕੀਕਤ। ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਜਿਉਂਦੀ ਹਕੀਕਤ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ

ਖੂਨ ਦੀ ਹਰ ਬੂੰਦ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਜੀਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਾਂ, ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀ ਹੈ?

ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਲਈ, ਜੀਵਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਹੁਦੇ, ਨਾਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਪੀ ਗਈ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ - ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੀ ਜਨਮਜਾਤ ਚੰਗਿਆੜੀ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀਅਤ - ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਕੋਲ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਮਾਂ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਇੰਨੇ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਪਰਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭੌਤਿਕ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਹੈ? ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਹਰੇਕ ਕਿਰਿਆ - ਕਾਰਨ - ਦਾ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਵਧਣਾ, ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹੋਂਦ ਉਸਦੇ ਅਸਲ ਹੋਂਦ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਵਿਲੱਖਣ ਕੁਦਰਤੀ ਇੱਛਾ ਆਪਣੇ ਡੁੱਬਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਸੱਚੇ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਤੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਜਨਮ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੋਰ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਮਾਨਦਾਰ ਯਤਨ ਕਰੇਗਾ।

ਉਸ ਪਰਮ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦਾ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਹੀ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰ ਉਮੀਦ ਦੀ ਇਸ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਦੀਵੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ ਪਹੀਏ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦੇਈਏ, ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਵਨ, ਅਤੇ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਏ। ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਹਿੰਦੂ ਹੈ,

ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਇਸ ਮਸ਼ਾਲ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਪੁਰਾਣੇ ਜਾਂ ਹਾਲੀਆ, ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।

'ਆਦਮੀ' ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ

ਇਸ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅਣਗਿਣਤ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸੁਹਜਾਂ ਅਤੇ ਭਟਕਾਵਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ। ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਹੌਲੀ- ਹੌਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਨਾ ਸਕੀਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਖਿੱਚੀਏ? ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੁਰੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਦੋਸ਼ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਰਥੀ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਫਰਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਭਾਵ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਨਿੱਜੀ ਲਗਾਵ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਆਨੰਦ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਲ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੇ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਝਟਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਸਵੈ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੋ, ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਰੋ।

ਹੁਣ, ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਜੀਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਅੰਤਮ ਹਕੀਕਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀਏ? ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਹਕੀਕਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ? ਨਹੀਂ! ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਠੋਸ, ਕੁਝ ਜੀਵਤ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਸਾਡੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੇ 'ਮਨੁੱਖ' ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ, ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੇ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, "ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਾਂਗ, ਹਰ ਆਦਮੀ ਉਸੇ ਅਸਲੀਅਤ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗਿਆੜੀ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ

ਆਪਣੇ ਸੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਧਦੇ ਚੱਕਰ ਨਾਲ ਪਛਾਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਹੋਂਦ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਮਹਾਨ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੀਏ"।

ਤਾਂ ਫਿਰ, ਉਹ ਕਿਹੜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਮਨੁੱਖ' ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ?

ਮਨੁੱਖ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਉਹ ਇਕਾਂਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਸਮੂਹਿਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮਨੁੱਖ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੱਲ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਜੋ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪਰਮ ਸੱਚ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਮਾਰਗ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਆਓ ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਰਥੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਸਵਾਰਥੀ ਲਗਾਵ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ"। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਮਾਡਲ

ਇਸ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਭੰਡਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਦੀ ਮਾਤਰਾ। ਦਿਲ ਦੀ ਅਮੀਰੀ, ਮਨ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਕੁਲੀਨਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਕਸੌਟੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਮਿਆਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬਾਹਰੀ, ਸੰਪਤੀਆਂ। ਸਾਰੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲ-ਪਲ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਦੌਲਤ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ - ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ, ਸੰਪੂਰਨ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਦਾ ਦੌਲਤ। ਇਹੀ ਅਸਲੀ ਹੈ,

ਇਹੀ ਸਥਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਫੌਜੀ ਨਾਇਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਹਾਨ ਨਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅੱਧ-ਨੰਗੇ ਸੰਨਿਆਸੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਧੂੜ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਆਪਣਾ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸਾਡਾ ਤਰੀਕਾ, ਸਾਡੇ ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ।

ਜੀਵੰਤ ਬਣੋ, ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਤੀਕ

ਇਹ ਕੁਝ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਸਲੀ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹਿੰਦੂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦੇ ਅਸਲ, ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਜਨਮ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ਤਾਂ ਫਿਰ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਅਸਲੀ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ? ਆਓ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛੀਏ। ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਜੀਉਂਦੇ ਹਾਂ? ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਕੀ ਹਨ? ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਾਂ ਜਾਂ 'ਜਨਮ ਦੇ ਹਾਦਸੇ' ਨਾਲ? ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਲਾਮ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਅਛੂਤੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਰਥ ਇਹੀ ਹੈ?
ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ "ਓਹ! ਸਾਡਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ।" ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉੱਚੇ ਗੁਣ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕੋਈ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇ, "ਇਹ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਮਨੁੱਖ

ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ?" ਆਓ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਲੱਖਣ ਹਿੰਦੂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕੀਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਨ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਈਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਢਾਲਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਅਸਲ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਛੋਟੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਉਹ ਮੋਹਰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ ਹਿੰਦੂਵਾਦ

ਪਰ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ? ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਕੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਵਰਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਸਤਖਤ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਗਊਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੰਦੂ ਨੇਤਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ, "ਬੇਕਾਰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਰਨ ਦਿਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਜਾਨਵਰ ਦੂਜੇ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਪਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਊ-ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।" ਇਹ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਗਊ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਗਊ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਹੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸਨੂੰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ! ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ 'ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹਿੰਦੂਵਾਦ'।

ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਜਾਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਜਾਂ ਕੋਈ 'X' 'ਸੰਯੁਕਤ

ਸੱਭਿਆਚਾਰ' ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ 'ਸ਼ੁੱਧ' ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ 'ਹਿੰਦੂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ' ਦੀ ਪੁਕਾਰ! ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ। ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ 'ਹਿੰਦੂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ' ਬਾਰੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ। ਇਹ ਸਭ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਪੈਗੰਬਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਜਨਮ ਨਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕੰਮ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੰਗਠਿਤ, ਸਵੈ-ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦੇ। ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਧਰਮ ਹੈ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਦਰਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਜਿਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿਆਰ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ, ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 'ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਿੰਦੂ ਜਾਨਵਰ' ਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਵੀਰ ਸਾਵਰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਕਿਤਾਬ 'ਹਿੰਦੂਤਵ' ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਸਭਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ੁੱਧ ਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ, ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ' ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਸਭਾ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਇਸਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਸਭਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਰਕੂ, ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਹਮਰੁਤਬਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ! ਇਹ ਅਜੀਬ ਵਿਗਾੜ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ? ਕਿਉਂਕਿ, ਡੂੰਘੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ "ਹਾਂ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ" ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਤਿਆਰ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲਾਂ

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹਟਣ ਦੇਣਗੇ। ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਜੀਵਨ-ਨਮੂਨੇ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਸਵੇਰੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਠਣਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਕਿਵੇਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਉੱਠਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਜਨ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜਗਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਸਾਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਜਾਗਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸੁਣਦਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਡੂੰਘਾਈ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ"। ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਕਾਰ ਹੈ। ਆਓ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਰਾਤ ਤੱਕ ਦਿਨ ਭਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨਾਲ ਢਾਲੀਏ। ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਜਨਮ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਦੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਰਵਉੱਚ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਰ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ? ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਦਿਆਲੂ ਰੀਤੀ- ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਆਚਾਰ ਸੰਹਿਤਾ ਨੂੰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਹਿ ਕੇ ਮਖੌਲ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਦੇ ਇੱਕ ਆਮ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਇੰਗ ਗੈਸਟ ਵਜੋਂ ਰਿਹਾ।
ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਬੈਠਾ, ਤਾਂ

ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਘਰ ਦੀ ਔਰਤ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਮਨ ਪੂਜਾ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਘੋਰ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਦੀ ਧਰਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਪੱਛਮ ਨੂੰ, ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

"ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ"

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਜੀ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੰਸਕਾਰ ਕੀ ਹਨ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਜਾਇਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਹਰ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਆਧੁਨਿਕ' ਘਰ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਖੈਰ, ਦੇਵਗ੍ਰਹਿ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੇਵਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ?" ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਉਸਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਲੱਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਹਾਂ, ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਭ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ"। ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਬੁਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਅ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤਿਕੋਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਅਲਮੀਰਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਚੱਪਲਾਂ ਅਤੇ ਜੁੱਤੇ ਦਿਖਾਏ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 'ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ' ਕਾਫ਼ੀ ਉੱਚਾ ਸੀ!
- ਉਸ ਅਲਮਾਰੀ ਉੱਤੇ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਹੋਏ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ! ਉਸਨੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ-ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ"। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੱਪਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ

ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰੋ?" ਸਾਡਾ 'ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ' ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਅਜਿਹਾ ਹੈ!

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ, ਇੱਕ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ 'ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ' ਦੀ ਉਪਜ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਰਾਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦੀ ਪਰਮ ਸ਼ਰਧਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਾਇਆ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਵੈਦਿਕ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ, ਰਾਮਤੀਰਥ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਦੇ ਹੋਰ ਮਹਾਨ ਆਗੂਆਂ ਤੱਕ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਕਿੰਨੀ ਤਰਸਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ ਹਾਂ! ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ a, b, c ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰ ਆਤਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਢਾਲਿਆ।

ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਤਮਾ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ, ਗੀਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਕੀ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਯੋਗਾਭਿਆਸ, ਸਮਾਧੀ, ਪ੍ਰਾਣਾਯਾਮ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਡਾਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਾਡੇ ਅਖੌਤੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿਓ! ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼।

ਫਿਰ, ਆਓ ਆਪਾਂ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ - ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲੂ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਾਡਾ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ, ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਸਾਡੇ ਕੇਂਦਰ, ਸਾਡਾ ਪੇਸ਼ੇ ਦਾ ਖੇਤਰ ਆਦਿ। ਕੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ

ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਚੌੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ, ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਡੇ ਸਵੈ-ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਹੈ। ਫਿਰ, ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿੱਠੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਭਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਆਦਮੀ ਦੇ ਉੱਤਮ ਹਿੰਦੂ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀਏ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, "ਓ, ਮੈਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?" ਦੁਬਾਰਾ, ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਪਾਤਰਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖੋ। ਭਾਵੇਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ, ਵਿਸ਼ਵਾਮਿੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਚਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਭਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਲਕਸ਼ਮਣ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦਾ ਕਿੰਨਾ ਗਹਿਰਾ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਭਰਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਪਤੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਦੋਸਤ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਚੇਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਸੀ - ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਹਿੰਦੂ ਮਰਦਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਰਲ ਗਏ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ। ਉਹ ਯਸ਼ੋਦਾ ਅਤੇ ਨੰਦਾ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦਿਲਾਸੇ ਦਾ ਸਰੋਤ ਸੀ! ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਠੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਮੋਹਿਤ ਕੀਤਾ!

ਫਿਰ, ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਦੌਰਾਨ, ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਭਰਨਾ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਇੱਛਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਤਾਬੀ ਕੀੜੇ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁੰਜੀ ਮਨ ਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਕਾਗਰਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਤੇ ਫਿਰ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਹਿੰਦੂ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਕੁਝ ਉੱਤਮ ਹੈ - ਸ਼ਿਸ਼ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਅੱਜ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਅੱਜ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੀਏ ਜਿਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਭਲੇ ਲਈ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਲਗਾਤਾਰ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮੂਰਤੀ ਸਿੰਧੂਰ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਲ ਸਭ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਹਨੂੰਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਵਿਨਾਇਕ ਹੈ - ਇੱਕ ਘੜੇ ਦੇ ਢਿੱਡ ਅਤੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਸਿਰ ਵਾਲਾ ਦੇਵਤਾ! ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਜਨਮੇ ਜਗਦਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਦੀਪਨੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ, ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਹਿੰਦੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਯੱਗ ਲਈ ਸੁੱਕੇ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਉਸ ਕੋਲ, ਜੋ ਖੁਦ ਗਿਆਨ ਦਾ ਰੂਪ ਸੀ, ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਕੀ ਸੀ?

ਅਤੇ ਫਿਰ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖੋ। ਉਸਦਾ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਿਆਰ ਸੀ! ਸੁਦਾਮਾ, ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੁੰਡਾ, ਸੰਦੀਪਨੀ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਸਹਿਪਾਠੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਈ, ਤਾਂ ਸੁਦਾਮਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਟੇ ਹੋਏ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਕੁੱਟੇ ਹੋਏ ਚੌਲਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਹਿਪਾਠੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਭੱਜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਇਆ ਕੀਮਤੀ ਤੋਹਫ਼ਾ ਖੋਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਖਾਧਾ। ਉਸਨੇ ਸੁਦਾਮਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ।

ਭਾਵੇਂ, ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਿਵਹਾਰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਭੀਸ਼ਮ ਅਤੇ ਅਰਜੁਨ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਅਰਜੁਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਤੀਰ ਭੀਸ਼ਮ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵੱਲ ਭੇਜੇ। ਭੀਸ਼ਮ ਦਾ ਸਾਰਥੀ ਅਰਜੁਨ ਦੇ ਅਟੱਲ ਤੀਰ ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਲੱਗਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭੀਸ਼ਮ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦੇ

ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਭੀਸ਼ਮ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਅਰਜੁਨ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਹੈ"।

"ਸਵਧਰਮੇ ਨਿਧਾਨਮ ਸ਼੍ਰੇਅ"

ਆਓ ਆਪਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣਿਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸਮਝ ਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਾ ਕਰੀਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ ਸਮੋਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਲਈ ਈਰਖਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਬਣ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਥਾਪਕ, ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਕੰਮ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਨਾ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਪੂਨਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਵੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਗੂ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਬੁੱਢਾ ਅਧਿਆਪਕ ਥੋੜ੍ਹਾ ਦੇਰ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਬੁੱਢਾ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਪੈਰ ਛੂਹਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਥਾਈ ਜੀਵਨ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਵਧਰਮ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਰਵਪੱਖੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਵਧਦਾ ਅਤੇ ਖਿੜਦਾ ਹੈ। ਸਵਧਰਮ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲਗਾਉਣਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਅਤੇ ਪਤਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭਾਗਵਤ-ਗੀਤਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

(ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੌਤ ਵੀ ਧੰਨਤਾ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੇ ਦੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)

ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਗਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਹਿੰਦੂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਮਰ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕ ਕੇ ਸਵੈ-ਭੁੱਲਣ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੀ ਰਾਖ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜੋਤ ਵਿੱਚ ਬਲ ਉੱਠੇ, ਇਸ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵਧਰਮ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਮਰ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਢੱਕ ਕੇ ਸਵੈ-ਭੁੱਲਣ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੀ ਰਾਖ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਜੋਤ ਵਿੱਚ ਬਲ ਉੱਠੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵਧਰਮ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

*[illegible]-[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਹੈ। ਉਸਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਤੁਰੰਤ ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮੈਂ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕਰਾਂ?" ਮੈਂ ਕਿਹਾ। "ਖੈਰ, ਇਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ"। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ! ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਕੁਝ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ?" ਮੈਂ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੋਗੇ?"

ਇਹ ਅੱਜ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਜਲਦੀ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। 'ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਤੀਜਾ' ਦੀ ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਰਸਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇਮਾਨਦਾਰ, ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ, ਮਾੜੇ ਜਾਂ ਨਿਰਪੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਵੱਲ ਝੁਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਜਲਦੀ ਨਤੀਜੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਅਮੀਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਇੰਨਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਡਿੱਗਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਕਾਲਾਬਾਜ਼ਾਰੀ, ਸੱਟੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜੂਏ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਗ੍ਰਹਿ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ!
ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਡਕੈਤੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉੱਥੇ ਹਨ - ਸਹੀ ਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਵਜੋਂ!

ਲੋਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਲੱਭਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ! ਜੀਵਨ ਭਰ ਤਪੱਸਿਆ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਇਕਹਿਰੇ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਕੌਣ ਝੱਲੇਗਾ? ਉਹ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਜਾਂ ਸੰਨਿਆਸੀ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲੇ ਵਜੋਂ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਣ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ! ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲੂ ਇਸ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਤਮਘਾਤੀ ਲਾਲਚ

ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਲੋਕ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਹਨ। ਉਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, "ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਦੋਂ ਲਿਆ ਸਕੋਗੇ ਜਿਸਦੀ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਉਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਰਹੋਗੇ?" ਫਿਰ, ਉਹ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ, ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪੂਰਾ ਚਿਹਰਾ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਘੱਟ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਤੀਜੇ ਵਾਲੇ ਉਸ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਨਾਲ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਤਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਬਹੁਤ ਆਕਰਸ਼ਕ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜੋ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੂਸਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਜੋਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਆਓ ਆਪਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਤਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਭਟਕ ਨਾ ਜਾਈਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰੀਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਖੋਖਲੀ ਸੋਚ ਅੱਜ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਸੀ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਿੱਗਜਾਂ, ਜੋ ਉੱਥੇ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ, ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਸ 'ਵਿਅਕਤੀ' ਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹੋ?" ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੁਆਰਾ ਅੰਨ੍ਹੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਆਓ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਖੋਲ੍ਹੀਏ ਅਤੇ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਸਤਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਮਰਾਜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪਰਸ਼ੀਆ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਮਰਾਟ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਮਰਾਟ ਸਰਵਉੱਚ ਮੁਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਲੋਕ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੇਫਿਕਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਪਰ ਅਰਬ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਝਟਕੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਮਾਰਤ ਢਹਿ ਗਈ। ਰੋਮ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹੀ ਕਿਸਮਤ ਆਈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਦੌਲਤ ਜਾਂ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਫੌਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਰੇਤਲੀ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਟਿੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵੀ ਟੁੱਟ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਭਿਅਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਕਰੈਸ਼ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਚ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਇਸਲਾਮ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਏ।

ਸਾਡੀ ਅਮਰਤਾ ਦਾ ਰਾਜ਼

ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਦਬਾ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਕਈ ਵਾਰ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਅਧਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਰਾਵਣ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਉਸ ਹਨੇਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਮਰਥ ਰਾਮਦਾਸ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਜੰਗਜੂ ਸੰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਇੱਕ
ਸਿਰਫ਼ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਚਲਾਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਅਧਰਮ ਦੇ ਤੱਤ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਰਾਖ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਹੈ, ਦੁਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਗਲੇ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਰੰਪਰਾ ਅੱਜ ਵੀ ਅਟੁੱਟ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਪੁਨਰ-ਉਭਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਚਮਤਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਮਰਤਾ, ਇਸ ਮੌਤ ਰਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਕੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਜ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਕਰਮਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ?

ਇਹ ਇੱਕਦਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਾਇਬ ਘਰ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਵਜੋਂ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਾਸਕ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਝੰਡੇ-ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੰਤ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ, ਜੋ ਲਾਭ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲਾਲਚਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ, ਨੇਕ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਮਸ਼ਾਲ-ਧਾਰਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਮਸੱਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਰਾਜਾ ਉਸ ਉੱਚ ਨੈਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਅਨੁਯਾਈ ਸੀ। ਕਈ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਿੱਟੀ ਚੱਟ ਲਈ। ਪਰ ਧਰਮਸੱਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ।

ਰਾਵਣ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਹਮਲਾਵਰ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਮਾਜਿਕ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਰਾਜ਼ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਕੇਂਦਰ ਰਿਸ਼ੀ-ਦਰਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਧੜਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲ ਦੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ, ਉੱਥੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਲੀਦਾਨ ਸੰਸਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਨਾਇਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ। ਪੂਰਾ ਸਮਾਜ ਅਤੇ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਰਾਵਣ ਦੀਆਂ ਅੱਡੀਆਂ ਹੇਠ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜਾਗਿਆ। ਉਸ ਮਹਾਨ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਮਿੱਤਰ, ਵਸ਼ਿਸ਼ਠ ਅਤੇ ਅਗਸਤਯ ਵਰਗੇ ਰਿਸ਼ੀ-ਰਿਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਢਾਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਤੀਬਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ੀ-ਰਿਸ਼ੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ, ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿੱਚ ਇਹ 'ਅੱਧੇ-ਨੰਗੇ ਫਕੀਰ' ਕਿੰਨੇ ਸੁਚੇਤ, ਕਿੰਨੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸਨ! ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਘਾਤਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਵੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੇ ਰਾਵਣ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਰਿਸ਼ੀ ਅਗਸਤਯ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਅਧਰਮ ਦੀਆਂ ਉਹ ਤੇਜ਼ ਲਹਿਰਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਤਿੰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਗਈਆਂ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਮਾਜ ਲੰਕਾ ਦੀ ਰਾਖ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਰਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਸੀ, ਹੋਰ ਵੀ ਚਮਕਦਾਰ ਹੋ ਕੇ ਉੱਠਿਆ।

ਪਰੰਪਰਾ ਜਾਰੀ ਹੈ

ਬੋਧੀ ਯੁੱਗ ਦਾ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਪਤਿਤ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਹਾਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਧਰਮ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਗਿਰਾਵਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਇੰਨੀ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਬੋਧੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਮਖੌਟਾ ਪਹਿਨਿਆ ਸੀ। ਬੋਧੀ ਸੰਪਰਦਾ ਮਾਂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਾਂ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਗੱਦਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਪਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਕੌਣ ਉੱਭਰਿਆ?

ਇਹ ਉਹੀ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਸੰਨਿਆਸੀ ਸਨ, ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਬੰਧਕ। ਉਸਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਦੌਲਤ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਧ ਨੰਗੇ, ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਪੈਦਲ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ। ਅਣਗਿਣਤ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਸਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਗਿਆ, ਨਿਡਰ ਅਤੇ ਜੇਤੂ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਰਾਮ ਜਾਂ ਆਰਾਮ ਦੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਡੁੱਬਦੀ ਲਾਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਗਾਇਆ। ਉਸਦੇ ਸਮਰਪਿਤ ਸੰਨਿਆਸੀ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭੂਤਕਾਲ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸੀਮਿੰਟ ਕੀਤਾ। ਸੱਚੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਗਾਈ, ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮਾਂ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਮਿਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੁੱਧ ਇੱਕ ਅਵਤਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਭਗਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਰਾਖਸ਼ਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਅਤੇ ਸੰਨਿਆਸੀ ਇਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉੱਠੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦਿੱਗਜਾਂ - ਚੈਤਨਯ, ਤੁਲਸੀਦਾਸ, ਸੂਰਦਾਸ, ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰ, ਰਾਮਾਨੰਦ, ਤੁਕਾਰਾਮ, ਰਾਮਾਨੁਜ, ਮਾਧਵ, ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ - ਨੇ ਇੱਕ ਸਿਰੇ

ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਮਰਥ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਉਸ ਧਾਰਮਿਕ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਡਾਇਨਾਮੋ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਾਥਾਵਾਂ ਗਾਈਆਂ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬੇਰੋਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਛਤਰਪਤੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਜਾਗਰਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਤੀਬਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਵਿਜੇਨਗਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਕਤੀ ਸਵਾਮੀ ਵਿਦਿਆਰਣਯ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਅਧਿਆਤਮਿਕ-ਸਹਿ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ 'ਤੇ ਉੱਠੀ। ਮਹਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬੰਦਾ ਬੈਰਾਗੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜੰਗਜੂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਧਰਮ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ, ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਟੋਕ ਤੋਂ ਕਟਕ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੂਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੂਰਜ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ-ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਵਾਮੀ ਦਯਾਨੰਦ ਅਤੇ ਰਾਮਤੀਰਥ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਦੱਖਣੀ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਰਮਣ ਅਤੇ ਯੋਗੀ ਅਰਬਿੰਦੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚਮਕਿਆ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ।

ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਟੱਲ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਟੱਲ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਅਡੋਲ ਰਹੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਖੈਰ, ਇਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਅਮਰਤਾ ਦਾ ਰਾਜ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰਧਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਾਂ।

ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ: "ਤੁਸੀਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋ?" ਇਹ ਸਵਾਲ ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਡੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਉਲਝਾਉਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਧਰਮ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕੱਟੜ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਚਰਚ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖ ਝੱਲੇ ਹਨ। ਧਰਮ ਦੀ ਸਾਡੀ ਧਾਰਨਾ ਇਸ ਤੋਂ ਓਨੀ ਹੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਪਨੀਰ ਚਾਕ ਤੋਂ ਹੈ। ਧਰਮ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਇੱਕ ਕੱਟੜਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੁੱਖ ਦਾ ਰਸ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਸਾਹ।

ਪਾਵਰ ਕਰਪਟਸ

ਇਹ ਸਭ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਈਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਏ। ਪਰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਵਾਂਗੇ ਕਿ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਉਸ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ। ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਮਸੀਹ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ, ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਏ। ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਝੁਕ ਗਈ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਤਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਪਤਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਈਸਾਈਅਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦੁਰਦਸ਼ਾ, ਆਪਣੇ ਈਸਾਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਦ ਵੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਹੱਤਵਾਕਾਂਖਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫਾਂ ਦੇ

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ - ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਦਾ ਗਲਤ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਜਾਗਰਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਕਿਉਂ ਜਾਣਾ? ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਗੂ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਮਹਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਸਨ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਕਾਰਨ ਨੇਕੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ? ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਆਗਮਨ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਲਾਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਨਿਗਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੌੜੀ ਗੋਲੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜਾ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ।

ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਪ੍ਰਯੋਗ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। "ਸੱਤਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ" ਇਹ ਕਥਨ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਅੱਖਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਫਿਰ "ਮੈਂ ਮਾਲਕ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਗੁਲਾਮ ਹੋ" ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੋਸ਼, ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਨਸ਼ਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਮਿਲ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਰਹਿਮ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸੰਗਠਨ ਅਸੀਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ - ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਲਾਲਚਾਂ ਅਤੇ ਤੰਬੂਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣਾ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਗਲਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ - ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ,

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਉਪਕਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ 'ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਨੁੱਖ' ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਢਾਲ ਸਕਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਨੇਕੀ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਢਾਲ ਸਕਦੇ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਖੁਦ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਵਧੇਰੇ ਚਲਾਕੀ ਦਿਖਾਏਗਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਸ਼ਕਤੀਹੀਣ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਉੱਚ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਮਰਤਾ ਦੇ ਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਰਵਾਇਤੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਲੱਭਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪਾਵਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ

ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਨੂੰਨਦਾਤਿਆਂ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਈਰਖਾ, ਨਫ਼ਰਤ, ਵੱਡੇਪਣ ਆਦਿ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਜ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਦੀਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਕੇ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਏਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਕਲਿਆਣਕਾਰੀ ਰਾਜ' ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਡਾਕਟਰੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ, ਉਤਪਾਦਨ, ਵੰਡ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਅਣਵੰਡੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਰਾਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ

ਰਹੇਗਾ ਜੋ ਸਾਰੀਆਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਆਪਣੇ ਵਾਹਕ ਨੂੰ ਦਮਨਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਹਿੰਸਾ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਆਦਮੀਆਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਦਾ ਭਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਧਰਮ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ - ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨ - ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਹੇਠ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ - ਰਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸੰਤ ਜੋ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦੌਲਤ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਪੈਸਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਧੇ ਹੋਏ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਅਸਹਿ ਹੋਣ 'ਤੇ ਬਗਾਵਤ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਰਤਾ, ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਟੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਯੂਰਪ ਦਾ ਸਬਕ

ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਾਜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸੀ। ਲੋਕ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਹੇਠ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਾਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਨਿਚੋੜ ਕੇ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਉਸ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਸਕ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ' ਦੇ ਤੁਰ੍ਹੀ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਫਟ ਗਈ। ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 'ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਹੇਠ, ਵਧੇਰੇ ਬੁੱਧੀ, ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ

ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਜ਼ਾਲਮ ਬਣ ਗਏ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਮਨਮੋਹਕ ਪਹਿਰਾਵੇ ਹੇਠ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਰਨਾਰਡ ਸ਼ਾਅ ਨੇ ਦੇਖਿਆ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਜਨਮ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਜਨਤਕ ਬੇਚੈਨੀ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸਫੋਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਖੂਨੀ ਇਨਕਲਾਬਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ, ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ, ਆਵਾਜਾਈ, ਗੁਲਾਮ ਕੈਂਪ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਉਪਾਅ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਦੀ ਉਹੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਘੱਟੋ- ਘੱਟ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪੰਜੇ ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਗੁਲਾਮੀ ਜਾਂ ਖੂਨੀ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਦੌਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਭਰ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੀਸਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕੁਹਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਰਾਜਦੰਡ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਨਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਦੌਲਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਰਹੇ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਅਮਰਤਾ ਦਾ ਅਸਲ ਸਾਹ ਬਣਾਇਆ।

ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨਤਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਇਸ ਮੁੱਖ-ਨੋਟ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਸੌਖਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿਆਪਕ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਬੇਦਾਗ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਸਲ ਅਧਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਜੋ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਛੋਟੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਜੋ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਸਵੈ-ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਵੈ-ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉੱਤਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਿਰਜ਼ੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਭੱਜੀਏ? ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੱਖਣੇਸ਼ਵਰ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ.. ਰਾਧਾਕਾਂਤ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਗਹਿਣੇ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਦੇਵਤਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ?" ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬੇਤੁਕੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹੈ, ਉਹ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਧਾਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਬੇਕਾਰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਦੌਲਤ ਦੀ ਦੇਵੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਆਪਣੀ ਦਾਸੀ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਗੀ ਇੱਕ ਥੋੜ੍ਹਚਿਰੀ ਚੀਜ਼ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਭੱਜੀਏ?

ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਸੰਗਠਿਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ - ਜਿਵੇਂ ਚੰਦਰਮਾ ਸੂਰਜ ਦੀ ਚਮਕ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿਆਰੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਵਰਣਨਯੋਗ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ, ਜੋ

ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਸ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ, ਕੋਲ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਸੁੱਜ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੈਂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲੇ ਹੋਏ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਰੀਰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਦੇਵਤੇ ਉਸ ਅਜੀਬ ਰੂਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਹਵਾ ਦੇ ਦੇਵਤੇ, ਵਾਯੂ, ਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੂਰਤੀ ਕੌਣ ਹੈ। ਉਸ ਮੂਰਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਕਸ਼ ਕਿਹਾ, ਵਾਯੂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਵਾਯੂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ-ਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਲ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਹਿਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ। ਫਿਰ ਅੱਗ ਦਾ ਦੇਵਤਾ, ਅਗਨੀ, ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਵੀ ਘਾਹ ਦੇ ਉਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨਿਤ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ, ਇੰਦਰ, ਖੁਦ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਅਜੀਬ ਮੂਰਤੀ ਅਚਾਨਕ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ। ਇੰਦਰ ਵੀ ਉਸ ਭੇਤ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਈ ਕਿ ਯਕਸ਼ ਖੁਦ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗਿਆੜੀ ਮਿਲੀ।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਜੀਨੀਅਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੋ

ਇਹੀ ਉਹ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ - ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਰਵ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਜੋ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਿਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕਰੇਗੀ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਆਤਮਾ ਮਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਜਾਤੀ ਭਾਵਨਾ, ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਝਟਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਸ਼ਾਲਾਂ-ਧਾਰਕਾਂ, ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ 'ਤੇ ਢਾਲੀਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਰੰਪਰਾ

ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੀਏ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਵਸ਼ਿਸ਼ਟ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਮਿੱਤਰ, ਇੱਕ ਚਾਣਕਿਆ, ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਣਯ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰਥ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ, ਇੱਕ ਚੰਦਰਗੁਪਤ, ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵਰਾਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲਾਲਚਾਂ ਦੇ ਭਟਕਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਚੱਟਾਨ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੀਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਰਹੀਏ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੀਏ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਹਾਨ ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅਡੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਸੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਗਾ ਅਤੇ ਯਮੁਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਉੱਤਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੀਏ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲਾਲਚਾਂ ਦੇ ਭਟਕਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਗਤੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਚੱਟਾਨ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੀਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਰਹੀਏ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੀਏ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਹਾਨ ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਅਡੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਸੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਗਾ ਅਤੇ ਯਮੁਨਾ ਵਰਗੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਣਗੀਆਂ। ਉਸ ਉੱਤਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਹਿਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੀਏ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇ।

[illegible]

□□□□□. □□□□ □□□ □□□□

1. □□□□ □□□□□□□□□□□□

□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□ - □□□ □□□□□□□ □□□□□ - □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□ - □□□□, □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ - □□□□□□ □□□□□ - □□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ - □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□□□□□ - □□□□ □□□□ □□□□□□□

□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□, □□□□, □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□

□□□□□□ □□-

गायन्ति देवाः किल गीतकानि धन्यास्तु ये भारतभूमिभागे ।
स्वर्गापवर्गास्पदहेतुभूते भवन्ति भूयः पुरुषाः सुरत्वात् ।।

(□□□□ □□ □□□□ '□□ □□□□ □□□ □□□□□, □□ □□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□, □□□□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□ □□ - □□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□)

□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□

□□□□□□□□ □□ □□□□, □□□□□□□, □□□□□□□□, □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□, □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□,

□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□□-□□□
□□□□□□□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□□
□□□□ □□:

देवि भुवनमनमोहिनी.....

नीलसिंधुजल–धौत–चरणतल

(□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□..... □□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□),

- □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□, □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□ '□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□, □□□□□ □□

त्वं हि दुर्गा दशप्रहरणधारिणीम्

(□□□ □□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□),

- □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□□, □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□,
□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□, □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□,

- □□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□,

-□□□, □□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□, □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□

□□□ □□□□-□□□□□□□ □□□□□

ਦਰਅਸਲ, 'ਭਾਰਤ' ਨਾਮ ਹੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਫਲਾਨਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਫਲਾਨਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, "ਉਹ ਰਾਮੂ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ"। ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਲਈ 'ਭਾਰਤ' ਨਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ। ਭਰਤ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਨੇਕ, ਨੇਕ ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਰਾਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਨਮੂਨਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਵੱਡੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਭਰਤ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ, ਭਾਰਤ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਮਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੜਾਕੂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ, ਭਾਵ ਇੱਕ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮਰਪਿਤ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਅਕਸਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇੱਕ 'ਮਹਾਂਦੀਪ' ਜਾਂ 'ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ' ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿੱਟੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਕਹਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਅਜੀਬ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਗਈਆਂ?

ਇਹ ਚਲਾਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਸਾਮਰਾਜੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕੌਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਇਸ ਚਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ।

ਪਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਪੱਛਮ ਦੁਆਰਾ ਕੱਚੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕੌਮ ਸੀ, ਇੱਕ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਨਾਲ।

पृथिव्या समुद्रपर्यन्ताया एकराट् .

(□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□, □□□ □□□) □□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ - □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ - □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□:

उत्तरं यत्समुद्रस्य हिमाद्रेश्चैव दक्षिणम् ।
वर्षं तद् भारतं नाम भारती यत्र संतति : ।।

(□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□, □□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□)

□□□□ □□□□□□□

□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□-□□□□□□□□ □□□□ □□□□, □□□□, □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□, □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□ - □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□ □□ □□ □□□ □□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□, □□□, □□□□□□□□□□□□ - □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ '□□□□ □□□□□□' □□□□ □□□□□ □□! - □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□ □□□□ □□, □□□□□□□□, □□□□□□□□ □□ □□□□□

ਸਥਾਨ। ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਵਿੱਤਰ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੰਗਾ, ਸਿੰਧੂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਬ੍ਰਹਮ ਹਿਮਾਲਿਆ ਹੈ, ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਰਾਜਾ, ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪਣ ਵਾਲੇ ਡੰਡੇ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।) ਚਾਣਕਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

(ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੱਕ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 1000 ਯੋਜਨ ਹੈ।)

ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਰਾਜਨੇਤਾ ਚਾਣਕਯ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਦਿ ਗ੍ਰੈਂਡ ਪਿਕਚਰ

ਸਾਡੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਉਹੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਉਪਗਣ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦਾ ਸ਼ਾਲਿਆ ਉੱਥੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਬੁਲ ਅਤੇ ਕੰਧਾਰ ਗੰਧਾਰ ਸਨ ਜਿੱਥੋਂ ਕੌਰਵ ਦੀ ਮਾਂ ਗੰਧਾਰੀ ਆਈ ਸੀ। ਈਰਾਨ ਵੀ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰੀਅਨ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਪਿਛਲਾ ਰਾਜਾ ਰੇਜ਼ਾ ਸ਼ਾਹ ਪਹਿਲਵੀ ਇਸਲਾਮ ਨਾਲੋਂ ਆਰੀਅਨ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਧੇਰੇ ਸੇਧਿਤ ਸੀ। ਪਾਰਸੀਆਂ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਜ਼ੇਂਦ ਅਵੇਸਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਥਰਵ ਵੇਦ ਹੈ। ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਬਰਮਾ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੈ
ਬ੍ਰਹਮਦੇਸ਼। ਮਹਾਭਾਰਤ ਇਰਾਵਤ, ਆਧੁਨਿਕ ਇਰਾਵਦੀ ਘਾਟੀ, ਨੂੰ ਉਸ ਮਹਾਨ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਜਯੋਤਿਸ਼ਾ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ

ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਸੂਰਜ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਲੰਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਦੋ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਆਰੀਅਨ (ਈਰਾਨ) ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀੰਗਪੁਰ (ਸਿੰਗਾਪੁਰ) ਵਿਖੇ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ (ਸਿਲੋਨ) ਦੱਖਣੀ ਸਮੁੰਦਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਾਏ ਗਏ ਕਮਲ ਦੀ ਪੱਤੀ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਚਮਕਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗੰਗਾ, ਯਮੁਨਾ, ਗੋਦਾਵਰੀ, ਸਰਸਵਤੀ, ਨਰਮਦਾ ਅਤੇ ਸਿੰਧੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਾਵੇਰੀ ਤੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ
ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਬਕ ਵੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਝਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਅਮਿੱਟ ਛਾਪ ਛੱਡਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸਤਿਸੰਗਤਤਾ, ਗਿਆਨ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਅਥਾਹ ਡੂੰਘਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਿੱਤ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਅਜਿੱਤ ਹਿਮਾਲਿਆ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ-

ਕੀ
ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਪਾਸੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨਾਲ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਇਸ ਮਾਤ ਭੂਮੀ

ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਪੂਜਾ ਦੇ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਕਈ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਖੰਡਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ

ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਤਪੋਭੂਮੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਤਪਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਯੋਗ ਫਲ ਦੇਣ ਲਈ ਬਲੀਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਧਰਤੀ ਪਰਮ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਵਾਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਸਾਰ-ਮ੍ਰਿਗ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਧਰਤੀ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ। ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹਿਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗੁਣਾ ਵੀ ਫਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, "ਜੇਕਰ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਧਰਤੀ ਹੈ ਜੋ ਧੰਨ ਪੁਣਯਭੂਮੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਧਰਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਆਤਮਾ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਖਰੀ ਘਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਹੈ।"

ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਡਾ ਡੂੰਘਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਜਰਮਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਭਿਲਾਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੰਨਿਆਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਿਆਗੀ ਤਪੱਸਵੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਲੰਬੀ ਤਪੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇੱਕ ਖੋਜੀ ਸਵੈ-ਪੜਤਾਲ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ, ਪੱਛਮ ਦੇ ਭਾਵੁਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਲਿਆ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਅਯੋਗ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹਰਿਦੁਆਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਛੱਡਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, "ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਗੰਗਾ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਮੈਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਵੇਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵਾਂ।"

ਜੇ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਬਾਰੇ ਇਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ। ਮਹਾਨ ਸੰਤ, ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਤਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਦਇਆ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰੇ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ?"

ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਵੀ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਆਦਮੀ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਜੁੱਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਧੜਿਆਂ ਨਾਲ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਮਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਗੈਬਰੀਏਲ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਬ੍ਰਹਮ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ। ਉਸਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਨਸਲਾਂ ਅਜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਸਨ, ਵੈਦਿਕ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਅਮਰ ਅਨੰਦ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ -

ਅਤੇ
ਗਰਜਦੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ:

(ਮੈਂ ਉਸ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਨੁੱਖ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੰਤਮ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।)

ਬਾਕੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਰਮ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਅਨੁਭਵ ਲਈ ਕੋਈ ਤੁਲਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਮਰ ਆਤਮਾ-ਪ੍ਰੇਰਕ ਸੱਦੇ - ਭਗਵਦ-ਗੀਤਾ - ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਮੈਂ' ਨੂੰ ਖੁਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।

ਪਰੰਪਰਾ ਜਾਰੀ ਹੈ

ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਰੰਪਰਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਰਿੰਦਰ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ) ਦੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਕਾਲਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੁੱਬ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਵੀ ਉਸਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪਿਆਸ ਨਹੀਂ ਬੁਝਾ ਸਕੇ। ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦੱਖਣੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਰਮਹੰਸ (ਮੁਕਤ ਆਤਮਾ) ਹੈ। ਉਹ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ: "ਮਹਾਰਾਜ' ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ?" ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਰਮਹੰਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਦੀ ਝਿਜਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: "ਹਾਂ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੀਬਰਤਾ ਵਿੱਚ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।" ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਨਰਿੰਦਰ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਬੁੱਧੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਹਿਪਨੋਟਾਈਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਖੁਦ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਯਕੀਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਜੀਵਤ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਧਰਮਭੂਮੀ, ਮੋਕਸ਼ਭੂਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ।

ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਧਰਤੀ ਜਿਸਦੀ ਧੂੜ ਦੇ ਹਰ ਕਣ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ, ਸਾਡੀ ਅਤਿਅੰਤ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰੀ ਧਰਤੀ ਲਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਕਾਸ਼ੀ ਤੋਂ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਮ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਭਗਤ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਅਤੇ ਅਵਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਅਦਵੈਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਮ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਕਤੀ - ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਤਾ - ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਬਵੰਜਾ ਉਸ ਦੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਹਨ ਜੋ ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਿੰਗੁਲਾ ਤੋਂ ਅਸਾਮ ਦੇ ਕਾਮਾਖਿਆ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਰਤੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਮਾਤਾ ਦਾ ਬ੍ਰਹਮ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਤਾ

ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਵਿੱਤਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਰ ਕਣ, ਹਰ ਜੀਵਤ ਜਾਂ ਨਿਰਜੀਵ ਚੀਜ਼, ਇਸ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਰ ਪੱਥਰ, ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਨਾਲਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੀਬਰ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤਵਰਸ਼ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ-

ਸਾਡ
ੇ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਰੋਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਭੂਮੀ-ਪੂਜਨ-ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ ਤੋਂ ਮਾਫੀ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਭਰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਛੂਹਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

(ਹੇ
ਮਾਤਾ, ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੀ ਬ੍ਰਹਮ ਪਤਨੀ, ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਢਾਈ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਛੂਹਣ ਲਈ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ।)

ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਜ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹਰ ਸਵੇਰ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਤਮ ਸ਼ਰਧਾ। ਇਹ ਸਿਖਲਾਈ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬੱਚਾ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮਿੱਧਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ, ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਲੱਤ ਨਾ ਮਾਰੋ।" ਜਾਂ ਜੇ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਵਕੂਫੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੇਖ ਠੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, "ਓ, ਨਹੀਂ! ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ, ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਹੋਵੇਗਾ।" ਇੱਕ ਆਮ ਕਿਸਾਨ ਵੀ, ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਹਲ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਾਫੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਜੀਵਤ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਰਦਾ ਨਿਰਜੀਵ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ - ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਅਤੇ ਮਹਾਨ - ਦੀ ਜੀਵਤ ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਂ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਪੱਛਮ ਦੇ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਭਾਰਤ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੀ ਧੂੜ ਦਾ ਹਰ ਕਣ ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੱਛਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੇਤੂ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਵਾਪਸ ਆਏ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਭਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਾਇਕ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਗਰਜਦਾਰ ਤਾੜੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲੋਕ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੂੰ

ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਧੂੜ ਵਰ੍ਹਾਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ, ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ: "ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਪੱਛਮ ਦੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਧੂੜ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਰਮਹੰਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤਾੜਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਅਸ਼ੁੱਭ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਗੰਦਗੀ ਨਾਲ ਗੰਗਾ-ਗੰਗਾਵਰੀ ਬ੍ਰਹਮਵਰੀ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰੋ!"

ਇਹ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਾਂ ਬਣਨ ਦੀ ਸਜੀਵ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿੱਟੀ, ਹਵਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਪਾਲਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਵਾਂਗ ਉਸਨੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਿਮਾਲਿਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀਆਂ ਅਰਾਵਲੀ, ਵਿੰਧਿਆ ਅਤੇ ਸਹਿਯਾਦਰੀ ਵਰਗੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਧਰਮਭੂਮੀ ਅਤੇ ਮੋਕਸ਼ਭੂਮੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੱਚਮੁੱਚ, ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਇੱਕ ਮਾਂ, ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਰਹੀ ਹੈ - ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ - ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

2. [illegible]

[illegible] [illegible] - [illegible]; [illegible] - [illegible] - [illegible] - [illegible] [illegible] - '[illegible] [illegible]' [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਜੀਵ ਜਾਂ ਨਿਰਜੀਵ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਡੱਡੂ ਜਾਂ ਸੱਪ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਔਲਾਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਂ ਉਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਜੀਵਨ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਥਣਧਾਰੀ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਛੀ ਆਪਣੇ ਆਂਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉੱਡਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਜਦੋਂ ਮਾਂ ਦੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਹੁਣ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਔਲਾਦ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਅਜਨਬੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਲਈ ਉਸਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਉਦੋਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਸਦੇ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਯੋਗੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਦਰਅਸਲ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢੀ, ਅੰਨ੍ਹੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦੀ ਹੋਰ ਵੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੇਗਾ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਉੱਤਮ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਦੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਗਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣਾ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਮਾਂ-ਗਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਸਮਝ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਂ ਮਿੱਟੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਮਹਾਨ ਮਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੇਖਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਵੇਦ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

(ਧਰਤੀ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਬੱਚਾ ਹਾਂ।)

ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਬਣਾਓ

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਂ ਦੇ ਉਸ ਬਹੁਤ ਵਿਕਸਤ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਚਮਕਾਉਂਦੇ ਰਹੀਏ। ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀਏ? ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੈ ਫੁੱਲਾਂ, ਦੀਵਿਆਂ, ਭਜਨਾਂ ਦੇ ਜਾਪ ਆਦਿ ਨਾਲ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਸਮੀ ਤਰੀਕਾ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਇਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਧਾਰਮਿਕ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਭਜਨ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਹ ਸਭ ਨਿੱਜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਗਤੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਪਹਿਲੂ ਹੈ।

ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਹਰ ਕਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀਏ। ਇਹੀ ਸਰਗਰਮ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕਠੋਰ ਤੱਥ-ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਦਿਲ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਵਸਤੂ, ਭਾਵ, ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਅਪਮਾਨ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਟਿਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪਮਾਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਮਲਾਵਰ ਤੱਤ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਅਜਿਹੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਰੇ ਅਪਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਅਸੰਤੋਸ਼ ਸੜਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਗਤੀਸ਼ੀਲ, ਜੇਤੂ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਕਠੋਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਾਲਮ ਤਾਕਤਾਂ ਨਾਲ ਤਾਕਤ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ ਇੱਕ ਅਖਾੜਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਚੰਗਿਆਈ ਜਾਂ ਮਹਾਨ ਗੁਣ, ਭਾਵ, ਸਤਵ ਦਾ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਪਹਿਲੂ, ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ

ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਰੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ, ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਮਿੱਧਿਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਣਜਾਣ ਸਨ, ਪਰ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਜਨੂੰਨ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਭਾਵ, ਰਾਜਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ। ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਸਤਵ ਦੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਜੇਤੂ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ - ਤਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਸਾਮਰਾਜ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਬਕ ਹੈ ਜੋ ਦੇਵਤਿਆਂ (ਦੇਵਤਿਆਂ) ਅਤੇ ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ (ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ) ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ, ਆਪਣੀ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰਾਉਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਹ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ, ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, "ਵੀਰਭੋਗਿਆ ਵਸੁੰਧਰਾ" (ਇਹ ਧਰਤੀ ਬਹਾਦਰਾਂ ਲਈ ਹੈ) ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਕੀ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ?

ਕੀ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਇਹ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲੂ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਵੰਡ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਕੀ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਜੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ, ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਨਾ ਉੱਠਦੇ, ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਡਰੀ ਹੋਈ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਦਾ ਆਖਰੀ ਬੂੰਦ ਵੀ ਵਹਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੁੰਦੇ? ਹਾਏ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਅਖੌਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ!

ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਬੀਤੀਆਂ ਤਾਂ ਬੀਤੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਰਦਾ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਵੰਡ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸੁਲਝੀ ਹੋਈ ਸੱਚਾਈ ਹੈ।" ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੈ? ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਕਿਵੇਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਹਲਾ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਮਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀ

ਹੈ? ਭੁੱਲ ਜਾਓ? ਕੋਈ ਵੀ ਸੱਚਾ ਪੁੱਤਰ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁੱਲ ਜਾਂ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ। ਜੇਕਰ ਵੰਡ ਇੱਕ ਸੁਲਝੀ ਹੋਈ ਸੱਚਾਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਹਾਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ 'ਸਥਿਰ ਤੱਥ' ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸੁਲਝ ਜਾਂ ਅਸਥਿਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਇੱਛਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੁਆਰਾ ਸਟੀਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਧਰਮੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੰਡ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ, "ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾ ਹਨ। ਵੰਡ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਭਰਾਤਰੀ ਵੰਡ ਹੈ।" ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ? ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ! ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਵਸਤੂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਆਨੰਦ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਭੋਗਭੂਮੀ, ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵਾਂਗ, ਨਾ ਕਿ ਧਰਮਭੂਮੀ, ਕਰਮਭੂਮੀ ਅਤੇ ਪੁਣਯਭੂਮੀ। ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਕੱਟਣੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੱਖਾਂ- ਕਰੋੜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਖੂਨੀ ਖੂਨ-ਪਿਆਉਣਾ ਉਹ ਕੀਮਤ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਰਵੱਈਏ ਲਈ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਵੰਡ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੈ।

'ਘਾਹ ਦਾ ਪੱਤਾ ਨਹੀਂ ਉੱਗਦਾ' ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਫਲ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦੀ ਧਮਕੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਜਿਹੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਖੈਰ, ਛੱਡ ਦਿਓ'। ਜੇ ਚੀਨੀ ਲੱਦਾਖ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਇਸਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਉੱਥੇ ਘਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਗਦਾ।" ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ NEFA ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸੂਖਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤਿਆਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸੱਪਾਂ ਅਤੇ ਜੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਚੂਸਣਗੇ! ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਕੱਛ ਦੇ ਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵਰਣਨ ਵੀ ਸਾਡੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਣ ਲੱਗੇ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਰੋਸ਼ਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਰੂਥਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਗਦਾ, ਕਿ ਇਹ ਸਾਲ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੱਖੀਆਂ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਮੱਖੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇੱਕ ਕੱਪ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਪੀ ਸਕਦਾ, ਆਦਿ।

ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, NEFA ਅਤੇ ਕੱਛ ਦੇ ਰਣ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਨੇੜਲਾ ਸਮਾਨਤਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕ ਇਸ 'ਤੇ ਨਾਰਾਜ਼ ਨਾ ਹੋਣ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ, ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਲਈ ਪਿਆਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੰਗੇ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰਗ ਮੀਲ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ 'ਸਰਹੱਦੀ ਟਕਰਾਅ' ਜਾਂ 'ਸੀਮਾ ਵਿਵਾਦ' ਕਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ! ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੀਲ ਇੱਥੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਮੀਲ ਉੱਥੇ ਸਰਹੱਦਾਂ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ', ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰਗ ਮੀਲ 'ਇੱਥੇ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮੀਲ 'ਉੱਥੇ' ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ! ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਹੱਦਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਚੀਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਨੂੰ 'ਸਾਡਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਸੀ!

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਜਗਦਾ ਰੱਖੋ

ਹਾਏ! ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਜੀਵੰਤ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਰਵੱਈਆ, ਜੋ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਇਹ ਅਪਮਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਡਰੇ ਹੋਏ ਸਿੰਧੂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਦਾ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਸਤਾਨ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਤਕਸ਼ਸ਼ਿਲਾ, ਜੋ ਕਦੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵ-ਕੇਂਦਰ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੂਲਸਥਾਨ (ਮੁਲਤਾਨ), ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਨੂੰ ਰਾਖਸ਼ ਹਿਰਣਯਕਸ਼ੀਪੂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਭਿਆਨਕ ਨਰਸਿਮ੍ਹਾ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਰਾਕਸ਼ਸੀ ਦਬਦਬੇ ਹੇਠ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੜਦੀਆਂ ਹਨ?

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਦਮਨਕਾਰੀ ਭਾਰ ਸਾਡੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਅਤੇ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਮਰਵਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਰਹੱਦਾਂ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ! ਕਈ ਵਾਰ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਬਦਲਾਅ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜੋ ਹਿੱਸੇ ਅਸੀਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਆ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਉਹ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਕੀ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼, ਹਾਲ ਹੀ ਤੱਕ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਫਿਰ, ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਸਾਰਾ ਦੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਾਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਅਸੀਂ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ? ਅਤੇ ਕੀ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਰ ਕਣ ਅਣਗਿਣਤ ਨਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ

xxx xxx xxxxxxxxx xxx xxxxxx xxxx xx? xxxx, xxx, xxxx xxxxxx xxx xx xx xxxx xxxxxxxxx xxx xxxxx xx, xxxxx xx xxxxxxx xxx xxx xxxx, xx xxxx xxxx xx, xxxx xxx xxx 'xx xxxxxx xx xx, xxx xxxx xxxx xxxx xx xx xx xxxx xxx xx xxxx xxx xxxxx xx, xx xxxx xxxx xxxxxxx xxx xx xxx xxx xxx xxxxx xx xx xxxx xxxxxx xxxxx xxx xxxxxxx xx xxxxx xxxx xxxxx xx xxxxx xxx

xxxxx xxxx xx xxx xxxx xxxxx xxx, xxxxxxx xxxx xxxxx xx xx xxxx xxx xxx xxxxxx xxxxx xxxxxx xxxx xxx xxxx xx xxxxxx xxx xxxxxx xx xxxxx xxx xx xxxx, xxxx xxxx xxx xxxxxxx xxx xx xxxx xxxx xx xxxxx xx, xxx xx xxxxx xxx 'xx xxxxxx xx xxxxxx xxx xxxxx xx xxx xx xxxx xxxxxxx

xxxx, xxxxxxxx, xxxxxx xxxx xxx xxxx xxxx xx xxx xxxx xxxxx xxxxx xxxx xx xxxx 'xx xxx xxxxx, xxxxxxx xxx xxxxxxx xxxxxxx xxxx xx xxxx-xxx xxx xxx xxxx, xxxxx, xx xxxxx xxx xxxx xxxxx xxx xx xxx xxxx xxxxx xx xxxx xxx, xxx xxxxxx xxx xxxx xxxxx xx xx xxx xxxxxx xxx xxxx xxx xxxxx xx xxxx xxx xxxx 'xx xxx xxxx xxxxx xxxxxx xxx xxx xx xxxxxx xxx xxxx xxxx xx xxxxx xxx xxxx xxxxxx xxxxx xxx xxxx xxxx xxxxxx

xxxx, xxxxxxxx, xxxxxx xxxx xxx xxxx xxxx xx xxx xxxx xxxxx xxxxx xxxx xx xxxx 'xx xxx xxxxx, xxxxxxx xxx xxxxxxx xxxxxxx xxxx xx xxxx-xxx xxx xxx xxxx, xxxxx, xx xxxxx xxx xxxx xxxxx xxx xx xxx xxxx xxxxx xx xxxx xxx, xxx xxxxxx xxx xxxx xxxxx xx xx xxx xxxxxx xxx xxxx xxx xxxxx xx xxxx xxx xxxx 'xx xxx xxxx xxxxx xxxxxx xxx xxx xx xxxxxx xxx xxxx xxxx xx xxxxx xxx xxxx xxxxxx xxxxx xxx xxxx xxxx xxxxxx

X. [illegible]

'[illegible]' [illegible] - [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]: [illegible]; [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] '[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ, 'ਭਾਰਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਭਾਰਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ, ਈਸਾਈ, ਪਾਰਸੀ, ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, 'ਭਾਰਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਅਰਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।

ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾਮ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ - ਰਿਗਵੇਦ ਵਿੱਚ ਸਪਤ-ਸਿੰਧੂ ਨਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਵਜੋਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ 'ਸ' ਅੱਖਰ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ 'ਹ' ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਪਤ-ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਫਿਰ 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾਮ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਣਮੱਤਾ ਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਣਾ ਸਿੱਖਿਆ।

ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਅਗਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ 'ਹੀ' ਅਤੇ ਇੰਦੂ ਸਰੋਵਰ (ਦੱਖਣੀ ਮਹਾਂਸਾਗਰ) ਤੋਂ 'ਇੰਦੂ' ਅੱਖਰ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਹਿਸਪਤੀ ਅਗਮ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

(ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਇੰਦੂ (ਭਾਵ ਦੱਖਣੀ) ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।)

'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ, ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ

ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾਮ ਲਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ, ਵਿਦਿਆਰਣਯ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਵਰਗੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਬਹਾਦਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਹਿੰਦੂ ਸਵਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾਮ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਯਾਦਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ, ਉੱਤਮਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਤੰਗ ਅਤੇ ਸੰਕੀਰਣ ਦੱਸਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ 'ਹਿੰਦੂ' 'ਹਿੰਦੂ' ਦਾ ਰੌਲਾ ਕਿਉਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰਲੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਈ ਦੀਵਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਾਵੁਕਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਆਉਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਛੱਤਾਂ ਢਾਹ ਦੇਈਏ? ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੀ ਇਹ ਸਿਆਣਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀਏ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਹਵਾ ਆਉਣ ਲਈ ਖਿੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਈਏ? ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੋਚ, ਜੇਕਰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡਾ ਅਖੌਤੀ ਤੰਗ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਕੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।" ਇਸ 'ਤੇ, ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਖੈਰ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ

ਆਓ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕ, ਸਾਡੇ ਧਰਮਾਂ, ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਜਾਤਾਂ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਚੀਕਦੇ ਹਨ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਭਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸੰਗਤ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ?" ਖੈਰ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਤਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਟਾਹਣੀਆਂ, ਪੱਤੇ, ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਫਲਾਂ ਵਰਗੇ ਵਿਭਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਤਣਾ ਟਾਹਣੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਟਾਹਣੀਆਂ ਪੱਤੇ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਇਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਰੁੱਖ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ, ਇੱਕੋ ਰਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ ਜੋ ਇਹਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਵਿਘਨ ਦਾ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਜਾਂ ਫੁੱਲ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਕਾਸ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ, ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਉਸੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ, ਆਪਣੇ ਮੁੱਢਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਕਾਰਹੀਣ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਅਮੀਬਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਇੱਕ-ਕੋਸ਼ੀ ਜੀਵ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਦੋ ਸਮਾਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਟੋਪਲਾਜ਼ਮ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਵਿਕਾਸ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਵਧਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਣਗਿਣਤ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵਿਧੀ ਹੈ, ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਰਜ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਵਿਕਸਤ ਰੂਪ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗ ਜਾਂ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਪਰਿਪਕਤਾ ਜਾਂ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਿਕਸਤ ਅਵਸਥਾ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਅੰਗ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਹੋਣ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਗਾਹਕ ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਵਿਲੱਖਣ ਤਸਵੀਰ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਕਸਤ ਸਮਾਜ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਰਤੱਵਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ, ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੇ ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਲਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਰਤੱਵ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਬੁੱਧੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਦਾਇਰਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰਾਟ ਪੁਰਸ਼ (ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਵਿਅਕਤੀ) ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਬਣਤਰ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਵਿਹਾਰਕ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਵਸਥਾ, ਦੂਰੋਂ ਦੇਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਪਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਵਿਕਸਤ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਪਰ ਅਜੋਕਾ ਮਨ, ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ 'ਵਾਦਾਂ' ਅਤੇ 'ਸਮਾਨਤਾ' ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਰੋਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਕੇ ਇੱਕ 'ਸ਼੍ਰੇਣੀਹੀਣ' ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗ ਅਤੇ ਅੰਗ ਵੱਖਰੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ 'ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ' ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇੱਕ 'ਸ਼੍ਰੇਣੀਹੀਣ' ਹਸਤੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕਤਲ?

'ਅਨੇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ' ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਦੀਵੇ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੰਦਰਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਉਸ ਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਇਸ ਅਦਭੁਤ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ

□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□, □□□ □□□□□□ □□□□, □□□□ □□□ '□□□-□□□□□□□ □□□□' □□!

□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□□□

'□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□'

□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□ □□ □□ □□ □□□□, □□□□□□, □□□□, □□□□□, □□□□, □□□, □□□□, □□□□□□□, □□□□ □□□□, □□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□ □□-□□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□□, □□ □□□□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□-□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□-□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□, □□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□ - □□□-□□□ □□□ '□□ □□□□□□, □□□□, □□□□, □□□□□□□, □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□

□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□-□□□ □□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□:

यं शैवाः समुपासते शिव इति ब्रह्मेति वेदान्तिनो
बौद्धा बुद्ध इति प्रमाणपटवः कर्तेति नैयायिकाः।
अर्हन्नित्युत जैनशासनरताः कर्मेति मीमांसकाः
सोऽयं वो कवदधातु वांछितफलं त्रैलोक्यनाथो हरिः।।

(□□□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□, □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□, □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□)

□□□□, □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ (□□□□□□□), □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□, □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□, □□, □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□, □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□)

□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□ '□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□ □□, □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□:

काहैं वरणौ छवि आप की भले विराजत नाथ।

तुलसी मस्तक तब नवै धनुष बाण लेऊ हाथ।।

(□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□? □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□□, □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□..)

□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□

□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□□ □□, □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□, □□□□ □□□□ □□□□, □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□, □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□, □□□□□□□□□□, □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□, □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□, □□□□□ □□□□, □□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□-□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□□ (□□□-□□□□□□□) □□ □□□□□□□ □□, □□□□□ □□□□□□□□□□□□, □□□□□□□ □□ □□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ - □□□ □□□□□□□, □□□□, □□□□□, □□□□□□□, □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□ - □□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□-□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□! □□□□□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□

ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਹੀ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਜਾਂ ਅਪਵਿੱਤਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਥੀਸਿਸ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਿਰ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟਿਆ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਇਸ ਡੂੰਘੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਮਹਿਮਨਾ-ਸਟੋਤਰਾ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

(ਸਾਰੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਟੀਚਾ ਹੋ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸੁਆਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਈ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹਨ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਟੇਢੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਰਸਤਿਆਂ - ਵੇਦ, ਸਾਂਖ, ਯੋਗ, ਸ਼ੈਵ ਅਤੇ ਵੈਸ਼ਨਵ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਜਾਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।)

ਇਹ ਸਾਡੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵੈਦਿਕ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਰਮਹੰਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, "ਜਿੰਨੇ ਵਿਚਾਰ, ਓਨੇ ਹੀ ਤਰੀਕੇ।" ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮੱਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੇ ਗਠਨ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਿੱਖ ਸੰਪਰਦਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਬਦਲ

ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸਾਡੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਬ-ਦਿਆਲੂ ਨਿੱਜੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਲੁਭਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਧਵਾਚਾਰੀਆ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਭਗਤੀ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਉਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਠੇ। ਰਾਮਾਨੁਜਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਯਤਨ ਅਤੇ
ਬਸਵੇਸ਼ਵਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਊਚ-ਨੀਚ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਏ ਸਨ।

ਸਾਮੀ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਇਹ ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਇਸ ਵਿਆਪਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਪੱਛਮ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਧਰਮ ਦੇ ਤੰਗ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਮੀ ਧਰਮਾਂ - ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ, ਈਸਾਈਅਤ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ - ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪੈਗੰਬਰ, ਇੱਕ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਨੁੱਖੀ ਆਤਮਾ ਲਈ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਬੇਤੁਕੀਤਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੱਡੀ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਇਸ ਸਾਮੀ ਸੰਕਲਪ ਨੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਪੱਛਮ ਦੇ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਘਿਣਾਉਣੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ। ਰੂਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦਰਸ਼ਨ, ਇਸ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀਆਂ ਅਤਿਅੰਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ।

ਇਸਦਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਵਿਰੋਧ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇੱਥੇ ਕਦੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪੱਛਮੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੁਹਿਰਦ ਬੰਧਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਜੀਵਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਗਾੜ

ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਇਸਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਆਪਸੀ ਮਜ਼ਾਕ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੋਨੇ- ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ 'ਦਬਦਬਾ' ਅਤੇ 'ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ' ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ 'ਦਬਦਬਾ' ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਤਰ ਦੱਖਣ ਦੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ 'ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ' ਦੇ ਅਧੀਨ 'ਅੱਤਿਆਚਾਰ' ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਕਿਉਂਕਿ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੂਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉੱਤਰ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਕੋਨਿਆਂ ਸਮੇਤ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਬੇਮਿਸਾਲ ਅਦਵੈਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ੰਕਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਦਵੈਤ ਦੀ ਭਗਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਨਾਲ ਰਾਮਾਨੁਜ, ਦਵੈਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਮਾਧਵਾ, ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਦਵੈਤ, ਅਤੇ ਵੱਲਭ ਵੀ ਜੋ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਇੱਕ ਅਨੰਦਮਈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦੇ ਸਨ - ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਹਨ। ਤਾਂ, ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੈ? ਕਿੰਨਾ ਬੇਤੁਕਾ! ਖੈਰ, ਕੀ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਮੇਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੈ? ਕੀ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕੋ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਹਨ?

ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਸਾਨੂੰ ਦੱਖਣ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਗੰਗਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਾਵੇਰੀ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ। ਬਰਫ਼ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਮਹਾਨ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ
ਅਮਰਨਾਥ ਵਿਖੇ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਗੁਫਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਉਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਮੰਗਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਮ ਦੇ ਲਿੰਗ ਤੋਂ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਾਂ, ਦੂਰੀ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਤਹੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏਕਤਾ ਦਾ ਇਹ ਰਸ ਅੱਜ ਸੁੱਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਰੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਟਾਹਣੀਆਂ ਟੁੱਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਦੂਜਾ, 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾਮ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਰਬ ਵਿਆਪਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਧਾਗਾ ਜਿਸਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਰੰਗਾਂ ਅਤੇ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੋਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੱਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਿੱਖ, ਜੈਨ, ਲਿੰਗਾਇਤ ਅਤੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ। ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ, ਯਾਨੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਝੁਕ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਵੰਡ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ, ਇਸਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਮਦਦ ਮੰਗਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਸੰਪਰਦਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਐਲਾਨੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਲੈਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ!

ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਾਮਧਾਰੀ-ਪੰਥ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਚੇਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਾਂ ਧਰਮ, ਭਾਵ ਹਿੰਦੂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ ਹੈ।" ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, "ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵੇਦਾਂ ਅਤੇ ਭਗਵਦ-ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਰਾਮ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਇਹ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਟੱਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਸਿੱਖ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਨਾਇਕਾਂ ਦਾ ਉਹ ਸਮੂਹ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼ਿਸ਼ (ਚੇਲੇ), ਜਾਂ ਨੇਕ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਹੋਣ ਲਈ ਖਾਲਸਾ, ਜਾਂ ਅਕਾਲ - ਸਦੀਵੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਉਪਾਸਕ ਹੋਣ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜੀਵਨ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ, ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰ ਹਿੰਦੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿੱਖ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਉਸ ਸਮਰਪਿਤ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ 'ਤਲਵਾਰ ਵਾਲੇ ਹੱਥ' ਵਿੱਚ ਵੱਖਵਾਦ ਦੇ ਭੂਤ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਕਾਰ

ਸਾਡੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵੀ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਵੱਖਵਾਦ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ' ਨੂੰ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਖਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਖਰਾਬ ਕਰੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ, ਜੈਨ ਅਤੇ ਬੋਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ' ਸ਼ਬਦ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੱਦ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ!

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰੀਜਨ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਇੱਕ ਹੈਂਡਆਉਟ ਵਿੱਚ 'ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਹਰੀਜਨ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੈਨ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਜੈਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਆਚਾਰੀਆ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ। ਆਰਚਾਰੀਆ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ:

"ਵੇਦ ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੁਝ ਧਰਮ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਤਮਸ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਨ। ਵੇਦ-ਮਾਤਾ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕੇ। ਵੇਦ-ਮਾਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਸੁਭਾਅ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸਾਤਵਿਕ ਹਨ। ਖੈਰ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਤਵਿਕ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ।" ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਣੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ, "ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਜੈਨ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

ਸਾਡੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਪ-ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਤੰਗ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਇੰਨੀ ਤੀਬਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਸੋਹੀਣੇ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ। ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕੋ ਸੰਪਰਦਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਦੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਮਾਮ (ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ) ਬਾਰੇ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ - ਭਾਵੇਂ ਇਹ 'Y' ਜਾਂ 'U' ਆਕਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ! ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਿਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਹਾਥੀ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਨਮਾਮ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ!

ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬਕਵਾਸਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ! ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੇਕਰ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਲੋਕ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਧਰਮ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਨੁਕਸ ਹੈ। ਧਰਮ ਅੱਗ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਮਹਾਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਰੋਤ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਣ ਲਈ ਤੰਦੂਰ ਵਿੱਚ ਸਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘਰ ਨੂੰ ਸਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਮ ਵੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਫੁੱਟ ਦੇ ਸਰੋਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੇ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਫ਼ਰਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਫੈਲਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ, ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਲਹਿਦਗੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਉਤੇਜਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਮਿਲਿਆ। ਈਸਾਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੁਤੰਤਰ 'ਨਾਗਾਲੈਂਡ' ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਹਨ। ਈਸਾਈ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਅੱਜ ਤੱਕ 15

ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਜੈਕ ਉਡਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੱਟੜ ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਗੁਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤਾ ਪਾਠ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਉਸਦੀਆਂ ਗ੍ਰਾਂਟਾਂ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਉਤਰਦੀ ਹੈ।

ਕਿੰਨਾ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਆਗੂ, ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ, ਸਾਡੀ ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸੂਚਿਤ ਅਤੇ ਮਿਲਾਇਆ ਸੀ!

ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਹਿਮਾ

ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦੂਜੀ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵਰਣ-ਵਸਤੂ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਇਸਨੂੰ 'ਜਾਤੀਵਾਦ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਰਣ-ਵਸਤੂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿਕਰ ਹੀ ਕੁਝ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਤਕਰਾ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਤੇ ਨੀਵੇਂ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਪਤਨ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ 'ਪਾੜੋ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਨੀਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਸਦੇ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਛੋਟਾ, ਉੱਚ ਅਤੇ ਨੀਵਾਂ, ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਗੀਤਾ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ:

ਸਮਾ
ਜ ਨੂੰ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੇ ਚਾਰ-ਗੁਣਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਪੂਜਾ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਗਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਮਹਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਖੱਤਰੀ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਮਹਾਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਸ਼ ਵੀ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ੂਦਰ ਵੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਰਾਹੀਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੁਆਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ।

ਗਲਤ ਖੁਸ਼ਬੂ

ਇਸਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਤਨਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਰੂਪ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਸਲੀ ਰੂਪ ਲਈ ਗਲਤ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਵਰਣ-ਵਸਥਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਪਤਨ ਲਿਆਂਦਾ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਜਾਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ। ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਬੰਧਨ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਅੱਗੇ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਾਤੀ ਭੇਦ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ ਦੀ ਹਾਰ ਲਈ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਜਾਤੀ ਸਬੰਧ ਜੈਚੰਦ ਸੀ। ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਜੰਗਲ ਤੱਕ ਘੇਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਜਾਤੀ-ਪੁਰਸ਼ ਰਾਜਾ ਮਾਨਸਿੰਘ ਸੀ। ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦਾ ਵੀ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। 1818 ਵਿੱਚ ਪੂਨਾ ਵਿਖੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਖਰੀ ਖਾਈ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਪੇਸ਼ਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਥੀ ਜਾਤੀ-ਪੁਰਸ਼, ਨਾਟੂ ਨਾਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਹਿੰਦੂ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰਿਆ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਅਜਿਹੇ ਗੱਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਨਸਲ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੋਰ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਜਾਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ।

xxxx xxx-xxx xxxxxxx xxxx xxxxxxx xx xxx xxxx xxxxx, xxx xxxx xxxxx xxx xxxxxx xxxxx xxxxx xxxx xxxxxx xxxxx xxx xxxxxxx xxxx xx xxxxxx xx xxxx xxxxxx xx xxxxxxx xxxx xxx xxx xxxx xxx xx xxxxxx xx xxxxxx xx? xxxxxx xxxxxx xx xxx xxx xxxx, xxxx xxxxxxx xxxxxxx xxx xxxxxx xx xxxx xxxxxx xxxx xxxxxx xxxxxxx xxx xxx xxx xxxxx xxx xxxx xx xxx xxxxx xx xxxxxx xxxxxxx 'xx xxxxx xx xxx, xxxxxx xx xxxx xxxx xxx xxxx xxxx xxx-xxx xxxxxxxxx - xxxx, xxxx, xxx, xxxx xxx xxx xxxx - xxx xxxx xxxxx xxx xxxx xxxxx - xxx xxxx xxxxxx xxxxxxxxxx xxxxxxxx xx xxx xxxxxx xxxx xx xxxx xxxx xxx xx - xxxx xxxx xxxxxx xxx xx xxxxx xxx 'xx xxxxx xxxx xxxxxx

xxxxxx xx xxxx xxxx xxx xxxxxx xxxxxxxxx xx xxxxxx 'xx xx x xxxxxxxx xx xxxx xx xxxxx xxxx xxx xxx xxx xx xxxxxx xxxxx xxx xxxx xxxxx xx xxx xxxxx xxxxx xxx xxx xxxx xxx xxxxxx xxxxxx xx xxxxxx xxxx xxx xxxx xx xxxx, xxx xxxx xxxxxx xxxx xxxxxx xxx xxxx xxxxxx xxxxx xxxx xxx xx xxx xxxxx xxxx xxxxxx xxxxx xx xxx xxxx xxxxx xx xxxx xxxxx xx xxxxxx xxxxx xxxxxx-xxxxxx xx xxxx xx xxxxxx xxxxx xx xxxx xx xxxxx xxxxxx xxxxx xxxx xxx xxxx xxxx, xxx xxxx, xxxxxx xxxxx xxx

xxxx xxxxxx xx xxx 'xx xxxxx xxx xx xxxx xxxx-xxxxx xxx xxxx-xxxxx xxxx, xxxxx xxxx xxx xx xxxxxx xx xxx-xxx xxx xxxxx xxxxx xx, xxxxxxxxx xx xxxxxx xx xxxx xxxxxx xx xxx xxxxx, xxxxxx xxx xxxxx xxxx xxxxx xx, xxxx xxxxxx xxxxxxxxxx xx xxxx xxxxx xxxxx xxxx xx xxx xxxxxxx xx xxxx xxxxxx xxxxxx xx xxxxx xxx xxxx xxxxxxx xx xxxx, xxxxxxx xxx xxxx xx xxx xxx xxxx xxxxxxxx xxxx xxxx xxxxx xxxxx xx, xx xxxxx xxx xxxxxx xxxxx xxx xxxxxx xx xxxx xxx xxxx xx xxxxxx xx xxxx xxx 'xx xxxxx xx xxxx xxxx xxxxx xxx xx xxxxxxx xx xxxx xxx xx, xxxxx 'xxxxx-xxxx' xx xxxxx xx xxxx-xxxx xxxx xxx xxxxxxxxx xxxxxx xxxxxx

xx xxxxxx xxxxxx xxxxx xx xxxxx xxxxxx xx xxxxxx xxxxx xxxxx xxx xxx xxxx, xxxxx 'xxx-xxx-xxxxxxxx' xxxxx xxxx xxxxx xxx xxxxx xxxx xx xxx xxx xx xx xxxxx xxxxx xxx xxx xxxx xxx xxxxxxxx, xxxxxx, xxxxx,

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਯੂਰਪੀਅਨਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਇੱਕ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ, ਇੱਕ ਤਿਲਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਾਂਧੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਖੌਤੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਰਹਿਤ ਸਮਾਜ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਏ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇ।

ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਪਾਉਣਾ

ਅੱਜ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਭ ਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਪਤਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਧੀ ਹੋਈ ਵਿਕਾਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕਾਰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਤਾਂ ਦੀ ਕਠੋਰਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਜਾਤ' ਹੈ। ਜਾਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਵਧਦੇ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਜਾਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਘੋਰ ਸੁਆਰਥ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਇਹ ਅਪੀਲ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਹਰੀਜਨ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ, ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਆਦਿ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਕੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜਾਤੀ ਸਾਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਖੌਟਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਹਿਰ ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਣੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ 'ਜਿੱਤ ਥੰਮ੍ਹ' ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ 1818 ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜਾਂ ਨੇ ਪੇਸ਼ਵਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਸ ਥੰਮ੍ਹ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਜਾਤੀ-ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਥੰਮ੍ਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਵਾਵਾਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੁਣਨਾ ਕਿੰਨਾ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ

ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਨੇਤਾ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਜੋਂ ਲੜਨ ਦੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ! ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀਆਂ ਅੰਨ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜੇਤੂ ਕੌਣ ਸਨ ਅਤੇ ਹਾਰਿਆ ਕੌਣ! ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ!

ਕਈ ਸਤਰ, ਪਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਸੁਰ

ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਂਤ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਰ ਦਸ ਜਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮੀਲ ਬਾਅਦ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਨ। ਇਹ ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ ਵਿੱਚ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਬਦਲਾਅ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਚਮਕਦਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸੂਰਜ ਦੀ ਉਹੀ ਕਿਰਨ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨਮੋਹਕ ਝੰਜੋੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲੈ ਲਓ; ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਉੱਤਮ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਉਹੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਲਮੀਕੀ, ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੁਲਸੀ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੰਬਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਦੀ ਉਹੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਮਾਧਿਅਮ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਚਮਕਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁੰਦਰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ - ਬੇਸ਼ੱਕ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਅਸੀਂ ਤਾਮਿਲ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਤਾਮਿਲ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ

ਹੈ। ਉਹ ਵੇਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿਰੂਕੁਰਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਤਿਰੂਕੁਰਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ। ਸੰਤ ਤਿਰੂਵੱਲੂਵਰ ਇਸਦੇ ਮਹਾਨ ਲੇਖਕ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਤਾਹ-ਸਮਰਣਮ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ.ਵੀ.ਐਸ.ਅਈਅਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਿਸ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ? ਚਤੁਰਵਿਧਾ- ਪੁਰੁਸ਼ਾਰਥ ਦੀ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਮੋਕਸ਼ ਬਾਰੇ ਅਧਿਆਇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਜਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਢੰਗ ਜਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੋਕਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵੀ ਤਿਰੂਕੁਰਲ ਵਾਂਗ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਉਹੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਹਿੰਦੂ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਤਾਮਿਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਬੰਗਾਲੀ, ਮਰਾਠੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਸਾਡੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਵਹਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਸਰੋਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਰਾਣੀ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ - ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਾਂਝ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਪਰ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਹ ਹੁਣ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਕੋਲ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਮਾਣ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ?

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਭਾਸ਼ਾ' ਵਜੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬਣੀ ਰਹੇ। ਭਾਸ਼ਾ ਮਨੁੱਖੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਦਾ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਮਾਧਿਅਮ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਪਣੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜੀਵਨ-ਨਮੂਨੇ ਵੀ ਲਿਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੀਵਨ-ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਜੜ੍ਹ ਫੜਨ ਦੇਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ

ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਾਡੀ ਜੀਵਨਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਥੋਪਣਾ ਸੀ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਬਦਬੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਉਹੀ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਬਦਬੇ ਦੌਰਾਨ ਮਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਧੱਬਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੋ ਬਹੁਤ ਹੀ ਠੋਸ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਾਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ, ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਸੀ। ਹੁਣ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਇਹ ਇੱਛਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੌਰਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾ ਸਿੱਖਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਵਰਚੁਅਲ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਹੁਣ ਉਹ ਡਰ ਵੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਢਹਿ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵੀ ਨਕਲੀ ਫੁੱਲਣਾ ਇਸਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ।

'ਭਾਸ਼ਾਈ ਫ੍ਰੈਂਕਾ' ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ, ਸਾਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਉਸ ਰੂਪ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ ਜੋ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਂਗ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਵਰਗੇ ਆਧੁਨਿਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਤੋਂ ਹੀ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਜਾਂ ਅਮੀਰ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਤਾਮਿਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਰ

ਹਿੰਦੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕੁੰਭ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਯਾਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੂਰ ਉੱਤਰ, ਦੱਖਣ, ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਤੋਂ ਲੋਕ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਕੱਚੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ!

ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ 'ਹਿੰਦੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ' ਜਾਂ 'ਉੱਤਰ ਦਾ ਦਬਦਬਾ' ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਵੱਢਣ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ, ਬੰਗਾਲੀ, ਮਰਾਠੀ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਹੁਤ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬੇਰੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁੰਦਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਪਨਾ ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ, ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨਾਲ, ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵੀ ਵਧਣ-ਫੁੱਲਣਗੀਆਂ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਤਾਮਿਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਬੋਲਦੇ ਰਹੇ, ਜਿੱਥੇ ਤਾਮਿਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਦਾ ਅਸਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਸਗੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਮਿਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਨੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾਈ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੱਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਉੱਘੇ ਆਦਮੀ ਵੀ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ ਉਛਾਲਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਦੱਖਣ ਦੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਘੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ - ਇੱਕ, ਤੁਲਸੀ ਰਾਮਾਇਣ ਅਤੇ ਦੂਜੀ, ਰੇਲਵੇ ਟਾਈਮ ਟੇਬਲ! ਇਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਰਾਠੀ ਨਾਟਕਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਪਾਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਦੱਖਣੀ ਭਾਸ਼ਾ? ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੰਕਰ ਪਾਓ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਹਿਲਾਓ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸੁਣੋਗੇ!" ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਿੰਡਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਜ਼ਾਕ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਭਰਿਆ ਮਜ਼ਾਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ।

ਮਹਾਨ ਮਿੱਥ

ਅੱਜ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਨੁਕਤੇ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਆਰੀਅਨ-ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਵਿਵਾਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਾਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨਕਲੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਧੁਨਿਕ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਬੇਈਮਾਨ ਸੱਤਾ-ਲੋਭੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਨਸਲ ਦੀ ਜੋ ਵੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੰਚ ਗੌੜ ਅਤੇ ਪੰਚ ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮੂਹਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੱਖਣ ਅੱਖਰ ਨਾਮ ਹੇਠ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਨਸਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾ ਸੀ। ਦੱਖਣ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ 'ਆਰੀਅਨ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਆਰੀਅਨ' ਸ਼ਬਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਜਾਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ। ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣਿਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ, ਪਤਨੀਆਂ ਪਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਆਰੀਆ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਯਕੀਨਨ ਪਤਨੀਆਂ ਅਨਾਰੀਆ ਨਹੀਂ ਸਨ! 'ਆਰੀਆ' ਨੇ ਸਿਰਫ਼ 'ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ' ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਭਗਵਦ-ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ 'ਆਰੀਆ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਅਰਜੁਨ ਦਾ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਅਨਾਰੀਜੁਸਤਮ ਭਾਵ, ਨੀਚ ਰਵੱਈਏ ਲਈ ਝਿੜਕਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਾਵਣ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਆਰੀਆ ਅਤੇ ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੀ। ਕਿੰਨਾ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਹੈ! ਰਾਵਣ ਖੁਦ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਦਾ ਭਗਤ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਮਵੇਦ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਢਾਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਵੈਸ਼ਰਵ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਾਦਾ ਪੁਲਿਸਤਯ ਵੀ ਸਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਵਣ ਦੱਖਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੱਖਣੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਇਆ!

ਅਤੇ ਫਿਰ, ਹਰਸ਼-ਪੁਲਕਸ਼ੀਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਦੱਖਣ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲੋਂ ਇਸਦੇ ਸਫਲ ਖੰਡਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਪੁਲਕਸ਼ੀਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਮਿਲ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ! ਉਸਦਾ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਗੋਦਾਵਰੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾਨ - ਆਧੁਨਿਕ ਪੈਠਨ - ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਰਾਜੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉੱਤਰ-ਦੱਖਣ ਵਿਵਾਦ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਰਲ ਸੱਤਾ- ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਨੁਕੂਲ ਸਮਝਦੇ ਹਨ।

ਤਾਜ਼ੀਆਂ "ਕਾਢਾਂ"

ਅਸੀਂ ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਸੰਪ੍ਰਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ - ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ; ਕੁਝ ਹੋਰ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸਾਨ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜੇ ਤੱਕ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲ-ਨਿਵਾਸੀ, ਵਨਵਾਸੀ, ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਦਿਵਾਸੀ, ਆਦਿਵਾਸੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰੋਂ ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਹਨ!

ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਣਾਈ ਗਈ ਨਕਲੀ ਰੁਕਾਵਟ ਵੀ ਹੈ। ਅਖੌਤੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਰਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਭਿਅਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਬੁਰੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਲਕਾਂ ਵਾਂਗ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਸਨ, ਅਜੇ ਵੀ

ਜਾਰੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉੱਚਾ। ਅੱਜ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ' ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਪਿੰਡ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ!

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕ ਹੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਸਲ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਸੀ, ਇਹ 'ਪਿੰਡ ਦੇ ਪੇਂਡੂ' ਸਨ, ਇਹ 'ਅਨਪੜ੍ਹ ਜਨਤਾ' ਜੋ ਸਵਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਵਧਰਮ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਉੱਠੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣੇ ਪਏ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪਈਆਂ।

ਹੁਣ 'ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨਤਾ' ਅਤੇ 'ਮਰਦ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ' ਲਈ ਰੌਲਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਸੱਤਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੀਟਾਂ ਦੇ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਲਿੰਗ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਤੀਵਾਦ, ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਦ, ਆਦਿ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ 'ਵਾਦ' - 'ਲਿੰਗਵਾਦ!' - ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਹਾਨ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰੋ

ਇਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ, ਅਤੀਤ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਉਸਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਤ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਪਛਾਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਮੂਰਤ ਸੰਦੇਸ਼ ਸੀ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ 'ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੋਣ' ਅਤੇ 'ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ' ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਰੋਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਟੱਲ ਪਦਾਰਥ ਤੱਕ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਲਈ ਆਓ ਆਪਾਂ ਏਕਤਾ ਦੀ ਉਸ ਸ਼ੁੱਧ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੀਏ ਜੋ ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਾਂ। ਆਓ ਆਪਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ

ਨੋਟਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੀਏ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਵਿਖੰਡਨ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਾ ਬਣੀਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਥੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਰਣਨ ਦਿੱਤੇ। ਜਿਸਨੇ ਇਸਦੀ ਲੱਤ ਫੜੀ, ਉਸਨੇ ਇਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਥੰਮ੍ਹ ਨਾਲ ਕੀਤੀ, ਦੂਜੇ ਨੇ ਇਸਦੀ ਸੁੰਡ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਪ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਇਸਦੇ ਢਿੱਡ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਢੋਲ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕੀਤੀ ਆਦਿ। ਹਰ ਕੋਈ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੀ ਧਾਰਨਾ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਏਕਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਧਾਰਾ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਇਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਅਜਿਹਾ ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਵਧਦਾ ਸਮਾਜ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਿਸਟਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇਗਾ ਜੋ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਮਾਰਚ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਵੇਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਗੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਕ੍ਰਮ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰਨ 'ਤੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਪੱਕੇ ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਸੁੱਕੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਤਾਜ਼ੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਰਾਹ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਏਕਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਧਾਰਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਪੈਟਰਨ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਜਾਂ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਉਸ ਜੀਵਨ-ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਿਸਟਮਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੱਦਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਜੀਵਨ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਫ਼ਰਜ਼

ਆਓ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਯਾਦ ਰੱਖੀਏ ਕਿ ਇਹ ਏਕਤਾ ਸਾਡੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ

ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਿਮ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੂਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਸਮਸਕਾਰ ਉਦੋਂ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਸਮਸਕਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਲਈ ਸੋਲਾਂ ਸਮਸਕਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਕੁੱਖ ਤੋਂ ਉੱਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਦੂਜਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਉਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਅਣਜਾਣ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੁੰਨਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਜਨਮ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਸਹਜ ਕਰਮ। ਅਤੇ ਜੋ ਸਾਡਾ ਸਹਜ ਕਰਮ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨੁਕਸਦਾਰ ਜਾਪਦਾ ਹੋਵੇ।

ਗੀਤ
ਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਢਲ ਜਾਵੇ।

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤੀ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਚਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਕਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਅੱਜ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਡਿੱਗ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉੱਪਰ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਹਨ। ਪਰ ਸਮਾਜ ਸਦੀਵੀ, ਅਮਰ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਰਾਜਵੰਸ਼, ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਖੂਨ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ

□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□, □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□

यो ध्रुवाणि परित्यज्य अध्रुवं परिषेवते ।
ध्रुवाणि तस्य नश्यंति अध्रुवं नष्टमेव हि ।।

(□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□, □□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□; □□ □□ □□□□□ □□ □□ □□□ □□□□□□ □□□) □□□□□ (□□□□) □□□□ □□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□ (□□□□□) □□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□□

□□□□ □□□□ □□ □□□□

□□□□□ □□□□, □□□□□□ □□□ □□□□□□□□, □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□, □□□□□□, □□□□□, □□□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□-□□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□, □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□, □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□:

जाके प्रिय न राम वैदेहि
तजिये ताहि कोटि वैरि सम यद्यपि परम सनेहि ।

□□□

□ □□□□ □□ □□, □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□, □□□ □□□□ □□ □□□□ □□□, □□□

ਜੋ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰੋੜਾਂ ਵਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰੇ ਹੋਣ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਤਾ, ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਜੀਵਤ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿੱਚ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਜਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਉੱਠੀਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਨਮਜਾਤ ਏਕਤਾ ਦੇ ਜੀਵਨਦਾਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰ ਹਿੰਦੂ ਦਿਲ ਅਤੇ ਘਰ ਤੱਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਈਏ, ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਡੁੱਬਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਹਰ ਹਿੰਦੂ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਸਮਜਾਦੇਵਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕਰੀਏ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਧੜਕ ਰਹੀ ਹੈ।

XI. □□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□*

□□□□□□, □□□ □□□□□□□□ □□□□□ - □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□ - □□□□ □□ □□□□□ □□□□ - □□□□□□□□, □□□□□□, □□□ □□ □□□□□□□ - □□ □□, □□□□□ □□□□□□ - □□□-□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□ - □□□□-□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ - □□□-□□□□□□□ □□□ □□□□ - □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□ - □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□-□□□□□ - □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□

□□. □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□, □□□□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□

□□□, □□□□ □□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□-□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□

□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□ '□□□□□□' □□ □□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ '□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□ □□ □□ □□□□□ □□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□, □□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□, □□□ □□□□ □□□□□ □□-□□□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□:

विनायकं प्रकुर्वाणो रचयामास वानरम् ।

□□□

□□□ □□□□□ '□□ □□□□□ □□□-□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□. □□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□

ਦੇ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਤਾਂ ਫਿਰ, ਸਾਡੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਉਹ ਸੱਚਾ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਹੈ?

ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੀਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਦਵਾਨ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ? ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਖੇਤਰੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ, ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ, ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਲਿਆ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ, ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਸਧਾਰਨ ਸਿੱਟਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ।

* 30th ਮਾਰਚ 1956 ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸੀਮਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੀਂਹ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੇ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਰਹਿਣਾ, ਵਧਣਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਉਸ ਖਾਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਆਪਣੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ।

ਫਿਰ, ਉਹ ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ, ਸਿਰਫ਼ ਵਿਭਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੁਆਰਾ ਢਾਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ - ਆਦਰਸ਼ਾਂ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ। ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੇ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਯਾਦ, ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ - ਭਾਰਤ ਦਾ ਬੱਚਾ

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਹ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼, ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ - ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਉੱਤਰ, ਦੱਖਣ, ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ - ਦੱਖਣੀ ਸਮੁੰਦਰ ਤੱਕ, ਸਾਰੇ ਟਾਪੂਆਂ ਸਮੇਤ, ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕੁਦਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਸਾਡਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਤ ਸਮਾਜ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਾਜ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਤਸਵੀਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਹਸਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਰਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਾਡਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਤੱਕ

ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਬੰਧਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਖੂਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ - ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਦੇ ਆਦਮੀ ਤੱਕ ਅਤੇ ਜੰਗਲ-ਵਾਸੀ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ-ਵਾਸੀ ਤੱਕ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸਮਰੂਪ ਠੋਸ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ - ਇਸ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ।

ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਭਾਈਚਾਰਾ

ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ, ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ, ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਮ ਸੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਸ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਧਰਮ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਲਈ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ (ਸੱਭਿਆਚਾਰ) ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧਤਾ, ਚਰਿੱਤਰ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਉੱਤਮ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਉਸ ਸਰਵਉੱਚ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਉਹ ਮੋਹਰ ਸਾਡੇ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਦੁਨਿਆਵੀ ਨੂੰ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਰ ਔਰਤ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਵੀ, ਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਭਾਵ, ਮਾਂ। ਇਹੀ ਅਰਥ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ, ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਾਨੀ, ਹਰ ਔਰਤ, ਉਸਦੀ ਉਮਰ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਰੁਤਬਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਸ ਲਈ ਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ।

ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਉਦਾਹਰਣ ਜਿਸਨੇ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੀ ਸੁੰਦਰ ਨੂੰਹ ਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਫੜ ਕੇ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਿਮ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ) ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਤਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ।
ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਖ਼ੁਲਾਸਾਯੋਗ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕਤਲ, ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਕਾਤਲ ਭੀੜ ਨੇ ਇੱਕ ਘਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਿਰਫ਼ ਘਰ ਦੀ ਔਰਤ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਡਰ ਦੇ ਮਾਰੇ ਉਸਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਇਕੱਲੀ ਦੇਖ ਕੇ, ਭੀੜ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਰੁਕ ਗਈ। ਬਦਨਾਮ ਬਦਮਾਸ਼ ਭੀੜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੱਦੇ ਮਾਤ੍ਰਵਤ ਪਰਾਦਰੇਸ਼ੁ (ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਂ ਵਾਂਗ ਵੇਖੋ) ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾੜਨ ਅਤੇ ਲੁੱਟਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਵੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ! ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ 'ਉੱਚ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ' ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸਰਬਪੱਖੀ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਚਰਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਡੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਵਿਲੱਖਣ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਸੀਂ ਸੰਤਾਂ, ਰਿਸ਼ੀਆਂ, ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਗਲੈਕਸੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਾਲ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ, ਦੌਲਤ ਦੇ ਸਹੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇੱਥੇ ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤ, ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਨੁਭਵ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤ ਅਟੁੱਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਵੀ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਲੜਦੇ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਿੱਤ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ

ਘੋਰ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹੀ ਨਤੀਜਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ ਚੌਹਾਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਿੰਦੂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਸੀ। ਜੈਚੰਦ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਕੀਤੀ। ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦਾ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜੈਚੰਦ ਵੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਰਾਜਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਰੇਲਗੱਡੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਗਤੀ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਿੱਤ ਅਟੁੱਟ ਹਨ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਇਸ ਧਰਤੀ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ।

ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਸਹਿਮਤ

ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਅਖੌਤੀ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਲੋਕ 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ 'ਬੇਚੈਨ' ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। "ਤੁਸੀਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋ?" ਉਹ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ। ਤਾਂ ਆਓ ਸਟਾਲਿਨ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈਏ, ਜਿਸਨੇ ਰੱਬ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਫੀਮ ਵਜੋਂ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਹ 'ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਭਾਈਚਾਰਾ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਜਾਗਰਣ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰੇਰਕ, ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਛਤਰਪਤੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਮਹਾਨ

ਹਿੰਦੂ ਆਦਰਸ਼ ਰੱਖੇ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਦੱਸਿਆ ਸੀ "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਇੱਕੋ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਧੜਕਦੇ ਹਨ।"

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਇੱਕ ਸੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਤਰਕ, ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਠੋਸ ਤੱਥ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਕੋਈ ਅਸਥਾਈ 'ਵਾਦ'।

ਕੌਮੀਅਤ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ "ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ", ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਤੁਰੰਤ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, "ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ? ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਇੱਥੇ ਪੈਦਾ ਅਤੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਪਰਦੇਸੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ?" ਪਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਉਸ ਭਾਵਨਾ, ਉਸ ਯਾਦ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਘਟੀਆ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਹੀਏ ਕਿ ਪੂਜਾ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ, ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਸੰਘ ਵਿੱਚ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸਲਾਮ ਜਾਂ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ? ਉਹ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ। ਪਰ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਮਕ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹ ਇਸ ਧਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਹਨ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸੁਭਾਗ ਹੈ? ਕੀ ਉਹ ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦੇ ਹਨ? ਨਹੀਂ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ।

ਨਾ ਹੀ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਸ਼ੇਖ' ਅਤੇ 'ਸਈਦ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ੇਖ ਅਤੇ ਸਈਦ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਬੀਲੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਹਨ? ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਾਂਘੇ ਨੂੰ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਦਲਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਛਾਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਤਬਦੀਲੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕਰਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ, ਜੇ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ?

ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹੀ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ?' ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਜਵਾਬੀ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ: "ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਲਿੰਕਨ, ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਜੇਫਰਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਕਹੋਗੇ? ਮੈਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਦੱਸੋ।" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ।"

ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ?"

ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ

ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਜਾਂ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਤੱਥ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਪੈਟਰਨ ਦੇ, ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਦਰਅਸਲ, ਕੌਮੀਅਤ ਲਈ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਮਾਪਦੰਡ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਬਕ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ੇਰਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗਿੱਦੜ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਈ। ਸ਼ੇਰਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗਿੱਦੜ ਨੂੰ ਵੀ

ਆਪਣਾ ਦੁੱਧ ਪਿਲਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਖੇਡਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜੰਗਲ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹਾਥੀ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਆਇਆ। ਗਿੱਦੜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਉਸ ਵੱਡੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਡਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ਼ੇਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਮੂਰਖ ਹੋ! ਇੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਾਨੂੰ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਸ਼ਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਚਲੇ ਜਾਓ। ਅਸੀਂ ਲੜਾਂਗੇ।" ਗਿੱਦੜ ਦਾ ਬੱਚਾ ਭੱਜਦਾ ਹੋਇਆ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਨੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸਲਾਹ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬਿਪਤਾ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼ੇਰਨੀ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਮੇਰੇ ਦੁੱਧ 'ਤੇ ਪਲੇ ਹੋ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ।"

(ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਤੁਸੀਂ ਬਹਾਦਰ ਹੋ, ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੋ, ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰ ਹੋ, ਪਰ ਜਿਸ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹੋ, ਉਹ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹਾਥੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।)

ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਂਝਾ ਨਿਵਾਸ ਸਾਂਝੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਨਵੇਂ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਹੈ। ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਜਰਮਨ ਉੱਥੇ ਵਸ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਨਬੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨੌਕਰ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਈਸੀਐਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ

ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ 1914 ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦਾ ਜਰਮਨੀ ਨਾਲ ਲਗਾਅ ਨਾ ਵਧ ਜਾਵੇ। ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਿਪੱਕ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਮਝ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਂਝਾ ਨਿਵਾਸ ਜਾਂ ਜਨਮ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਗੁਣ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਗੁਲਾਮੀ ਛੱਡਣ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਰੰਗ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਹੀ ਆਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਧੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਣਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੱਛੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਸਰੋਤ ਤੱਕ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਈਸਾਈ ਬਣ ਗਿਆ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ, ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਛੱਡਿਆ? ਕੀ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ ਸੀ? ਖੈਰ, ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦਾਹਰਣ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਹੁਦੇ ਆਦਿ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਾਲਚ ਸਨ, ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਣਾ ਕੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਧੋਖਾ ਵੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਗਊ ਮਾਸ ਜਾਂ ਰੋਟੀ ਸੁੱਟੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ, ਉਹ ਆਮ ਵਾਂਗ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਸਨ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਜਾਂ

ਮੌਲਵੀ ਆ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਬਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਣ! ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਧੋਖਾ ਹੈ, ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਰਲ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰਣਨੀਤੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਪਾਗਲ ਜੋਸ਼ ਸੀ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਬਦਬਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਦਬਦਬਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਮਿਕ ਦਬਦਬਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੁਖੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਹੇਠ ਪੀੜਤ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਈਏ। ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਜ਼ਾਦੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਦਬਦਬੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਸਾਡੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਸਥਾਨ ਲੈਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ "ਉਜਾੜੂ ਪੁੱਤਰਾਂ" ਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਈਏ। "ਉਜਾੜੂ ਪੁੱਤਰ" ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਦੌਲਤ ਲੈ ਕੇ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਗਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ, ਉਸਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਓਹ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਹੋ।" ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਦਾਅਵਤ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਦੂਜਾ ਪੁੱਤਰ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਪਿਤਾ ਜੀ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਮੇਰੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੈਸੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਦਾਅਵਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹੋ!" ਪਿਤਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਦੇਖੋ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਸੱਚ ਹੈ, ਤੁਹਾਡਾ ਭਰਾ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੂਰ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਪਰਮਾਤਮਾ

ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪੁੱਤਰ ਵਾਪਸ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ?"

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਭਟਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਉਣਗੇ। ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੱਦਾ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ, ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਈਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਥੇ ਹੀ ਕਿਉਂ ਸੀਮਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ? ਕਿਉਂ ਨਾ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਚੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ? ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਏਕਤਾ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ, ਸਗੋਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਏਕਤਾ ਲਈ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ, ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮੰਦਰ, ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ।

'ਪਰਮਕਰਮ-ਵਾਦ' ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੋ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪੰਡਿਤ
ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੀ ਕਿਤਾਬ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਕੇ ਚਾਰ ਅਧਿਆਏ, ਲਈ ਅੱਗੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ - ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ - ਲਈ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਪੜਾਅ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹੁਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਕਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਸਲਾਂ ਜੋ ਹਮਲਾਵਰਾਂ

ਵਜੋਂ ਆਈਆਂ ਸਨ, ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਜਪੂਤ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਸਾਡੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲੀਨ ਹੋਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ, ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੀਨ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਚੰਗੇ ਨੁਕਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਫਿਰ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕਰਨ' ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ, ਆਪਣੇ ਸਖ਼ਤ ਸਮਾਜਿਕ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਤੰਗ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਬਣ ਗਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ।

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਦੋ ਪੜਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਖਦਾਈ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸੋਚਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਇਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਹ ਜਾਂ ਸੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਵਜ਼ੀਰ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਾਂਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਪੰਜ ਵਾਰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਇਹ ਸ਼ਰਣਗਤੀ (ਸਮਰਪਣ) ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਪਰਕਰਮਾ- ਵਾਦ (ਏਕੀਕਰਨ-ਵਾਦ) ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ, ਸੰਕੁਚਿਤਤਾ-ਵਾਦ (ਸੰਕੁਚਨ-ਵਾਦ) ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਰਣਗਤੀ-ਵਾਦ (ਸਮਰਪਣ-ਵਾਦ) ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਵੀ, 33 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, 33 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਫਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਦੇ ਕਮਾਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਸੰਯੋਜਨ, ਗਣਨਾ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਲਿਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਗੇ? ਇਹ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ, ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿੱਦੀ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਸ਼ਰਣਗਤੀ-ਵਾਦ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਗਤੀਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਜੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪਰਾਕ੍ਰਮ-ਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਧਰਮ (ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ), ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਧਰਮ (ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਜ਼), ਇੱਕ

ਕੁਲ ਧਰਮ (ਪੂਰਵਜਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਜ਼) ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਵਿਆਕਤੀ ਧਰਮ (ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ) ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਰਸਤਾ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਜਾਂ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਦਾ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰਿਆ ਰੱਸਾ ਫੜਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਭਗਤੀ ਦੇ ਉਸ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਸਮੀਕਰਨ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਸਵਾਗਤ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਅਰਬਾਂ ਅਤੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦਲ ਨੇ ਫਾਰਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਪਾਰਸੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤਰ ਅਗਨੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥ ਲੈ ਕੇ ਸੂਰਤ ਪਹੁੰਚੇ। ਰਾਜਾ ਯਾਦਵ ਰਾਣਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਵਾਰਕਾ ਮੱਠ ਦੇ ਸ਼ੰਕਰਆਚਾਰਿਆ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਊ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਛੱਡਣ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਵਸਤੂ ਵਜੋਂ ਮਾਂ-ਗਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਰਤੁਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ।

ਉਹ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੁਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਏਕੀਕਰਨ ਦਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਾਡੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡਾ ਰਵੱਈਆ ਹੈ - ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਸਹੀ ਪਹੁੰਚ।

ਇਸ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਸਹਿ-ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਲਈ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਵਨਾ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੇਤੁਕੀ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕਿ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਿੰਦੂ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਦੇ ਨਵੀਨਤਮ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਣਦੁੱਲਾ ਖਾਨ ਸੀ? ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 1761 ਵਿੱਚ ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ, ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਿੰਦੂ ਸਵਰਾਜ ਲਈ ਜੀਵਨ-ਮੌਤ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ, ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਹੁਦਾ ਇੱਕ ਇਬਰਾਹਿਮ ਗਾਰਡੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ!

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਨੀਂਹ

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ', 'ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਏਕਤਾ' ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਉਹ 'ਸਾਂਝੀ ਭਾਵਨਾ' ਕੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਂਝਾ ਆਧਾਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਹ ਸਦੀਵੀ ਜੀਵਨ-ਝਰਨੇ ਕੀ ਹਨ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ, ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਣਾਉਣਗੇ?

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਧਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਅਗਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਜਿਸਨੂੰ, ਅਨਾਦਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ੍ਰਭੂਮੀ ਮੰਨਦੇ ਆਏ ਹਾਂ,

- ਦੂਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਸੰਗਤ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ
ਅਸੀਂ ਉਸ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸਾਂਝੀ ਮਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਾਂ,

- ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਤੀਬਰ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਜੋ
ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ, ਸਾਂਝੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ, ਸਾਂਝੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ,

- ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਇਹ ਤ੍ਰਿਏਕ ਜਾਂ, ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ, ਸਾਡੀ
ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

XII. [illegible] -

1. [illegible]: [illegible]

'[illegible]' [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - '[illegible]' [illegible] [illegible]

'[illegible] [illegible] [illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] '[illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਬਸਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ! ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਬਸਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਲੋਨੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂ ਕਲੋਨੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 'ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਲੋਨੀ', ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ 'ਅਮਰੀਕੀ ਕਲੋਨੀ' ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਹਿੰਦੂ ਕਲੋਨੀ', ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਭ ਬੇਤੁਕੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਬਸਤੀ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾਮ ਬਦਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਹਿੰਦੂ ਕਲੋਨੀ' ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸੰਗਤ ਅਤੇ ਬੇਤੁਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਨਾਮ ਹੁਣ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਵਿੱਚ 'ਹਿੰਦੂ' ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਹਿੰਦੂ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, "ਜੇ ਅਸੀਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਪਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਬੰਬਈ ਘਟਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਖੇਡ

ਇਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ? ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਯੂਨਾਨੀ, ਹੁਨਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਕਾਂ ਵਰਗੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ, ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਦਸ ਜਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਆਏ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਬਣੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਬਣ ਕੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਆਖਰੀ ਸ਼ਾਸਕ, ਅੰਗਰੇਜ਼, ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਲ ਦੂਰ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਚਲਾਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਰ-

ਦੁਰਾਡੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕੱਢ ਕੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸੀ?

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਜੈਵਿਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਮਿਲ ਗਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਭੰਗ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਸਵੈ-ਮਾਣ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਅਜਿੱਤ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ।

ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਾਲਾ ਹਰਦਿਆਲ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਸਹਾਇਕ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਨਾਇਡੂ। ਉਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦਾ ਆਰਡਰਲੀ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇੱਕ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਆਰਡਰਲੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਸਹਾਇਕ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆਇਆ। ਦੋਵਾਂ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਹਾਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਆਰਡਰਲੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪੱਗ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਛੂਹ ਲਏ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫ਼ਸਰ ਹਾਂ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੇਰਾ ਚਪੜਾਸੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਅਸਤ ਸੜਕ 'ਤੇ ਉਸ ਅੱਗੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ?" ਸਹਾਇਕ ਅਫ਼ਸਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਅਫ਼ਸਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਮਲੇਛਾ ਹੋ। ਉਹ ਇੱਕ ਚਪੜਾਸੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਸ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਮੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ।" ਉਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇੰਡੀਆ ਆਫਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਪੱਤਰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਭ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੱਢਦਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਭਾਵ ਓਨਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ, ਉਸਦਾ ਸਾਮਰਾਜ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਜੋ ਉਸਨੇ ਸਿਖਾਈ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ 'ਮਹਾਂਦੀਪ' ਹੈ, ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੋਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੌਮ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਆਦਿਵਾਸੀ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਆਰੀਅਨ ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਆਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ 'ਤੇ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਇਆ। ਭਾਵ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੋਈ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਰਾਬਰ ਅਜਨਬੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾਮ ਦੇ ਯੋਗ ਕੋਈ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਪਿਛਲਾ ਜੀਵਨ ਸਿਰਫ਼ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਧਕਾਰ ਸੀ, ਕਿ ਇੱਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ 'ਦੈਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ' ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਿਮਾਗ, ਮੈਕਾਲੇ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਗੂੰਜਾਇਆ ਗਿਆ: "ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਵਰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ - ਖੂਨ ਅਤੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਰਗ, ਪਰ ਸੁਆਦਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ।" ਅਤੇ ਫਿਰ, 1836 ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, "ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਜਿਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ... ਜੇਕਰ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 30 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਮੂਰਤੀ- ਪੂਜਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।" ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ, ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਈਸਾਈ ਕਾਨਵੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਾਂ ਦਾ ਉਹੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਕਿ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਮੁਕਤੀਦਾਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਸਿਰਫ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ, ਕਿ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਦੀਵੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਆਦਿ।

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਗਾੜਿਆ ਗਿਆ

ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮਰਾਟਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ "ਟੈਂਗਲਵੁੱਡ ਟੇਲਜ਼" ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਭਾਵ, ਸਾਰੇ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਦਾ ਦੌਰ। ਅਤੇ ਫਿਰ, ਉਸ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ', ਆਰੀਅਨ ਆਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਗੰਗਾ ਅਤੇ ਯਮੁਨਾ ਨੂੰ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਤੋਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਰਾਮਾਇਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਆਈ! ਮੈਂ ਉਸ 'ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ' ਦੀ ਚਤੁਰਾਈ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ! ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਤਾ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ! ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੂਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ 'ਕਾਲੇ ਯੁੱਗ' ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਲ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਾਡੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿਖਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕੂਲੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹਿੰਦੂ ਕਾਲ, ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਲ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਹਿੰਦੂ ਕਾਲ ਹੈ, ਕਈ ਵਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਦੌਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੜੱਪਣ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਅੱਜ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

'ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ'

ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਖੌਤੀ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹਿੰਦੂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਛਾਏ ਜਾਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵਾਂਗ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਧਰਮ-ਯੁੱਗ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੀ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸੱਜਣ - ਇੱਕ ਆਇਰਿਸ਼ਮੈਨ, ਇੱਕ ਸਕਾਟਿਸ਼ਮੈਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੰਦੂ ਨੇਤਾ* ਇੱਕ

ਵਾਰ ਯੂਰਪ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। ਵਿਜ਼ਟਰ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, 'ਮੈਨੂੰ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ'; ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਕਾਟਿਸ਼ਮੈਨ ਵਜੋਂ ਜਨਮ ਲੈਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਤੀਜੇ, ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ * ਪੰ. ਮੋਤੀਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ।"

ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਰਿਵਾਰ!"

ਅਜਿਹੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪਿਛਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਉੱਚ-ਦਰਜੇ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਵਿੱਚ "ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਾਂ ਜੋ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ" ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਿਘਲਣ ਵਾਲਾ ਘੜਾ ਹਾਂ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਆਦਿ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਖ਼ਤਰੇ ਹੇਠ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਾਂਝੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕੌਮੀਅਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਖ਼ਤਰਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਬੀਜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਜਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਭਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਂਝੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਇਹੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵੀਂ ਕੌਮੀਅਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

'ਖੇਤਰੀ ਸੰਕਲਪ' ਦੀ ਬੇਤੁਕੀ

ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਕਸਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕੌਮ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਇੱਥੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਸਨ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਰਿਸ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇੱਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡਾ ਨਾਗਰਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ?" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।" "ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਵੀ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਹਾਂ," ਫਿਰ ਮੈਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਫਿਰ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੋ! ਅਸੀਂ ਸਵਰਾਜ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਾਮਰਾਜ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਹੈ! ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੀ ਹੁਣ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਰਾਮਸੇ ਮੈਕਡੋਨਲਡ, ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਜੋ ਇੰਗਲੈਂਡ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਉਲਟ!" ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ 'ਸਰਾਈ ਸਿਧਾਂਤ' ਸਾਨੂੰ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਵਿਗੜੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਨ, ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਸਲ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਹਿਰਾਂ' ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਲਹਿਰਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਪੂਰੇ ਰਾਹ, ਇਸਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ ਹਨ।

2. ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ - ਇਸਦੇ ਫਲ

[illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible], [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] '[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਇੱਕ ਸਫਲ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਪੁਰਾਣੀ ਜ਼ਾਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਜਗੀਰੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ 'ਲੋਕ ਸ਼ਾਸਨ' ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਇਸ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਮੋਹਿਤ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਰੀਕਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਅਤੇ ਰੂਸੀ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਰੂਸ ਜਾਂ ਚੀਨ ਦਾ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਜੋ ਕਦੇ ਤੀਬਰ ਜਲਣਸ਼ੀਲ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵਦੇਸ਼ਭਗਤ ਸਨ, ਹੁਣ ਓਨੇ ਹੀ ਤੀਬਰ ਪਰੇਡਸ਼ਭਗਤ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਨਿਘਾਰ!

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਹਾਰ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਆਈਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਤ੍ਰਾਸਦੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ, ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਉਣਗੇ। ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਅਜ਼ਮਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕੁਝ ਉੱਚ-ਦਰਜੇ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮਦਦ ਲਈ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅਮੀਰ ਅਮਾਨਉੱਲਾ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਮੀਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਸਾਡੇ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇ। ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸੁਜ਼ਰੇਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ! ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਚਲਾਕ ਸਨ, ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੁਸ਼ਲ ਕੂਟਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ

ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਮਾਨਉੱਲਾ ਦੀ ਸਰਬੋਤਮਤਾ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ!

ਜਦੋਂ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਥੇ ਚਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ - ਯਹੂਦੀ, ਪਾਰਸੀ, ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ।

ਹਿੰਦੂਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਵਜੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਧਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਧਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਬਦਬੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਨਾਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜ਼ੰਜੀਰਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਯਹੂਦੀ, ਪਾਰਸੀ, ਈਸਾਈ

ਫਿਰ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਪਾਰਸੀ ਸਨ ਜੋ ਇੱਥੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਵਜੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ। ਪਾਰਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਨ, ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ, ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਨ। ਪਰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਉਹ ਇੱਥੇ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਲਈ ਗਹਿਰਾ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੀ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਾਦਾਭਾਈ ਨੌਰੋਜੀ, ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਮੈਡਮ ਕਾਮਾ ਸਾਰੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਏ।

ਫਿਰ ਇੱਥੇ ਈਸਾਈ ਸੱਜਣਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਇਆ। 1857 ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਬਿਸ਼ਪਾਂ ਨੇ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪਲਟਨਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਰਹੇ, ਜੋ

ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵਿਸ਼ਾਲ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਛੋਟਾ ਨਾਗਪੁਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਨਾਗਾ ਖੇਤਰ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਲਈ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਈਸਾਈਆਂ, ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਤਾਲਮੇਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਈਸਾਈਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ।

ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ

ਫਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਆਇਆ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਜਟਿਲਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਇੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਸ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਭਜਨ ਅਤੇ ਕਾਰ ਤਿਉਹਾਰ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਗਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਮਹਿਮਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ - ਧਾਰਮਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਮੂਡ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼- ਸਾਫ਼ ਦੱਸਣਾ ਸੀ: "ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤੋ, ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਭਰਾਵਾਂ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿ- ਭਾਗੀਦਾਰ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਸਾਡੀ ਨਸਲ ਦੇ, ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਦੇ ਇੱਕੋ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਗਲ, ਤੁਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਸਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ

ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਖਵਾਦੀ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਓ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਕਰੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜੀ।" ਫਿਰ ਮਾਮਲਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੁੰਦਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਨੌਰਮਨ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਜੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਰਲ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਵੈ-ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣਾ

ਪਰ, ਉਸ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਲੜਾਕੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪੁਰਖੇ ਹਿੰਦੂ ਸਨ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਵਜੋਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਦੀ ਦੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਸਭ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸੱਚ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਟੱਲ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਪਰ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੁਣ, ਸੱਚ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਰਹਿਤ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਨਿਡਰਤਾ, ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਘਾਟ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਲਾਨਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਦੀ ਉਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ 'ਸੱਜਾ ਹੱਥ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ। ਉਹ 1923 ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਕੀਨਾਡਾ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੀਤਕਾਰ-ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਪੰਡਿਤ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਿਗੰਬਰ ਪਲੂਸਕਰ ਉੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ਗਾਉਣ ਆਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸੈਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ਗਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ, ਮੌਲਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ, "ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਗੀਤ ਨਹੀਂ ਗਾ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤ ਹੈ।" ਪਰ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪਲੂਸਕਰ ਨੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ

ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਲਾਨਾ ਸਾਹਿਬ ਉੱਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਦੂਰ ਰਹੇ! ਉੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਦਲੇਰ ਆਤਮਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੋਵੇ, "ਜਨਾਬ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਗਾਉਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।" ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਮੁਸਲਿਮ ਕੱਟੜਤਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਜ਼ਿੱਦੀਪੁਣੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਿਰਪੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ਗਏ। ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਕੌਮੀਅਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾਤਮਕ ਦੌੜ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ 'ਹਿੰਦੂ- ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਖਵਾਦ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਨਿਮਰ ਹਿੰਦੂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੌਮੀਅਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਨਾਮ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰੇਗਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 'ਭਾਰਤ' ਨਾਮ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ, 'ਨਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਨੂੰ 'ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ 'ਭਾਰਤੀ' ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਹਿੰਦੂ - ਬਲੀਦਾਨ ਵਾਲਾ ਬੱਕਰਾ

ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਇੱਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕੀ। ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਅਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ: "ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਜੋ ਕੁਝ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਓ। ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰੋ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੋ

ਨਾ। ਇਹ ਹਿੰਸਾ ਹੋਵੇਗੀ!" ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ NWFP ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਕੇਂਦਰੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਜਿਹੇ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਮੁੰਡੇ ਮੁੰਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।" ਉਸ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਟਿੱਪਣੀ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨੇਤਾ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁੰਡੇ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਗਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਮੁਸਲਿਮ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ? ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਹਾਸੇ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਵਜੋਂ ਮਾਣਿਆ!

ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਗਊਆਂ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਰਾਨ ਵਿੱਚ ਗਊ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਆਗਮਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ 'ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ' ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਗਊ ਹੱਤਿਆ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੇ, ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ: "ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਵਰਾਜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਣਾ!" ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰ ਇਹ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ!

ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਭੁੱਲਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ, ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਸ਼ਿਵਾਜੀ, ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਣ ਅਤੇ, ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਹੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ' ਕਹਿਣ। ਦਰਅਸਲ, ਇਤਿਹਾਸ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ- ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ 'ਕਾਢਿਆ' ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਕਾਢ ਦੀ

ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਦਵਾਨ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਇਸਲਾਮ ਹੈ! ਕੀ ਇਹ ਕਾਢ ਆਪਣੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਵਿੱਚ 'ਸੁਪਰ ਆਈਨਸਟਾਈਨ' ਨਹੀਂ ਹੈ? ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ 'ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ' ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ! ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਿੰਦੂ ਇਸ ਸਭ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ-ਹੁੱਡ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ, ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਵਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ! ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਹਿ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਵਰਾਜ ਨੂੰ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ!

ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੂਰਖ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਜੋਸ਼, ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਖੂਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿੰਨੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਅਜਿੱਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਵੈ- ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਸਾਹ ਹੈ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਵਰਾਜ ਨਹੀਂ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਨਾਉਣਾ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਨਪੁੰਸਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਮਹਾਨ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਜਾਦੂਨਾਥ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, 'ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਨੇ ਅਮਰਤਾ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪੀਤਾ ਹੈ', ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਵੀਰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ, ਇਸਦੀ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕੌੜਾ ਫਲ

ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ 1947 ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਤੇ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਣ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਉਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਾਨੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਔਲਾਦ ਸਨ, ਜਿਸ

ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਸਵਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਵਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਸਵੈ- ਮਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਵੀਰ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦਲ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹਾਰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ!

ਅਤੇ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਹਾਰ ਹੈ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਕਬਰ ਅਤੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਂਗ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਿੱਸਿਆਂ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੀ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਛਤਰਸਾਲ ਜਾਂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਉਹੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਪਰੰਪਰਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1947 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਲੜਾਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅੰਤ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਹ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਵਰਾਜ ਨਹੀਂ' ਦੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਨਾਅਰੇ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੌੜਾ ਫਲ ਸੀ।

ਨੇਮੇਸਿਸ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੋਰ ਲੋਕ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਬਦਕਿਸਮਤ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਜਿੰਨੇ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹਾਂ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਸਤ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਆਗੂ ਸਨ ਜੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਦਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਕੌੜੇ ਸਿਖਰ ਵਜੋਂ ਆਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣਾ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਕੱਟੜ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਹੰਕਾਰ, ਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਕੱਟੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਵੈ-ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ।

ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਭੁੱਖ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ

ਖੈਰ, ਕੀ ਇਹ ਆਗੂ ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਭਿਆਨਕ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਫਲ ਹੋਏ? ਨਹੀਂ! ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਓਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਭੁੱਖ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੱਖਵਾਦੀ ਦੰਦਾਂ ਅਤੇ ਪੰਜਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੱਧ ਰਹੀ ਸੀ।

1857 ਵਿੱਚ, ਸੁਰੇਂਦਰਨਾਥ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਥਾ ਨਾ ਜਾਪੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਏ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ, ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ 'ਮੁਸਲਿਮ ਜਨ ਸੰਪਰਕ' ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਉੱਥੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਹੀ ਸੂਬਾ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ., ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮੋਹਰੀ ਬਣ ਗਿਆ।

1917 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਲਖਨਊ ਪੈਕਟ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਚੋਣ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 1931 ਦੇ ਕਮਿਊਨਲ ਅਵਾਰਡ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ 33.33 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਟਾਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤੀਆਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਕੁੱਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਸਿਰਫ 24 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ 'ਸੰਵਿਧਾਨਕ' ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ

ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਧੀਆਂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮਿਲੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। 1946 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਅੰਤਰਿਮ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਸਮਾਨਤਾ' ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾੜਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਇੰਨੀ ਵੱਧ ਗਈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦੋ ਵੱਡੇ ਟੁਕੜੇ ਮਿਲ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕਾਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸੰਭਾਵੀ ਪੰਜਵੇਂ-ਕਾਲਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਧਮਾਕੇਦਾਰ ਨਾਅਰਾ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਈ, ਨੇ 'ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਵਰਾਜ ਨਹੀਂ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਝੂਠ ਦਿੱਤਾ। ਦਰਅਸਲ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨੇ ਕੌੜੇ ਅਤੇ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿੰਨੇ 1946 ਅਤੇ 1947 ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਲੱਖਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ; ਪ੍ਰਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਂਤ ਖੂਨ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨਾਲ ਲਾਲ ਹੋ ਗਏ; ਅਤੇ ਮੌਤ, ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਮਾਸੂਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਮ ਸਮਾਜਿਕ ਸਬੰਧ, ਜੋ ਕਿ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ 'ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ' ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, 'ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਵਰਾਜ ਨਹੀਂ'!

ਸੁਧਾਰਕ

ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ

ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਮ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵੇਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਗਲਤੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਲਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਡਟੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗਲਤ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਲਾਹ ਉਸਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿੱਦੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਗਲਤੀ ਕਰਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਬਤ ਅਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਗਲਤੀ 'ਤੇ ਡਟੇ ਰਹਿਣਾ ਗੈਰ-ਮਨੁੱਖੀ ਹੈ। ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਗੁਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸੁਧਾਰੇ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰੀ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਵੰਡ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਦੁਖਾਂਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਵਧਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੋ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਅਦੁੱਤੀ ਦੁੱਖ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਹੀ ਕੀਮਤ ਅਸੀਂ ਚੁਕਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਕੌਮ ਦੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੁਝ ਨਿਕਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਊਰਜਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋਣ ਦੀ ਹੋਰ ਕੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਕਾਲਜ ਦੇ ਜ਼ੂਆਲੋਜੀ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪਾਣੀ ਵਾਲੇ ਕੀੜੇ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕੋਲ ਲੈ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਲਝਣ ਵਾਲੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ, "ਸਰ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕੀੜਾ ਹੈ?" ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਮਾਈਕ੍ਰੋਸਕੋਪ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਂਚਿਆ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਮੁੰਡਿਓ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਰਗੇ ਸਧਾਰਨ ਆਮ ਕੀੜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ? ਇਸ ਕੀੜੇ ਦਾ ਨਾਮ 'ਹਮਬਗ' ਹੈ!"

ਇਹ 'ਹਮਬਗ' ਕਿਸਮ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਾਂਦਰ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਲਦ ਦੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਾਥੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜਾਨਵਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਹੈ! ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ

ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਲਾਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸੜ ਰਹੇ ਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਜਨਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਅਤੇ ਬੈਕਟੀਰੀਆ ਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਖਾਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ, ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਬੇਜਾਨ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ-ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਠਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਭਵ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਚਲਾਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗਲਤ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਾ ਫਸੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੂਰਖ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਹੈ, ਆਤਮਾ ਦੀ ਕੈਥੋਲਿਕਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ 'ਸੰਪਰਦਾਇਕ', 'ਮੱਧਯੁਗੀ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ' ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਕੁਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ! ਸਾਨੂੰ ਖੇਡ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਸਥਾਪਕ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸੰਗਠਨ ਲਈ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਕੱਦ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਉੱਚਾ ਕਰਾਂਗੇ ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸਦਾ ਜਨਮ ਸਿੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

XIII. ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਲਈ ਸੱਦਾ

'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ - ਡਰ ਕੰਪਲੈਕਸ, 'ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ' ਭਾਈ-ਭਾਈ' ਦੀ ਜੜ੍ਹ - ਨੈਤਿਕਤਾ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ - ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ - ਸੱਚ ਨੂੰ ਵੀ 'ਸਬੂਤ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਵਰਤਾਰਾ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ, ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ, ਤੰਗ-ਮਨ ਵਾਲਾ ਆਦਿ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਗੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ, ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਅਜੋਕੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ', 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ' ਅਤੇ 'ਵਿਆਪਕ ਸੋਚ ਵਾਲਾ' ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਸ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਧੂੜ ਦੇ ਬੱਦਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖੌਤੀ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ?

ਦਿਲੋਂ ਸਭ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ….!

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ 'ਭਾਰਤੀ' ਦਰਸ਼ਨ, 'ਭਾਰਤੀ' ਕਲਾ ਆਦਿ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਉਡਾਨਾਂ ਉਪਨਿਸ਼ਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ', 'ਕਾਲੀਦਾਸ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਤਨ ਹੈ', ਆਦਿ। ਉਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ 'ਭਾਰਤੀ' ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਯੋਗਦਾਨ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਬਿਆਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਇਸ ਸਭ ਵਿੱਚ "ਹਿੰਦੂ" ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ 'ਭਾਰਤੀ' ਹੈ?

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, "ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਤਾਵ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂ ਨਾ 'ਹਿੰਦੂ' ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਭਾਰਤੀ' ਵਾਂਗ ਕੂਟਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ?" ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਵੈ-ਸਿੱਧ ਸ਼ਬਦ, ਨੋ ਬ੍ਰੂਯਾਤ ਸਯਮ ਅਪ੍ਰਿਯਮ (ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਬੋਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ! ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਵਾਕੰਸ਼ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ

ਦਬਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਝੂਠ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੱਚ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਿੱਠੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਉਹ ਵਿਚਾਰ ਜਿਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ, 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਭਾਰਤੀ' ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਅਰਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਇਸਨੂੰ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੱਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝੁਕਦੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਤ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਸਟੈਂਡ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਪਸ਼ਟ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਇਹ ਸੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਛਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸਨੂੰ ਇੰਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ। ਸੋਮਨਾਥ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਜਦੋਂ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਾਰੋਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਉੱਥੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਬਕਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਕੀ ਬੋਝ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੋਮਨਾਥ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਬਾਰਾਂ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਦਾਗ ਮਿਟਾ ਰਹੇ ਸੀ', ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਕੌਣ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨ ਸੀ? ਸੋਮਨਾਥ ਦਾ ਮੰਦਰ ਕਿਸਨੇ ਤੋੜਿਆ ਸੀ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ। ਇਹ ਕਿਸ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਸੀ? ਜਵਾਬ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ - ਹਿੰਦੂਆਂ ਲਈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਯੋਤਿਰਲਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਉਸ ਮੰਦਰ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲੇ, ਭਾਵ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦਾਗ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਸ ਇੱਕ ਵਾਕ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਅਨਾਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿਵਾਸੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਇੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਜਾ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਦਾਗ ਮਿਟ ਜਾਣਗੇ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ 'ਵਿਆਪਕ' ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਉਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਹਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਕੱਟਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਠੋਸ ਤੱਥ

ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, ਦੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ, ਉਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਜੇਕਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।" ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਫਿਰ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਅਰੇ 'ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈ-ਭਾਈ' ਦਾ ਕੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ? ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵਾਕ ਕਿਸੇ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ?" ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਦਾ ਜਟਿਲਤਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ', 'ਵਿਆਪਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ' ਆਦਿ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, "ਆਓ ਅਸੀਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਨਾ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਣ।" ਪਰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਉੱਥੇ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ

ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਪਾਂਡਵ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੁੰਤੀ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਏਕਚੱਕਰਪੁਰੀ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਕ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਰਾਕਸ਼ਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, "ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰੋ। ਇਸ ਕਿਰਪਾ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਚੌਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਗੱਡਾ, ਗੱਡੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਦੋ ਮੱਝਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਭੋਜਨ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਭੇਜਾਂਗੇ।" ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸਨ।

ਹੁਣ, ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਗਲਾ ਹਿੱਸਾ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਕੁੰਤੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਭੇਜ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਰਾਕਸ਼ਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭੀਮ

ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਭੋਜਨ ਦਾ ਇੱਕ ਗੱਡਾ ਲੈ ਕੇ ਬਾਕਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਨਮਸਤੇ! ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਹੋ? ਬਾਕਾ, ਆਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਭੋਜਨ ਲਿਆਇਆ ਹਾਂ।" ਉਸਨੇ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਸੁਆਦ ਨਾਲ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਬਾਕਾਸੁਰ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਬਦੇ, ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ 'ਤੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ। ਬਾਕਾਸੁਰ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ 'ਸ਼ਿਕਾਰ' ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭੋਜਨ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ! ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭੜਕਿਆ, ਉਹ ਭੀਮ ਵੱਲ ਦੌੜਿਆ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਇਹ ਸੱਜਣ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, "ਥੋੜਾ ਰੁਕੋ, ਮੈਨੂੰ ਖਾਣ ਦਿਓ"! ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ, ਆਓ। ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੀਏ।" ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭੀਮ ਨੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ! ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਿਆਨਕ ਬਕਾਸੁਰ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਵੇਖ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ।

ਹਮਲਾਵਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਇਹ ਦੋ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਿਣ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਟਾਂ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਪੰਦਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸੀਟਾਂ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਅਸੀਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਅਸੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਾਂਗੇ ਆਦਿ, ਜਾਂ ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਕਹਿਣ, "ਆਓ, ਅਤੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਰੀਏ", ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਉਹੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਅਤੇ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸੱਚ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ 'ਵਿਆਪਕਤਾ', 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਆਦਿ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਡਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੱਸ ਇਹੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਫਰਕ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਜੋ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਮਕ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸਦੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਜੀਉਂਦੇ ਜੋ ਇਹ ਧਰਤੀ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ,

ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਨ। ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਸਲੀ, ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ!

ਦਰਅਸਲ, ਸਾਡੀ ਸੱਚੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸੁਸਤ ਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

1920 ਦੇ ਆਸਪਾਸ, ਡਾ. ਮੂੰਜੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਸਨ, ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਪਾਂਡੀਚੇਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਅਰਬਿੰਦੋ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਮਦਰਾਸ ਆਏ। ਡਾ. ਮੂੰਜੇ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਲਗਭਗ ਆਪਣੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵਜੋਂ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਰੇਲਗੱਡੀ ਪਿਛਲੇ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰੁਕੀ, ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਪੈਕ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾ. ਮੂੰਜੇ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰੇਲਗੱਡੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਰੇਲਗੱਡੀ ਮਦਰਾਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਟਿਕਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਟਿਕਟ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਵੇਗਾ। ਡਾ. ਮੂੰਜੇ ਨੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਟਿਕਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੱਦੀ ਪਾ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਠੀਕ ਹੈ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਮੈਂ ਰੇਲਵੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਿਰਾਇਆ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਜਾਓ।" ਟਿਕਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹੋ? ਇਹ ਕੋਈ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਜਾਓ।" ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ, ਦੋਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਹੱਸ ਪਏ! ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ? ਕਿਉਂਕਿ, ਡਾਕਟਰ ਮੂੰਜੇ ਦੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਲੰਬੀ ਸੀ ਅਤੇ ਟਿਕਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ਵਾ ਦੇ ਰਾਜਦੂਤ ਗੋਵਿੰਦਰਾਓ ਕਾਲੇ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੇਸ਼ਵਾ ਸਿੰਧੂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜੇਤੂ ਤਲਵਾਰ ਕਾਬੁਲ ਤੱਕ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਧਾਈ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਗਵਾ ਧਵਜ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿੰਧੂ ਪਾਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਸਾਰੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਕਤੀ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ, ਇਹ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ' ਹੈ, ਨਾ ਕਿ

'ਤੁਰਕਿਸਤਾਨ'।" ਲਗਭਗ 150 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਦੇ ਉਸ ਚਲਾਕ ਰਾਜਦੂਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਆਮ ਟਿਕਟ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ।

ਸੱਚ ਨੂੰ ਵੀ 'ਸਬੂਤ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਉੱਤੇ ਭਰਮ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਢੇਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭੁੱਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਕੌਮ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਝੂਠ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਗਰੀਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੇਲਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਚੋਰ, ਇਸਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ, ਲਗਾਤਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਖੌਲ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ।
ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਵਰਗਾ ਪਵਿੱਤਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਦੁਹਰਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਤੀਜੇ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਇਆ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਲਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਲੇਲੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦੀ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਚੋਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਨਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਮਾਣਮੱਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੱਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਵਿਗੜੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬੀਜੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਉਸਦੇ ਦਬਦਬੇ ਲਈ ਅਸਲ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਇਸ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੁਰੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਸਫਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ, ਜਾਂ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਆਤਮਘਾਤੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਡਰਾਉਣਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰੀਏ, ਝੂਠ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਲਬੇ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਹਰ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਅੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਾਣਮੱਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਈਏ।

ਪਰ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਠੋਰ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਨਿਗ੍ਰਹਾਨੁਗਹ-ਕਸ਼ਮ-ਸ਼ਕਤੀ - ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜੋ ਚੰਗਿਆਈ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਗਵਤ-ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ, ਅਰਜੁਨ ਆਪਣੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲਾ ਅਧਿਆਇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਉੱਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਔਜੁਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਸ਼ਵਰੂਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਮਝ ਗਿਆ ਹਾਂ।" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਗਿਆਰ੍ਹਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਅਰਜੁਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿਣਸ਼ੀਲ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂ? ਵਿਸ਼ਵਰੂਪ ਦੀ ਉਸ ਬੇਅੰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸੁਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬ੍ਰਹਮ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ* - ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ - ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਸੱਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਰਐਸਐਸ ਵਰਗੇ 'ਸੰਪਰਦਾਇਕ' ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੰਘ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਟ੍ਰਿਮ ਅਤੇ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ। ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਚੁੱਪੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਸ਼ਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ? ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਕਿਸਦੀ ਹੈ?" ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਉਸਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ!" ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਹੀ ਸੀ। ਜੀਵਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ * ਸ਼੍ਰੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਨਾਥ ਕਾਟਜ਼ੂ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸੁਚੱਜੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ, ਸਮਰਪਿਤ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸੱਚੀ ਕੌਮੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਹਰੇਕ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਰਜ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸੱਚ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਵਿੱਤਰ, ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਅਜਿੱਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਭਾਰੇ। ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਵੈ-ਭੁੱਲਣਾ ਅਧਰਮ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਸਵੈ ਦੇ ਗਿਆਨ ਲਈ ਜਾਗਰਣ ਧਰਮ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਅਤੀਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਧਰਮ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਮਾਰਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ - ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰਣ ਕਰਨਾ ਹੈ।

XIV. ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ

1. ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ"

"ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ" ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ - ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਤੁਰਕੀ, ਆਦਿ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ - ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਪਰੰਪਰਾ - ਉਦਾਹਰਣਾਂ।

'ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ' ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਖੌਤੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਖੋਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਘਨ ਦੇ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸਰੋਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਸਹਿ-ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ 'ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ' ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਨਸਿਕ ਰੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਗ ਦੇਣ ਅਤੇ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਣ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਪੂਜਾ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਦੇਸੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਇਸ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਜੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਬਕ

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਈਰਾਨ, ਤੁਰਕੀ ਅਤੇ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਹਿ-ਧਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪਰਸ਼ੀਆ ਇਸਲਾਮੀ ਬਣ ਗਿਆ, ਪਰ ਪਰਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਲਿਪੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਅਰਬੀ ਲਿਪੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਰਬੀ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਇਆ; ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਇੱਕ ਫਾਰਸੀ

ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰੇਗਾ, ਰੁਸਤਮ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ। ਰੁਸਤਮ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। 'ਆਧੁਨਿਕ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ' ਕਮਾਲ ਪਾਸ਼ਾ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਪੂਜਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆਈ ਲੋਕ ਇਸਲਾਮ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਰਸਵਤੀ ਅਤੇ ਗਣੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਵਤੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ABC ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਰਾਮਾਇਣ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਜਦੋਂ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆਈ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮਾਇਣ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋ?" ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆਈ ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਕਿਉਂਕਿ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕ ਉੱਤਮਤਾ ਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਅਸੀਂ ਇਸਲਾਮੀ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਈਏ।" ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਸਬਕ ਹੈ! ਉੱਥੇ ਨਾਮ ਵੀ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਿੰਦੂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੁਕਰਨ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਕਾਰਤੀਕੇਯ। ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਸੁਹ੍ਰਿਦਾ ਹੈ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੁਹਾਰਤੋ ਵਜੋਂ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ) ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਦੋਸਤ'। ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸੀਤਾ, ਸਾਵਿਤਰੀ, ਦਮਯੰਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਰੁੜ, ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਪਹਾੜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਮਾਰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨੂੰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ "ਧਰਮੋ ਰਕਸ਼ਤਿ ਰਕਸ਼ਿਤਹ" ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਅਧਾਰ ਹੈ, ਨਿੱਜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮੱਤਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਂਝੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ, ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸੰਕਲਪ।

ਸਾਮੀ ਵਿਪਰੀਤਤਾ

ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸ ਕੈਥੋਲਿਕ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ

ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ' ਘਾਤਕ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਡਰ, ਜੇ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੂਜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਸਾਮੀ ਧਰਮਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਸਾਮੀ ਧਰਮ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ। ਇਹ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਟੰਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਆਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦਾ ਬੱਚਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਮਸੀਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਸੀ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸਦਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਕੋਈ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ 'ਚਰਚੀਅਨਿਟੀ' ਸੀ। ਇਹ ਕਹਾਵਤ "ਇੱਕ ਹੀ ਸੱਚਾ ਈਸਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਮਰਿਆ" ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਹੈ। ਈਸਾਈਆਂ ਨੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ 'ਮਸੀਹ ਦੇ ਕਾਤਲ' ਦਾ ਲੇਬਲ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ। ਹਿਟਲਰ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਈਸਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਯਹੂਦੀਆਂ 'ਤੇ 2000 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਸਲਾਮ ਆਇਆ
- ਲੱਖਾਂ ਮਾਸੂਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ 'ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਕੁਰਾਨ' ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ। ਇਹ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ' ਦਾ ਨਵੀਨਤਮ ਅਧਿਆਇ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਵੈ-ਘੋਸ਼ਿਤ ਧਰਮ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਹਿੰਦੂ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਪੱਛਮੀ ਵਿੰਗ ਤੋਂ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਇਸਦੇ ਪੂਰਬੀ ਵਿੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਇਹ ਡਰ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਮੀ ਮਾਪਦੰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਮੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕੱਟੜਤਾ ਅਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹਨ।

ਜੀਵਣ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ

ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ੱਕੀ ਰੂਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਵਿਜੇਨਗਰ ਰਾਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ। ਮਹਾਨ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਭਰੀ ਨਵੀਂ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਕਤੀ ਨੇ ਵੀ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ, ਚਰਪਤੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਜਲ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ, ਦਰਿਆ ਸਾਰੰਗ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਇਬਰਾਹਿਮ ਖਾਨ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਖਾਨ ਸਨ। ਅਫਜ਼ਲ ਖਾਨ ਨਾਲ ਭਿਆਨਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ ਦਸ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੰਨ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ। ਫਿਰ, 18 ਸਾਲ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਜੋ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਗਰਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਰੋਮਾਂਚਕ ਬਚ ਨਿਕਲਣ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ, ਉਹ ਮਦਾਰੀ ਮੇਹਤਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ। ਅਣਗਿਣਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਦਰਗਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਅਫਜ਼ਲ ਖਾਨ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਜਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕੱਟੜ ਮੁਸਲਿਮ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਰਾਨ, ਮਸਜਿਦਾਂ ਅਤੇ ਦਰਗਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ, ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, 1761 ਵਿੱਚ ਪਾਣੀਪਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ, ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤੋਪਖਾਨੇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਹੁਦਾ ਇਬਰਾਹਿਮ ਗਾਰਡੀ ਕੋਲ ਸੀ, ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮੈਕਸੀਕੋ ਤੋਂ ਜਾਪਾਨ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਜੋਸ਼ ਫੈਲਾਇਆ। ਇਸਦਾ ਝੰਡਾ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਸਲਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਹੰਝੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਫੌਜੀ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਵਧਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈਅਤ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਦੀ ਜਿੱਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਤ ਸੀ, ਨਿਰਸਵਾਰਥਤਾ, ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕੈਥੋਲਿਕਤਾ ਦੀ

ਜਿੱਤ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ। ਸਦੀਆਂ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਇਸ ਧਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਤੀਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਇੱਛਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ 'ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ' 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਅਤੇ ਗੰਗਾ ਵਿੱਚ ਡੁਬਕੀ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ 'ਯਾਤਰਾ' ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ 'ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ' ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜੀਵਨ-ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਮੂਲ ਬਣੀਆਂ ਸਨ।

ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਲਈ ਅਸਲ ਗਰੰਟੀ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਖੌਤੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਕੋਲ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਨਾਲ ਗੁਆਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਵਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੱਤਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਵਧਣ ਅਤੇ ਖਿੜਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਉਥਿਤ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ ਜੋ ਇੱਥੇ ਅਖੌਤੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਜੋਂ ਬਰਾਬਰ ਮੌਕੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

2. ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ

"ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ" "ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ" ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ।

ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਦਲੀਲ ਜੋ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ, ਰਾਜਿਆਂ ਨੇ ਬਗਾਵਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜਾਂ ਉੱਤੇ ਪੋਪ ਦੇ ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ' ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਉਲਟ 'ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ' ਰਾਜ ਆਏ। ਹੁਣ 'ਧਰਮ-ਨਿਰਪੱਖ' ਰਾਜ ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਰਾਜ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ

ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ* ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਸੁੱਬਾ ਰਾਓ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਥੋਪਣ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਇੰਟਰਪੋਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਪਰਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਲਝਣਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੋ

ਫਿਰ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ' ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਲਝਣ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਜੀਵਤ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜ-ਕਲਾ ਹੈ। ਅਤੇ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਉਸ ਰਾਜ-ਕਲਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਨੂੰ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ' ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨਾ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਪਛਾਣਨ ਵਾਂਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਅਤੇ 'ਰਾਜ' ਵਿਚਕਾਰ ਮੂਲ ਅੰਤਰ ਦੀ ਸਮਝ ਦੀ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ, ਜੇਕਰ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਉੱਚ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬਾਰਜ-ਡੁੱਲ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੂਹਾਂਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਧਰਮ-ਵਿਰੋਧੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੇ ਵਧਣ ਲਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਮੌਕਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਫਿਰ, ਅਜਿਹੇ ਰਾਜ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸ਼ਬਦ 'ਬਹੁ-ਧਰਮੀ' ਹੋਵੇਗਾ ਨਾ ਕਿ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ'। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, 'ਰਾਜ' ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 'ਜੇਜ਼ੀਆ' ਲਗਾਉਣਾ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਬਰਾਬਰ ਸਨ। ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਥੋਪਣ ਲਈ ਰਾਜ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਵੇਸਵਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ।

ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮੱਗਰੀ

ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹਿਲੂ ਤੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕੀ। ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਕ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਘੱਟ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਧਣ ਲਈ। *ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 1975-77 ਦੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਰਾਜਾ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਮੱਤਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਇਹ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੱਤ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, 'ਰਾਜ' ਦੀ ਸਾਡੀ ਧਾਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਭਾਅ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਵੀ, ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਹੀ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜੱਜ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਭਾਗ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਧਰਮ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਰਾਜ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਇੰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਅਰਥ, ਅਮਲ ਵਿੱਚ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਵਿਰੋਧੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਵਰਗੀ ਡਾ. ਜ਼ਾਕਿਰ ਹੁਸੈਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਰਲ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਡਾ. ਗਿਰੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਰੂਪਤੀ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਦੁਨੀਆ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹੱਸ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ।

XV. [illegible]*

'[illegible]', '[illegible]', '[illegible]', [illegible] [illegible] [illegible] - "[illegible]" [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]: [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

1. [illegible] [illegible] [illegible]

3. ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਾਚਾਰ ਨੂੰ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ" ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਮੂਹ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਾਚਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ
ਉਮੀਦਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ
ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਸੰਪਰਦਾਇਕ"
ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਜਾਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਹਾਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ "ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ "ਸੰਪਰਦਾਇਕ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ
ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ-
ਮੁੱਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਉਹ ਇੱਥੇ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ" ਹੈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ "ਸੰਪਰਦਾਇਕ" ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇੱਕ ਗਲਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

5. "ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਫਿਰਕੂ। * ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਗਲਬੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਆਪਣੇ ਗੁਲਾਮ ਸਮਝ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਧੀਨ, ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ ਰਾਜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, "ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ" ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਤਰਕ, ਸੱਚ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫਰਜ਼

6. ਹਿੰਦੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਅਸੰਗਤ ਚੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਧਰਮ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਭੌਤਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਉਸਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੌਕਸੀ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ।

ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ

7. ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਗਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਣਾ, ਅਸਥਾਈ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ।

8. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਫਿਰਕੂਵਾਦ' ਕਹਿਣਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੂਰਖਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਮਖੌਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਨਾਗਰਿਕ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇ।

ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ: ਸੱਤ ਕਿਸਮਾਂ

9. ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਸਮੂਹ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣਾ ਅਸਲ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਹਨ, ਜੋ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਪੱਖੀ ਹਿੰਦੂ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਮੱਤਾਂ

ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਵ-ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ। ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਰੂਪ ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਕਜ਼ਾਗਮ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡਰਾ ਮੁਨੇਤਰ ਕਜ਼ਾਗਮ ਵਰਗੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਸਲੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚੌਥੀ ਕਿਸਮ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ "ਛੂਤ-ਛਾਤ" ਅਤੇ "ਛੂਤ-ਛਾਤ", "ਬ੍ਰਾਹਮਣ" ਅਤੇ "ਗੈਰ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ" ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਵੀਂ ਕਿਸਮ ਹੈ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਫ਼ਰਤ, ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। "ਭਾਸ਼ਾਈ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਛੇਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਤੰਗ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਪੰਜਾਬੀ, ਮਰਾਠੀ, ਬਨਾਮ ਕੰਨੜ, ਗੁਜਰਾਤੀ ਬਨਾਮ ਮਰਾਠੀ, ਬੰਗਾਲ-ਬਿਹਾਰ-ਉੜੀਸਾ ਅੰਤਰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ। ਸੱਤਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਤ, ਧਰਮ, ਭਾਸ਼ਾ ਆਦਿ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਚੋਣ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਸੀ ਨਫ਼ਰਤ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਕਿਸਮ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ-ਰਾਜਨੀਤਿਕ-ਕਿਸਮ ਦਾ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰੂਪ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸੱਤਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜੇ ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਘੱਟ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗੇਗਾ? (ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਛੋਟੀਆਂ।)

ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਉਤਪਤੀ

10. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ
ਧਾਰਮਿਕ ਮੱਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਕੁਝ ਸਿਰਫ਼ ਸਵਾਰਥੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਧਦੀਆਂ-ਫੁੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵੱਡੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਧ੍ਰਮ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ

11. ਤਰਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਚਾਰ
ਤੰਗ ਹਨ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਰਾਜ ਹਨ ਜੋ ਤੰਗ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ। ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸਥਾਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਤੰਗ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਨਸਲੀ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਈ ਰਾਜ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਨਾਤਨ ਧਰਮ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਵੈਦਿਕ, ਗੈਰ-ਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ, ਨੇਪਾਲ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਰਾਜ ਹਨ, ਜੋ ਆਰਥਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਧਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਓਵਰ-ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਚੋ

12. ਧਰਮ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਨਿਯਮ ਹੈ, ਜੋ ਹਰ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਅਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪੂਜਾ ਦੇ ਖਾਸ ਰੂਪ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਮੱਤਾਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਅਤੇ ਉਪ-ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਤਿ-ਲਗਾਵ ਸੰਕੀਰਣ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਅਤਿ-ਲਗਾਵ ਅਣਚਾਹੇ ਹੈ।

13. ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਧਰਮ, ਸਮਾਜ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਏਕਤਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਏਕਤਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸੀਮਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਭਿੰਨ ਆਰਥਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਰਾਸ-ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਫਿਰ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ' ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗੀ।

ਕਿਸ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ

14. ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕਰਨ ਲਿਆਉਣਾ, ਪੂਜਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਅਤੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀਆਂ ਅਣਚਾਹੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ; ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਭਾਸ਼ਾਈ ਕੱਟੜਤਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵੱਖਵਾਦ ਅਤੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਹੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਸਾਧਨ

ਤੀਬਰ ਭਗਤੀ ਨੂੰ ਜਗਾਓ

1. ਜਾਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਇਆ
ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ, ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਬਣਾਉਣ। ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੀਬਰ ਸ਼ਰਧਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

2. ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ, ਇਤਿਹਾਸ, ਜੀਵਨ ਰਵੱਈਏ, ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ- ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਸਮਸਕਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੋਈ ਫੁੱਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ

3. ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ; ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਜਾਤ, ਧਰਮ ਆਦਿ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ, ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ" ਅਤੇ "ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ" ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਚਣ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਹੀ ਗਲਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀ ਸੈੱਟ ਕਰੋ

4. ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਲਈ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸੌਖ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਲਿੰਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਇਸਨੂੰ ਉਰਦੂਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿੱਚ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ ਅਤੇ ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਆਯਾਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝਣਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬੈਂਡਵੈਗਨ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਉੱਤਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਏਕਤਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਧਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਤੀਬਰ ਸ਼ਰਧਾ, ਇਹਨਾਂ ਗਲਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਇਕਾਗਰ ਰਾਜ ਲਈ

5. ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਾਂ, ਜੀਵਨ-ਮੁੱਲਾਂ ਅਤੇ
ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਇੱਕ ਇਕਸਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੱਖਵਾਦੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ

ਅਤੇ ਸਫਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਹਮਲਾਵਰ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕੋ

6. ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਤੋੜਨਾ, ਗਊ-ਹੱਤਿਆ, ਪੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਸਾਰੀ, ਦਰਗਾਹ, ਮਕਬਾਰਾ, ਸਲੀਬ, ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਲੂਸਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬਹਾਨਿਆਂ ਹੇਠ ਰੋਕਣਾ, ਦੰਗੇ ਕਰਨਾ, ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣਾ, ਆਦਿ, ਏਕੀਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸਿਰਫ ਹੋਰ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬੁਰੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂ: ਕੋਈ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਹੀਂ

7. ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਇਆ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਭੌਤਿਕ ਹਿੱਤ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸ਼ਰਧਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਵਧਰਮ ਅਤੇ ਸਵਦੇਸ਼ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਛਾਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਲੱਭਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਇੱਥੇ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਜ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਸੰਪਰਦਾਇਕ" ਕਹਿਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।

ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

8. ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਗਰੀਬੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਲਾਲਚਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਚਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਦੀ ਸੱਚੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਭਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਭਟਕਣਾ

9. ਹਿੰਦੂ ਦਰਸ਼ਨ, ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਾਕਾਂ ਅਤੇ ਹੁਨਾਂ ਵਰਗੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੱਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਬਿੰਦੂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ, ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹਮਲਾਵਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹਮਲਾਵਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਮੂਰਖ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਗੜੀ ਨੀਤੀ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੇ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨਤ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ

ਜਾਵੇ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਅਡੋਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ।

ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰੋ

10. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਈ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਮੂਹਾਂ
ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦ ਜਗਾਈ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੰਡਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ
ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ "ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ" ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ
ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕਈ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ
ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਰ ਵੀ ਤੀਬਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬੱਸ।

"ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ" ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਦੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਅਣਚਾਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਬਹੁਤ ਘਾਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਵਜੂਦ ਹੀ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਭੰਗ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ "ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ" ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ:

ਮਿਸ਼ਨ

ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਆਰਐਸਐਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਲਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਚੇਤਨਾ, ਆਪਸੀ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਜਾਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸੈਕੰਡਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਰਵਉੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾ ਸਕਣ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰਵਪੱਖੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੁੱਚ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ।

ਸਜ਼ਾਵਾਂ

ਸੰਘ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਲੜਦਾ। ਇਹ ਚੋਣ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਇਸਦੀ ਸੱਤਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਨੀਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ, ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸਦੀ ਜਗਵੇਦੀ 'ਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਜਾਤ, ਪੰਥ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਫ਼ਰਤ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸਦਾ ਸਾਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਥ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣਾ ਹਿੰਦੂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਵਾਲਾ ਹੱਥ

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਦਾ ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਨਾਦਿ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਂਤਵਾਦ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਜਾਤੀਵਾਦ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਅੱਜ ਹਰ ਪਾਸੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਸੁੱਖਣਾ

ਆਰਐਸਐਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਣ ਵਜੋਂ ਚੱਲਿਆ ਹੈ। ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ, ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼ 'ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੁਝ ਮੁੱਢਲੇ ਸੰਕਲਪ

ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ:

1. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ, ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ
ਉਸਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ, ਉਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ
ਅਟੁੱਟ ਅਤੇ ਮਿਲਾਵਟ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਨ।

2. ਜੋ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਦਾ, ਜਾਤ, ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਅਖੌਤੀ ਨਸਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੀਮਤ ਲਾਭ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਆਨੰਦ ਲਈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਮਾਣੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਈਰਖਾ, ਨਫ਼ਰਤ, ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਹਿੰਸਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਫਿਰਕੂ ਹਨ।

3. (i) ਉਹ ਸਮੂਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ (1) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਨਾਲੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ
ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਨਗੇ, ਜਾਂ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਦਾਸੀਨ ਹੋਣਗੇ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ ਚੁਣਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ।

(ii) ਉਹ ਸਮੂਹ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਰਦੇਸੀ, ਹਮਲਾਵਰ, ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਮੰਨਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਦੇਸੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

4. ਉਹ, ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਣ, ਪਰ ਕੁਝ ਵਿਗੜੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਾਰਨ, ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ।

5. (i) (4) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਜੋ (3) (i) ਅਤੇ (ii) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ
ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦੇ, ਜਾਂ ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਹਨ।

(ii) ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜੋ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ, (3) (i) ਅਤੇ (ii)
ਅਤੇ (4) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ
ਜੁੜਨਗੀਆਂ ਜਾਂ ਤਰਜੀਹੀ ਵਿਵਹਾਰ
ਕਰਨਗੀਆਂ, ਨੂੰ (5) (i) ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ
ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।
(iii) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ
ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ
ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ
ਦੇਣਗੀਆਂ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ
ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਗੀਆਂ,
ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਗੀਆਂ, ਜਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ
ਜਾਂ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ
ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ
ਕਰਨਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ
ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੋਵੇਂ ਹਨ।
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਡਰ ਸਮਝ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ ਜ਼ਰੂਰ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੌਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਵਿਅਕਤੀ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਓ ਆਪਾਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੀਏ। ਇਹ ਆਮ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਭਗਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਦੋਂ ਸਮੂਹਿਕ ਜਨੂੰਨ ਫਟਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਉੱਖੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮੂਹਿਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਇਸ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

(1) ਦੇ ਹਿੱਤ ਸਰਵਉੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (2) ਅਤੇ (4) ਨੂੰ ਸਮਝਦਾਰੀ ਅਤੇ ਤਾਕਤ, ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੁੱਟਪਾਊ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੌਮ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਜਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸ਼ੰਕੇ

ਜਬਲਪੁਰ ਵਿਖੇ ਊਸ਼ਾ ਭਾਰਗਵ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ "ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ "ਸੰਪਰਦਾਇਕਤਾ" ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ' ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ' ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ "ਸੰਪਰਦਾਇਕ" ਦੱਸਣ, ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ, ਇਸਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾਉਣ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਚਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਮੈਦਾਨ

ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿਣਾ, ਅਤੇ ਅਲੀਗੜ੍ਹ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇਣਾ।

ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣ, ਉਰਦੂ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਬਣਾਉਣਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਅਤੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ।

ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਸਲਿਮ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਜੀਬ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ", ਯਾਨੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖ਼ਬਰ ਛਪੀ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ "ਫਿਰਕੂ" ਸੰਗਠਨਾਂ ਦੇ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੁੱਛੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਖੁਦ "ਫਿਰਕੂਵਾਦ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, "ਫਿਰਕੂਵਾਦ" ਕੀ ਹੈ ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ "ਫਿਰਕੂ" ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ, ਇਸਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਬ-ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਕਈ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ "ਫਿਰਕੂ" ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਰਵੱਈਆ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਬਣੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ (ਉਪ-ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ) ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਘ ਦੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਦਿਮਾਗਾਂ ਤੋਂ ਸੱਚੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਂਸਲ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਫਿਰ, ਆਰਐਸਐਸ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਕੌਂਸਲ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੀ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੰਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਕਸਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ?

ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ?

XVI. [illegible]

1. [illegible]

[illegible] - [illegible]: [illegible]: [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] - [illegible]-[illegible] - [illegible] [illegible] - '[illegible] [illegible]' [illegible] - [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ਪਰ ਤੱਥ ਕੀ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਤੱਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ? ਇਹ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇੱਥੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬਣੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਪੰਜਾਬ, ਬੰਗਾਲ, ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਐਨ.ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਨੇ 1937 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ, ਸਾਡੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਤੇ ਫਿਰ, ਵੰਡ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਚੋਣਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਰ ਲਗਭਗ ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ। NWFP ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕਰੋੜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੋ ਹੁਣ ਵੀ ਇੱਥੇ ਹਨ, ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਕੀ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁਰਾਣਾ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਨਾ ਮੂਡ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ 1946-47 ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਦੰਗੇ, ਲੁੱਟਮਾਰ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ, ਬਲਾਤਕਾਰ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੈਤਿਕ ਕੰਮ ਹੋਏ ਸਨ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹੁਣ ਰੁਕ ਗਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਣਨ ਨਾਲ ਮੁਸਲਿਮ ਖ਼ਤਰਾ ਸੌ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪਰਿੰਗਬੋਰਡ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ - ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਹਮਲਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਰਣਨੀਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੋਹਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਹਮਲਾਵਰਤਾ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਇਸਨੂੰ 'ਸਿੱਧੀ ਕਾਰਵਾਈ' ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾ ਝਟਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਿਲਿਆ। ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ ਸਨ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਮੋਰਚਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਸਾਮ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਕਾਲ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਲੋਕ ਆਸਾਮ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੂਰਬ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ?
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ? ਉਹ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ
1950 ਵਿੱਚ 11% ਸੀ, ਹੁਣ ਦੁੱਗਣੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਸਾਮ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲਾ ਸੂਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਵੇ?

ਅਸਾਮ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਬੰਗਾਲੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ (1960) ਵਿੱਚ, ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਆਪਣਾ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਖੇਡ ਖੇਡਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਗਾਲੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਾਮੀ ਹਿੰਦੂ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਦਿਲਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲੈ ਗਏ। ਇਸ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਉੱਥੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਬੰਗਾਲੀ ਮੁਸਲਿਮ ਸੱਜਣ ਦਾ ਘਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬੰਗਾਲੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਘਰ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਸਾਮ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਿਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਾਂਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਨਾਹ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ, ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਨਦਾਰ' ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਕੀਕਤ ਹੈ। ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬੇਰੋਕ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਮਸਜਿਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਸਾ ਲਈ ਭੜਕਾਉਣਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਨਖੋਦਾ ਮਸਜਿਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅੱਧੇ ਕਲਕੱਤਾ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਸਟੋਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਸਜਿਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਕਲਕੱਤਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਇਸ ਦਲੇਰਾਨਾ ਚੇਤਾਵਨੀ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ! ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ ਹਨ - ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੰਗੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਪਾਕ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਹੌਸਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕਲਕੱਤਾ, ਨੋਆਖਲੀ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

1950 ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬੰਗਾਲ, ਬਿਹਾਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਭੜਕ ਉੱਠੀ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਜਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ 'ਫਿਰਕੂ ਦੰਗਾ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ RSS ਦਾ ਹੱਥ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੂ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ

ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸੰਘ ਵਰਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੜਬੜੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜਿੱਥੇ ਗੜਬੜ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿਨਾਹ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਗਲਿਆਰੇ ਵਜੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦੰਗੇ ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗਲਿਆਰੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਲਈ ਡਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।" ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਹੈ।" ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਹੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ।

ਟਾਈਮ-ਬੰਬ

ਸਰਦਾਰ ਪਟੇਲ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਯੂ.ਪੀ. ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮੁਸਲਿਮ ਖੇਤਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਸਲਿਮ ਪੱਟੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮੁੜ ਵਸੇ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਯੂ.ਪੀ. ਤੱਕ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਮੁਸਲਿਮ ਲੜੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਸਕਣ। ਪਰ, ਆਚਾਰੀਆ ਵਿਨੋਬਾ ਭਾਵੇ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁੜਗਾਓਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹੁਣ, ਚਾਰ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪੱਕੇ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ 1946-47 ਵਰਗੀ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਥਿਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੋਂ ਵਿਸਫੋਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਰਾਮਪੁਰ ਅਤੇ ਲਖਨਊ ਤੱਕ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ 'ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ

ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਤੱਕ ਹਿਲਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਜਾਗਦੇ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਗੁਪਤ ਖੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਚੋਣਾਂ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਵੋਟ ਫੜਨਾ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਬਲਾਕ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਠੋਸ ਬਲਾਕ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਕੁਝ ਨਾ ਭੁੱਲਣਾ, ਕੁਝ ਨਾ ਸਿੱਖਣਾ

ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਬਦਸੂਰਤ ਸਿਰ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਨੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਜਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਲੀਗ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਉਹ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਅੰਦੋਲਨ, ਜਿਸਨੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨੂੰ ਡੇਗ ਦਿੱਤਾ।
ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੰਡ ਦੀ ਬਿਪਤਾ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, 1957 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਸ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਫੈਲਾਈਆਂ। ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਦਮ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ! ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ! ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ, ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਦੇ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਹੁਣ ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ 'ਮੋਪਲਾਨਾਡ' ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜੀਵਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੀਹਵਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਖਿਲਾਫਤ ਲਹਿਰ (ਤੁਰਕੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਗੱਦੀਓਂ ਲਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਲਹਿਰ) ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਹਿੰਦੂ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਏ। ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਸਲਿਮ ਗੁੱਸਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹਿੰਦੂ 'ਕਾਫ਼ਰਾਂ' ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਜਿਹਾਦ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਬਰਬਰਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਮ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਤਲ, ਸਾੜਨਾ, ਛੇੜਛਾੜ, ਲੁੱਟਮਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਿਨਾਉਣੇ ਮੁਸਲਿਮ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਬਹਾਦਰ ਮੋਪਾਲ' ਕਿਹਾ! ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮੌਜੂਦਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਕਰੀਏ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਦੇਸ਼ ਭਗਤ' ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਲੰਬੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਮੂਰਖਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲੱਗੇਗਾ, ਜਿਸਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੌਕਸੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਵਾਦੀ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਕਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਲਕੱਤਾ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਲੈ ਲਓ ਜੋ 1963 ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਖੁਲਨਾ, ਨਾਰਾਇਣਗੰਜ ਅਤੇ ਢਾਕਾ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਤੱਥ ਕੀ ਹਨ? ਇਹ ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਜਲੂਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੰਡਾਲ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੀ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪੰਡਾਲ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਭੰਨਤੋੜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਉੱਠੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਲਕੱਤਾ ਦੰਗੇ, ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰ ਸਨ - ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਾਲਕਾਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੀ ਹੋਈ, ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਉਤਰ ਆਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, "ਹਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜੀਵਨ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ", ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰ ਜੀਵਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਅਮਾਨਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੰਦੂ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਸਲ ਮਨ ਨੂੰ ਹੀ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਣਗਿਣਤ 'ਛੋਟੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ'

ਦਰਅਸਲ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮਸਜਿਦ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਮੁਹੱਲਾ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਲੂਸ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਮਿੱਠੇ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮਸਜਿਦਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭੇਜਦੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ? ਉਹ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪੱਥਰ ਲਗਾਉਣ, ਇਸ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਕਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਥਾਨ ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੰਗੀਤ ਵਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਣ?

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਅਰਬ ਮੁਸਲਿਮ ਮੌਲਵੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਂਗ ਕੁਰਾਨ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ, ਤਬੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸੰਗਮ 'ਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਥੇ ਜੇ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਮੂਰਖ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮੈਨੂੰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦੇਣਗੇ!" ਕੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਧਰਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੈੱਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ?

ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ? ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ

ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜਨਤਕ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਬੈਂਡ ਨਾਲ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਜਲੂਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ, ਅਕਸਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਸਜਿਦਾਂ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਸੈੱਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਨਾਗਰਿਕ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਇਲਾਕੇ ਹਨ, ਭਾਵ, ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ 'ਛੋਟੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ', ਜਿੱਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਸਿੱਧੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ 'ਜੇਬਾਂ' ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਨੈੱਟਵਰਕ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਾਲੇਗਾਓਂ (1963) ਵਿੱਚ ਦੰਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗਣੇਸ਼ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਵਿਸਰਜਨ ਲਈ ਜਲੂਸ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਝੜਪ ਹੋਈ। ਸਰਕਾਰ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਵਸਥਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਈ, ਅਤੇ ਕਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਿੰਦੂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅਰਾਜਕਤਾ ਦੇ ਫੈਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ? ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉੱਚ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਘਟਨਾ ਰਾਤ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 9 ਜਾਂ 10 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰੇਡੀਓ ਨੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਖਾਸ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ 'ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ' ਹੋਈ ਹੈ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ?

ਕੋਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਸੱਜਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।" ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨ-ਕੈਮਰਾ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਗੁਪਤ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਉਸੇ ਰਾਤ ਪੇਕਿੰਗ ਅਤੇ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?" ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੈ।"

ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਲਗਭਗ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਅਜਿਹੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਨ ਜੋ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਧੂ ਪੱਖ ਵੀ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ 'ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ' ਹਨ! ਸਾਡਾ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਵਿਭਾਗ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਚਿੰਤਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ!

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਯੂਪੀ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਲਖਨਊ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਈ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਸਰਗਰਮ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ - ਜੇਕਰ ਉਹ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ! ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੁਸ਼ਮਣ ਏਜੰਟ ਆਪਣੀਆਂ ਨਾਪਾਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ! ਅਜਿਹੇ ਤੱਤ ਉੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਜੁਆਲਾਮੁਖੀ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਾਡੀ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਦੁਨੀਆ' ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ।

ਮਹਾਨ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ'

ਆਓ ਹੁਣ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਜਾਗੀਏ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀਏ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਸਮਝੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਖੌਤੀ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਲੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਮੌਲਾਨਾ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ, ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਪਾਪੀ ਅਤੇ ਬਦਚਲਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਉੱਚਾ ਸੀ!

ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੂਫ਼ੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਈਸ਼ਵਰਹੀਣ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਉਹ ਸਾਂਝਾ ਤਖ਼ਤਾ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?" ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਇਸਲਾਮ"! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ!

ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਮੁਸਲਮਾਨ' ਮੌਲਾਨਾ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ 'ਇੰਡੀਆ ਵਿਨਜ਼ ਫ੍ਰੀਡਮ' ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਬੇਝਿਜਕ ਹੰਕਾਰੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਗਾਂਧੀ ਜੀ, ਨਹਿਰੂ ਆਦਿ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਉਸ ਕੋਲ ਕਲਕੱਤਾ, ਨੋਆਖਾਲੀ, ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਿਨਾਉਣੇ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ! ਦਰਅਸਲ, ਆਜ਼ਾਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਿਨਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੂਰਖ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲਾਭਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਆਵਾਜ਼ ਮਿਲਦੀ! ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀ ਮੇਹਰਚੰਦ ਮਹਾਜਨ ਨੇ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਉਹੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੌਲਾਨਾ ਸ੍ਰੀ ਜਿਨਾਹ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਲਾਕ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ-ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ।"

ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ

□□□ □□, □□□□□□□, □□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□□ '□□ □□□ □□□ □□□□, □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□, □□□□□ □□□ □□ □□ □□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□

□□□□□□ □□□ □□□ □□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□ □□ □□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□ '□□ □□□□□ □□ □□□ □□, □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ '□□□□□□□□ □□□□□□□□□' □□ □□□□□ □□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□, □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□, □□ '□□□' □□, □□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□ □□ □□□ □□-□□□□ □□□ □□, □□ '□□-□□□' □□, □□□ □□□□□□□□ □□ □□□ □□□□□, □□□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□, □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□? □□□ □□□ □□, □□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□ □□! □□ □□□□ □□ □□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□□□□□ □□□ □□ □□□ □□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□, □□□ □□□□□□ □□□□□, □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□ □□-□□□ □□□□□□! □□, □□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□ □□□□, □□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□

2. □□□□

'□□□□□□□□□□' □□□□□ □□□ - □□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□ - □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ - □□□□□□□□, □□□□, □□□ □□□□ □□□□□□□□□ - □□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□□

□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□, □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□, □□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□! □□□□□□ □□ □□□□□ '□□□□' □□□ '□□□□□□ □□□□□' □□□□ □□□□□□ □□□

ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਣ! ਉਹ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਾਲਜ, ਹਸਪਤਾਲ ਅਤੇ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਮਾਸੂਮ ਹੋਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਪਾਉਣ ਦਾ ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਮਨੋਰਥ ਕੀ ਹੈ?

ਪੰਜਾ ਬੇਅਰਡ

ਸਾਡੇ ਸਵਰਗੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਸਾਮ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ, "ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਾ ਕਰੋ।" ਪਰ ਅੱਗੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕਿਉਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਸਾਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪੈਸਾ ਕਿਉਂ ਖਰਚ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਣਾ।" ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ।

ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਲ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਮਾੜੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਲਈ ਉਹ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਚਾਲਾਂ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਿਛਲੀ ਜਨਗਣਨਾ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰਿਸਟੀਨਾ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ਼ ਈਸਾਈ ਵਜੋਂ ਹੀ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।" ਉਦਾਸੀਨ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਗਰੀਬ ਹਿੰਦੂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਉਹ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੇ ਅਕਸਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ 'ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਂਤ' ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਮਦੁਰਾਈ ਦੇ ਆਰਚਬਿਸ਼ਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਵੇਦਾਂਤ ਕੇਸਰੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਮਸੀਹ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ "ਯੂਕੇਰਿਸਟਿਕ ਕਾਂਗਰਸ" ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਕਾਰਡੀਨਲ ਗ੍ਰੇਸੀਆਸ ਨੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੱਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੈਥੋਲਿਕ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਮਿਲੀਅਨ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਰਹੇ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਾਨੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਧਰਮ, ਦਰਸ਼ਨ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਧਰਮ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤੀ?

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾ ਧਰਮ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ। ਰੱਬ, ਪੈਗੰਬਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੱਚੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪੂਜਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਜੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਥੋਪਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਕਾਰੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਉੱਤਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅਸਲ ਧਰਮ ਸੀ।

ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਧਰਮ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਚਬਿਸ਼ਪ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੇਗੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਤਾਬ ਕਿਵੇਂ ਹੈ?" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡਾ ਆਰਚਬਿਸ਼ਪ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ?" ਇਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਦੱਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਚਰਚ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਸੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਭੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ, ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਦਰਸ਼ਕ, ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੀਆਂ ਉੱਤਮ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹਨ।

ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਮਹਾਨ ਚੇਲੇ, ਸੇਂਟ ਪੌਲ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੋਕਮਾਨਯ ਤਿਲਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ
ਗੀਤਾ ਰਹੱਸ, "ਜੇ ਮੈਂ ਝੂਠ ਬੋਲ ਕੇ ਤੇਰੀ (ਰੱਬ ਦੀ) ਮਹਿਮਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਪ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?" ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਪਾਕ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਈਸਾਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਲੀਬ 'ਤੇ ਮਰਿਆ!"

ਨਿਰਪੱਖ ਫੈਸਲਾ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਧਰਮੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗ੍ਰੰਥਾਂ, ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਵੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਲਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਸ ਖਲਾਅ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨਾਲ ਭਰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਯੋਗੀ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜੱਜ ਸਨ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀਤੇ ਈਸਾਈਆਂ, ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ

ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਈ ਚਰਚਾਂ ਦਾ ਵੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂਚਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ: "ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕੰਮ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਖੌਟਾ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਡਰਾ ਕੇ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਧਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੁਆਰਾ। ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਈਸਾਈ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਇੱਕ 'ਪਦਰੇਸਤਨ' ਲਈ

ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ 'ਨਾਗਾਲੈਂਡ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਨਾਗਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਗਾਵਤ ਨੂੰ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੀ ਕਿ ਉੱਥੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ' ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਰੇਲਗੱਡੀ ਲੁੱਟੀ ਗਈ, ਕੋਈ ਪੁਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰੇ ਗਏ! ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਗੀਆਂ ਕੋਲ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਜਾਪਾਨੀ ਭੱਜ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਥਿਆਰਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾਗਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਛਪੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇੱਕ ਝੜਪ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ। ਹਥਿਆਰ ਨਵੀਨਤਮ ਅਮਰੀਕੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਾਲ ਦੀ ਛਾਪ ਸੀ। ਇਹ 1955 ਅਤੇ 1956 ਸੀ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 1955 ਅਤੇ 1956 ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, 1944 ਵਿੱਚ ਵੀ! ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਾ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਨਵੀਨਤਮ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਐਂਟੀ ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਤੋਪਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਥਿਆਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਆਏ ਹੋਣਗੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਗਾਵਤ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਅਸ਼ੁੱਭ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ, ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ

ਦੇ ਨਹੀਂ ਜੋ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਇਹ ਰਿਆਇਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਬਾਅ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਗਾਵਤ ਹੈ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅੰਸ਼ਕ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਬਾਅ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਗ਼ੀ ਨਾਗਾ ਨੇਤਾ ਫਿਜ਼ੋ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਮਾਈਕਲ ਸਕਾਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਖ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹਨ - ਜੋ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ! - ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਨੂੰ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇਣਾ ਬਿਹਤਰ ਸਮਝਿਆ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਗਾ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਾਰਤਾ' ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸੱਜਣ ਮਾਈਕਲ ਸਕਾਟ ਨੂੰ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਸ਼ਨ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਵਾਦੀ ਵਜੋਂ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ, ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਸਤੀ ਕੀਮਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਬਾਅ ਵੀ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਰ ਦੀ ਤਾਰੀਖ਼ 'ਤੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਈਸਾਈ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੋਵੇ।

ਵਿਸ਼ਵ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਏਜੰਟ

ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਖਰੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਉਹ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ 'ਝਾਰਖੰਡ' ਲਈ ਵੀ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਤਜਰਬਾ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਆਦਿ ਕਹਿ ਕੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ! ਵੰਡ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਗਠਨ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਅਨੁਭਵ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ,
ਈਸਾਈ ਆਗੂ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਈਸਾਈਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਲੜਾਈ ਸੀ।
ਕੇਰਲ ਵਿੱਚ ਮਿਸ਼ਨ। ਉਹ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਕੇਰਲ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੈਥੋਲਿਕ ਰਾਜ ਕਰਨਗੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।"

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਪਿਤਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪੈਂਫਲੇਟ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਤੱਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਿੰਧਿਆ ਅਤੇ ਸਤਪੁਰਾ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਯੋਜਨਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਸੀ - ਦੱਖਣੀ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਨੂੰ ਘੇਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਈਸਾਈ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਉਣਾ। ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲੀਕ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੀਗ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ* ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਕਰ ਲੈਣ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਸਾਰਾ ਗੰਗਾ ਮੈਦਾਨ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕਾਨਫਰੰਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਸਾਮਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਈਸਾਈ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਇਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਕਲੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਦਬਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਿਕਲੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਇਹੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ - ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਹੇਠ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਾ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਗਰੀਬਾਂ, ਅਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਹ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ 'ਖੂਨਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ' ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਖੂਨ ਚੂਸਣ ਵਾਲੇ' ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ? ਮਸੀਹ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਅਖੌਤੀ ਚੇਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ? ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਿੱਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਮੂਲ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤਬਾਹ ਕੀਤਾ? ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਗੋਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅੱਗ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ?

'ਸੇਂਟ ਜ਼ੇਵੀਅਰ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਉਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਧਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਦੇ ਵੇਖਦਾ ਸੀ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ (ਇੱਕ ਅਸਲ ਈਸਾਈ ਸ਼ਾਸਨ?) ਦੌਰਾਨ, ਸੈਂਕੜੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਰੀਮਲਾਈ ਵਿਖੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੰਦਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਈਸਾਈ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਵਿਖੇ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਯਾਦਗਾਰੀ ਤਖ਼ਤੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਮਨੁੱਖਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਆਲਤਾ ਦਾ ਦੁੱਧ ਵਰ੍ਹਾਏਗਾ!

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇੱਥੇ ਈਸਾਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸੱਚੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਥੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਲੂਕ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

3. ਕਮਿਊਨਿਸਟ

[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪਹੁੰਚ ਇੱਥੇ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਲਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀਅਤਨਾਮ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਮਨੋਬਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਆਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰੇਕ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਨਤਾ ਦੀ 'ਆਰਥਿਕ ਚੇਤਨਾ' ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਸਲ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਹਨ।

ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਤਾਂ 'ਪੁਰਾਣਾ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ' ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਆਰਨੋਲਡ ਟੋਇਨਬੀ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਨੂੰ 'ਈਸਾਈ ਧਰਮ-ਧੋਖਾ' ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਆ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਹੀ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਹੈ। ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਵਜੋਂ ਆਈ ਸੀ? ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਹੀ ਇਸ 'ਮੂਰਖ ਦੇਸ਼' ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਕ ਕੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਕੱਟੜ ਦੇਸ਼ ਰੂਸ ਨੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਕੀ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਾਂਤ ਜਿੱਥੇ ਈਸਾਈ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਕੇਰਲਾ, ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਜੇਬ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਲਗਾ ਕੇ ਉਹ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਵੈ-ਧੋਖੇ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ, ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੇ ਹੀ ਜੜ੍ਹ ਫੜਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਟੁੱਟਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ

ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਿਉਂਦਾ। ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜੀ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮਰ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅਰਥ ਗੁਆ ਬੈਠਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਭਟਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ

ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਸੰਭਵ ਅਵਸਥਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਉਭਾਰ ਤੱਕ, ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨੇ ਯੂਰਪੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਨੇ ਸਮਾਂ, ਸਥਾਨ, ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਈਸਾਈ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਯੂਰਪ ਨੇ ਇੱਕ ਸ਼ੀਟ ਐਂਕਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸਨੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ, ਵਿਗਿਆਨ ਇਸਦਾ ਨਵਾਂ ਧਰਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਲੋਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਰਵ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਸਦੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਵਿਗਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਈਨਸਟਾਈਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਨੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇੱਕ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਕਟੋਰੀਅਨ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸਰਵ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਮੂਡ ਤੋਂ, ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਕੰਕਰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਸਮੁੰਦਰ ਅਣਪਛਾਤਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਇਸ ਢਹਿਣ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਣਪਛਾਤੇ ਸਮੁੰਦਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਚਾਲ ਦੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਖਾਲੀਪਣ ਦੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਸ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਆਏ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸਿਓਂ, ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨਦਾਇਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਫੁੱਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਬਾਹੀ ਲਿਆਏਗੀ।

ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਨੋਬਾਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਭੂਦਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖੋਹ ਲਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, 'ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਹੁਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ' ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਨਾਅਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ

ਦੂਰਦਰਸ਼ੀ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਤੁਹਾਡਾ ਸਭ ਕੁਝ ਖੋਹ ਲੈਣਗੇ", ਇਹ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਸਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਲਈ ਇੱਕ ਅਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਅੱਧੇ ਦਿਲ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਹਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ, "ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ! ਅਸੀਂ ਧੁੰਦਲੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਉਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਹਨ। ਉਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਉਸਦਾ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਲਹਿਰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸਿਰਫ਼ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੀ ਨੀਵੀਂ ਖਿੱਚ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਟੱਲ ਹੈ। ਪਰ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਆਪਸੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਰਿਕਸ਼ਾਵਾਲਾ ਜੋ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 3 ਤੋਂ 4 ਰੁਪਏ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਸਾਥੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਲਰਕ ਜਿਸਨੂੰ 60 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 'ਬਾਬੂਜੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸਮਾਨਤਾ ਹੈ ਜੋ ਨਫ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਵਿਗਾੜ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਰਮ, ਭਾਵ, ਡਿਊਟੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਜਾਂ ਨੀਵੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਕੰਮ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

'ਬੈਲਟ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਵਾਦ'

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿਮਾਹੀ ਤੋਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਅਸਲ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ 'ਸਮਾਜਵਾਦ' (ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ

ਸਮਾਨ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ) ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟੀਚਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਵੋਟ-ਪੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜਵਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੇ, ਨਾ ਕਿ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਇਦ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸਨ ਅਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਡਰਨਾ ਪਿਆ। ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਨਿਮਰ ਨਾਇਕ-ਪੂਜਕ ਹਨ। ਜੇ ਨਾਇਕ ਆ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਦੋਸਤ, ਆਓ, ਅੱਗੇ ਝੁਕੋ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ", ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਜ਼ਰੂਰ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਗੇ ਅਤੇ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨਗੇ! ਅਜਿਹੇ ਨਿਮਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਗੋਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਇੱਕ ਵੋਟ-ਪੇਟੀ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਜੇ ਨੇਤਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਸਮਾਜਵਾਦ ਲਈ ਵੋਟ ਕਰੋ", ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਸ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਉਣਗੇ। ਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜਵਾਦ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਮਰੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਜਾਣਗੇ।

ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਹਾਨ ਧਰਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ! ਕੁਝ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹੈਦਰ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਗੱਦੀ ਹੜੱਪ ਲਈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਟੀਪੂ ਦੀਆਂ ਜਿਸਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਇਸਲਾਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰ ਢਾਹ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ! ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੋਹ ਅਜੇ ਵੀ ਕਾਇਮ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਏ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਸਵਰਗ ਤੋਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ।" ਕੁਝ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, "ਭਵਿਸ਼ਯ ਪੁਰਾਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਕਟੇਸ਼ਵਰੀ ਨਾਮ ਦੀ ਰਾਣੀ ਰਾਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਰਾਣੀ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਹੈ"! ਅਜਿਹੇ ਨਿਮਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

ਜੌਨ ਬੁਨਯਾਨ ਦੀ "ਦਿ ਪਿਲਗ੍ਰਿਮਜ਼ ਪ੍ਰੋਗਰੈਸ" ਵਿੱਚ, ਪਿਲਗ੍ਰਿਮ ਜਾਇੰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਇੰਟ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਾਇੰਟ ਕਹਿੰਦਾ

ਹੈ, "ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਕਿਉਂ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹੋ? ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿੱਠਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੋ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਚਾਕੂ, ਹੈਲਟਰ ਜਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਚੁਣੋ, ਆਪਣੀ ਦੁਖਦਾਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਰਾਹਤ ਪਾਓ।" ਉਹ ਪਿਲਗ੍ਰਿਮ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਪਿਲਗ੍ਰਿਮ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਨੈਤਿਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਮਾਸੂਮ ਨਿਮਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਗੋਲੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਿਖਤ

ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀ ਹਨ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ। ਜਦੋਂ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੂਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਈਸਾਂ, ਮੁਖੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਫਰਮਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਇੱਥੇ ਵੀ, ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ 17th ਸੋਧ ਆਈ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਅੱਧਾ ਏਕੜ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੋਹਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤੀ, ਸਮੂਹਿਕ ਖੇਤੀ, ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ, ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਚੀਨੀ ਲਾਈਨ ਦੀ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਨੇੜਿਓਂ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹੀਏ। ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਲਾਮਾਂ ਅਤੇ ਔਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਈਏ, ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ!

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਾਜਵਾਦ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਉਪਜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪਰਦੇਸੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਰੋਮਾਂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਯੋਗਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਰੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ

ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਸਮਾਜਵਾਦ (ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੂਸ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਰਾਜ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ) ਜਮਾਤੀ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਵਜੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਵਿਸਫੋਟ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਸਫੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ 'ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਸਮਾਜਵਾਦ', 'ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲੋਕਤੰਤਰ' ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਨਵੇਂ ਨਾਅਰੇ ਘੜ ਕੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਘਾਤਕ ਨੁਕਸ, ਭਾਵ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਹਸਤੀ ਵਜੋਂ ਮਿਟਾਉਣ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਦੋ ਸੰਕਲਪ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਸਮਾਜਵਾਦ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਸਮਾਜਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਪਹੀਏ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੋਗ ਹੈ, ਰਾਜ ਨਾਮਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਸ਼ੀਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੇਜਾਨ ਪੇਚ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰੋ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਲਝਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹਰੇਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ 'ਇਜ਼ਮਾਂ' ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਸਰਵ-ਵਿਆਪਕ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਦਾ ਦੀਵਾਲੀਆਪਨ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਬੁੱਧੀ ਪੱਛਮ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ 'ਇਜ਼ਮਾਂ' ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਦੀਵੀ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਤੇ ਤਰਕ, ਅਨੁਭਵ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਪਰਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰੀਏ।

ਭਾਗ ਤਿੰਨ। ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਰਸਤਾ (ਏ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ

XVII. [illegible]

*[illegible] - [illegible] - [illegible] - [

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਾਂ! ਫਿਰ, ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹੀਏ ਬਿਨਾਂ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ? ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਸ 'ਤੇ ਹੀ ਜੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਤਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ-ਦੇਵ-ਰਿਣ, ਪਿਤ੍ਰ-ਰਿਣ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ-ਰਿਣ। ਇਹ ਜੀਵਨ ਸਾਨੂੰ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਕਰਜ਼-ਦੇਵ-ਰਿਣ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਪਿਤ੍ਰ-ਰਿਣ। ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਰਿਸ਼ੀ-ਰਿਣ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ?

ਫਿਰ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਕਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚੁਕਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਭਗਤ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ! ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਪੂਜਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ? ਫੁੱਲ, ਚੰਦਨ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਸਭ ਤੇਰਾ ਹੈ। ਤੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਆਰਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੈਂ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਲਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਸਭ ਕੁਝ ਤੇਰਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੀ ਬਚਦਾ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਜੋ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਪਣ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਤੇਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਮਰ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਰਹੀਏ?" ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਸਾਡਾ ਜੀਵਤ ਰੂਪ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉਸ ਰੂਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਦੇਵਤੇ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਈਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਣਦਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕਰੀਏ।

ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਈ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਭੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇਣਾ, ਅਣਜਾਣਾਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈ ਦੇਣਾ - ਹਰ ਇੱਕ ਸੇਵਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਹੈ। ਯਾਨੀ, ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਾਡੀ

ਸੇਵਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ। ਹੁਣ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਕਮੀ ਕੀ ਹੈ? ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਗਰੀਬੀ, ਛੂਤ-ਛਾਤ, ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਆਦਿ ਦੀ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇਕਦਿਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਆਲੂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸਦੀ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਲੋੜ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਤਮ, ਸਥਾਈ ਭਲਾਈ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਗੇ? ਜਦੋਂ ਖੂਨ ਸੰਕਰਮਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਤਹੀ ਫੋੜਿਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ? ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਬਿਮਾਰੀ ਠੀਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ?

ਤਸਵੀਰ: ਭੂਤਕਾਲ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ

ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਉਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ? ਇਤਿਹਾਸ ਕੋਲ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਆਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਥੇ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਬਿਰਤਾਂਤ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਲਿਖਤਾਂ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। "ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਕੋਈ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਭਿਖਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਚੋਰੀ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨੈਤਿਕ ਗਿਰਾਵਟ ਦੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਾਮਲੇ ਹਨ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੇਕ, ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਵੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਸਲ, ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਸਿਆਣੇ ਹਨ..." ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਅਜਿਹੇ ਚਮਕਦਾਰ ਵਰਣਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਰੂਸ ਜਾਂ ਚੀਨ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਲੋਹੇ ਦਾ ਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਹਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉੱਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਿਕਾਰਡ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਹਰ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ

ਅੱਗੇ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਜੰਗਾਲ ਰਹਿਤ, ਚਮਕਦਾਰ, 200 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਥੰਮ੍ਹ, ਅਸ਼ੋਕ ਸਤੰਭ, ਅੱਜ ਵੀ ਧਾਤੂ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੇਤੂ ਚੁਣੌਤੀ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਕਿੱਸਾ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ
ਰੋਮਨ ਰਾਜੇ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਇਲਾਜ ਉਸਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਦਦ ਮੰਗੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਦਵਾਈ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਡਾਕਟਰ ਉੱਥੇ ਗਏ, ਉਸਦੀ ਖੋਪੜੀ ਖੋਲ੍ਹੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਰਾਜਾ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਹੋਰ ਉੱਥੇ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੱਡੇ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਜਰੀ ਦੇ ਇਸ ਉੱਨਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਜੋਖਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਰਜਰੀ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਆਯੁਰਵੇਦ ਗੁਰੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ਾ ਸੀ। 'ਜ਼ੀਰੋ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ 'ਜ਼ੀਰੋ' ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ 'ਇੱਕ' ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ 'ਜ਼ੀਰੋ' ਭਾਵ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ 'ਇੱਕ' ਭਾਵ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ। ਦਸ਼ਮਲਵ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਉਪਜ ਸੀ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇਹੀ ਤੋਹਫ਼ੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਣਿਤ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉੱਚ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਕ੍ਰਿਣਵੰਤੋ ਵਿਸ਼ਵਮ ਆਰਯਮ (ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕੋ) ਦੇ ਗੂੰਜਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਸੰਤ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਚਾਰੇ ਕੋਨਿਆਂ ਤੱਕ ਤੁਰ ਪਏ। ਸਾਡਾ ਦਿਆਲੂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਝੰਡਾ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਉਸ ਮਹਿਮਾ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੂਰ-ਨੇੜਿਓਂ ਇੱਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰਾਂ, ਚਿੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਨੱਕਾਸ਼ੀ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ, ਮਹਾਂਕਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਗਵਾਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਨਸਲ ਦੀ

ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਣ, ਗੈਰ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜੀਵਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅਖੌਤੀ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਦਾ ਆਸਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਗੋਰੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਰੀਤੀ- ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਾਂ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਫਿੱਕੀ ਅਤੇ ਮੁਰਝਾਣ ਲੱਗੀ, ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੱਡ ਗਈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਤਸਵੀਰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਚਿੰਤਕ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਇਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੂਲੇ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਕੁਦਰਤੀ ਵੀ ਸੀ।

ਪਰ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੀ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ, ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ? ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਆਬਾਦੀ, ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਬਹਾਦਰੀ, ਦੌਲਤ, ਬੁੱਧੀ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਉੱਤਮ ਸਨ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਮਹਾਨ

ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਿਕਸਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ-ਕਲਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਸੀ। ਕੌਟਿਲਯ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਰਾਬਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗ੍ਰੰਥ ਅਜਿਹੇ ਸਥਾਈ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁੱਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ

ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਸੁੱਕਾ ਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਰਾਜ-ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਅਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਮਾਰੂ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦਹਿਸ਼ਤ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਕਾਂ ਅਤੇ ਹੁਨਾਂ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦਲ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਇੱਥੇ ਰਿਹਾ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਅਖੌਤੀ 'ਵਿਸ਼ਵ ਜੇਤੂ', ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਸਿਕੰਦਰ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਪਰੀ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ' ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਿਆ ਹੋਇਆ ਰਾਜ 'ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਸੰਕੇਤ' ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਹੀ ਸਿਕੰਦਰ ਜੋ ਫ਼ਾਰਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖਦੇ ਹੀ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਆਦਮੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ 'ਇਤਿਹਾਸ' ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ! ਦੁਨੀਆ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਪੱਛਮੀ ਜੇਤੂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਲਗਭਗ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੇਖੀ ਵਾਲੀ 'ਈਸਾਈ ਸਿਖਲਾਈ' ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਪੱਛਮ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਰਾ-ਈਸਾਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ 'ਉਦਾਰਤਾ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਸਿਕੰਦਰ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਪਹਾੜੀ-ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਨਾਇਕ ਦੇ ਘਾਤਕ ਤੀਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਬਚ ਸਕਿਆ। ਘਾਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮੀ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਉਸਨੇ ਦੂਜੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਈਰਾਨ ਤੱਕ ਹੀ ਜਾ ਸਕਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਸੈਲਿਊਕਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਯੂਨਾਨੀ ਹਮਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਗਧ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਮਰਾਟ ਚੰਦਰਗੁਪਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ, ਇੱਕ ਘਰ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਗਭਗ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਲੰਬੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੌਰਾਨ, ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਵਕੂਫੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕਜੁੱਟ ਭਾਵਨਾ, ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਂਝੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਜੀਵਤ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਹੌਲੀ- ਹੌਲੀ ਪਰ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਡਿੱਗਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਸੁਤੰਤਰ ਰਿਆਸਤਾਂ ਬਣੀਆਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ

ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਘਰ ਬਣ ਗਈ। ਰਾਜੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਵੱਕਾਰ ਨਾਲ ਮਸਤ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗੁਆ ਬੈਠੇ। ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਬਕ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਲੁੱਟਣ ਵਾਲਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਇੱਕ ਦਿਨ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੁੱਟ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਟੁੱਟ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਏ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਿਆਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਸਾਡੀ ਸਾਰੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਕੰਬਦੇ ਸਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ 'ਸਨਮਾਨਿਤ ਮਹਿਮਾਨ' ਬਣ ਕੇ ਆਏ, ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਬਣ ਗਏ।

ਮੁਸਲਿਮ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਇਸਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਕਹਾਣੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਪੂਰੇ ਦੱਖਣੀ ਯੂਰਪ, ਸਪੇਨ, ਪੁਰਤਗਾਲ ਅਤੇ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਸਾਗਰ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਫੈਲੇ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਾਲਚੀ ਨਜ਼ਰਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਮੋੜ ਲਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਸਿੰਧ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ। ਪਰ, ਇੰਨੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਮਰਾਜ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਾਡੀਆਂ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਫੌਜੀ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਮੁਸਲਿਮ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲੋਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਉੱਤਮ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਅੰਤਮ ਪਤਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਨਾ ਹੀ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਜਾਗਿਆ ਅਤੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੁਸਲਿਮ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਝਟਕੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ। ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦੀ ਆਤਮਘਾਤੀ ਕਹਾਣੀ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਗਜ਼ਨੀ ਮੁਹੰਮਦ, ਜੋ ਪਵਿੱਤਰ ਸੋਮਨਾਥ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਅਤੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਲਈ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ, ਇਹ ਜੈਚੰਦ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇੰਦਰਪ੍ਰਸਥ ਦੀ ਡਰੀ ਹੋਈ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਜੈਚੰਦ ਦਾ ਕਬੀਲਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਿਆ। ਰਾਜਾ ਮਾਨਸਿੰਘ ਅਕਬਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ 'ਤੇ ਉਤਰਿਆ ਜਿਸਨੇ ਇਕੱਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਨੂੰ ਚਮਕਦਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਮਿਰਜਾ ਰਾਜਾ
ਜੈਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਜਰਨੈਲ, ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਗਏ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਦਨਾਮ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰੋਧੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਹੀ ਸਨ ਜੋ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਆਏ ਸਨ।

ਸਾਡਾ ਵਿਛੋੜਾ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੱਧ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਖਤਿਆਰ ਖਿਲਜੀ, ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਠਾਰਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨਾਲ, ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਬੰਗਾਲ ਤੱਕ ਲੈ ਗਿਆ, ਕਤਲੇਆਮ, ਸਮੂਹਿਕ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਅਗਵਾ, ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਤੋੜਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕੌੜਾ ਰਸਤਾ ਛੱਡ ਗਿਆ। ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਲੰਦਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਵੀ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਉੱਥੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਗਿਆਨ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਤਾਲਵੀ ਅਫਸਰ, ਮਨੂਚੀ, ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। "ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਕੋਈ ਹਮਲਾਵਰ ਤੀਹ ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਖੈਬਰ ਦੱਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੂਰੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਅਜਿਹੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਹਰ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਆਪਸੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦੀ ਆਤਮਘਾਤੀ ਕਹਾਣੀ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਿਮ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਬਕਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਹਿੰਦੂ ਕੈਪਟਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਵਹਾਇਆ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦਾ ਖੂਨ ਵੀ ਵਹਾਇਆ। ਸਾਡੇ ਅਮੀਰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਸਾਧਨ, ਆਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੈਸਾ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਭਾਵੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਅਤੇ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ ਹੁੰਦੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਰਾਜ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨਿਮਰ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ।"

ਇਤਿਹਾਸ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੰਨਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਸੀ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਜੈਵਿਕ ਅੰਗ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਪਸੀ ਨਫ਼ਰਤ, ਮਤਭੇਦ, ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਝਗੜੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸੁਆਰਥੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਾ ਗਏ ਹਨ।

ਇਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਸੀ। ਗੀਤਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ,

(ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਖੁਦ ਹਾਂ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਖੁਦ ਹਾਂ।) ਹਾਏ, ਸਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੇ ਅੱਧ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ!

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਤਨ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਕੋਸਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ

ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ, ਲੁੱਟਣ ਅਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸੱਪ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸਦੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਗਲਤੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦਾ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾਉਂਦਾ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਨੁਭਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੁੱਢਲਾ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਤਨ ਲਈ ਇਕੱਲੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਉਸ ਘਾਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਕੀ ਅਸੀਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹੁਣ ਇਹ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ, ਕਿ ਸਰਬਪੱਖੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ? ਜੇ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬਰਮਾ ਅਤੇ ਸੀਲੋਨ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ - ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਜ - ਕਿਵੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ? ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਵੀ ਅਣਵੰਡੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਐਲਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਕਿਉਂ ਦਿੱਤੀ? ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਊਰਜਾ ਬਚੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ 'ਤੇ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚਲਾਕ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਸਰ ਜੌਨ ਸਟ੍ਰੈਚੀ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ, ਲੇਖਕ ਨੇ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਛੱਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ 'ਹਿੰਦੂ ਭਾਰਤ' ਅਤੇ 'ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਰਤ' ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਫ਼ਰਕ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਗੂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ 'ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਰਤ' ਅਤੇ 'ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਰਤ' ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ!

ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਿਯਮ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਗਠਨ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਘਾਤਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ, ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੰਗਠਿਤ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਇੰਨੀ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਹਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਵੰਡ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਹਾਏ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਬਕ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਦੇ! ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟੁਕੜੇ - ਅੱਧਾ ਪੰਜਾਬ, ਅੱਧਾ ਬੰਗਾਲ, ਸਿੰਧ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਾ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ।

ਇਹ ਹਿੱਸੇ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਹੈ - ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ। ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਲਗਾਇਆ। ਬੰਗਾਲ ਸੰਤਾਂ, ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੰਘੂੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। NWFP ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਦੀ ਲਿਖਤ ਉੱਥੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚੱਲਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਹਿੱਸੇ ਮੁਸਲਿਮ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਿਮ ਜੂਲੇ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਹੇਠ ਆ ਗਏ। ਹੁਣ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੁਸਲਿਮ ਅੱਡੀ ਹੇਠ ਆ ਗਏ ਹਨ।

1947 ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਹਿੰਦੂ ਭਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਡੀ ਔਰਤ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਕੁਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਤਲਵਾਰ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਇਆ। ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਭੀੜਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਦਹਿਸ਼ਤ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸੇ ਬਰਬਰਤਾ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਡਿੱਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਮਨੁੱਖੀ ਤਬਾਹੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ।

ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਨ, ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਤੇ ਹੁਣ, ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਉਹੀ ਹੈ - ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ

ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ। ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਰ ਪੰਨਾ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਇਸ ਕੌੜੇ ਸੱਚ ਦਾ ਮੂਕ ਗਵਾਹ ਹੈ।

ਆਓ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜੀਏ, ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਕੀ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਥੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ?

ਜੈਚੰਦਾਂ ਦਾ ਕਬੀਲਾ

ਪਹਿਲੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਫਿਰ ਵੰਡ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਸਾਡੇ ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ 'ਹੱਲ' ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅੰਗ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸ ਖਾਸ ਅੰਗ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਖੁਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਕੀ ਇਹ ਪੂਰਾ ਸਰੀਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੋਣੀ ਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਲਗਭਗ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਫੁੱਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ, ਜਾਤ, ਸੰਪਰਦਾ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਜ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਦਾ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਜ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਯੂਨੀਅਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਢਿੱਲਾ ਸੰਘ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਵੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਨਾਮ ਦਾ ਹੋਵੇ।

ਆਪਸੀ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਦਾ ਉਹੀ ਸਰਾਪ, ਜਿਸਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪ੍ਰਾਂਤ, ਪਾਰਟੀ, ਭਾਸ਼ਾ, ਭਾਈਚਾਰੇ, ਸੰਪਰਦਾ ਆਦਿ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਭੇਸ ਹੇਠ ਆਪਣਾ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਨਾਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਂਧਰਾ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਨੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਆਂਧਰਾ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ

ਰੂਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿੱਖ ਨੇਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਚੀਨੀ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਅਰਥ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਮਦਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਨੇਤਾ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੈਚੰਦਾਂ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਨਸਲ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ?

ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਉਣਾ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦੀ ਉਹੀ ਘਾਤਕ ਬਿਮਾਰੀ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਖੈਰ, ਉਹ ਵੀ ਗੈਰ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਨ"! ਕਿੰਨਾ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਹਿੰਦੂ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਤ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਪਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਇੱਕ ਪਰਦੇਸੀ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕੈਂਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ!

ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਕਿ 1957 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਬਾਲਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟਰ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ, ਇੱਕ ਦਹਾਕਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਅਣਕਿਆਸੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਝੱਲੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਆਤਮਘਾਤੀ, ਸਵੈ-ਭੁੱਲਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਪਸੀ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੁਲਾਈ 1960 ਵਿੱਚ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵਿਰੋਧੀ-ਬੰਗਾਲੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੰਗਾਲੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਪਲਾਇਨ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਘਟਾ

ਕੇ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਹਾਟ (ਸਿਲਹਟ) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਏ, ਸਿਰਫ ਉਸੇ ਅਸਾਮੀ ਬੰਗਾਲੀ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ। 1947 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਹਾਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਸਾਮੀ-ਬੰਗਾਲੀ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਦੂਰੋਂ-ਨੇੜਿਓਂ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ। ਇਹੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀਹਾਟ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਹਾਰ ਗਏ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੀ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਾ ਜਾਲ

ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲਈ ਵਿਘਨ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਜਾਊ ਖੇਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਾਵਿੜਨਾਡ ਦੀ ਲਹਿਰ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਲਗਭਗ ਅੱਸੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਹਰ ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰ। ਤਾਮਿਲ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਤਾਮਿਲ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਆਦਿ ਤੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਤਾਮਿਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਤਿਰੂਕੁਰਲ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸੁਆਦੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਿਛਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਲ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਲਹਿਰ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਦੁਹਰਾਓ ਹਨ।

ਦ੍ਰਾਵਿੜਨਦ ਅੰਦੋਲਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਦਲੀਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ: "ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੀ, ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਈ ਰਾਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਹੁਣ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੰਨਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਆਦਿ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ?" ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੀ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਉਨਾ ਹੀ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ। ਰਾਜਸੂਯ ਅਤੇ ਅਸ਼ਵਮੇਧ ਯੱਗਾਂ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸੀ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਕਰਵਰਤੀ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ। ਇਹਨਾਂ ਯੱਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸੁਆਰਥੀ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਜਾਂ ਦਮਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਰਵਉੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਲਈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਵੇਂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸਨੇ ਇਹ ਕੌੜੀ ਸੱਚਾਈ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸੀ, ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਈਆਂ, ਜਿਸਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ। ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਅਟੁੱਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜਦੋਂ ਭੌਤਿਕ ਭਲਾਈ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਵਿੜਨਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀ ਭੌਤਿਕ ਦਾਣੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੋਹਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਕੀ ਭਾਰਤ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਅਖੌਤੀ ਦ੍ਰਵਿੜਨਾਦ ਦਾ ਵੀ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਬੀਜ

ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਵੀ ਇੱਕ ਇੱਕਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸੂਬੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਇੱਕਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਜਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਘਨ ਅਤੇ ਹਾਰ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ਸਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਦੇ ਉਹੀ ਬੀਜ ਹਨ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੀਮਾ ਮੁੱਦਿਆਂ, ਦਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ ਆਦਿ 'ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉੱਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਝਗੜਿਆਂ ਨੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਉੱਚ 'ਰੁਤਬਾ' ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਸੀਮਾ ਵਿਵਾਦ', 'ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿਵਾਦ', ਆਦਿ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਸੁਤੰਤਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਹਨ! ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਚੀਨੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰਨਾਟਕ-ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਉਸਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

ਗੰਭੀਰ ਅਨਾਜ ਸੰਕਟ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਸੂਬਾਈਵਾਦ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕਾਂ ਨੇ, ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸਰੀਰਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੁਰਾਕ ਹੀ ਘੋਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 1963-64 ਵਿੱਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਕਣਕ ਦਾ ਵਾਧੂ ਭੰਡਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਕਣਕ ਸੜਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਚਾਰੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਗੁਆਂਢੀ ਭੁੱਖਮਰੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਯੂਪੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੀ ਦਾਣਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਯੂਪੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੇ ਗਏ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੀੜਤ ਗੁਆਂਢੀ ਦੀ ਮਦਦ ਵਜੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਖੰਡ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ
ਯੂਪੀ ਨੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ! ਕਣਕ ਸਾਡੇ ਕੰਢਿਆਂ ਤੋਂ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਲ ਦੂਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਭੁੱਖਮਰੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ! ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ!

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਫਾਰਮੂਲਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ 'ਰਾਜ' ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀਤਾ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਪੂਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਏਕਤਾ ਦੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਉਹ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ' 'ਤੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ!

ਇਹ ਸਭ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਉੱਡਦੇ ਅਸ਼ੁਭ ਤਣੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖ਼ਤਰਾ ਅਜੇ ਆਉਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੇ 'ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਅਤੇ 'ਅਲੱਗ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਅਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਵੰਡ ਲਈ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸ ਪਿਛਲੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਈਰਖਾ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਲਗ ਹੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੇਰੂਬਾਰੀ* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੋਧਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਹੈ** ਤਾਂ ਜੋ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ - ਜਿਸਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ - ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਦਿਲ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਆਉਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਕੌਣ ਹਨ? ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ 'ਵੰਡ ਮਾਹਰ'! ਕੀ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ?

*ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ** 1959 ਵਿੱਚ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਾਂਦੀ ਹੋਈ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਕੀ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੜ੍ਹ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਅਤੇ ਘਿਣਾਉਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਅੱਜ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖੋਰੇਗੀ?

ਮੁੱਢਲਾ ਇਲਾਜ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੇਵਾ ਕੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਸਵੈ- ਨਿਰਭਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਤਦ ਹੀ ਸਾਡੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹੇਗੀ। ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਰਫ਼ ਫਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਰੁੱਖ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਸੰਕਰਮਿਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਫਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਫਲ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ, ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਸਵਾਦ ਰਹਿਤ ਹੋਣਗੇ। ਅਤੇ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਫਲ ਵੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅਤੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਫਲ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਸਿਰਫ਼ ਰੁੱਖ ਦਾ ਤਣਾ ਸੁੱਕਾ ਅਤੇ ਨੰਗਾ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਫਲ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੱਖ ਲੈਣਗੇ। ਬਾਹਰੋਂ ਫਲ ਉਧਾਰ ਲੈ ਕੇ ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਚਿਪਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿ ਸਕੀਏ।

ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੇਂ ਉਦਯੋਗ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਆਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ। ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸੁਆਦੀ ਪਕਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਜਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਫੁੱਟ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਭੁੱਲਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ

ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਿਰਫ਼ ਭੌਤਿਕ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਤੂਫਾਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬੇਅੰਤ ਅਮੀਰੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦਲ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਵੱਲ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਠਿਤ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਕੰਮੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉਹ ਸਾਰੀ ਮਹਿਮਾ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ-ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇੱਕਜੁੱਟ, ਸੰਗਠਿਤ, ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੀ ਤੀਬਰ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ? ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਬੰਧਨਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ, ਸੰਗਠਿਤ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਈਏ। ਅਜਿਹਾ ਸੁਚੇਤ, ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਅਜਿੱਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਹੀ ਯੁੱਧ-ਗ੍ਰਸਤ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XVIII. [illegible]

*1956 [illegible] [illegible] [illegible]

ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਿਤ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਭਾਸ਼ਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਅਣਜਾਣ; ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ; ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਕਿ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ।

ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ, 'ਦ੍ਰਵਿੜਾਂ' ਅਤੇ 'ਆਰੀਆਂ', ਜੈਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਮਤਭੇਦਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਂਦ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮਤਭੇਦ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ, ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ, ਨਿਰੰਤਰ, ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ, ਆਪਸੀ ਯੁੱਧ, ਜੀਵਨ, ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਸੀ; ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਸਥਿਰ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਦਿਆਲੂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਂਝੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਿਭਿੰਨ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਅਸੰਗਤ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਸ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰੀਖਿਆ 'ਤੇ ਆਗੂ

ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਪਿਆਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਕਿ, ਇਸ ਪਿਆਰ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਇੱਕ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੌਮੀਅਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜਾਅਲੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਲੜਨ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਤਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਸਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇਗਾ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਮੱਚ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ - ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਸਾਮਰਾਜੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਣਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 'ਪ੍ਰਚਾਰ, ਝੂਠਾ, ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ' ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਸਲ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ, ਉਸਦੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਪਕੜ ਢਿੱਲੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ, ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਇੰਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਵੈ-ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਉਸ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਪਰਖ ਹੋਣੀ ਸੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ

ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਹੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪਾਸ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। 'ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੇ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਾਲਮ ਝਟਕਾ ਸਾਡੀ ਮਾਂ - ਭਾਰਤਭੂਮੀ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਵੰਡ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਲੱਗਿਆ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਾਜ ਜਿੱਤਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰ ਵਜੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਜੇਤੂਆਂ ਵਜੋਂ ਵਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਦੋ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ - ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਹਾਂਗੇ, ਅਵਿਵੇਕੀ ਲੋਕ? - ਵੰਡ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਹੁਣ, ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਣੇ ਵੱਖਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਜ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਖਿਕ ਪੇਸ਼ੇ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ

ਉੱਘੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੋਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ, ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਮੁਸਲਿਮ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਨਿਰਪੱਖ' ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
ਮਾਤ ਭੂਮੀ - ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਜਨਮਜਾਤ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ।

'ਸਵੈ-ਨਿਰਣੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਦੀ ਇਹ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਗੋਆ ਤੱਕ ਵੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਖੁਦ ਤੈਅ ਕਰਨਗੇ, ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਦਾ ਆਪਣਾ 'ਰਾਜ' ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ 'ਸੰਘੀ' ਇੱਕ 'ਯੂਨੀਅਨ' ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਰੁਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਇੱਕ ਏਕਾਤਮਕ ਰਾਜ - ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੇਂਦਰ ਜੋ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ - ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਠੋਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜੋ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦਾ ਮਨ ਅਤੇ ਤਰਕ 'ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਘ' ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੰਡੀਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਰੇਕ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ 'ਇੱਕ ਲੋਕ' ਵਜੋਂ 'ਵਿਆਪਕ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ' ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਜੜ੍ਹ 'ਤੇ

1923 ਵਿੱਚ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਸੀ ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਸੰਘੀ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਘ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਉਂ ਐਲਾਨਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਮੈਂਬਰ ਦੁਆਰਾ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਕਦਮ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ, ਜੇਕਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਪਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼

ਵਿੱਚ 'ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜਾਂ' ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਸੰਘ' ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਉਸ ਐਲਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਾਂਤਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ 'ਰਾਜਾਂ' ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। 'ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ' ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਐਸ.ਆਰ.ਸੀ. ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹਨ। ਅਤੇ ਮਾਹੌਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਘਾਟ, ਹੋਰ ਖੇਤਰ ਹੜੱਪਣ ਲਈ ਲਾਲਚੀ ਰੌਲਾ, ਇੱਕ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਗਰਜਦੇ ਹੋਏ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਬਘਿਆੜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਤਸਵੀਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਮਾਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਦਰਦਨਾਕ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੇਤਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਦੀ ਸ਼ੇਖੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਭਾਰੀ ਹੱਥ ਲਈ ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਾੜ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਹੋਰ ਵੀ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਡਾ ਭਵਿੱਖ ਦਾਅ 'ਤੇ

ਇਹ ਸਭ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੇਸ਼ੇ ਕਿਉਂ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਪੇਸ਼ੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਨ? ਮੌਜੂਦਾ ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਜੂਲੇ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ 'ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਲੋਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਏਕਤਾ, ਜੋ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ, ਸਾਡੀ ਪੁਰਾਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮਝ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਸਮਰੂਪ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜੇ ਬਿਨਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ - ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜੀਵਨਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਮੀਰੀ, ਸਫਲ ਸੰਸਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ ਜੋ ਜਾਪਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਏਕਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪੈਚ-ਵਰਕ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਮ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਸੰਧੀ, ਇੱਕ ਥੋੜ੍ਹੇ

ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੰਘ ਜੋ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਾਰੇ ਸੰਘਾਂ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ, ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਜੋੜੀ ਗਈ ਏਕਤਾ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁਖਦਾਈ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਉਦਾਸ ਭਵਿੱਖ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਏਕਤਾ, ਅਮਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਅਮੀਰ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜੀਵਤ ਏਕਤਾ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਮਝ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਦੀਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਵੰਡਾਂ ਅਤੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਉੱਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣਾ ਮੂਰਖਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਸਾਡੀ ਨੰਗੀ ਹੋਂਦ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ, ਸੱਤਾ-ਲੋਭੀ ਜੰਗ-ਭਗਤ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਹੋਂਦ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਮੌਕੇ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਘਰ ਡਿੱਗਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ

ਇਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। ਪਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਉਪਾਅ ਵੱਖਵਾਦ ਵੱਲ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁੱਟਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਣੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹਿਲਾ ਦੇਣਾ ਹੈ।

ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਦਮ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ

ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਇੱਕ ਰਾਜ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੇ 'ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ' ਜਾਂ ਅਰਧ-ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰ 'ਰਾਜਾਂ' ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ 'ਇੱਕ ਦੇਸ਼, ਇੱਕ ਰਾਜ, ਇੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ, ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੰਡਿਤ, ਖੇਤਰੀ, ਸੰਪਰਦਾਇਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁੜ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਇਕਸਾਰ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ 'ਨਸਲੀ ਸਮੂਹਾਂ' ਜਾਂ 'ਕੌਮੀਅਤਾਂ' ਦਾ ਇੱਕ ਜੋੜ ਹਾਂ ਜੋ ਭੂਗੋਲਿਕ ਨੇੜਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਬਦਬੇ ਦੇ ਹਾਦਸੇ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐੱਸ.ਆਰ.ਸੀ. ਦੇ ਯੋਗ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹੋਈਏ ਪਰ ਆਓ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਘਰ ਨਾ ਬਣਨ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਕੇ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਵਧੀਏ। ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੇਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਲੈਣ, ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਘਨ ਦੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ, ਅਜਿਹੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝੁਕ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੱਥ ਨਾਲ, ਮੌਜੂਦਾ ਗਲਤ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਹੀ ਰੂਪ, ਇਕਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਣ।

ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਅਤੇ ਲਿੰਕਨ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਦਿਓ

ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਫੁੱਟ, ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਲੋਕ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹਾਲਾਤ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਅਜਿਹੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੇਤਾ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸਫਲ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਡੁੱਬ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਪੂਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਬ੍ਰਾਹਮ ਲਿੰਕਨ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਨਾਂਤਰ।

ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਹੁਣ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਅੰਗੂਠੀ ਵਾਲੀ ਸ਼ੁੱਧ ਧਾਤ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਟਿਨਸਲ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ, ਪਰ ਅਮਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਸਾਰੀ ਹਿੰਮਤ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਪਿਆਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀਏ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸਹੀ ਰਸਤੇ, ਧਰਮ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਹਨੇਰੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਲਈ ਸਹੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

XIX. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] - [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਬੇੜੀਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ। ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੋਰ ਅਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਾਹਰੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੁੱਢਲਾ ਤਰੀਕਾ

ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਸੰਘ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹੀ ਉਹ ਤਰੀਕਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਹਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਖੈਰ, ਅਜਿਹੇ ਅਨਾਥ ਆਸ਼ਰਮ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕੀ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨਾਥ ਨਾ ਹੋਵੇ? ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਬੇਸਹਾਰਾ ਜਾਂ ਤਿਆਗਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਸੀਬਤ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਕੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਧੜਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬੇਅੰਤ ਫੈਲਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਜੇਕਰ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਨਾਲ ਸੰਕਰਮਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਫੋੜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਪੱਟੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਹ ਦੂਜੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਗੇ। ਮੁੱਢਲਾ ਉਪਾਅ ਖੂਨ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਰੀਰਕ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ।

ਰੱਬ ਵਾਂਗ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਾਜ

ਅਸੀਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੇ ਜੀਵੰਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵੰਭਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੌਰਾਣਿਕ

ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੀਰਤਨਕਾਰ ਤੋਂ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਰਦ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਲੈਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਕੀੜੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦੀ ਉਸਤਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਆਮ ਚੱਕਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਭੋਜਨ ਖਾਧਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਨਾਰਦ ਨੇ ਆਪਣਾ ਡੱਬਾ ਕੱਢਿਆ, "ਖੈਰ, ਇਹ ਬੇਚਾਰੇ ਜੀਵ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ!" ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ, ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਨਾਰਦ ਨੂੰ ਡੱਬਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਤੇ ਦੇਖੋ! ਜਦੋਂ ਡੱਬਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਕੀੜੀਆਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਖੰਡ ਦਾ ਇੱਕ ਕਣ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਈਆਂ!

ਕਹਾਣੀ ਭਾਵੇਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜੀਵ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਰਣਨ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਭੁੱਖ, ਪਿਆਸ ਜਾਂ ਆਸਰੇ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਨੇ ਤਾਂ ਕੀੜੀਆਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਵੀ ਖਾਧੀ ਸੀ।

ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਆਧਾਰ ਲਈ

ਇਹ ਵੀ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਈ, ਸੁਚੇਤ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਸਥਿਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਰੋਧ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਹੈ। ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਵਜੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਟਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੇ ਮਨ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਚਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਉਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ

ਆਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਪਤਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਕੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਢਾਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ, ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਟ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਸੰਘ ਵਰਕਰ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਬਕਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਹੈ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਆਪਣੇ ਪਤਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਾਂ। ਦਰਅਸਲ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਛੇ ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਅਜੀਬ ਵਰਤਾਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੂੰ, ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਵੀ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਪਰਿਪੱਕ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਸੰਘ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ।

ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਪਰ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇਤਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁੱਧ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਮੁਸਲਿਮ ਬਣ ਗਏ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਹਿੰਦੂ ਸੰਗਠਨ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਏ ਤਾਂ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਵਾਲੇ ਕਤਲੇਆਮ, ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਧਰਮ ਪਰਿਵਰਤਨ, ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ, ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ।

ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਗਊ ਹੱਤਿਆ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਵਿਦਵਤਾ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੇ

ਕਾਰਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਜੇ ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਗਊ ਮਾਸ ਖਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ?" ਮੈਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਸਭ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਕੰਬ ਜਾਵੇਗਾ? ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਬਾਰੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਚਣ ਨੇ ਉਸਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਡੂੰਘੀ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਗਏ ਸੀ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਖੈਰ, ਸਾਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਆਏ ਹਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਹੋ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?"

ਜੀਵਤ ਸਮਾਜ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ

ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਸੀਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਇੱਥੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹਨ। ਉਹ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ, ਮੂਕ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੰਨੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਬਕਵਾਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਟਾਈਫਾਈਡ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਕੀ ਉਸ ਮਰੀਜ਼ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਡਾਕਟਰ ਉਦੋਂ ਹੌਸਲਾ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸਿਹਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ? ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਫੁੱਟਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ? ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਦਵਾਈ ਦੇਣਾ ਬੰਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਸੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਲੈਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਵਾਰਥ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਰੋਮਾਂਚ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ। ਉਸਨੂੰ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 'ਸਾਧਨ' ਅਤੇ 'ਅੰਤ' ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। 'ਅੰਤ' ਭਾਵ, ਇੱਕ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਸਮਾਜ ਦਾ ਆਦਰਸ਼, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ 'ਸਾਧਨਾਂ' ਦੁਆਰਾ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸਾਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਢਾਲਣ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ। ਇਹ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਲਈ, ਸ਼ਰਧਾ ਟੀਚਾ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਦੋਵੇਂ ਹੈ - ਸਵੈਂ ਫਲਰੂਪਤ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਤੀਬਰ ਸ਼ਰਧਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਾਡੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸਵੈ-ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਦੀਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਇਸਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਇਕਾਗਰਤਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਅਜਿੱਤ ਅਤੇ ਸਦਾ ਫੈਲਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਉਲਟ ਉਦਾਹਰਣ

ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿਸਮ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈਏ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾ, ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ, ਜੋ ਲਗਭਗ ਪੱਚੀ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਸ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਮਨੁੱਖ ਨਾਮ ਅਤੇ ਰੂਪ ਨਾਲ ਲਗਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੁਆਦ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ

ਮਾਲਕ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇੱਛਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਮ ਅਤੇ ਰੂਪ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋੜਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭਟਕ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਤਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਸੱਚਾਈ, ਅਹਿੰਸਾ, ਚਰਿੱਤਰ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਸਭ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਦਰਸ਼ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਝੂਠ ਸੱਚ ਦਾ ਭੇਸ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ 1954 ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਉੱਤਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਚੀਨੀ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 'ਹਿੰਦੀ ਚੀਨੀ ਭਾਈ ਭਾਈ' ਦੀ ਗੁਲਾਬੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਂਟ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਕੀ ਝੂਠ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ 'ਅਹਿੰਸਾ' ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ, ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਅਤੇ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹਿੰਸਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸੰਜਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੱਦਾਰ ਯਾਨੀ ਗੱਦਾਰ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਸੀ!

ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆਮ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫੈਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਭਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ। ਮੇਰਾ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰ ਜੋ ਕਦੇ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਕਾਲਾਬਾਜ਼ਾਰੀ, ਤਸਕਰੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਹੋਏ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਘ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਬੁਰਾਈਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਾਓਗੇ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂ?" ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜੰਗ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਾਖਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਨਵਾਂ ਕ੍ਰੇਜ਼

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਉੱਚੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਰਥ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ। ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉੱਘੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਸੀ. ਰਾਜਗੋਪਾਲਾਚਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ* ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ'** ਨਾਲੋਂ ਪਸੰਦ ਕਰਨਗੇ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ 'ਪਿਛਲੇ ਬਲੀਦਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਕਦੀ ਕਰਨ' ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਅਸਲ ਤੱਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪੰਡਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤਿਆਨਾਰਾਇਣ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪੂਜਾ ਦੌਰਾਨ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਇੱਕ ਕੀਮਤੀ ਗਹਿਣਾ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਧਾਗੇ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟੁਕੜਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਉੱਚ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਘਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ।

ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਸੱਖਣੀ ਦਿਖਾਵੇ ਦੀ ਇਸ ਲਾਲਸਾ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੇਵਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗੰਗਾ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਡੁੱਬ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ। ਉਹ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੱਕ ਇੱਕ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਉਹ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ 'ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਿੰਦੂ' ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਾਰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਇਆ ਅਤੇ 'ਹੜ੍ਹ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜ' ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਗੋਡਿਆਂ ਤੱਕ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ

ਖੜ੍ਹੇ ਮੰਤਰੀ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਤਾਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਵਾਹ ਲਾਉਣ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਏ!

ਬਦਲਦੀਆਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀਆਂ

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਕਦੇ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸਵੈ-ਅਹੰਕਾਰ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਕੰਮ ਸਭ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨਾਗਾ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਾਗਾ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ, ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਨਾਗਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਹੀ ਵਾਲੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਅਪਮਾਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨ ਇੱਕ ਗੰਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ ਆਦਿ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ 'ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ' ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨਕ ਬਿਸ਼ਪ ਨੂੰ ਕਾਰਡੀਨਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਨਮਾਨ ਸੀ!

ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੁਰ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ, ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਂਤ, ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਨਾਲ ਲਗਾਵ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਸੁਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ 'ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨੇਤਾ' ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਘਨਕਾਰੀ ਚਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਉਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਮਨੋਰਥ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਖਰੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ * 1965 ਦੌਰਾਨ ** ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ 'ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਆਏ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰ।

ਡ੍ਰਿਫਟਿੰਗ ਅਤੇ ਡ੍ਰਿਫਟਿੰਗ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ-ਉੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਅੱਜ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ? ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਢੰਗ, ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਸਾਡਾ ਵਿਵਹਾਰ, ਸਾਡਾ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਾਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤ ਇੰਨੇ ਭਿਆਨਕ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੇ ਕਿ ਕੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਘਿਣਾਉਣੀ ਨਕਲ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਾਣ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਝੰਡਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ? ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਵਹਿਣ ਅਤੇ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਝੰਡਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ? ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੌਰਾਨ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 'ਸਮਾਨਤਾ', 'ਭਾਈਚਾਰਾ' ਅਤੇ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਝੰਡੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਧਾਰੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ। ਅਮਰੀਕੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਬਦਲਾਅ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਤਿੰਨ ਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਭਗਵਾਂ ਰੰਗ ਹਿੰਦੂ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਹਰਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲਈ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਲਈ। ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਘੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਕੌਮੀਅਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ! ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਫਿਰਕੂ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਬਦਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ, ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅੱਗੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ 'ਭਗਵਾ' ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਸੀ, 'ਚਿੱਟਾ' ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਲਈ ਅਤੇ 'ਹਰਾ' ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਸੀ ਆਦਿ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕੌਣ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ? ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਦਾ ਪੈਚਵਰਕ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਹੂਲਤ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਾਂ ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ

ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਹੀ ਝੰਡਾ ਸਾਡੇ ਰਾਜ ਝੰਡੇ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੀਤ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ, ਕੀ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਝੰਡਾ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸੀ। ਫਿਰ, ਇਹ ਖਾਲੀਪਣ, ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਲਾਅ ਕਿਉਂ?

ਸਾਡਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਔਖਾ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੀ ਇਸਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ? ਨਹੀਂ! ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਿਧਾਂਤ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਚਾਰਟਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੁਣ ਬੰਦ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਲੀਗ ਆਫ਼ ਨੇਸ਼ਨਜ਼ ਦੇ ਚਾਰਟਰ ਤੋਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗਰਮਾ-ਗਰਮ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਥੀਓਡੋਰ ਸ਼ੇਅ ਆਪਣੀ "ਦਿ ਲੀਗੇਸੀ ਆਫ਼ ਦ ਲੋਕਮਾਨਿਆ" ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸਵਰਾਜ, ਧਰਮਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਏਕੀਕਰਨ ਵਰਗੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਅਸੀਂ ਹਰ ਚੋਣ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ ਜਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਵੀ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਨਾਅਰੇ ਘੜੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਨਾਅਰੇ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਟ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ 'ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ' ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਾਂ! ਹੁਣ ਨੇਤਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੁਲਾਮੀ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਰਕਰ ਵੀ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ 'ਸਮਾਜਵਾਦ', 'ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪੈਟਰਨ', 'ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਸਮਾਜਵਾਦ' ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ 1885 ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਨੀਤੀ ਸੀ!

ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਰੂਸ ਵੱਲ। ਇਹ ਸਭ ਸਾਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਵਿਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿੱਥੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ? ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਵਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਰੁੱਖ, ਜੋ ਕਿ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਖਾੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਹਰ ਵਹਾਅ ਦੁਆਰਾ ਇਧਰ-ਉਧਰ

ਭਟਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵਹਿਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਵਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਥਾਹ ਅਥਾਹ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣਾ। ਇਹੀ ਉਹ ਮੰਦਭਾਗੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਬਕ

ਇਸ ਭਟਕਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਗਾਉਣਾ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਨੀਂਹਾਂ ਹਨ, ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਇੱਛਾਵਾਂ, ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਤੱਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੰਘ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਨਿਰਮਾਣ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਿਆਰ ਭਰੇ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਿਸਮਤ ਪ੍ਰਤੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜੋ ਭਟਕਾਅ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸੁਆਰਥ, ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਨਕਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਘ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅੱਜ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਸਫੋਟਕ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਦੀਵੀ ਚੌਕਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ। ਆਓ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹੁਣ, ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲਈਏ। ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮੁਹੰਮਦ ਗੌਰੀ ਦੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਭਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਪਤਨੀ ਸੰਯੋਗਿਤਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਨੰਦ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਲਾਲ ਸੰਕੇਤ

ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਇੰਨਾ ਮਜ਼ਬੂਤ-ਇੱਛਾਵਾਨ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਵਜੂਦ ਲਈ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ

ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਨਗੀ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਚਮਕ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਪਰਛਾਵਿਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੇ ਸੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ? ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕੈਂਪ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਨੌਜਵਾਨ ਆਉਂਦੇ! ਲਖਨਊ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੁਵਾ ਸੰਮੇਲਨ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਉਸ ਸੰਮੇਲਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹੱਥ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਮੁੱਲ ਵਾਲੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਭਿਆਨਕ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕੇਂਦਰ ਸੀ।

ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਆਪਣੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਮੁਕਤਾ ਅਤੇ ਔਰਤਵਾਦ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਬਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸੜਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੌਮ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸੰਘ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸੇ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਅਜੋਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ?" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਅਮਰੀਕਾ ਸਵੈ-ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਰਾ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇਖੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਢਿੱਲੇ ਫੈਸ਼ਨੇਬਲ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਕੰਘੀ ਅੱਜ ਦੇ ਔਸਤ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇ ਔਰਤ-ਭੈੜੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ, 'ਸਹਿਯੋਗੀ ਫੌਜਾਂ' ਦਾ ਜਨਰਲਿਸਿਮੋ ਮਾਰਸ਼ਲ ਫੋਚ ਸੀ, ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਇੰਨੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਰਮਨਾਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਲੜਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜੰਗ ਜਿੱਤ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਪਰ ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਕਾਮੁਕਤਾ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਏ। ਉਹ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ, ਗਾਉਣ ਅਤੇ ਨੱਚਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਫੌਜੀ ਮਸ਼ੀਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਿਆਨਕ 'ਮੈਗਿਨੋਟ ਲਾਈਨ' ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਫਰਾਂਸ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਜਰਮਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢਹਿ ਗਿਆ। ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਨ ਔਰਤ-ਭੈੜੇਪਣ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਜਿਸਨੇ ਫਰਾਂਸ ਦੀ

ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੀ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੁਰਾਣੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜਨਰਲ ਮਾਰਸ਼ਲ ਪੇਟੇਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਬਾਲ-ਰੂਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਪੈਰਿਸ ਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਾਗ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਇਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੋਰ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ।"

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ 'ਆਧੁਨਿਕ ਫੈਸ਼ਨ' ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ, ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ 'ਆਧੁਨਿਕਤਾ' ਦਾ ਅਰਥ ਔਰਤਵਾਦ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। 'ਸੈਕਸ' ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ 'ਆਧੁਨਿਕ' ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਾਹਿਤ ਕੌਮਾਂ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਪੂਰਵਗਾਮੀ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਅਧੀਨ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਲਾਲ ਸੰਕੇਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਘ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ, ਪਵਿੱਤਰ, ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਢਾਲਣ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਧੂਰੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਹੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

XX. [illegible]*

[illegible] - [illegible]-[illegible]

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਯਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਦਸ ਸਿਧਾਂਤ ਬਿਠਾਉਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਅਹਿੰਸਾ (ਗ਼ੈਰ-ਜ਼ਖ਼ਮ), ਸੱਤਿਆ (ਸੱਚਾਈ), ਅਸਤੇਯ (ਗ਼ੈਰ-ਲਾਲਚ), ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ।
(ਸੰਯਮ) ਅਤੇ ਅਪਰਿਗ੍ਰਹਿ (ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾ ਕਰਨਾ) ਪੰਜ ਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੌਚ (ਸ਼ੁੱਧਤਾ), ਸੰਤੋਸ਼ (ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ), ਤਪ (ਤਪਸ਼), ਸਵਾਧਿਆ (ਆਤਮਿਕ ਅਧਿਐਨ), ਅਤੇ ਈਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਾਣਿਧਾਨ (ਆਪਣੇ ਕਰਮਾਂ ਦਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰਨਾ) ਪੰਜ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਦਸ ਹੁਕਮ ਇਨ੍ਹਾਂ 5 ਯਮਾਂ ਅਤੇ 5 ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮਾਹੌਲ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਸਰੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ।

ਇਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਸਕੂਲ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਇੱਕ 'ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ' ਔਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਾਹਿਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਅਤੇ ਰਾਮਾਇਣ, ਵਿੱਚੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਉਂਦੀ ਸੀ।
ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

* ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ

ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸਾਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਬਾਲੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਗੋਤ ਦਾ ਹੈ। ਮੁੰਡਾ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਜਬਾਲ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਖੈਰ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਗਰਭਵਤੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰਾਣੀ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਕੌਣ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਦੱਸ।" ਮੁੰਡਾ ਵਾਪਸ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ-ਦਰ-ਸ਼ਬਦ ਸੁਣਾਇਆ। ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ

ਸਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈਂ। ਤੇਰੇ ਵਿੱਚ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੈ।" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਤਿਆਕਾਮ ਜਬਾਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਾ।

ਵਿਗਾੜਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰੋ

ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਕਿੱਸਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੇ ਉਸ ਭੰਡਾਰ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਸ਼ਲੀਲ ਅਤੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਰਸਾਲੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਮਿਆਰੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। 'ਛੋਟੇ-ਨੋਟ' ਅਤੇ 'ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬ' ਅੱਜ ਦਾ ਫੈਸ਼ਨ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਿਊਸ਼ਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਟਿਊਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ, ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਅਕਸਰ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਅਧਿਆਪਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਟਿਊਸ਼ਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਉਣ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਮਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟੇਢੇ ਰਾਹ ਲੱਭ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੈ ਜੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਅਨੈਤਿਕ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ 'ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ' ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਬਣੋ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਜਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਹੀ ਉਭਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ

ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਅਸੀਮ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਉੱਤਮ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ 'ਤੇ ਖਰਾ ਉਤਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ, ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦਰਅਸਲ, ਦੁਨੀਆ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਰਹੀਏ ਅਤੇ ਕੁਝ X, Y ਜਾਂ Z ਦੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰਬਨ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾ ਬਣੀਏ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਤੀ ਸੱਚੇ ਰਹੋ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਇਆ। ਉਸਨੂੰ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ - ਨਾ ਚਮਚਾ, ਨਾ ਕਾਂਟਾ, ਨਾ ਮੇਜ਼। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਆਦ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ: "ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?

ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਗਠਨ, ਅਖਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ, ਨੇ NEFA ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਪੂਨਾ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਯੋਜਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਣ। ਜਦੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਵੇਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇਵਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਜਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਤਿਉਹਾਰ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੂਹ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ

ਉਥਲ-ਪੁਥਲਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਮਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਐਡਿਨਬਰਗ ਰਿਵਿਊ ਨੇ 1872 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ 'ਹਿੰਦੂ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕੌਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਧਾਈ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਰਹੀ ਹੈ'। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਨਸਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਖੁਦ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਸਮਾਜ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਖਿੰਡ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਜਵਲ ਭਵਿੱਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

ਮੁੱਖ ਰੁਕਾਵਟ

ਇੱਕ ਵਾਰ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਸੀ. ਚਾਗਲਾ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੀ ਰੂਸ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਖੈਰ, ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਗਲਤ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੜਤਾਲਾਂ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ। ਤਾਂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਸੁਝਾ ਸਕਦੇ ਹੋ?"

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਖੈਰ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਰੱਖਿਆ ਹੈ?" ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਨੂੰ ਇਕਬਾਲ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ!" ਫਿਰ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਆਦਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇਹ ਇੰਨਾ ਉੱਚ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜੰਗਲੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਭਰਦੀਆਂ ਊਰਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰਚਨਾਤਮਕ, ਰਾਸ਼ਟਰ-ਨਿਰਮਾਣ ਚੈਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸੱਚੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਸਤ ਵਾਲੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ

ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਚਤਮ ਮਿਆਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਤਦ ਹੀ ਉਹ ਵੀ ਉਹੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋਣਗੇ। "ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਯੁੱਗ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਦੌਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਡਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੁਸਲਿਮ ਕਾਲ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕਾਲ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਹਾਂ - ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਕੁੱਟੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਰਹੇ ਹਨ, ਕਿ ਮੁਗਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਗਮਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਕੌਮ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਣ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਤੀਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵਜ ਅਨੁਕਰਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਮਤੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

"ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਯੂਨਾਨੀ, ਮੁਸਲਿਮ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਨ - ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਚਮਕਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ "ਫਿਰਕੂ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ! ਇਸੇ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਅਸਲ ਜੜ੍ਹ, ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ!" ਸ਼੍ਰੀ ਚਾਗਲਾ ਇੱਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਸੀ।

ਕੰਟ੍ਰਾਸਟ

ਅਤੇ ਇਸ ਸਵੈ-ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕੀ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ? ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਡਾ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਜਰਮਨੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਇੰਡੋ-ਜਰਮਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੱਦਾ ਭੇਜਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਇੱਕ ਯੂਰਪੀਅਨ ਵਾਂਗ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾ ਕੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਤਰਿਆ, ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਸਜਾਵਟੀ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਗਏ, ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਆਰਚਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਚਾਰ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ "ਚਤੁਰਵੇਦੀ" ਸੀ! ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ, ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੀ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਣ ਸੀ - ਉਹ ਵੀ

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ। ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, 'ਸਿੱਖਿਅਤ' ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਸਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ, ਸਮਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਬਿੱਲੀ ਥੈਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 'ਸਿੱਖਿਅਤ' ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਦੇਖੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਵਾਮੀ ਰਾਮਤੀਰਥ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਯਾਤਰੀ ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਭਗਵਾਂ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਿਆ ਸੰਨਿਆਸੀ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਬੇਪਰਵਾਹ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਜਣ ਜੋ ਬੰਦਰਗਾਹ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸਾਮਾਨ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਕੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਹੈ ਆਦਿ। ਰਾਮਤੀਰਥ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਸਾਮਾਨ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ, ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ, ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਪੁੱਛਿਆ, "ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਦੇ ਹੋ? ਕੀ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਦੋਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?" ਇਸ 'ਤੇ ਰਾਮਤੀਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਹੋ!" ਇਸ 'ਤੇ, ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸਦਾ ਜੋਸ਼ੀਲਾ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ।

ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲੋ

ਪਰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਛੂਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਇਸਦੇ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਹੀ ਸਹੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਨਾਸਿਕ ਦੇ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਰੀਡੋਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਯੂਰਪ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਨ। ਇੱਕ ਵੀ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੈੱਡਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਹਲਦੀਘਾਟ, ਪਾਣੀਪਤ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ? ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਤੰਗ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਗੜੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਉੱਚੀਆਂ-ਨੀਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣਗੀਆਂ।

ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਹਾਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਭਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਤੀਬਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਾਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਉੱਚਤਮ ਮੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭਟਕਾਏਗਾ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਕੁਝ ਵਿਆਪਕ ਸੰਕੇਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਪਕ, ਨੌਜਵਾਨ ਮਨਾਂ ਦੇ ਢਾਲ ਵਜੋਂ, ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਯਾਦ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

XXI. □□ □□□□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□*

□□□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□□ - □□□□□ □□ □□□□□□ - □□□□□□□□ - □□□□□□ □□□□: □□□□□□□□ □□□□□□ - □□□□□ □□□ □□ □□□□ - □□□□□□□□□□□ □□ □□□□□ - □□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□ - □□□□□, □□□□ □□□□ - □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□□□□

□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□, □□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□

□□□□ □□□ □□□□ □□□?

□□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□ □□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□, □□□□□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□-□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□, □□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□ '□□□□□□□□□ □□□' □□ □□□ □□□□ □□! □□ □□□ □□ □□ □□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□ '□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□: '□□□ □□□ □□□□□ □□□'□ □□□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□ □□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□ □□□□□□ □□□

ਇੱਕ ਮਿੱਥ ਫਟ ਗਈ

ਦੂਜਾ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਾਤਾਂ, ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ, ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਵੰਡਾਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਸਫੋਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹੁਣ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ 'ਰਾਜ' ਨਾਮਕ ਵੱਖਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅੰਧਰਾ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਉਭਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ, ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜ਼ੋਰ ਫੜਨ ਲੱਗੀ ਕਿ ਤੱਟਵਰਤੀ ਆਂਧਰਾ ਦੇ ਲੋਕ ਸਾਰੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ 'ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ' ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ, 'ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ' ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ? ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਦੇ 'ਬੱਚੇ' ਹਨ, ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ *ਬੰਗਲੌਰ ਵਿਖੇ ਆਖਰੀ ਜਨਤਕ ਭਾਸ਼ਣ - ਫਰਵਰੀ 1973 ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ। - ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ! ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ, ਤੇਲਗੂ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦੋ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾਈ ਹਸਤੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਹੁਣ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਸਤਾ

ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਏਕਾਤਮਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਹੈ, ਲੋਕ ਇੱਕ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਜ਼ੋਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ੋਨ ਘੱਟ ਜਾਂ ਬਹੁਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵੰਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀ ਇੱਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਬੇ

ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਘੱਟ ਬੁਰਾਈ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਹਨ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਏਕਾਤਮਕ ਰਾਜ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਜੁਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ, ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘੀ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜੇਕਰ ਛੋਟੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਮਾਪਦੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜ, ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜ, ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੀਆਂ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਉਦਾਹਰਣ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ

ਦਰਅਸਲ, ਪੁਰਾਣੇ ਸੂਬੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਰਾਜ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਅਖੌਤੀ NEFA ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਆਸਾਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ NEFA ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਜਾਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਸ਼ਿਲਾਂਗ ਦੇ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ ਮੇਘਾਲਿਆ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਮਿਜ਼ੋਰਮ, ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹਨ; ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਦੀਵਾਲੀਆ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਹੈ। ਉਸ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜੋ 1962 ਤੋਂ ਚੀਨ ਤੋਂ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਦਰਦਨਾਕ ਤਮਾਸ਼ਾ

ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਦਰਦਨਾਕ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੈ! ਅਤੇ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਾਕਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ! ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਦੱਖਣ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰੂਡਯਾਰਡ ਕਿਪਲਿੰਗ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, "ਪੂਰਬ ਪੂਰਬ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਪੱਛਮ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਗੇ।" ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਣ, ਪੂਰਬ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਿਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਲੋਕ ਹਾਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ 'ਉੱਤਰ ਉੱਤਰ ਹੈ, ਦੱਖਣ ਦੱਖਣ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ' ਕਿੰਨਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ!

ਬਹੁ-ਪੱਖੀ ਸੰਕਟ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀ ਘਾਤਕ ਬੁਰਾਈ ਹਰ ਪਾਸੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਸੰਕਟ ਹੈ। ਹਰ ਕੋਈ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਇੰਨੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਫਿੱਕੀ ਪੈ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਘਿਰਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ; ਸਾਡੀ ਜ਼ਮੀਰ ਜਾਗਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਹੋਂਦ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਗੁਪਤ ਏਜੰਸੀ - ਸੀਆਈਏ - ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇਹ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ - ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰੂਸ ਦੀਆਂ - ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਨਾਗਰਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਖੇਡਣ? ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਨਖਾਹ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਮਿੱਠਾ ਜ਼ਹਿਰ

ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਸੂਖਮ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਆਈਆਂ ਕਿ ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਟਾਊਨ ਪਲੈਨਰਾਂ ਅਤੇ ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਆਰਕੀਟੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਟਾਊਨ ਪਲੈਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਪਰ ਉਸੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਗੁਣ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਚਾਪਲੂਸੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ, ਮਿੱਠਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ! ਆਓ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਹਾਨ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਜਾਂ ਚਾਪਲੂਸੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਮਨ ਰੱਖਣਾ।

ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕੇ ਚਾਪਲੂਸੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ! ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਪਲੂਸੀ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਵੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ।

ਕੀ ਅਜੇ ਵੀ ਘੱਟ ਡੂੰਘਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਰਾਹਤ ਉਪਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਨੂੰ ਜੋ ਦਰਦਨਾਕ ਅਨੁਭਵ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਨੀਵੇਂ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਏ ਹਾਂ। ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਕਾਲ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਜੋ ਵੀ ਮਦਦ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ। 'ਵਿਚੋਲੇ' ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਨਿਗਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਨਸ਼ਿਆਂ, ਉੱਨੀ ਗਲੀਚਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਬਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਤੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੀੜਤ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕੁਝ ਭੇਦ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਨੀਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਭੋਜਨ

ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੋਟਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ! ਅਜਿਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਕੌਮ ਕਦੇ ਵੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਹੀ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ - 'ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਸੰਕਟ' ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ। ਪੁਰਾਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਹੁਣ, ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ਗਾਉਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਗੀਤ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸਤਰਾਂ ਗਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਵੀ, ਇਹੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਹਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਸੱਜਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਨੇ ਬੰਬਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਉਰਦੂ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਗਾਉਣ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਉਰਦੂ, ਹਿੰਦੀ, ਮਰਾਠੀ, ਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਕੂਲ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਆਤਮਘਾਤੀ ਸਹਾਇਤਾ

ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਇਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਸੱਚ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ਗਾਉਣਾ ਵਿਕਲਪਿਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਦਮਨ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਲੰਘਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫਿਰਕੂ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨੇਤਾ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਵੀ ਜੋ ਹੁਣ

ਮੁਸਲਿਮ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ਵੰਦੇ ਮਾਤਰਮ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਮਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ' ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਉਸਦੀ ਪਿਆਰੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਉਸਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਧੂੜ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਸ਼ੁਭ ਕੰਮ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਭੂਮੀ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਜੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕੋ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਭਰਾ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰਾਤਰੀ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ - ਰੂਸੀ, ਚੀਨੀ, ਜਾਪਾਨੀ, ਅਰਬ, ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ - ਪਰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਅਸੀਂ ਭਰਾਤਰੀ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਾਂ! ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਗਤ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਹ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਰਦਾ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੀ ਭਾਈਚਾਰਾ ਹਾਂ, ਇੱਕੋ ਮਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਖੂਨ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਏਕਤਾ ਇਸ ਅਹਿਸਾਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਮਾਯੋਜਨ, ਕੁਝ ਪੈਚਵਰਕ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਈ ਏਕਤਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

'ਉੱਚ' ਦਾ ਸਬੂਤ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਵਿਰਾਸਤ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਾਲ-ਵਿਗਾੜ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਭੁਲੇਖੇ ਦੇ ਕੂੜੇਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਹਾਲਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਅਤੀਤ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਜਦੋਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਜੰਗ ਹੋਈ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ - ਸਮਾਜਵਾਦੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਆਦਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ। ਮੈਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਐਸਐਸ ਦੁਆਰਾ ਫੈਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਵੇ!

ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀਮਤ

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹਨ, ਇੱਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਚਾਈ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਵਿਅਰਥ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਕਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੱਚ ਤਾਂ ਸੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਬੋਲਣਾ, ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਸਨੂੰ ਜੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦਰਅਸਲ, ਅਜਿਹੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਵੀ ਜੋ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨੇਕਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹਿੰਦੂ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿ-ਧਰਮੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ।

ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਡੀ ਹੈ

ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਅਤੇ ਦੁਆਰਕਾ ਤੋਂ ਮਨੀਪੁਰ ਤੱਕ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਇੱਥੇ ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਗੇ। ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਇਸ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉਪਯੋਗੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਣਗੇ।

ਇਸ ਲਈ ਆਰਐਸਐਸ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕਜੁੱਟ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਇਹੀ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਅਤੇ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗਾ।

XXII. [illegible]

1. [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] '[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

कालोऽस्मि लोकक्षयकृत्प्रवृद्धो लोकान्समाहर्तुमिह प्रवृत्तः।

ऋतेऽपि त्वां न भविष्यन्ति सर्वे येऽवस्थिताः प्रत्यनीकेषु योधाः।।

[illegible]

[illegible]

ਯੂਰਪ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ। ਜਦੋਂ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਉਦਯੋਗਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹਥਿਆਰ ਫੈਲਾਏ। ਜਦੋਂ ਸਪੇਨ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਤਲਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਤੱਕ ਲੈ ਲਈ। ਪੁਰਤਗਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੋਆ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦੇ ਤੰਬੂ ਫੈਲਾਏ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਫਰਾਂਸ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅੱਡੀ ਹੇਠ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਜਿਸਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਕੋਨਿਆਂ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਸਾਮਰਾਜ ਫੈਲਾਇਆ, ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਆਪਣੀ ਹਮਲਾਵਰ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ। ਇਟਲੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਅਬੀਸੀਨੀਆ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਹੁਣ, ਰੂਸ, ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਕੇ ਉਭਰਿਆ, ਫਿਨਲੈਂਡ, ਪੋਲੈਂਡ, ਚੈਕੋਸਲੋਵਾਕੀਆ, ਬਾਲਕਨ ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅੱਧੇ ਜਰਮਨੀ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਗਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਯੂਐਨਓ ਦੇ ਨੱਕ ਹੇਠ, ਇਸਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੰਗਰੀਆਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੰਗਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲੋਹੇ ਦੀ ਅੱਡੀ ਹੇਠ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਰੂਸ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ, ਆਪਣੀ ਵਧਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵੀ, ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੰਜੇ ਖੋਲ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੱਬਤ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਲੱਦਾਖ ਅਤੇ ਨੇਫਾ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜੰਗ ਛਿੜਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੰਗਬਾਜ਼ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਜੰਗ ਹੈ! ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਦੁਨੀਆ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੂਨੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਿਆਨਕ ਸਰਬਨਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੇ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ? ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਟਕਰਾਅ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੂਰਾ ਅਫਰੀਕਾ ਇੱਕ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਦੀਆਂ ਭੜਕਦੀਆਂ ਆਂਦਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਫਟਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਊਬਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਬੇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਗੁਪਤ ਚਾਲ ਵਿੱਚ, ਰੂਸ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਨਾਅਰੇ ਬਦਲਦੇ ਹਨ, ਤੱਥ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਹੇਠ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅੱਜ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਪਰਦੇ ਹੇਠ ਘੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਜਗੀਰੂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦ ਦੇ ਉਸੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪੰਜੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ' ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਾਅਰੇ ਹੇਠ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਹਮਲਾਵਰ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ 'ਮੁਕਤੀ ਫੌਜਾਂ' ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਚੀਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੂਰਬੀ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੰਗਰੀ, ਪੋਲੈਂਡ, ਆਦਿ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੂਸ ਨੇ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ - ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਦਲ ਨੂੰ ਕੁੱਦਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਸੀ - ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੋਂ ਦਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਗੰਧ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਰੂਸੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਕੋਨਿਆਂ ਅਤੇ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ, ਇਸਦੀ ਫੌਜ, ਇਸਦੀ ਜਲ ਸੈਨਾ, ਇਸਦੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ, ਇਸਦੀ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ ਪਰ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਰਬੋਤਮਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ।

ਬੇਸ਼ੱਕ, ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜੋ 'ਨਵੇਂ ਚੀਨ', 'ਮਹਾਨ ਛਾਲ' ਅਤੇ 'ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਭਰਾ ਰੂਸ' ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਗਾਉਂਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਦੀ ਦਾਤ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਦੂਤ ਸਨ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਗੁਲਾਮ ਮਿਲਣਗੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਵਡਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕਹਿਣਗੇ, "ਉਸ ਕੋਲ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਕੋਰੜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਦਾ ਹੈ"! ਹੁਣ, ਚੀਨ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਮੁਕਤੀ' ਦੀ ਉਹੀ ਕਹਾਣੀ ਦੁਹਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ, ਇਸਦੇ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਹੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਵਧਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਫੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਅਰਥਸਯ ਪੁਰਸ਼ੋ ਦਸਹ। ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ ਵੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਛਾਪ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਪਸੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਮਿਰਾਜ

ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਭਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੀ ਰਸਤਾ ਹੈ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਗੱਠਜੋੜ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇੱਥੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਬਕ ਸਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕੋਈ ਲਕੀਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋਸਤੀ ਜਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਦੇ ਵੀ ਸਥਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੌਮਾਂ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਯੂਰਪ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ-ਬਦਲ ਅਤੇ ਸੁਮੇਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਕੌੜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਫਰਾਂਸ, ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਨਾਲ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਬੰਧ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਜਰਮਨੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੋਵਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਰੂਸ ਨਿਰਪੱਖ ਰਿਹਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲੁੱਟ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ,
ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਜਰਮਨੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਲ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਰੂਸ ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ, ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸੀ ਪਰ ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ

ਬਾਅਦ ਤਸਵੀਰ ਬਦਲ ਗਈ, ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਫਿਰ ਉਸਦਾ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਆਪਸੀ ਦੋਸਤੀ' ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਜਿਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਵੈ-ਉੱਚਤਾ ਅਤੇ ਦਬਦਬੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੂਜੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਰਮ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੈਂਤ ਅਤੇ ਬੌਣੇ ਦੀ ਦੋਸਤੀ

ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਕਤੀ-ਬਲਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੇ ਖੰਭਾਂ ਹੇਠ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕੀਏ। ਪਰ ਫਿਰ, ਖੁਦ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰਾਂ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਨਾ ਇਸਦੇ ਗੰਭੀਰ ਜੋਖਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਦੈਂਤ ਅਤੇ ਬੌਣੇ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ। ਉਹ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਹਸ ਲਈ ਨਿਕਲੇ। ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਾਕੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਟੋਲਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਦੀ ਲੁੱਟ ਵੰਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੈਂਤ ਨੇ ਡਾਕੂਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ, ਸਾਰੀ ਦੌਲਤ ਲੈ ਲਈ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ।
ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਲੜਾਈ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਬੌਣੇ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਹੱਥ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਾਹਸ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਪਏ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਜ਼ਾਲਮ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾ ਕੈਦ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੈਂਤ ਨੇ ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜਾ ਚੁਣਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ ਬੌਣੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਲੱਤ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਦੈਂਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਰਤੱਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਜਾ ਮਿਲੇ।

ਬੌਣੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨੂੰ ਕੋਸਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੈਂਤ ਦੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਪਣੇ ਲਈ ਵੀ ਕੁਝ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਫਿਰ ਦੈਂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਬੈਸਾਖੀਆਂ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਬਦਮਾਸ਼ ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਦੈਂਤ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵਜੋਂ ਰਾਜੇ ਨੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਸਮੇਤ ਦੈਂਤ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ

'ਦਇਆ' ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਬੌਣੇ ਨੇ ਇੱਕ ਅੱਖ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੈਂਤ ਨੂੰ ਦੋ ਰਾਜ ਮਿਲੇ, ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅਤੇ ਦੌਲਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੰਡਾਰ; ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਬੌਣੇ ਨੇ ਇੱਕ ਹੱਥ, ਇੱਕ ਪੈਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੱਖ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ!

ਨੈਤਿਕਤਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਕਤਵਰ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਖੋਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਅਸੀਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਆਪਣੀਆਂ ਰਣਨੀਤਕ ਸਰਹੱਦਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਰੂਸੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਕੋਰੀਆ, ਵੀਅਤਨਾਮ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੋਟੇ ਦੇਸ਼ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਪਰਖ ਲਈ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਤਾਕਤ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਧੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਅਜਿੱਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ ਹੈ - ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਜੋ ਹਮਲਾਵਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇਗੀ। ਤਾਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਚਰਚਿਲ ਨੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਨੂੰ 'ਬੇਲੋੜੀ ਜੰਗ' ਕਿਹਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦਿਖਾਈ ਹੁੰਦੀ। ਪਰ ਉਹ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਰਮਨ ਯੁੱਧ-ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਅਸਲ ਰਸਤਾ ਹੈ।

[illegible]

[illegible]

2. [illegible]

[illegible]

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ 'ਗਠਜੋੜ ਰਹਿਤ', 'ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਨਿਰਪੱਖਤਾ', ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ-ਰੱਖਿਅਕ ਸਿਧਾਂਤ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ? ਕਿਸੇ ਹਮਲਾਵਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਚਾਵਾਂਗੇ? ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਕਤੀ-ਬਲਾਕ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਣਾ ਪਵੇਗਾ? ਫਿਰ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੀ 'ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਨਿਰਪੱਖਤਾ' ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ 'ਨਿਰਪੱਖ' ਅਤੇ 'ਨਿਰਪੱਖ' ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ 'ਗਤੀਸ਼ੀਲ' ਵੀ ਹੈ! ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ ਦੋ ਹੂਟਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਅਸਲ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਲਈ

ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚਕਾਰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪਹਾੜੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਨੀਦਰਲੈਂਡਜ਼ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬੈਲਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੌਜੀ ਬੂਟ ਹੇਠ ਮਿੱਧਿਆ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੰਦਾਂ ਤੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਜਰਮਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਪਰੀਤਤਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਜੰਗ ਦੌਰਾਨ, ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ। ਦੇਸ਼ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਗਰੀਬ ਹੈ, ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਤੀਬਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਜੋਸ਼, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜੀਵੰਤ ਹੈ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਜਾਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਂਘੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਹਾਜ਼ ਜਰਮਨੀ 'ਤੇ ਬੰਬਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਉੱਪਰ ਉੱਡਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਤੁਰੰਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੇ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਛੱਡਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ, ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ, ਚੇਤਾਵਨੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ। ਪਰ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੈ ਜੋ

ਆਪਣੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਣਗੇ!

ਇੱਕ ਗਲਪ ਉੱਤੇ ਤੱਥ ਜੋੜਨਾ

ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਧਾਰਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਪੰਚਸ਼ੀਲ, ਜਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖੀ ਟਕਰਾਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਨਿਕਲੇਗਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਗੜੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਸੱਚਾਈਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਨੂੰ 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦ' ਅਤੇ 'ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ' ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ! ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੱਜਣ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰੇਲਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਰਦੂ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਓਹ! ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਉਰਦੂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ।" ਦੂਜੇ ਸੱਜਣ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਹਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਰਦੂ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਹਾਂ, ਉਰਦੂ ਲਈ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।" ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ?" ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਰਦੂ ਜਾਂ ਫਾਰਸੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਤਸਵੀਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਕੁਝ ਬੁਲ-ਬੁਲ, ਕੁਝ ਫਾਰਸ, ਕੁਝ ਯੂਫ੍ਰੇਟਸ, ਟਾਈਗ੍ਰਿਸ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਤੰਗ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਮੱਧਯੁਗੀ ਹੋ! ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ਼, ਕੌਮ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ।" ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ ਜੰਗ ਲਈ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ; ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਲੜ ਸਕੇਗਾ? ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਉਸ ਅੰਦਰਲੀ 'ਵਿਸ਼ਵ ਚੇਤਨਾ' ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, "ਇਹ ਸਭ ਕੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਕਿਉਂ ਲੜਾਂ? ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਹਨ!" ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਅਜਿਹੀ 'ਵਿਸ਼ਵ ਚੇਤਨਾ' ਸਾਨੂੰ ਵਿਨਾਸ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਏਗੀ?

ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਦੁਨੀਆਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਹ ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਦੁਨੀਆਂ

ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਕੇ ਉਹ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਕਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਗ੍ਰਹਿ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਂ ਦਾ ਜਾਲ ਬੁਣਦਾ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਜੋਤਿਸ਼ੀ ਲਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਖੂਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਿਆਗਿਆ ਅਤੇ ਸੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਚੀਕਿਆ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਟੋਲੀ ਉੱਥੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਪਰ ਪੰਡਿਤ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬੇਢੰਗੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਉਤਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ?" ਪਦਿਤ ਜੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਡਿੱਗਣ ਬਾਰੇ ਰੋਏ। ਉਸਦੇ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਪੰਡਿਤ ਜੀ, ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਕੁੰਡਲੀ ਪੜ੍ਹ ਲਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗਿਰਾਵਟ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਸੀ।"

ਜਿਹੜੇ ਸੱਜਣ ਅੱਜ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦ ਦੇ ਵਧਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਜੋਤਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉੱਦਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਘਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ 'ਵਿਸ਼ਵ ਏਕਤਾ' ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਵਿਸ਼ਵ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਸਵੈ-ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਵਡਿਆਈ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਕਲਪਨਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤੱਥ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰੋਂ ਸੜਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੋਕਦੇ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਜੀਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਪੈਟ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਿਆਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਜੀਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਈਏ? ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਰਹਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਜੋਂ ਰਹਾਂਗੇ।" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਕਿਉਂ, ਅਸੀਂ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ 'ਜੀਵਾਂਗੇ'। ਸਾਡੀਆਂ ਰਾਖਾਂ - ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਦਫ਼ਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ - ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਕਿਉਂਕਿ, ਕੀ ਵਿਗਿਆਨ ਨੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਅਵਿਨਾਸ਼ੀਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ?"

ਸਵੈ-ਹਿਪਨੋਸਿਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਇਹ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੱਦ ਹੈ ਜਿਸ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਫੈਸ਼ਨ
'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦ', 'ਵਿਸ਼ਵ ਏਕਤਾ' ਆਦਿ ਨੇ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚਲਾਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਮੋਹਿਤ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ ਜੋ 'ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ', 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦ', ਆਦਿ ਆਦਿ ਦਾ ਮਖੌਟਾ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਮੇਲਨ' ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ, ਬੇਸ਼ੱਕ, 'ਸ਼ਾਂਤੀ' ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਲਾਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਸੌਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਝਗੜਾ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੀ ਨੀਂਦ ਨਾ ਵਿਗਾੜਨ! ਅਤੇ ਅਸੀਂ, ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫੈਡਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ' ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਥਪਥਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ! ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਅਖੌਤੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਸਾਰਵਾਦ ਦੇ ਪਾੜੇ ਦਾ ਪਤਲਾ ਸਿਰਾ ਹਨ?

'ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਸਹਿ-ਹੋਂਦ' ਅਤੇ 'ਪੰਚਸ਼ੀਲ' ਵਰਗੇ ਨਾਅਰੇ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ੀ ਸਮਝੌਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਵਾਰਥੀ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਢਾਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੀਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੌਲਾ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੀਨ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਗੁਆਂਢੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 'ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ' ਚੀਨ ਦੀ ਦੋਸਤੀ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ 'ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ' ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਸਾਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕੀਮਤ

ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਣਦੇਖੇ ਸੰਕੇਤ

ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਬੋਧੀ ਚੀਨ ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰੂਸੀ ਜਾਦੂਗਰ ਨੇ ਉਸ ਲਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਨਾਚ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲੇ' ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨੱਕ ਨਾ ਮਾਰਨ। ਸਾਡੇ ਸਵਰਗੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਚੀਨ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ 'ਪੰਚਸ਼ੀਲ' ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ - ਦੋ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਸਦੀਵੀ ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ' ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਧੀ - ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਦਸਤਖਤ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਟਰੱਕ ਲੱਦਾਖ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ ਫੌਜੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ!

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਚੇਲੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਡਾ. ਜੇ.ਸੀ. ਕੁਮਾਰੱਪਾ ਨੇ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਦੀ ਸੰਧੀ ਉਸ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਹ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਚੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਨਕਸ਼ੇ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ - ਲੱਦਾਖ, ਨੇਪਾਲ, ਸਿੱਕਮ, ਭੂਟਾਨ ਅਤੇ ਨੇਫਾ (ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਚੀਨ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁੱਠੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਉਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ) - ਅਤੇ ਬਰਮਾ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਜਦੋਂ ਖਰੁਸ਼ਚੇਵ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, "ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ

ਚੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਮਦਦ ਲਈ ਪੁਕਾਰੋ। ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤਿਆਰ ਰਹਾਂਗੇ।" ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਇੱਥੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮਦਦ ਲਈ ਪੁਕਾਰ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਖਰੁਸ਼ਚੇਵ ਅਤੇ ਬੁਲਗਾਨਿਨ ਦਾ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਮਿਸਾਲ ਤਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੂਸੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਮਾਸਕੋ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਕਾਰ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, "ਮਾਸਕੋ, ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ"! ਜੇਕਰ ਮਾਸਕੋ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਣਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਰੂਸ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

'ਧੋਬੀ ਦਾ ਗਧਾ'

ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਭਰਮ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਸਾਡੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਇੰਨੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਚਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ਉੱਚੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਤੱਥ ਕੀ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਸਾਡਾ ਮਾਸ ਦਾ ਮਾਸ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ, ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਅਤੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਸਾਡੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਡੇਗਣ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਂਦਾ। ਅਤੇ ਹੁਣ, ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੀਲੋਨ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦੇਸ਼, ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਾਡੇ ਲੱਖਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਰਮਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੀ 'ਉੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ' ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਚ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾਵਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ! ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗਿਆਰਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਪਾਇਲਟਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ਆਦਿ। ਫਿਰ, ਉਹ 'ਮਹਾਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ? ਜਾਂ ਕੀ ਉਹ 'ਪ੍ਰਤਿਮਾਣ' ਧੋਬੀ ਦੇ ਗਧੇ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਵੇ?

ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਅਕਸਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਗੁੱਟ-ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹਾਂ। ਉਹ ਉਸ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੂਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਉਹੀ ਅਮਰੀਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਵੀਨਤਮ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਬੱਕਰੇ ਵਾਂਗ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ? ਰੂਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਆਪਣੀ 'ਦੋਸਤੀ' ਦੇ ਉਲਟ ਚੀਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ 'ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਬੰਧਨ' ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਚੀਨ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਪਣੀ ਸਾਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਕੂਟਨੀਤਕ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਕੌਂਸਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਹੁਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜੇਲਕਸ਼ਮੀ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਯੂਐਨਓ ਦੀ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਹ 'ਮਹਾਨ ਸਨਮਾਨ' ਦੇਣ ਦੇ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦਾ ਸੀ? ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਘਿਣਾਉਣੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਂਗਲੋ-ਅਮਰੀਕਨ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦ ਉਹ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਏਜੰਟ ਸਨ - ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਰ ਕੀ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ? ਇਹ ਚਾਪਲੂਸੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸੂਖਮ ਰੂਪ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਸੀਂ, ਆਪਣੀ ਸਾਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ।

ਵਰਤਮਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਬਕ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ-ਸੁੱਚੇ ਸੰਕਲਪਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਅਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਸ਼ੀਟ ਐਂਕਰ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਾੜਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਸੀਂ ਇੱਛਾਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮੋਹ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਹੁਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਰਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਚੇਂਗੀਜ਼ ਖਾਨ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਬੋਧੀ ਬਣਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੋਧੀ, ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਹਿ-ਧਰਮਵਾਦੀ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਚੇਂਗੀਜ਼ ਖਾਨ ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜ-ਉੱਚੇ ਢੇਰ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਇਹ ਸਭ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ 'ਅਹਿੰਸਕ' ਪਰਦੇ ਹੇਠ!

ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਆਓ ਹੁਣ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਪਛਾਣੀਏ ਕਿ ਅਸਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ, ਅਜਿੱਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਜੋ ਮਹਾਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਭਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਰੱਖਣਗੇ। ਦੁਨੀਆ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਉੱਤਮ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਘਟਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਜਨ ਰਾਬਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਜਪਾਨ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ 'ਤੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਲੈਕਚਰ ਹਾਲ ਖਾਲੀ ਰਿਹਾ! ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਇੰਨਾ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਉਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਹਿਮਾਨ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਦੂਰ ਖੜ੍ਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈਕਚਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, "ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਗੁਲਾਮ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ"!

ਦੁਨੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਕਤਵਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ

ਜਰਮਨੀ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਿਲਟਰ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਹੁਣ ਹਿਟਲਰ ਅਤੇ ਨਾਜ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜਰਮਨ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰੇਡੀਓ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਰਮਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਪਤਨ ਬਾਰੇ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ! ਹੁਣ ਉਹੀ ਲੋਕ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਰੂਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਮੋਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ - ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਰਹਿਮ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਇਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲ ਹਨ-

ਤਾਕਤ ਗੁਣ ਹੈ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਾਪ ਹੈ।

ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੀ ਦੁੱਖ ਝੱਲਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੌਮ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਸਮਾਯੋਜਨ ਜਾਂ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੀ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹਿਣਾ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਣਾਉਣਾ ਪਾਪ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਸਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੜਕਾਏਗਾ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਬਚਾਅ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਧਰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਬਚਾਅ ਲਈ ਤਾਕਤ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵਾਮਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਚੰਡਾਲ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਸੜੀ ਹੋਈ ਲੱਤ ਪਈ ਦੇਖੀ। ਵਿਸ਼ਵਾਮਿੱਤਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਖੋਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਗਵਾਨ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਚੰਡਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਓਏ, ਰਿਸ਼ੀ, ਤੁਸੀਂ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਲੱਤ ਕਿਵੇਂ ਖਾ ਰਹੇ ਹੋ?" ਵਿਸ਼ਵਾਮਿੱਤਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ

ਜੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਤਪੱਸਿਆ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਤਾਕਤਵਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਚ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਪਾਪ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਚੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 'ਅਹਿੰਸਾ' ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨ ਨੂੰ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਕਤ ਨੂੰ 'ਹਿੰਸਾ' ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "'ਅਹਿੰਸਾ' (ਅਹਿੰਸਾ) ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ ਜੋ 'ਹਿੰਸਾ' (ਹਿੰਸਾ) ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ 'ਅ' (ਗੈਰ) ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ (ਹਿੰਸਾ) ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਜਮ, ਵਿਵੇਕ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਹੀ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੱਕ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਸਤਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਦਇਆ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਠੀਕ ਹੈ, ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਸਾਥੀ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਗਲਤੀ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ", ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਨੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਖੋਪੜੀ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਿਆ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ, ਇੱਕ ਪਤਲਾ, ਪਤਲਾ ਆਦਮੀ - ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੱਛਰ! - ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਉਸਦੇ ਕੰਨ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਮੱਛਰ' ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਕੰਬਦਾ ਹੋਇਆ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ", ਉਸ 'ਤੇ ਕੌਣ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੇਗਾ? ਕੌਣ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜੋ, ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਡਾਕੂ ਉਸਦਾ ਘਰ ਲੁੱਟਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ "ਵਸੁਧੈਵ ਕੁਟੁੰਬਕਮ" (ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਮੇਰਾ ਘਰ ਹੈ) ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ! ਲੋਕ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿਣਗੇ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਡਰਪੋਕ ਅਤੇ ਪਖੰਡੀ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਵੱਡੀਆਂ- ਵੱਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣੀ ਕਾਇਰਤਾ ਛੁਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਧੋਖੇ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਮੂਰਖਤਾ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਧਾਰਨੀ ਹਵਾ ਨਾਲ 'ਸ਼ਾਂਤੀ' ਅਤੇ 'ਅਹਿੰਸਾ' ਵਰਗੇ ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧੂੜ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਘਣਾ ਬੱਦਲ ਉੱਠਿਆ ਹੈ।

ਬੇਵਕੂਫ਼ ਦੀ ਅਹਿੰਸਾ

□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□ '□□□□□□' □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□-□-□□□ □□□□ '□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□ '□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□! □□ □□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ '□□□□□□' □□ □□□ □□□! □□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□ □□ □□□ □□□ □□ □□□ □□ □□ □□□□

एतावानेव पुरुषो यदमर्षी यदक्षमी ।

क्षमावान् निरमर्षश्च नैव स्त्री न पुनः पुमान् ।।

(□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□, □□ □□ □□□ □□□ □□ □□□ □□ □□ □□□□)

□□□□ □□□□□□□□

□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ □□? □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□ □□□□□ □□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□? □□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□

ਹਾਂ ਜਿਸਨੇ ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁਸ਼ਟ ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਕੰਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਉਗਰਸੇਨ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਸਣ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਉਹ ਖੁਦ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਵਜੋਂ ਰਿਹਾ, ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਯੁਧਿਸ਼ਠਿਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਰਾਜਸੂਯ ਯੱਗ ਵਿੱਚ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਤੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਸੇਵਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਗ੍ਰਪੂਜਾ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ! ਇਹ ਸਾਡੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਚਰਣ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਨੂੰ ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਉੱਚਤਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ, ਜੋ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਰਾਵਣ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜਾਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੀ। ਲਕਸ਼ਮਣ, ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਰਾਵਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਮੇਘਨਾਦ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੇਘਨਾਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੁਲੋਚਨਾ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਦੇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਚਿਤਾ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਰਾਮ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵੱਲ ਵਧੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦਾ ਸਿਰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ, ਰਾਵਣ ਦੇ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਸੀਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਨਾ ਭੁੱਲੋ ਕਿ ਰਾਵਣ ਆਪਣੇ ਦਸ ਸਿਰਾਂ ਅਤੇ ਵੀਹ ਬਾਹਾਂ ਵਾਲਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਵਣ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਸੀਂ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਨਾ ਦੇਖੋ। ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰਹੋ।" ਮਨੁੱਖੀ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸਮਝ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਰਾਵਣ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਕਸ਼ਸ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਟੱਲ ਰਾਮਬਾਣ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਚਤਮ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਅੰਤਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਇੱਕੋ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਰਿਯਾਦਾ-ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ (ਆਦਰਸ਼ ਮਨੁੱਖ) ਬਣਾਇਆ।

ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਯੁੱਧ-ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ, ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅਰਜੁਨ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਨਗੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਕਾਰ ਨਾਲ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ:

(ਹੇ
ਪਾਰਥ, ਮੂਰਖਤਾ ਵੱਲ ਨਾ ਝੁਕੋ!) ਗੀਤਾ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਗੁਰੂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ, ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਨੂੰ ਉਸ ਯੁੱਗ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਅਰਜੁਨ ਵੀ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਯੋਧਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਅਤੇ ਭਗਵਦ - ਗੀਤਾ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਮਹਾਨ ਨਾਇਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੰਵਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਗੁਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਰਜੁਨ ਡਰਪੋਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੇਖ ਕੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ, ਤਿਆਗ ਦੇ ਭਾਵ ਨਾਲ ਮਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

(ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਧ੍ਰਿਤਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ

ਲੈ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮਾਰ ਦੇਣ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਦਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਅਤੇ ਨਿਹੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ।)

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਉਲਝਣ ਛਾਈ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੋਂ 'ਬਦਲਾ ਨਾ ਲੈਣਾ', 'ਸ਼ਾਂਤੀ' ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਅਰਜੁਨ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਇਕ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਕਿ 'ਬਦਲਾ ਨਾ ਲੈਣਾ' ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਮੂਰਖਤਾ ਨੂੰ ਢੱਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਧੂੰਏਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਵਜੋਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸਹੀ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ

ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਚਾਹੇ ਜਾਂ ਨਾ ਚਾਹੇ, ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਵਿੱਤਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਸ਼ਟ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਗੇ? ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਤੁਕੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਸਵੈ-ਧੋਖਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਬਲੀਦਾਨ ਵਾਲਾ ਬੱਕਰਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਵਕ ਬਲੀਦਾਨ ਦੀ ਭੇਟ ਵੱਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 'ਗੈਰ-ਬਦਲਾ' ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ! ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਬੁੜਬੁੜਾਈ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਕਸਾਈ ਦੇ ਚਾਕੂ ਹੇਠ ਰੱਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਸਾਈ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਸੂਮ, 'ਅਹਿੰਸਕ' ਜੀਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬਲੀਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਮਜ਼ੋਰ, ਨਿਮਰ, 'ਅਹਿੰਸਕ' ਬੱਕਰਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ,

(ਇਹ
ਘੋੜਾ ਨਹੀਂ, ਹਾਥੀ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸ਼ੇਰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਬੱਕਰੀ ਹੈ ਜੋ ਬਲੀ ਵਿੱਚ

ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਦੇਵਤੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ।) ਇਹ 'ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ' ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਫਲ ਹੈ! ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਹਿੰਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਵੀ ਹਿੰਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਧਰਮ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਜੈਨ ਸਾਧੂ ਨੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਜ਼ਾਲਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ।" ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਇਰਾਦਾ, ਨਾ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਕਾਰਜ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਾਪਦੰਡ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਾਰਜ ਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਅਹਿੰਸਾ।"

ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਹੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਤੁਕਾਰਾਮ ਵਰਗੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਆਲੂ ਸੰਤ ਨੇ ਵੀ ਦਇਆ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ:

(ਦਇਆ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੈ)।

ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਅਹਿੰਸਾ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਭਗਵਾਨ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ। ਬੁੱਧ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇੱਕ ਖਾਸ ਰਾਜ ਦਾ ਸੈਨਾਪਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੀਕਸ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣਨ ਲਈ ਆਇਆ। ਬੁੱਧ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਨ ਲਈ ਕੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ 'ਤੇ, ਸੈਨਾਪਤੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਪਾਪ ਭਰਿਆ ਕੰਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਫੌਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਆਇਆ ਹਾਂ।" ਬੁੱਧ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ: "ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਆਪਣਾ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ। ਉਹ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਸ ਸਾਰੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਪਾਪ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿਰ ਆਵੇਗਾ। ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਸੱਚਮੁੱਚ ਧਰਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇੱਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਵਾਪਸ ਜਾਓ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।" ਬੁੱਧ ਨੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਸਹੀ ਅਰਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਏ।

ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਝਾੜ ਪਾਈ, "ਤੁਸੀਂ ਕਾਇਰਾਂ ਵਾਂਗ ਕਿਉਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਤੋਤੇ ਵਾਂਗ ਅਹਿੰਸਾ ਸ਼ਬਦ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਆਸਰੇ ਹੇਠ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੀ ਅਹਿੰਸਾ ਕਾਇਰਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਰਤਾ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭੱਜਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲੜਨਾ, ਮਾਰਨਾ ਜਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ।" ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੈ:

ਸ੍ਰ
ੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਖੁਦ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਸਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੰਤਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਰਮ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਰਯੋਧਨ ਕੋਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਨ ਤਾਂ ਧਰਮਰਾਜ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਹੋ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਦੁਸ਼ਟ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਦੁਰਯੋਧਨ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਧਰਮਰਾਜ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਯੁੱਧ ਦੇ ਰਾਜ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਦੁਰਯੋਧਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣਗੇ। ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਤਾਕਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਹੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਮਝੌਤਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣਾ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਹੈ। ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਭਾਵੇਂ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਸਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਇਰਤਾ ਅਤੇ ਮੂਰਖਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨਾਂ ਦੇ ਸੱਚੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਸਨ। ਅਤੇ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ - ਤਾਕਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਥਾਹ ਤਾਕਤ ਦੀ ਅਟੱਲ ਨੀਂਹ 'ਤੇ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਅਜਿੱਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ

ਇਹ ਤਾਕਤ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ? ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਉਹ ਅਸਲ ਅਤੇ ਅਮੁੱਕ ਸਰੋਤ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕਜੁੱਟ, ਸਮਰਪਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਜੀਵਨ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਨਮਜਾਤ ਤਾਕਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ, ਤੀਬਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲਾ ਰਵੱਈਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਦਿਲ ਲੜਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਦਿਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ-ਬਾਰੂਦ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ। ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਲੋਕ "ਹਿੰਦੂ-ਮੁਸਲਿਮ" ਦੰਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ (ਪਰ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਦੰਗੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ)। ਗੜਬੜ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਭਰੀ ਹੋਈ ਬੰਦੂਕ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਮੁਸਲਿਮ ਗੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਉਸਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕੁਹਾੜੀ ਫੜੀ, ਉੱਪਰ ਬੈਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੀਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੰਦੂਕ ਸੁੱਟ ਦਿਓ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ! ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ, ਹਿੰਦੂ ਸੱਜਣ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬੰਦੂਕ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ! ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਿਡਰ ਅਤੇ ਸਟੀਲ-ਇੱਛਾ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਹਥਿਆਰ ਚਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ।

ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਚਰਣ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਠਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ, ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਅਜਿੱਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਲਈ ਢਾਲ ਕੇ ਅਜਿੱਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਅੰਤਮ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਹੈ।

XXIII. □□□□ □□ □□□□□□

□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ - □□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□ - □□□□□, □□□□ □□□□ □□□□□□ - □□□ □□□□□□□ □□ - □□□□ □□□□□□□□ - □□□□ □□ □□□□ - □□□□□, □□□□ □□ □□□□□ □□□□ - □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□ - □□□□□□ □□□, □□□□□□□□□□ □□ □□□ - □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□

□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□ '□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ '□□ □□□ □□□, □□ □□ □□ □□□□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□

□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□

□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□, □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ -

यद्यद्विभूतिमत्सत्त्वं श्रीमदूर्जितमेव वा ।

तत्तदेवागच्छ त्वं मय तेजोंशसंभवम् ।।

□□

□□ □□□ □□ □□□□□, □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□, □□ □□□ □□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□ - □□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□□

ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਬ੍ਰਹਮ ਜੋਤ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗਿਆੜੀ ਵੇਖੋ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਇਹ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ।

ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਭਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਪਰੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਜੀਵ ਸਮਝ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਚਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਉਹ, ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਬੇਵੱਸੀ ਵਿੱਚ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਸੀਬਤ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇ। ਉਹ, ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ, ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ!

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅੱਜ ਜੀਵਨ ਦੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, "ਖੈਰ, ਮੈਂ ਇੱਕ 'ਮਰਦ' ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮਰਦਾਨਗੀ ਵਾਲੇ ਯਤਨ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਨਿਭਾਵਾਂਗਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦੁੱਖ।" ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਸਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਨੌਕਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਛੋਟਾ-ਮੋਟਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਸੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬੇਵੱਸੀ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਆਨੰਦ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਲਾਲਸਾ ਕਾਰਨ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, "ਰੱਬ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦਿਓ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਭੰਵਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦਿਓ। ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਰ੍ਹਾਵੇ, ਆਪਣਾ ਅਵਤਾਰ ਖਤਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਵੇ"!

ਇਹ ਇੰਨੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਰਵ

ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਉਸਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇਗਾ -

(ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ ਦਹਿਰਾਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ, ਮੈਂ ਬਾਰ ਬਾਰ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।)

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, "ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੈਂ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣੇ ਜਨਮ ਨਾ ਲਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ, ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਲਸ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ, ਭਾਵ ਅਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਅਧਰਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ! ਇਸ ਲਈ, ਆਓ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਧੂ ਬਣੀਏ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਯਤਨ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ। ਤਦ ਹੀ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਬਚਾਏਗਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰੇਗਾ।"

ਪਰ ਆਮ ਲੋਕ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ 'ਅਵਤਾਰਾਂ' ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਜਾਂ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ 'ਰਾਮ' ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੱਜਣ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਤਮ ਰਾਮਾਇਣ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਗੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਅਨੁਕਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਸੱਜਣ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਬਕਵਾਸ ਹੈ! ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਪਾਠ ਸਾਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?"

ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਇਹੀ ਰਵੱਈਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਗੀਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਗ੍ਰੰਥ ਮੰਨਦੇ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਰੱਟਦੇ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਪਰ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਭਗਵਦ - ਗੀਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਕਰਤੱਵਾਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਪਾਲਣ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਜਕੜਦੇ ਹੋਏ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ, ਲੋਕਮਾਨਯ ਤਿਲਕ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕਰਮਯੋਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੀ ਖੇਚਲ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿਆਣਪ ਭਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ, ਕੁਝ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮਦਿਨ ਮਨਾਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਖਿਕ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ! ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਮਾਨਯ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਤਿਲਕ ਦੇ ਕੁਝ ਮਾਸੂਮ, ਸਾਦੇ ਮਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਤੁਰਭੁਜ (ਚਾਰ ਹੱਥ) ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅਵਤਾਰ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਗਰੀਬ ਪ੍ਰਾਣੀ ਸਨ। ਫਿਰ, ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਦੇਵਤਾ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਣ-ਪੀਣ, ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਰਨ ਲਈ ਸੀ!

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਹੈ।

ਇਹ ਆਪਣੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵਤਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਧੱਕਦੀ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਜਦੋਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਡਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ 'ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਉਣ' ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉਸ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਅਸੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਮਹਾਨ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਪੁਰਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਨਿਰੋਲ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨਪੁਰਖਾਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕਦੀ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਅਤੇ ਯਤਨ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਬੀਜਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਵਾਮੀ ਰਾਮਦਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਯਤਨਾ ਤੋ ਦੇਵ ਜਨਵ (ਪ੍ਰਯਤਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ)। ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ, ਕਰਮ-ਭੂਮੀ ਹੈ, ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਦੈਂਤਾਂ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਈ ਮਿੱਟੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਣ ਖਿੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਗੁਪਤ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਜਾਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੀਏ ਜਿਵੇਂ ਦੇਵਤਿਆਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਜੋਂ, ਪਰ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਰਾਵਣ ਨੇ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦਰ ਨੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੰਝੂ ਵਹਾਏ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਆਉਣ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਖਾਂਦਾ-ਪੀਂਦਾ, ਸੌਂਦਾ ਅਤੇ ਤੁਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਹਰ ਪਲ ਸਾਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਨਿੱਜੀ ਯਤਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਭਗਤਾਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਭਗਤ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੁਸਤ ਹੋ ਕੇ ਰੋਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮਰਦਾਨਾਪਣ ਅਤੇ ਕਰਤੱਵ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਭਰਨ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀਆਂ

ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਸਾਡੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਗਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਵਰਗ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ, ਬੁੱਧੀ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੀ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਗੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਸਹੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਈਏ।

ਜੇਤੂ ਦੀ ਪੂਜਾ

ਆਓ ਹੁਣ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਸਨ? ਨਹੀਂ, ਕਦੇ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਨਾਇਕ ਜੋ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ, ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਕੀਤਾ, ਨਿਰਾਸ਼ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਲਗਭਗ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਜੀਵਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਾਨੂੰ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ, ਸਿਆਣਪ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਰਾਵਣ ਵਰਗੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜ਼ਾਲਮ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ '33 ਕਰੋੜ ਦੇਵਤਿਆਂ' ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਦਰਸ਼, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿੱਤ ਰਾਜਾ ਦਾ ਤਾਜ ਪਹਿਨਾਇਆ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪੂਰਨ ਫਲਦਾਇਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਵਸਤੂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਕਮੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ, ਜੋ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਹਵਾ ਦੇ ਹਰ ਝਟਕੇ 'ਤੇ ਝੁਲਸੀ ਹੋਈ ਲਾਟ ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜੀਵਨ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਲਾਈਟਹਾਊਸ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਅਤੇ ਅਮੁੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦ, ਮਹਾਨ ਪਰ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ

ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਮਾਜ ਲਗਾਤਾਰ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੋਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝਾਕਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਗੁੰਝਲਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਬ੍ਰਹਮ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਘੇਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸੜਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਅੱਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਬੇਵੱਸ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਾਂਗ ਬੈਠਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਦਮਨਕਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਰਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਲਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ- ਦੁਆਲੇ, ਹਨੇਰੇ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਬਦਨਾਮੀ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੰਗੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨੱਚਦੀਆਂ ਹਨ - ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਨਹੀਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਆਤਮਾ ਨਹੀਂ। ਕਮਜ਼ੋਰ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਬਟੇਰ ਅਤੇ ਬਸ ਹੇਠਾਂ ਲੇਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅੱਗ ਹੈ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਅਜਿਹੀ ਮੌਤ ਦੀ ਝਲਕ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਚੀਕਦਾ ਹੈ, "ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਭਿਆਨਕ ਆਤਮਾ ਸੀ! ਉਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਪਰ ਝੁਕਿਆ ਨਹੀਂ।" ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ 'ਸ਼ਹੀਦ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਇਕ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਹੀਦ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਜੋ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਮਹਾਨ ਨਾਇਕ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ ਹਨ ਜੋ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸਮਤ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡਰ ਅਤੇ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਮਹਾਨਤਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਬਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਛਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਘਾਤਕ ਨੁਕਸ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

'ਅਵਤਾਰ' ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼

ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਸਲ ਮਹਾਨਤਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੂਜਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਤਾ ਸਨ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਤਪਾਦ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਅਵਤਾਰ' ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੂਰਖਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ, ਜਿਸਨੇ ਬੇਅੰਤ ਕੁਰਬਾਨੀ, ਤਪੱਸਿਆ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਜੋ ਵੀ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕੀਤੇ - ਇੱਕ ਮੱਛੀ ਜਾਂ ਸੂਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ - ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਜੀਵਨ-ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ।

ਸਾਡੇ ਨਾਇਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਤ ਦਾ ਰੂਪ। ਸਾਡੀ ਨਾਇਕ-ਪੂਜਾ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਸਾਹ 'ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਇੱਛਾ' ਦੀ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਅੰਤਮ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗਣਗੀਆਂ, ਸਗੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕੰਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਉੱਠ ਸਕਣ। ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜਪੂਤ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਸਬਕ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਜਨਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਸਥਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਵਿਅਰਥ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਕਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਵਧਰਮ ਅਤੇ ਸਵਾਸਮਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੌਤ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਧੇ - ਕਸ਼ਤਰ ਧਰਮ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕਣ।

ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਜਿਹੇ ਰੋਮਾਂਚਕ ਕਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਅਣਥੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ, ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਜੌਹਰ ਦੀਆਂ ਅੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਭਗਵੇਂ ਚੋਲੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚਮਕਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਉਣ ਲਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਰ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਵਜੂਦ ਨਾਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ਹਾਦਤ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨੇ, ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸਮਾਦਜਨਕ ਪੰਨਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ, ਮੌਤ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਰੂਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਚਾਈ

ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਾਇਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਰਨ ਦੇ ਇੱਕਲੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਇੱਕ ਨਾਇਕ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੇ ਇੱਕਲੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਨ।

(ਸਰਬ-ਤਿਆਗੀ ਯੋਗੀ ਅਤੇ ਨਾਇਕ ਜੋ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਮਰਦੇ ਹਨ - ਦੋਵੇਂ ਸੂਰਜੀ ਪੰਧ ਨੂੰ ਵਿੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।)

ਇਸ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਬਹਾਦਰ ਰਾਜਪੂਤ ਯੋਧਾ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸੱਦਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਇੱਛਾ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਨਤੀਜਾ। ਜੇਕਰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਰਵਉੱਚ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਮੌਤ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਤਲਾਅ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦੇਈਏ, ਉਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਕੇ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ! ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਰੁੱਖ, ਕਲਪਵ੍ਰਿਕਸ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਇੱਕ ਨਾਇਕ ਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਖਸ਼ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਇੱਕ ਯੋਧੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਣਮੱਤੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੱਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਗਲਤ ਅਤੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਭਾਰਤੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਗਾਥਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਅਧਿਆਇ ਹੈ।

ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਾਰਵਾਈ

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਸ਼ਤਰ ਧਰਮ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਇਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉੱਡਣਾ ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਇਕੱਠੀ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਖਿੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਜੋ ਇਕੱਲੀ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਸਕੇ।

ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਪਰਿਪੱਕ ਆਦਮੀ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਰਿਪੱਕ ਆਦਮੀ ਲਈ, ਮਾਰਨਾ ਜਾਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਕਦੇ ਵੀ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਉਸਦਾ ਰਵੱਈਆ ਰਚਨਾਤਮਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਅੰਤਮ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ - ਉਹ ਜਿਸਨੇ ਜਿੱਤ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸੱਚਾ ਧਰਮ

ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ, ਜਿੱਤ ਦੇ ਇਸ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹਨ। ਔਰਤ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਕਸ਼ਤਰ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਲੜਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੇ ਰਾਕਸ਼ਸੀ ਤਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਕਿਉਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਫਰਜ਼ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਇੱਕ ਮਾਸੂਮ ਔਰਤ ਦਾ ਕਤਲ ਪਾਪ ਹੈ ਪਰ ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਰਾਕਸ਼ਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲੜਨ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਸ਼ਤਰ ਧਰਮ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੇ ਇਸਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਰੂ ਸਨ ਜੋ ਸਹੀ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ; ਵੀਰ ਚੇਲੇ ਵੀ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਰਜੁਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਨ ਯੁੱਧ

ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਹੀ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਅਰਜੁਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭੀਸ਼ਮ, ਦ੍ਰੋਣ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਉਂਦੇ ਵੇਖ ਕੇ ਆਪਣਾ ਹੌਸਲਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਧਨੁਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।
ਉਸਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਕੇ, ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਤੇਰਾ ਨਾਮ 'ਵਿਜਯਾ' (ਜਿੱਤ) ਨਹੀਂ ਹੈ? ਤੇਰਾ ਫਰਜ਼ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈਂ? ਤੇਰਾ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਬੁਰਾਈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਣ, ਮਾਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।"

ਅਤੇ ਫਿਰ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਕਰਨ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਆਪਣੇ ਰੱਥ ਦੇ ਪਹੀਏ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅਰਜੁਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤੀਰ ਉਸ ਵੱਲ ਭੇਜਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਰਨ ਨੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਅਰਜੁਨ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਹੱਥੇ ਅਤੇ ਰੱਥਹੀਣ ਵਿਰੋਧੀ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਅਧਰਮ ਹੈ। ਫਿਰ ਮਹਾਨ ਯੋਗੀ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਗਰਜ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਹੇ ਕਰਨ! ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਹੜੇ ਧਾਰਮਿਕ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ ਹੋ? ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਨਿਹੱਥੇ ਮੁੰਡੇ ਅਭਿਮਨਿਊ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਰਮ ਕਿੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਸਹਾਰਾ ਔਰਤ, ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਰਮ ਕਿੱਥੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ? ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਧਰਮ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਧਰਮਰਾਜ!" ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਰਜੁਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਯੁੱਧ ਲੜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਦਾ ਮਾਣ ਦਿਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

'ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਇੱਛਾ' ਦਾ ਫਲਸਫਾ

ਇਹ ਸਾਡਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਬੁਰਾਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਉੱਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ - ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਵੀ, ਬੁਰਾਈ ਦੀਆਂ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਸ਼ਵ ਮੰਚ 'ਤੇ ਘੁੰਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਵਿਸ਼ਵ-ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸਾਡੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਅਧਰਮ ਦੀ ਇਸ ਨਵੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ

ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਪੱਛਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਚਿੰਤਕ ਵੀ ਭਵਿੱਖ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬਰਟਰੈਂਡ ਰਸਲ ਨੂੰ ਪੱਛਮ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਣੂ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ, "ਆਓ ਅਸੀਂ ਮਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲਾਲ ਹੋ ਜਾਈਏ।" ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਹੈ ਜੋ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੀ? ਦਰਅਸਲ, ਇਹੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ। ਖੈਰ, ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੇ ਬੁਰਾਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਬੁਰਾਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਉੱਤੇ ਚੰਗਿਆਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਅਤੇ ਮਾਨਵ ਧਰਮ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨਾ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਪਰੰਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਅਸਲ ਪੁਰਸ਼ਤਵ - ਮਰਦਾਨਗੀ - ਰਾਕਸ਼ਸਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਉੱਤਮਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਮਨੁੱਖ, ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਨ? ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਿਆਨਕ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਜਾਪ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਚੰਗਿਆਈ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੱਚਾ ਪਾਠ ਸਾਨੂੰ ਇਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਆਓ ਆਪਾਂ ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੀਏ, ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਾਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਅੰਤਮ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਅੰਤਮ ਜਿੱਤ ਦੇ ਇਸ ਕਸੌਟੀ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਹਰ ਕੰਮ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਮਾੜਾ, ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਜੋ ਨੇਕ ਅਤੇ ਧਰਮੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਅਤੇ ਸਬਕ ਸਾਨੂੰ ਧਰਮਸਥਾਪਨ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਵਿਤਕਰੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਅਤੇ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ,

ਭਾਵ, ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ-ਮਿਸ਼ਨ ਰਿਹਾ ਹੈ।

XXIV. [illegible]*

1. [illegible]

* [illegible] 1962 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible]: [illegible]! - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] '[illegible]', [illegible] [illegible] - [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

20 [illegible] 1962 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਚੀਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਰਵਾਦੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਡੇਢ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨੈਪੋਲੀਅਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਪੀਲੇ ਦੈਂਤ ਨੂੰ ਨਾ ਜਗਾਏ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਚੀਨ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸੰਘ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਣਨੀਤਕ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਡੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ!

ਹੁਣ, ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਵਾਦੀ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਮਲਾਵਰ, ਵਿਸਥਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸਾਮਰਾਜਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੋ ਹਮਲਾਵਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸੁਮੇਲ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੈ -

(ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਬਾਂਦਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ।) ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੇ ਨਸਲੀ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਵੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਗਲਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਪੀਲੇ ਖਤਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ

ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹਮਲਾ ਇੱਕ 'ਰੱਬੀ ਦਾਤ' ਅਤੇ 'ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ' ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਵਿੱਚ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕਜੁੱਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਜੋਂ ਉੱਠੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਸ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢੇ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ, ਪੁਤਲੇ ਸਾੜੇ ਅਤੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇੱਕ ਸੱਭਿਅਕ ਲੋਕ ਸਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਚੀਨੀ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦਿਆਲਤਾ, ਤਰਸ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਵਰਗੇ ਆਮ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਮਾਓ ਜ਼ੇਤੁੰਗ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸਾਰੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇਖਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਅਮਰੀਕਾ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਉਸ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ 40 ਕਰੋੜ ਚੀਨੀ ਮਾਰੇ ਜਾਣ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਲਈ 25 ਕਰੋੜ ਬਚੇ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਤਰਕ ਹੈ। ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਘਾਹ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ! ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਤਜਰਬਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਲਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਥੰਮ੍ਹ ਮਿਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਥਾਂ ਦੂਜੇ ਥੰਮ੍ਹ ਨੇ ਲੈ ਲਈ।

ਇਸ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਰਗੇ ਸੱਭਿਅਕ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਚੀਨੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧੋਖੇਬਾਜ਼, ਬਦਮਾਸ਼ ਆਦਿ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਰਾਪਾਂ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਾਰ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੀਵੀਂ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਪੂਰਾ ਚੀਨ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕੈਂਪ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਬਾਲਗ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ

ਉੱਤਮਤਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਫਾਇਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਖੂਨੀ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਾਲੇ-ਪੋਸੇ ਗਏ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਬਸ਼ਰਤੇ ਅਸੀਂ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰੀਏ।

ਸਟੀਲ ਪੀਪਲਜ਼ ਵਿਲ

ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਆਪੀ, ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਯਤਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੀਏ।
ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਕੌੜਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਓ ਆਪਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੀਏ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸੁਸਤ ਪਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਈਰਖਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਨੇਰੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਦੂਰ ਕਰੇਗੀ। ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੱਖਿਆ ਫੰਡ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਣਗੇ। ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦਿਓ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਸੀਬਤ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਅਤੇ ਭੇਜਣ। ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਪਾਂਡਵ ਸੰਗਰਾਂਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੁੰਤੀ ਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਗਏ ਸਨ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਜਾਓ। ਇਹ ਉਹ ਮੌਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਖੱਤਰੀ ਔਰਤਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਾਓ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਮਯੁਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦਿਓ।" ਹਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸੇ ਹੀ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਜੰਗਾਂ ਕੁੱਲ ਜੰਗਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਫੌਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਤੱਕ, ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ

ਪਵੇਗੀ, ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਹਿੱਤਾਂ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ।

ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ

ਦੂਜੀ ਲੋੜ ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਘਬਰਾਈ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਚੋਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇੰਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਨੀ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਉੱਖੜ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 'ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਖਰੀਦਣ' ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਰ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਬੇਰੂਬਾਰੀ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਦੁਖਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਬਕ ਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਿਓ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰੀਏ, ਜਨਤਾ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਈਮਾਨ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਣ। ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੀ ਤਰਫੋਂ ਜੰਗਬੰਦੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਰਣਨੀਤਕ ਗਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਸਾਡਾ ਤਜਰਬਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਗਬੰਦੀ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਹੀ ਡੇਗ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਬਰਬਾਦੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੇਤਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹਿੰਮਤ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦਿਓ। ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਵਰਤਮਾਨ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ। ਭਾਰਤ, ਜੋ ਕਿ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਅਮਰ ਨਸਲ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਯੋਗ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਚੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਉੱਤੇ

ਲਗਾਤਾਰ ਬੈਠਣ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪ੍ਰਿੰਗਬੋਰਡ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਫਿਸਲ ਨਾ ਜਾਣ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀਆਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰੀਏ।

ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ

ਇਹ ਸਾਵਧਾਨੀ ਚੀਨ ਦੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਪਏ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਝੂਠੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣ, ਸਾਡੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਕਿ ਸਾਡੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਯਤਨ ਢਿੱਲੇ ਪੈ ਗਏ ਹਨ; ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਬੇਖ਼ਬਰ ਲੈ ਕੇ, ਵਧੇਰੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲਈ।

ਇੱਕ ਦੂਜਾ ਕਾਰਕ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਰੱਖਿਆ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਚੰਗਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਘੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪੱਕੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੇ ਦਬਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, "ਖੈਰ, ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?" ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਹਿਜਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸਾਵਧਾਨ ਸ਼ਬਦ - ਆਰਥਿਕਤਾ!

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਜੁਟਾਉਣ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਤਰੀਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ

ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰ ਦਿਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਚਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸੰਸਦ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੋ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਭੂਤ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾ ਦੱਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਪਰ ਮਨਾਹੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨੀਤੀ ਨੇ ਕਈ ਹੋਰ ਖਤਰਨਾਕ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਆਦੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਸਭ ਠੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ। ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਕੇ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤ ਹਨ ਜੋ ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਨੈਤਿਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ "ਮਨਾਹੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰੋ" ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ। ਇਸ ਕਦਮ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮਾਲੀਆ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬੇਅੰਤ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਭਵ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਫਾਇਤੀ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜੁਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਗੁਣ ਆਰਥਿਕਤਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਫਾਇਤੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਸ ਫਜ਼ੂਲਖਰਚੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਖੁਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੱਤਾ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਅਣਚਾਹੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਬਚਦਾ ਹੈ।

ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰੀਏ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਸੌ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਹੀ ਮੰਨਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗੀ? ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਹੀ ਹਨ ਤਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਹ ਗਲਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੀਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਆਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਨੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਲੋਚਨਾ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ!

ਇਮਾਨਦਾਰਾਂ ਦਾ ਦਮਨ ਕਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਹਿਟਲਰ ਜਾਂ ਸਟਾਲਿਨ ਦੇ ਜ਼ਾਲਮ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸ਼ਾਸਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਰਾਏ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਸੱਤਾ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਂਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਉਪਾਅ ਅਪਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਦੋ ਯੁੱਧਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ* ਸਾਡੇ ਯੋਗ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ 'ਗੁਪਤ' ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਨੇ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਆਚਾਰੀਆ ਰੰਗਾ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪੱਤਰ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਪਰ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ 'ਅਣਉਚਿਤ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ 'ਅਸਲ' ਨਹੀਂ! ਕੀ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਲੋਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ - ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ? ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ

ਉਹ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਏਕਤਾ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਂਗਰਸੀ ਨੇਤਾ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ! ਇਸ 'ਤੇ, ਸਥਾਨਕ ਕਾਂਗਰਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਜੇ ਚੀਨੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?"

ਸੱਤਾ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੇਤਾ ਸਮਝਣ ਦਿਓ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਰਟੀ ਨੇਤਾ। ਆਓ ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈਏ ਕਿ ਸਾਡਾ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣ ਚੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵੱਲ ਝੁਕਣ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਓ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਗੇ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਪੰਥ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ

ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਵਜੋਂ ਗਲਤ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹਨ। ਉਹ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਪਲੂਸੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਹਸਤੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਮੰਨ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਤੋਂ ਚੀਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਗੁਪਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੀਏ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਲਵਾਂਗੇ।

'ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੰਥ' ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਲਈ ਅਜੀਬ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੇਅੰਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ

ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਹਿੰਦੂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਮਾਂਡਰ ਸਦਾਸ਼ਿਵਰਾਓ ਭਾਉ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਹਾਥੀ ਤੋਂ ਘੋੜੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ। ਸਿਪਾਹੀ, ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਮਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮਝ ਗਏ, ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਟੁੱਟ ਗਏ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਦਾਸ਼ਿਵਰਾਓ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਫੌਜ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਬਿੰਦੂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨੇਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਭਾਜੀ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ, ਤਸੀਹੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਹੂ ਮੁਗਲ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਰਾਜਾਰਾਮ ਨੂੰ ਜਿਨਜੀ ਵਿੱਚ ਘੇਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜੰਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੜੀ ਜਿਵੇਂ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਜਨਮ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਲੋਕ ਯੁੱਧ ਬਣ ਗਿਆ। ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਹਾਰ ਗਈ ਅਤੇ ਦਿਲ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪੰਥ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਅੰਤਰ ਹੈ।

ਲਾਲ ਚਾਲ

ਤੀਜਾ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਚੀਨੀ ਹਮਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਚੀਨੀ ਗੌਡਫਾਦਰ ਹਨ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਫੌਜ ਇੱਕ 'ਮੁਕਤੀ ਫੌਜ' ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਹੈ, ਚੀਨ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹਮਲਾਵਰ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਭਗਵਾਨ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਇੱਥੇ 'ਧਰਮਰਾਜ' ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚੌ ਐਨਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਹਨ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੰਡ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਦੋਸਤਾਂ ਵਜੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਣ। ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ!

ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਹੈ।

ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੇਕਿੰਗ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਮਾਸਕੋ-ਪੱਖੀ ਸਮੂਹ ਹਨ (ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ, ਕੋਈ ਪੱਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ-
() ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਮਿੱਥ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਅਖੌਤੀ ਵੰਡ ਸਿਰਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਕ ਚਾਲ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਣ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਕਾਬ ਪਿੱਛੇ ਦੂਜਾ ਸਮੂਹ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਹ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਬਗਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੀਨੀਆਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚੀਨੀ ਬੁਝਾਰਤ

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਚੀਨੀਆਂ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਕਾਰਨਾਮਾ ਸੀ, ਜੇਤੂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਬੰਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦਾਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਇੱਕ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇੰਨੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਉਹ (ਚੀਨੀ) ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਉੱਠਿਆ। ਇਹ ਚੀਨੀਆਂ ਲਈ ਅਚਾਨਕ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਿਹਤਰ ਸੋਚਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਹਮਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੂਜਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਨਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰ, ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫੌਜੀ ਮਦਦ ਭਾਰਤ ਭੇਜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਦਿਲੋਂ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸਾਡੇ ਤੱਕ

ਪਹੁੰਚਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਚੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ।

ਕੁਝ ਲੋਕ, ਜੋ ਚੀਨੀ ਜਾਂ ਰੂਸੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੀਨੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ ਸਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਕਮੋਹਨ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਲ ਸਰਹੱਦ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਆਏ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਸਹੀ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਹੱਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਚੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਿਹਰਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡੀਪ ਗੇਮ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੀਨੀਆਂ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ, ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਮਚ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਇਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਕਲਕੱਤਾ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਣ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ। ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਗਿਆਰ੍ਹਵੇਂ ਘੰਟੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਗਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਾਰਨ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਮਲਾਵਰ ਚੀਨੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਨੁਕੂਲ ਮੌਕੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਮਲਾਵਰਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਰਣਨੀਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਚੀਨੀ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸਤ੍ਹਾ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਬਲ ਰਹੇ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਸਹੀ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਤਸਵੀਰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਹਰਾ ਖ਼ਤਰਾ

ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਖ਼ਤਰਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਬਿੰਦੂਆਂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਵਾਂ ਕਾਲਮ ਹੈ। ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਵੰਡੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ, ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਗਾਵਤ ਕਰਨ, ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜਦੋਂ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਨੇਫਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੋਸਟਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੱਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਹ ਚੀਕਦੇ ਸਨ, "ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਚੰਗੀ ਹੈ"! ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਅਪਵਿੱਤਰ ਪਾਕਿ-ਚੀਨ ਗੱਠਜੋੜ ਕਾਰਨ ਉਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੌਸਲੇਮੰਦ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਤੇਜਪੁਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਕੱਲੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੀਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਅਸਾਮ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਲਈ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ - ਉੱਤਰੀ ਹਿੱਸਾ ਚੀਨ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ - ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ। ਉਹ 1946-47 ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਏ, ਅਤੇ

(ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਲੜਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਲੈ ਲਵਾਂਗੇ।)

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਕੀਤੇ ਹਿੰਦੂ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਲੁੱਟਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਕਦਿਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲਮ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲੇ ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਸ਼ਰਤ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿੱਖਿਆਦਾਇਕ ਕਿੱਸਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਰਾਜਾ ਜਨਮੇਜੈ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਦੀ ਸੱਪ ਤਕਸ਼ਕ ਦੁਆਰਾ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਰਪਯਾਗ (ਸੱਪ ਬਲੀਦਾਨ) ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਕਸ਼ਕ ਭੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੰਦਰ ਕੋਲ ਸ਼ਰਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਨਮੇਜੈ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੰਦਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਕਸ਼ਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਬ-ਭਸਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਬੇਰਹਿਮ ਉਪਾਅ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਏਜੰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਗੇ।

ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਭੁੱਖ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ

ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ। ਇੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ - ਜੋ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ - ਸਾਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਜੈਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਨੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਹਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਾਲ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਵੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰੇਗਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਥਪਥਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ 'ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਜਿੱਤਣ' ਲਈ ਅਣਗਿਣਤ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪਚਾਸੀ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ।

ਪਰ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਛੱਡੀ ਗਈ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਜਾਇਦਾਦ ਸੈਂਕੜੇ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਅਸੀਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੰਗਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਾਂ? ਜੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਹਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਰੁਕ ਜਾਣਗੇ? ਜੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੰਗਾਲ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਓਨੀ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ-ਪਾਸੜ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ "ਚੀਨ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਚੀਨ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਆਓ ਆਪਾਂ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਈਏ।" ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਬੰਧਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ-ਗਠਜੋੜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਡੀ ਮੂਰਖਤਾ ਇਹ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਗਠਜੋੜ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਲਾਕ ਵੱਲ ਵਧੇਰੇ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਨੇ ਸੁਏਜ਼ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮਿਸਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਚੀਨ ਨੇ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਰੂਸੀ ਟੈਂਕ ਹੰਗਰੀ ਵਿੱਚ ਵੜ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੈਰ-ਗਠਜੋੜ ਵਾਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ, ਤਾਂ ਪੱਛਮ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦੋਸਤ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦਾ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦੌੜਦੇ। ਰੂਸ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਨੂੰ ਚਾਰ MIG ਜਹਾਜ਼ ਭੇਜੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਜੇ ਜਾਣੇ ਸਨ, ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ। ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਹਾਜ਼ ਜਹਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਹਵਾਈ ਦੁਆਰਾ! ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਡਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਸਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਈਨਮੈਂਟ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਅਲਾਈਨਮੈਂਟ।

ਆਓ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਬੋਲੇਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ

ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉੱਥੋਂ ਹਥਿਆਰ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਜਰਮਨੀ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬੰਦੂਕਾਂ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ ਜਰਮਨੀ ਨੂੰ ਟੈਂਕ ਵੇਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੂਸ ਸਮੇਤ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਉਸ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਛੁਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਝਿਜਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਣ?

ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੈਂਟੀਨਲਜ਼ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਓ

ਸਾਡੀ ਉੱਤਰੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੜੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਨੇਪਾਲ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨੇਪਾਲ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਰਾਜ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਹੋਂਦ ਤੋਂ ਖੋਰਾ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਚੀਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ, ਨੇਪਾਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਹਾਸਾ - ਕਾਠਮੰਡੂ ਸੜਕ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਦਿਲਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦਿਲ ਭੜਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਗ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ - ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ
- ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਾਪਦੰਡ ਹੋਵੇ। ਇਸਦੇ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਝਿਜਕ ਦੇ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੈ। ਤਿੱਬਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੀਨੀ ਫੌਜਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸਾਡੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਈਏ। ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਉੱਤਰੀ

ਰੱਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ 'ਪ੍ਰਗਟ ਬਕਵਾਸ' ਹੋਵੇਗਾ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਮ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੋ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਡੇ ਸਵਰਗੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਰਾਜੇਂਦਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਜੰਗ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਹਿਲਾ ਫੌਜੀ ਕਦਮ ਹੈ।

2. ਸਹੀ ਦਰਸ਼ਨ

ਅਸਲੀ ਖ਼ਤਰਾ: ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਸੰਕਟ - ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੈਤਿਕਤਾ - ਆਦਰਸ਼ ਜੋ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੱਦਾ - ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ - ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦਾ ਸੱਦਾ - 'ਇਕਪਾਸੜ ਭਲਾਈ' ਦੀ ਕਿਸਮਤ - ਅਸਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ - ਤਾਕਤ ਦੋਸਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ, ਪਰ ਕਦੋਂ? ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕੀਏ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰਨ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਪੀਲੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਤੱਕ ਲੜ ਸਕੀਏ, ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਅਮੁੱਕ ਭੰਡਾਰ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਸਲੀ ਖ਼ਤਰਾ

ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ 'ਚਰਿੱਤਰਹੀਣਤਾ' ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਉਸ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਲੈਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਨਾਲ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਦਰੋਹ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੇ ਵੀ, ਕੁਝ ਸਿੱਕਿਆਂ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ, ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰ ਬਾਗੀਆਂ ਨੂੰ

ਵੇਚ ਦਿੱਤੇ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਫੌਜ ਹਾਰ ਗਈ।

ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਚਰਿੱਤਰਹੀਣਤਾ ਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਣ ਲਈ, ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਵਸ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਾਮ ਨੂੰ ਮੁਸਲਿਮ ਬਹੁਲਤਾ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ 1950 ਤੋਂ ਹੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਇਹ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਵੇ?" ਅਸਾਮ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਅੱਗੇ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਪਤੇ, ਆਦਿ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੀ: "ਇਹ ਸੂਚੀ ਸਭ ਝੂਠੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ।" ਉਸਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵੱਡੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲਈ ਸੀ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਬਰ ਨੇਤਾ ਲਾਰਡ ਐਟਲੀ ਨੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਇੱਕ ਪਰਿਪੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਘੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਹ ਚੇਤਾਵਨੀ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਘਾਤਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੋਰਾ ਬਾਰੇ ਰੁਕਣ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਢਲੀ ਬਿਮਾਰੀ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਸੰਕਟ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ। ਸਿਰਫ਼ ਆਲੋਚਨਾ ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ X, Y, ਜਾਂ Z ਨਾਮ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਠੀਕ ਕਰੇਗਾ? ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਬੁਰਾ ਗੁਣ ਦੇਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਇਸ ਭੂਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਅਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਉਸਦਾ ਸੁਆਰਥ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਆਰਥ ਜਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਓਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨਿਰਸੁਆਰਥ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਬੁਰਾਈ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਕਦੇ ਵੀ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੱਜ ਸੁਆਰਥ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਚੰਗਾ ਹੈ ਜਾਂ ਮਾੜਾ। ਅਕਸਰ ਇਹ ਬੁਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਸੰਕਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੁਆਰਥ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਂ, ਕੁਝ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸੁਆਰਥ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਾਧੂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੂਪਨਮ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਵੀ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸੁਆਰਥ ਰਹੇਗਾ, ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਬੁਰਾ ਨਾ ਸੋਚੀਏ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਸੀਮਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਸੁਆਰਥ ਵਿੱਚ ਉਲਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ।

ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੈਤਿਕਤਾ

ਸਵਾਰਥ ਨੂੰ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਮੰਨ ਲਓ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਈਏ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਸਦਾਚਾਰ ਸੰਮਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਸਹੁੰਆਂ ਨਾਲ ਉਹ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਹੁੰਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਨੈਤਿਕਤਾ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਹੁੰਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ!

ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਲਰਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੇਠਲੇ ਸਟਾਫ਼ ਨੂੰ 'ਚਰਿੱਤਰ', ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਪਰ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਫਲ ਹੋਵੋਗੇ? ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਚਪੜਾਸੀ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਚਪੜਾਸੀ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਖਾਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ? ਜੇਕਰ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਲਈ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਰਸ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜਾਓ, ਉੱਪਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿਓ। ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਫਿਰ ਸਾਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਰ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਚੰਗੇ ਹਨ!"

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਗਲੈਕਸੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਪਰਸ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਰਸ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਉੱਠਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਜੋ ਇੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਕਾਲਾਬਾਜ਼ਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਪੈਸਾ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਪਾਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਵੀ ਪਾਪ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋੜੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਾਂਸੀ ਵੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ!" ਇਹ ਸਭ ਉਸਨੇ

ਬਹੁਤ ਉੱਚ ਨੈਤਿਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਪਰਸ ਜੇਬ ਵਿੱਚ ਪਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ!" ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਾਧੂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਪਹਿਲਾਂ ਇੰਨੇ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜਾਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰੋ।"

ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਆਦਮੀ ਨੈਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਈਮਾਨਦਾਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਮ ਚੰਗਾ ਚਰਿੱਤਰ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੁਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਤੱਕ ਚਰਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ। ਇਸਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੀ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਰੀਰਕ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿਓ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਪੌੜੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਂਦ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ। ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਖਾਣੇ ਦੇ ਜਾਣ ਦਿਓ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਸਰੀਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜੀਵਤ ਆਦਰਸ਼

ਇਹ ਆਮ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੈਤਿਕਤਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਕੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਲਾਹ ਦੇ ਕੇ ਅਸੀਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ?

ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਲਓ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਡਿਸਟਿਲੇਸ਼ਨ ਇੱਕ ਵਧਦਾ-ਫੁੱਲਦਾ ਕਾਟੇਜ ਉਦਯੋਗ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ! ਇਸ ਲਈ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਸਾਧਨ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਵਾਰਥ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਦਿਓ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰੇ, ਜਿਵੇ ਅਤੇ ਮਰ ਸਕੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਉਸ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥ ਦੀਆਂ ਖਿੱਚਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ

ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼, ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ, ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਦਿਓ ਜੋ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਧੜਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਫਿਰ ਗਲੀ ਦਾ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਆਦਰਸ਼ ਸਾਡੇ ਡਰੇ ਹੋਏ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ।

"ਮੈਂ ਇਸ ਮਹਾਨ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਬੱਚਾ ਹਾਂ। ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਤੋਂ, ਮੇਰੇ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਰਾਸ਼ਟਰ - ਆਦਰਸ਼ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰ - ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਵੀ ਜੀਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਟੀਚੇ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹਾਂਗਾ।" - ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਇੱਛਾ ਜਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਵਾਰਥੀ ਖਿੱਚ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਜੋ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ

ਅੱਜ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੇ ਇਸ ਤੱਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਯੁੱਧ ਦੇ ਢੋਲ ਵੱਜ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਵਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅਰਜੁਨ ਦੋਵਾਂ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਾਇਕ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਲੜਨਾ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਮਰਨਾ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਮਹਿਮਾ ਦੀ ਗੱਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ 'ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਬੱਝੇ', 'ਮਨੁੱਖੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਅਯੋਗ', 'ਉੱਥੇ ਘਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਗਦਾ', ਆਦਿ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਵਰਣਨ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ

ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਈ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਸਦੀਵੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸੱਦਾ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉੱਕਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਬਹਾਦਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਜੀਵਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਰੈਲੀ ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਕਸਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਧੁੰਦਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਲੋਕ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

1857 ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਸਬਕ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਉਸ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਮਹਾਨ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਝਟਕੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਸਮਰਾਟ ਵਜੋਂ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦਾ ਨੇਤਾ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਤਖਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਕਦਮ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਛਤਰਸਾਲ, ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਇਆ ਜ਼ਾਲਮ ਮੁਗਲ ਰਾਜ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਥੋਪਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਇਹ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੂ ਮਨ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸੀ, ਨਾਨਾਸਾਹਿਬ ਪੇਸ਼ਵਾ, ਤਾਤਿਆ ਟੋਪੇ, ਰਾਣੀ ਲਕਸ਼ਮੀਬਾਈ ਅਤੇ ਰਾਣਾ ਕੁੰਵਰ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਹਿੰਦੂ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਲੜਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਗੁਆ ਬੈਠਾ। ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਕ ਸੀ, ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਉਸ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਇਸ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਸਵਾਰਥਤਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਤੱਕ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦਸ ਚੀਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਰ ਬਣਾ ਸਕਾਂਗੇ!

ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਜਾਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਰੁਕਾਵਟ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਉਹ ਹੈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਕੋਚ। ਤਾਕਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਫ਼ਰਤ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਮਾਹੌਲ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ। ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਝੂਠੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨੇਤਾ ਇੱਕਪਾਸੜ ਨਿਸ਼ਸਤਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕਪਾਸੜ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ! ਘੱਟੋ ਘੱਟ 1954 ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਚੀਨੀਆਂ ਦੇ ਨੰਗੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਪੰਚਸ਼ੀਲ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲੈਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਜਿੱਤ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਫੌਜ ਹੈ, ਘੱਟ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਘੱਟ ਗੋਲੀਆਂ ਹਨ। ਬੰਬਾਰ, ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼, ਟੈਂਕ, ਫੌਜੀ ਆਵਾਜਾਈ, ਆਦਿ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੀ ਐਂਟੀ- ਏਅਰਕ੍ਰਾਫਟ ਬੰਦੂਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਿਸ਼ਸਤਰੀਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ! ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਅਸੀਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਅਸਲਾ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਨੇ ਕੌਫੀ ਕਰੱਸ਼ਰ ਅਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਬੈਗ ਬਣਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਮ ਟਰੱਕ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਟਰੱਕ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 'ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ' ਕਿਹਾ! ਅਤੇ 'ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ' ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਮੂਨਾ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਟ੍ਰਾਇਲ 'ਤੇ ਹੀ ਢਹਿ ਗਿਆ! ਪਰ ਹੁਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਕੀਮਤੀ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਜਗਾਇਆ। ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਲਾਠੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਲੜਾਂਗੇ।" ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਲਾਲ ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸੌਂਦੇ ਨਹੀਂ ਫੜੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।" ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸੌਂਦੇ ਸਨ! ਇਹ ਕੁਝ ਦਿਲਾਸਾ

ਹੈ ਕਿ, ਭਾਵੇਂ ਦੇਰ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਕਤ ਹੀ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਕਤ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਮਝਦੀ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰੀਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਾ ਰਹੇ।

ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਢਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਨੁਸਮ੍ਰਿਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

(ਇਹ
ਰਾਜਦੰਡ - ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ - ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।) ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਹਕੀਕਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਘੁੰਮਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਂਤੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਅਹਿੰਸਕ ਲੋਕ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸੱਚ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਕਬਰ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨਗੀ ਨੂੰ ਮਰਦਾਨਾਪਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਘਟੀਆ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲਾਂ ਅਤੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲੜਿਆ, ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈਆਂ ਲੜੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਧਰਮ ਦਾ ਰਾਜ ਸੀ, ਸਰਵਉੱਚ।

ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਫ਼ਲਸਫ਼ਾ

ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਨਾਜ਼ੁਕ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕੁਝ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੋਚਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, "ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਅਹਿੰਸਾ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਚੀਨੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਫੌਜ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਉਹ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਲੜਨ ਲਈ ਦੋ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ

ਨਹੀਂ ਲੜਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸ ਨਾਲ ਲੜਨਗੇ?" ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਦਲੀਲ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੜਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ!

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਲੜਾਈ ਲਈ ਦੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਲੜਾਕੂ ਹੋਣ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਝਟਕਾ ਲੱਗੇ! ਅਤੇ ਫਿਰ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਗੇ? ਕੀ ਇਹ ਸਾਡਾ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ?

ਇੱਕਪਾਸੜ ਭਲਾਈ ਦੀ ਕਿਸਮਤ

ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲਓ। ਜਦੋਂ ਇਸਲਾਮ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਵਪਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਧਰਮ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਸ ਧਰਮ ਦੇ ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਕੁਝ ਮੌਲਵੀ ਗੁਜਰਾਤ ਆਏ। ਸਾਡੇ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਧਰਮ ਸੀ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪੰਡਤਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਦਰਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ; ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਰਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਿਓ ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਪੈਗੰਬਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।" ਯਾਨੀ, ਅਸੀਂ ਧਰਮ, ਮੌਲਵੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਕੂੜਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕੋਈ ਹਿੰਦੂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਮਦੁਰਾਈ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਰਬ ਮੁਸਲਿਮ ਵਪਾਰੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ। ਅੱਜ ਵੀ, ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮੁਸਲਿਮ ਵੋਟ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਰਾਜਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ! ਮੁਸਲਿਮ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਲਈ

ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਏ ਹਾਂ।

ਪਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਾ ਲਿਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਤਬਾਹੀ, ਤਬਾਹੀ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਵੱਡੀ ਮੁਸਲਿਮ ਆਬਾਦੀ ਉਸ ਘਾਤਕ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਟੁੱਟੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਬਲਕਿ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਹ ਟੁਕੜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਮੁਸਲਿਮ ਧਰਮ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਸਾਡੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ

ਚੀਨ ਦਾ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਲੈ ਲਓ। ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਬੋਧੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਨਿਯਮਿਤ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਧੁਨਿਕ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੀ ਧਾਗਾ ਚੁੱਕਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ, ਅਤੇ "ਹਿੰਦੀ ਚੀਨੀ ਭਾਈ ਭਾਈ" ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਨੈਤਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਹਥਿਆਉਣ ਵਾਲੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਥਾਲੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਤਿੱਬਤ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਦਰਅਸਲ, ਚੀਨ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕਦੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੱਬਤ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੱਬ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ! ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਾਪ ਸਿਰਫ਼ ਚੀਨ ਨੂੰ 'ਭਾਈ' ਕਹਿਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਚੀਨ ਨਾਲ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਭਰਾਤਰੀ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ! ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਇੱਕ ਪਾਸੜ ਚੰਗਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕੋਈ ਫਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਾਪਦਾ।

ਆਓ ਹੁਣ ਚੀਨੀਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵੱਲ ਮੁੜੀਏ ਅਤੇ ਵੇਖੀਏ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਚੁੱਪ ਰਹੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਘਾਹ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਵੱਢਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ ਛਿਆਨਵੇਂ ਲੱਖ ਸੀ। ਕੀ ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੱਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੌਜਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਮਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਚਲੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਲੜਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ?

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਰਹਿਮ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੇਤੂ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਤਾਕਤ - ਠੋਸ ਅਜਿੱਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ - ਹੀ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸਰੋਤ

ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ ਸੜਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਿਪਾਹੀ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਲਈ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ? ਜੇ ਸਿਪਾਹੀ ਇਹੀ ਦੇਖਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਲੜਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ? ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਲੋਕ ਦੇਖਣ ਦਿਓ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਦਿਓ ਕਿ ਫੌਜ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਇਹ ਸਟੀਲ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਗਠਿਤ ਲੋਕ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਦਮੀ ਆਉਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਉੱਥੇ ਹੋਰ ਕਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਉਣਗੇ। ਇਸ ਭਰੋਸੇ ਨਾਲ ਕਿ ਸਾਰੀ ਜਨਤਾ ਉਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਰ ਸਿਪਾਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਤਾਕਤ, ਉਸਦਾ ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਲੜਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸੌ ਗੁਣਾ ਵੱਧ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਜੇਤੂ ਹੋ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਵੇਗਾ।

ਤਾਕਤ ਦੋਸਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹਿਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹੀ ਦੋਸਤ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਲਈ ਦੌੜਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਅਯੋਗ ਹਾਂ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਇੰਨੇ ਦ੍ਰਿੜ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮਦਦ ਕਿਉਂ ਕਰਨ? ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਹੁਣ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲੀ। ਮਦਦ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਆਈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹਾ। ਮਦਦ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੋਂ ਆਈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਏਜ਼ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮਦਦ ਪੱਛਮੀ ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਈ। ਆਓ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਕਹੀਏ।

ਇੱਕ ਬਰਕਤ, ਪਰ ਕਦੋਂ?

ਚੀਨੀ ਹਮਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੁਝਾਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸੁਆਰਥ, ਆਪਸੀ ਝਗੜਿਆਂ, ਵੱਖਵਾਦੀ ਖਿੱਚਾਂ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਖੋਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹਸਤੀ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਢਾਲਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣ, ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਵਉੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਲੇ ਵਿੱਚ ਅਭੇਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਜੀਵਤ ਅੰਗਾਂ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਹਾਨ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੀ ਤਰਫੋਂ ਇਸ ਤਿਆਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਵਰਦਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਝਟਕਾ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਧਨ ਦੀ ਦੇਵੀ, ਲਕਸ਼ਮੀ, ਇੱਕ ਭਿਖਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ, ਉਸਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੀ ਵਰਖਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੋਨਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਿਖਾਰੀ ਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਥੈਲਾ ਆਪਣੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਫੜ ਕੇ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਦੇਵੀ ਨੇ ਥੈਲੇ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ

ਅਮੀਰੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਪਰ ਭਿਖਾਰੀ ਲਾਲਚੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਹੋਰ ਸੋਨਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਦੇਵੀ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁੱਠੀ ਵਰਖਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਥੈਲਾ ਭਾਰ ਕਾਰਨ ਰਾਹ ਛੱਡ ਗਿਆ, ਸਾਰਾ ਸੋਨਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ! ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਦੀਆਂ ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਮਲੇ ਨਾਲ 'ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ' ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਜੀਵਨ-ਦਾਤਾ ਆਦਰਸ਼ਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਜਨ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਨਸ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਦਬਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਹਰ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਯੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਆਪਣੇ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਡ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ, ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਦਰ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਜੀਵਨ-ਆਤਮਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੰਘ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ।

XXV. [illegible] [illegible] [illegible] (*)

1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

(*) [illegible] 1965 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] - '[illegible]' [illegible] '[illegible]' [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਕਰਾਰਾ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੁਸਤ ਹੌਸਲੇ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਜੇਤੂ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਫਲ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਨੇ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੇ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਉਭਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬਕ ਹੈ ਜੋ ਯੁੱਧ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ - ਸਵਾਭਿਮਾਨ - ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ - ਸਵਤੰਤਰਤਾ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਸਾਹ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਰੋਤ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਅਮੁੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਜੋ ਸਰਬਪੱਖੀ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅੰਦਰਲੇ ਤਾਰ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਤੱਤ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮਹਿਮਾ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ।

ਤਾਕਤਵਰ ਆਦਮੀ ਬਨਾਮ ਪੈਟਨ ਟੈਂਕ

ਇਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਮਹਾਨ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਅਤੇ ਪਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅਟੱਲ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਵੀਰਤਾ ਦਾ ਚਮਕਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿੱਤ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪੈਟਨ ਟੈਂਕਾਂ ਨੂੰ, ਇੰਨੇ ਖਾਲੀ ਮਾਚਿਸ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਬਹੁਤ-ਵਡਿਆਈ ਵਾਲੇ ਬਖਤਰਬੰਦ ਡਵੀਜ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸਦੇ ਪੱਛਮੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੈਠ ਕੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ 'ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ' ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਾਂ (ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ!) ਨੂੰ ਹੋਈ ਹਾਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਧਾਰਨ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ 'ਆਦਮੀ' ਹੈ, 'ਮਸ਼ੀਨ' ਨਹੀਂ ਜੋ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਉੱਤਮ 'ਆਦਮੀ' ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਉੱਤਮ 'ਮਸ਼ੀਨ' ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਉੱਤਮ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਗੁਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਮੌਤ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੌਹਰ ਦੀਆਂ ਅੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ ਚੁਣਿਆ?

ਇੱਕ ਮਿੱਥ ਫਟ ਗਈ

ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰਕ ਬਹਾਦਰੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਵਾਇਤੀ ਉੱਤਮਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਮਲਾਵਰ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਬੰਦੀ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿ ਕੇ ਇੱਕ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਜੰਗ ਲੜਨਗੀਆਂ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜੋ ਯੁੱਧ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਦੇ ਥੀਏਟਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਮਲਾਵਰ ਦੇ ਕੈਂਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਲੜੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਫਲ ਯੁੱਧ ਰਣਨੀਤੀ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਹਮਲਾ ਬਚਾਅ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੂਪ ਹੈ"। ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਦੇ ਮਾਣ ਲਿਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਮਹਿਮਾ ਨਾਲ ਢੱਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕ ਹਾਂ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਤੇ ਹਰ ਆਜ਼ਾਦ ਲੁਟੇਰੇ ਦੇ ਰਹਿਮ 'ਤੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਮਿੱਥ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਇੱਕ ਔਸਤ ਹਿੰਦੂ ਇੱਕ ਡਰਪੋਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਔਸਤ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇੱਕ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" ਹਾਲਾਂਕਿ, ਤੱਥ ਇਸ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹਨ। ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦਿਲੋਂ ਡਰਪੋਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਹਿਸ਼ੀ ਬੇਰਹਿਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਵਜ੍ਰਦਾਪੀ ਕਥੋਰਾਨੀ, ਮ੍ਰਿਦੁਨੀ ਕੁਸੁਮਾਦਪੀ ਹੈ। ਉਹ ਭਰਾਤਰੀਪੁਣੇ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਦੋਸਤੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੱਤੀ ਨਾਲੋਂ ਨਰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਹੱਥ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੀਰੇ ਨਾਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਾਜ, ਜੋ ਰਾਮ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਤਾਪ, ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਅਤੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਗਾੜੀ ਹੋਈ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਥਿਹਾਸਕ

ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਥਾਨਕ ਸਰਦਾਰਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਜੰਗਜੂ ਨਸਲਾਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਅਸਲ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬਹਾਦਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਝੂਠ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦਾ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਦਾ ਵਿਰਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਲੱਖਾਂ ਬਾਹਾਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਅਸਲ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨ ਫੌਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੈਂਕਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸਵੈ- ਬਲੀਦਾਨ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਮਹਾਨ ਦਿਨ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪਲ ਨਾ ਬਣਾਓ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਲੜਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪਰਲੋਕ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਹਾਦਤ 'ਤੇ ਅਫ਼ਸੋਸ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਦ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਅਤੇ ਬਲਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਅਣਗੌਲੀ ਗਾਥਾ

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਘੱਟ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਡਟੇ ਰਹੇ। ਵੀਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੱਖਿਆ ਲਾਈਨ ਵਜੋਂ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਅਣਥੱਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਸੈਂਕੜੇ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਖ਼ਤਰੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਅੰਤ ਮਿਹਨਤ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਮੌਤ ਵੀ - 'ਅਣਗੌਲਿਆ, ਅਣਗੌਲਿਆ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ' - ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਗਾਥਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੁੱਧ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪੱਤੇ ਨੂੰ ਸਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ, ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਭਾਵੁਕਤਾ ਨਾਲ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਸਾਨੂੰ, ਫੌਜੀ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਦਿਲਾਸਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਰ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਮ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਵਜੋਂ ਚਮਕਣਗੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੇਵੇਗੀ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ

ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਕੋਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।"

ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ

ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਇੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਉਚਾਈਆਂ ਤੱਕ ਕਿਉਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਹਮਲਾਵਰ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬਦਲਾਅ ਹੈ, ਸਮਰਪਣ ਤੋਂ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਵੱਲ। ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਗੀ 'ਤੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਬਾਅ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਸਟੈਂਡ, ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ 'ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅਲਟੀਮੇਟਮ' ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਜਵਾਬ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਡਰਾਂਗੇ ਪਰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲੜਾਂਗੇ, ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਹਿੱਤ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼

ਦੂਜਾ ਸਬਕ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀਆਂ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ, ਲਈ ਇੱਕ ਸਰਵਉੱਚ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਲਈ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਬਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਕ - ਨਾ ਤਾਂ ਉੱਚੇ-ਉੱਚੇ ਨਾਅਰੇ, ਨਾ ਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ 'ਸਦਭਾਵਨਾ' ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ 'ਦੋਸਤੀ' - ਸਾਡੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੂਰਾ ਭਾਰ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਘੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ। ਹੁਣ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਬੇਰਹਿਮ ਦੁਸ਼ਮਣ ਗੁਆਂਢੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਜੰਗਬੰਦੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਸ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਬਹਾਦਰ ਫੌਜਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ ਹਨ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਜੰਗਬੰਦੀ ਰੇਖਾ ਵਜੋਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੂਐਨਓ ਨੇ ਖੁਦ ਜੰਗਬੰਦੀ ਰੇਖਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ 1947 ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ

ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੂਐਨਓ ਨੂੰ ਉਹੀ ਮਾਪਦੰਡ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇੰਚ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੇਤੂ ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਕਰਾਚੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਯੂ ਥਾਂਤ ਦਿੱਲੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਸਥਿਤੀ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਈ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਧੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ।

ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟਤਾ

ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ, ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ 'ਯੁੱਧ-ਸ਼ਕਤੀ' ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਜੰਗੀ ਮਸ਼ੀਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਟੈਂਕਾਂ, ਜੈੱਟਾਂ ਅਤੇ ਰਾਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, 'ਯੁੱਧ-ਸ਼ਕਤੀ', ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਦਾ ਭੰਡਾਰ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਰਮਨੀ ਦੀ 'ਯੁੱਧ-ਸ਼ਕਤੀ' ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਭਿਆਨਕ ਜੰਗੀ ਮਸ਼ੀਨ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਡੁਬੋ ਦਿੱਤਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ਾ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਫੌਜੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਛੁਕ ਮੋਹਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਰਕੀ, ਈਰਾਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਭੇਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਲਈ ਅਸਿੱਧੇ ਚੈਨਲਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਜੰਗੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ,

ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਜੰਗੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੀ ਅਵਿਵਹਾਰਕਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।

ਜੜ੍ਹ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰੋ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 'ਯੁੱਧ-ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ' ਦੀ ਨੀਤੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਇੱਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹਿੰਸਾ ਜਾਂ ਹਮਲਾਵਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਬੁਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਬੁਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ, ਬੁਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਅਜੋਕੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡਾ 'ਦੁਸ਼ਟ ਮਨੁੱਖਾਂ' ਨਾਲ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਬੁਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ' ਨਾਲ ਹੈ। ਪਰ, 'ਬੁਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ' ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਵੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਫੜਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਬੁਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਬੁਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਅਟੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਹਾਰਿਆਂ, ਯਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੇ ਰਾਵਣ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਬੁਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ - ਜਿਸਦੇ ਹੋਰ ਗੁਣਾਂ ਲਈ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ - ਸਭ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਦਿੱਤਾ! ਅਤੇ ਫਿਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕੰਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਨੂੰ ਕੌਰਵਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਰਾਮ ਦਸ-ਸਿਰ ਵਾਲੇ ਰਾਵਣ ਦੇ ਸਿਰ ਵੱਢ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਧਨੁਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਤੋੜ ਰਹੇ ਸਨ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਉਸਦੀ "ਯੁੱਧ-ਸ਼ਕਤੀ", ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਰ ਉਗਾ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਧਨੁਸ਼ ਚੁੱਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਲੜਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਰਾਮ ਨੇ ਰਾਵਣ ਦੇ ਦਿਲ - ਉਸਦੇ ਦੁਸ਼ਟ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਕੇਂਦਰ - 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਕਸ਼ਸ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਿਆਨਕ ਦੁਸ਼ਟ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਇਸ ਕਠੋਰ ਤੱਥ ਦੀ

ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਹਾਰਾ - ਦੁਸ਼ਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ - ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਟੱਲ ਹੈ।

ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕੋ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਲੋਭੀ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ, 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ' ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਪਾਕਿਸਤਾਨ' ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਰਚਨਾ ਹੈ। ਅਨਾਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ, ਉਹ ਖੇਤਰ ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਾਵੀ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਲਾਹੌਰ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਉਣ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋਭੀ ਵਜੋਂ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ, ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ।

ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?" ਪਰ ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਧਾਰਮਿਕ ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਯੂਬ ਖਾਨ, ਦਰਅਸਲ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਐਨਡਬਲਯੂਐਫਪੀ, ਬਲੋਚਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਨਡਬਲਯੂਐਫਪੀ ਦੇ ਲੋਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਤਾ ਖਾਨ ਅਬਦੁਲ ਗੱਫਾਰ ਖਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲੀ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਅੱਡੀ ਹੇਠ ਕੁਰਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਗਾਵਤ ਵਿੱਚ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਮੁੜ ਏਕੀਕਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਧਰਮ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਇੱਥੇ ਦੂਜੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮਾਣਯੋਗ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਜੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਨਾਗਰਿਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਇੱਕਲੇ, ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ। ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਤੱਥ

ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ, ਧਾਰਮਿਕ ਉਦਾਰਤਾ ਦਾ ਪੰਘੂੜਾ, ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ, ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਵਿਜੇਨਗਰ ਅਤੇ ਮਰਾਠਾ ਸਾਮਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਉੱਠੇ ਸਨ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਕੁਝ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਸੱਚੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ

ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਬਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਉਹ ਹੈ ਅਖੌਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕੀ ਕਹਿਣਗੀਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 'ਵਿਸ਼ਵ ਸੰਸਥਾਵਾਂ' ਅਤੇ 'ਵਿਸ਼ਵ ਰਾਏ' ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਯੂਐਨਓ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਮੰਡਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੱਖਪਾਤੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1948 ਵਿੱਚ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਹੀ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ। ਕਿ ਯੂਐਨਓ ਵੱਡੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਖਾੜਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਐਨਓ, ਜਿਸਨੇ ਉਦੋਂ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭੇਜੇ ਸਨ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਛੰਬ-ਜੌਰੀਆਂ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਚਾਨਕ 'ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਖ਼ਤਰੇ' ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ, ਇੱਕ ਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲਾਹੌਰ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਮਾਰਚ ਕੀਤੀਆਂ! ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇਕਰ, ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਯੂਐਨਓ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਜੋ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੌਲਾ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਠੰਢੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਸ਼ਾਇਦ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਵੀ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਠਪੁਤਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਵਾਕਓਵਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੂਐਨਓ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੀਤੀ ਨਿਰਮਾਤਾ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਯੂਐਨਓ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ

ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਨਾਮ ਦੇ ਯੋਗ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖੀ - ਨਹੀਂ, ਹਮਲਾਵਰ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮ ਮਿਲੀਭੁਗਤ - ਜੋ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਅਤਿਅੰਤ ਅਣਉਚਿਤ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ, ਯੂਐਨਓ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਨਿਯਮ

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ-ਪਸੰਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵਹਿਸ਼ੀ ਧਰਮ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਫੌਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਤਿਅੰਤ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੱਛਮੀ 'ਦੋਸਤਾਂ' ਨੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰੂਸ ਨਾਲ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਚੁੱਪ ਧਾਰੀ ਰੱਖੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰ ਵਜੋਂ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਦੋਸਤ ਰਹਿਤ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਬੋਝ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਤਾਕਤਵਰ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਦੀ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਿਵਾਏ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ-ਇੱਛਾ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਹ ਕਰੋੜ-ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਤ ਸਾਡੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਜੋ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਗੇ।

ਤੱਥ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ

ਹੁਣ ਵੀ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਿੱਤ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ੱਕੀ ਥਾਮਸ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੱਖ ਤੋਂ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਏਕੀਕਰਨ ਉਦੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੇ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ, ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸੰਸਥਾ, ਨੇ ਇਸਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਅਕਸਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਅਤੇ ਜੂਨਾਗੜ੍ਹ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਉਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਿਮ ਨਵਾਬ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਲੇਵੇਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਨ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮਹਾਰਾਜਾ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸੰਸਥਾ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਏਕੀਕਰਨ ਅਟੱਲ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਜੋ ਬਚਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਛੁੱਟੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸਨੇ 1947 ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਯੂਐਨਓ ਤੋਂ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਭਰੋਸੇ ਅਰਥਹੀਣ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਯੂਐਨਓ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਫੌਜ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਢਿੱਲੇਪਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਆਪਣਾ ਗੰਦਾ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣਾ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਲਾਭਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਕੂਟਨੀਤਕ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਗੁਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਫੌਜੀ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਤਾਸ਼ਕੰਦ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰੂਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਬੁਲਾ ਕੇ, ਹਮਲਾਵਰ ਅਤੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਹੈ? ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਆਪਣੇ ਜੰਗੀ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਹੱਲ ਥੋਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਕਿਹੜਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਹ ਤੱਥ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ। ਜਾਂ ਜੇ ਕੁਝ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ।

ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੈਟਲ ਕਰੋ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਨਵੇਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦਾ ਜੰਗਬੰਦੀ ਨੂੰ ਛਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਹਥਿਆਰ, ਫੌਜੀ ਰਣਨੀਤੀ, ਸਾਡੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਹਮਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜੰਗ-ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਜੰਗ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੰਗਬੰਦੀ ਰੇਖਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੰਗਬੰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਵਰਗ ਮੀਲ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ, ਸਾਡੇ ਪਸ਼ੂ ਚੁੱਕਣਾ, ਫਸਲਾਂ ਕੱਟਣਾ, ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਬੇਰੋਕ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਤਿ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲਟਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਜੰਗ

ਆਓ ਅਸੀਂ ਚੀਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬੁਰੇ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਬੇਲੋੜਾ ਘਬਰਾਈਏ ਨਾ। ਅਸੀਂ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਫੌਜ ਸ਼ਾਨਦਾਰ

ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਚੀਨ ਆਪਣੇ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਲੜਾਕੂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਨੂੰ ਧੂੜ ਚੱਟਣ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਆਖਰੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਾਰ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਕਲੰਕ ਨੂੰ ਧੋਣ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ। ਫਿਰ ਦੁਨੀਆ ਸਾਡੀ ਭਾਰਤੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਦੇਖਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਰਗੀ ਛੋਟੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਲੜਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਜ਼ਾ ਹੈ?

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਵੀ, ਚੀਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਸਰਬਪੱਖੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣਗੇ। ਰੂਸ, ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਰੂਸ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਨੀਤੀ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੀਨ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਏਸ਼ੀਆਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਸਰਬੋਤਮ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਰਹਿਤ ਉਭਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਭਾਰਤ, ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮੈਂਬਰ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਸਮਰਥਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਫੁੱਲੀ ਹੋਈ ਫੌਜੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਗਲਤ ਵਿਦੇਸ਼ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲਦਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਧ ਦਾ ਸਬਕ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਰਗਾ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਦੇਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਡਰਾ ਸਕਦਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਆਕਾਰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਸੰਦ ਭਾਰਤ ਚੀਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਦੈਂਤਾਂ ਲਈ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਥਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ - ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ - ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋੜੀਂਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ।

ਅਜਿਹੀ ਪੂਰੀ ਜੰਗ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਮਤ ਜੰਗ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਡੇ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜੰਗੀ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਹੁੰਦੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਅਧੀਨਗੀ ਦੇ ਲੰਬੇ ਦੌਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਆਲਸ, ਸੁਆਰਥ, ਸੰਕੀਰਣਤਾ ਆਦਿ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ

[illegible]

2. [illegible]

[illegible]

[illegible]

ਖੇਤਰ ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੰਗੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਇਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ, ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ, ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ, ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨ ਦੁਆਰਾ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰੀਏ। ਇਹੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਮ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਧਾਂਤ ਜਾਂ ਅਕਾਦਮਿਕ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਹਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ - ਕਿਸਾਨ, ਮਜ਼ਦੂਰ, ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਲੋਕ - ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਵੀ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਰ ਫੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਘਾਟ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਲਈ ਜੰਗ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਢਾਂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜੰਗ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜ ਕਾਢ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਰਾਡਾਰ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਪਰਮਾਣੂ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨਤਮ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਕਾਢਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦਿਓ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੂਚਨਾ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਢਿੱਡ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ

ਫਿਰ ਭੋਜਨ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਅਨਾਜ ਦੀ ਕਮੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਨਾਜ ਦੀ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਗਭਗ ਆਮ ਗੱਲ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਅਕਸਰ, ਅੰਦੋਲਨ ਹਿੰਸਕ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਤਰੀਕਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੋਕ ਚੁੱਪ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਦੁੱਖ ਝੱਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਸੌਂ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਰਹਿਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਬੇਤੁਕੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੋਲਹਾਪੁਰ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਭੁੱਖੇ ਭੀੜ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਨਾਜ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਲਹਾਪੁਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਦੰਗੇ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਦੰਗੇ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਨਾਜ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਪਰ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਦੋਲਨ ਹੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ? ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵੰਡ ਭੋਜਨ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅੰਦੋਲਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਹਿਲੂ, ਭਾਵ, ਵੰਡ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਸਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੈਠ ਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਮੂਲ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ?

ਪੈਸੇ ਦੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਜਾਦੂ ਨੂੰ ਤੋੜੋ

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਲੱਖਾਂ ਏਕੜ ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਨਕਦੀ ਫਸਲਾਂ ਹੇਠ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਉਸ ਅਮੀਰ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚੌਲ ਉਤਪਾਦਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਿੱਸੇ ਹੁਣ ਗੰਨੇ ਦੀ ਖੇਤੀ ਹੇਠ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੂ.ਪੀ., ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕਣਕ ਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਸਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਤੋਂ ਆਯਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ, ਅੰਗੂਰ ਉਗਾਉਣ ਦੀ ਦੌੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਈਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਆਂਧਰਾ ਵਿੱਚ, ਤੰਬਾਕੂ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਵਿਭਾਗ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੰਬਾਕੂ ਉਗਾਉਣ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੂੰਗਫਲੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀ ਨਕਦੀ ਫਸਲ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨਾਜ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਯਾਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਣਕ ਦੀ ਥਾਂ ਖੰਡ

ਵੀ ਆਯਾਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਮੌਜੂਦਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੰਡ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਖੰਡ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਕਣਕ ਅਤੇ ਚੌਲਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਮਰਾਂਗੇ। ਅੱਜ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਪੀ.ਐਲ. 480 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਮਰੀਕੀ ਕਣਕ ਦੀ ਦਰਾਮਦ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ - ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ - ਅਸੀਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ।

ਹੁਣ, ਲੋਕ ਨਕਦੀ ਫਸਲਾਂ ਲਈ ਕਿਉਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੈਸਾ ਸਿਰਫ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਧਿਅਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਮਾਲਕ ਬਣਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੈਸਾ-ਮੁਖੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿੰਡ ਆਪਣੇ ਆਪ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੇ? ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਯਕੀਨਨ ਅਸੀਂ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੇ!

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਆਤਮਨਿਰਭਰਤਾ 'ਜ਼ਰੂਰੀ' ਹੈ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਨਾਜ ਉਗਾਉਣ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁਣ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਰ ਨਕਦੀ- ਫਸਲਾਂ ਉਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਉਪਾਅ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਵਿੱਚ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਬਣ ਸਕੇ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਕੀਮਤ

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਦਿਨ ਬੀਤਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਤਮਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਸਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸਪਲਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਫਸਲਾਂ ਸੁੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਹਰ ਪੈਸਾ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਏ ਹਾਂ ਜਿਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਹਾਵਤ, 'ਭਿਖਾਰੀ

ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ' - ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਵੀ! - ਸਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਖਰ 'ਤੇ ਸੱਚ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹੀ ਕੀਮਤ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਿਛਲੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭੋਜਨ, ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਦਤ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਡੀ ਸਵੈ-ਯਤਨ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਘਿਣਾਉਣੀ ਗੁਲਾਮੀ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ਇਹ ਮੌਕਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰੀ ਦਬਾਅ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਈ ਵੀ ਦੇਣ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੀ ਹਮਲਾਵਰ ਭੁੱਖ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਸੰਧੀ ਅਧੀਨ ਅਖੌਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਰੱਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬੇਰਹਿਮ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਸਾਰੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਲਈ ਪੂਰਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿਛਲੇ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਸਾਰੇ ਬਕਾਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿੜ ਸਟੈਂਡ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਇਹ ਸਮਝੀਏ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਸ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਔਖੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕਤਾ

ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੰਛੀ ਨੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਆਲ੍ਹਣਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਫ਼ਸਲ ਵਾਢੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ ਤਾਂ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਉੱਥੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਢੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣ। ਆਲ੍ਹਣੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਆਲ੍ਹਣਾ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਮਾਂ ਪੰਛੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਬੀਤ ਗਏ ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਢੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਫਿਰ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੌਕਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਣ। ਜਦੋਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ, ਤੀਜੀ ਵਾਰ, ਮਕਾਨ

ਮਾਲਕ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵਾਂਗੇ।" ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਮਾਂ ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਖੈਰ, ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਇੱਥੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੰਮ ਕੱਲ੍ਹ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਸਬਕ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ। ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਮੇਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ।

ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ

ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਇਸ ਵਿਹਾਰਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰਨਾ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਨਮਜਾਤ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਲਈ ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਅਨਾਜ ਆਯਾਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਰਮਨੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨਾਜ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਟਾਰਪੀਡੋ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਪੇਟ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੁੱਧ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵਾਹੁਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਸਟਰ ਪਲਾਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਆਪਣੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭੋਜਨ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੁੱਧ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ, ਕਾਸ਼ਤਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਚਮਤਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਕਿੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਉਪਜਾਊ ਹੈ!

ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਾਰੂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ, ਭੋਜਨ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਤਪਾਦਨ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਹਰੇਕ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਆਪਣੇ 'ਲਹੂ, ਪਸੀਨੇ ਅਤੇ ਹੰਝੂ' ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਤੀਬਰ ਉਭਾਰ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਵੈ- ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਝਰਨੇ ਖੋਲ੍ਹ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹਰ ਖੇਤਰ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤੇ ਤਾਂ ਜੋ ਅੱਜ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਹਰ ਵਪਾਰੀ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ। ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਮੰਗ ਵਧਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਨ-ਮਾਲ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਫੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। 1962 ਵਿੱਚ, ਚੀਨੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਹੇਠ, ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਤੇਜਪੁਰ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ ਅਤੇ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਬ੍ਰਹਮਪੁਤਰਾ, ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸ਼ਤੀ ਚਾਲਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ 'ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ' ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਲਈ 50 ਤੋਂ 100 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵਸੂਲਿਆ! ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਜਾਮਨਗਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹਨ।
ਘਾਤਕ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਲਦੀ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਿਚੋੜਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਆਦਮਖੋਰੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਵੀ ਘੱਟ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ।

ਹਰ ਪਿੰਡ

ਹਰ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰਬਪੱਖੀ ਮਨੋਬਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜੋ ਜੰਗ ਦੇ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੰਗ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਢਿੱਲ ਵਿੱਚ ਪੈਣ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਦੀਵੀ ਚੌਕਸੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਮਾਜ-ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤਤਾ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਘੁਸਪੈਠੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪੰਜਵੇਂ- ਕਾਲਮਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਰਕਾਰ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਖ਼ਤ ਕਦਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਬਲਵੰਤ ਰਾਏ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਿਵਲੀਅਨ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨਾ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਸੁਰਾਗ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਾਂਸਮੀਟਰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੰਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਹਿਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਦੁਖਾਂਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਭਰੋਸਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲੇ।

ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਪਹਿਲਾਂ
ਸਰਕਾਰ ਜੋ ਵੀ ਕਰੇ; ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਮੁਖੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੈਰਾਟਰੂਪਰ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਕਦ ਇਨਾਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਅਣਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੈਸੇ-ਮੁਖੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਤੋੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਪੈਸਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ, ਤਾਂ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭੰਨਤੋੜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਦਾ ਇਨਾਮ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਗੱਦਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਪੈਰਾਟਰੂਪਰ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਪਾਕ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਵਜੋਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪੈਸੇ-ਮੁਖੀ ਅਪੀਲ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰਕੇ, ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਏਕੀਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮੌਕੇ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਤੀਬਰ ਉਭਾਰ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਪੂਰੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੇਅਸਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸੀਬਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਭੜਕ ਰਹੇ ਦੰਗੇ, ਹਿੰਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ

ਆਚਰਣ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਈਰਾਨ, ਤੁਰਕੀ ਆਦਿ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਹਿ-ਧਰਮੀਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ। ਜਦੋਂ ਇਸਲਾਮ ਅਰਬ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ, ਤਾਂ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮੀ ਮੱਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਪਰ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਦੇਸ਼ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸੀਤਾ ਬਾਰੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਹੀ ਸਥਾਨਕ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ, ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਇਹ ਭੁੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬਦਲਾਅ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇ - ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁਚਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਓ ਉਮੀਦ ਕਰੀਏ ਕਿ ਇਹ ਬਦਲਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਹ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਕਦੇ ਹਿੰਦੂ ਸਨ, ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹਿਣਾ, ਇਸਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੇ ਹਮਵਤਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ, ਸਾਨੂੰ ਚੌਕਸ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਡਗਮਗਾ ਰਹੇ ਤੱਤ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋਣਾ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸਮਝ ਸਕਣ।

ਮਹਾਨ ਚੈਸਟਨਰ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਜਗਮਗਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੂਡ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਕੱਲ੍ਹ ਤੱਕ ਸਵਾਰਥ, ਪਾਰਟੀਬਾਜ਼ੀ, ਸੱਤਾ ਲਈ ਦੌੜ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਟੁਕੜੇ-ਟੁਕੜੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੱਖਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੌ ਇੱਕ ਬਹਾਨਿਆਂ ਹੇਠ ਆਪਣਾ

ਭੈੜਾ ਸਿਰ ਉਭਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਬਹਾਦਰ ਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਲਾਟ ਦੁਆਰਾ ਭਸਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਤੋਂ, ਕੇਰਲਾ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬੰਗਾਲ ਤੱਕ, ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ, ਇਕੱਠੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਲੜਦੇ ਅਤੇ ਮਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਮਾਤ ਭੂਮੀ - ਮਹਾਨ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਜਨਮਜਾਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਅਮਰ ਚਸ਼ਮੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੰਨਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਜੀਬ ਜਾਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦੇ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸ਼ਖਸੀਅਤ - ਵਿਰਾਟ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਏਕੀਕਰਨ

ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਫੁੱਟ-ਪਾਊ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰਕ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੀਤੇ ਦੀ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈਆਂ ਹਨ?

ਅਕਤੂਬਰ 1962 ਵਿੱਚ ਚੀਨੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਬਕ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਏਕਤਾ ਦਿਖਾਈ। ਪਰ, ਚੀਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕਪਾਸੜ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਵਨਾ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰਹੀ! ਇੱਕ ਹੀ ਉਦਾਹਰਣ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ (ਜਨਵਰੀ 1965), ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਹਿੰਦੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਇੱਕ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕਰੋੜਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ-ਪ੍ਰੇਮੀ ਵਰਗ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨੇਤਾ ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਤਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਚੀਨੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਿੱਥੇ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ?

ਮੌਜੂਦਾ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸੰਤ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਆਤਮਦਾਹ ਦੇ 'ਅਲਟੀਮੇਟਮ' ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਵਿਵਾਦ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਰਤ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਤੁਰੰਤ ਜੰਗਬੰਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪੁਰਾਣਾ ਝਗੜਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੁਰਜੀਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਿੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਅਨੁਭਵ

ਸਾਡੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਹੀ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਮੇਰਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਅਨੁਭਵ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨੇਤਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਤੁਹਾਡੀ ਫੌਜ", "ਤੁਹਾਡੀ ਫੌਜ"। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ "ਸਾਡੀ ਫੌਜ" ਕਹਿਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਜ਼ਿੱਦ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਛੋਟਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹੋ? ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ?" ਇਸ ਤਿੱਖੀ ਯਾਦ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਲਹਿਜੇ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਦੇ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਉੱਥੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਕੈਂਪਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ!

ਦਰਅਸਲ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਜਾਣ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਕੁੰਭਕਰਨ ਵਰਗਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਗਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਖੁਆਬ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ! ਜਿੱਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਝਗੜਿਆਂ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਡੁੱਬਣਾ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵੱਡੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗਾ। 1857 ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ

ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਨਾ ਸਾਹਿਬ, ਤਾਤਿਆ ਟੋਪੇ, ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਚੋਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਥਾਨਕ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਰੈਂਕ ਅਤੇ ਫਾਈਲ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਜਿੱਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਝਟਕੇ ਤੋਂ ਉਭਰਨ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਰੜਾ ਝਟਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ।

ਇਸ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੀ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਕਿੱਥੇ ਲੱਭਾਂਗੇ?

ਸਾਰੇ 'ਵਿਸ਼ਵਾਸ' ਆਪਣੇ ਉੱਤਮ ਪੱਧਰ 'ਤੇ!

ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਅਪੀਲ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੋਲਣ, ਸੋਚਣ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੀ ਹਿੰਦੂ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਫਿਰ ਹਿੰਦੂ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਾਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ, ਹਿੰਦੂ ਪਰੰਪਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਸੰਕਲਪ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਰੇ ਹੈ; ਇਹ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਫਿਰ ਇਹ ਹਿੰਦੂ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਅਟੱਲ ਗਰੰਟੀ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮਨੂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਭੋਜਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਸਨੂੰ ਦਿਨ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੋ ਹੋਰ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਚੋਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਇਹਨਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ - ਹਿੰਦੂ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਿ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਅਸਲ ਸਰੋਤ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਵਾਇਤੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਜੋ ਵੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇਸ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸਰੋਤ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਲੇਪ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ, ਸਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਂ, ਲਈ ਬਲਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਉਸ ਸਾਂਝੀ ਮਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਇੱਕਲੇ ਅਤੇ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਹੋਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਚੇਤਨਾ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਮਾਣ, ਸਾਡੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਸੇ ਹੋਏ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਜਿੱਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਏਗਾ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿੱਤ ਸੰਯੁਕਤ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕਮਲਾ, ਚੰਗਿਆਈ ਨੂੰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਵਜਰਾ, ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਬ੍ਰਹਮਾ-ਤੇਜ ਅਤੇ ਕਸ਼ਤਰ-ਤੇਜ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ।

XXVI. □□□ □□ □□□□□ (*)

(*) □□□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□ □□ □□□□□□□□□

□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□ - □□□□□-□□□□□ □□□ □□ □□□□ - □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ - □□□□□ □□ □□□□□, □□□□ □□□□ - □□□□

□□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ '□□ □□□ □□□ □□□□, □□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□, □□□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ □□ □□□□□ □□, □□□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□

□□□□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□, □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ '□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ 25 □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□-□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□, □□□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□, □□□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□ □□ □□ - □□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□ □□□□ '□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□□□

□□□□□ □□ □□□□□

□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□, □□ □□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□ □□ - □□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□ - □□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□

ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਇਹ ਵੀ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਮੰਨ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ - ਇੱਕ ਉੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ - ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਹਿਰਦ ਦੋਸਤ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਇਸਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਮਾਇਤ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਾਰੀ ਭਰਮਪੂਰਨ ਨਿਰਭਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਸਾਡੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਿਆਣੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਵਾਪਸ ਆਈ ਅਤੇ ਕੌੜੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਕੱਢੇ ਗਏ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਮੂਲ ਕਾਰਨ ਵੱਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸਨ।

'ਜਿਸ ਕੋਲ ਸੋਟੀ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਭਰਾ'

ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਨੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਪੱਖੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਵਿਰੋਧੀ ਚਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ, ਸੱਚਾਈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਵਾਰਥੀ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਰ-ਭੂਮੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਹੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਸਾੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਹੱਲ ਦਾ ਜੋਖਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ।

ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕੱਛ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੇ ਵਕੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੋਸਤ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਬੋਲਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉੱਘੇ ਕਾਨੂੰਨਦਾਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੰਬੇ ਭਾਸ਼ਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਦੋ ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਸਾਰ ਦੱਸਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: "ਪਹਿਲਾ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਜਿਸ ਕੀ ਲਾਠੀ, ਸਾਡੇ ਕੀ ਭੈਣਾਂ' ਹੈ (ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਗ੍ਰਾਫਿਕ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਵੇਗਾ - "ਮਾਈਟ ਇਜ਼ ਰਾਈਟ"); ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇੱਕ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੌ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਓ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਚ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਡਾ. ਜੀਓਬਲਜ਼ ਦਾ ਬਦਨਾਮ ਮਾਟੋ)।"

ਇਹ ਉਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨਵਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਢਾਲਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਸ਼ਵ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਡਰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵੀ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹੀ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਬੁਰਾਈ ਨੂੰ ਜਿੱਤੋ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਹਿਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਸੁਭਾਅ ਹੁਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਨਕਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹਮਲਾ ਇਸਦਾ ਚੌਥਾ ਹਮਲਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਫ਼ਰਤ ਇਸਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਖੂਨ-ਖਰਾਬੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਉਸੇ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸਨੇ 1947 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਦੋ-ਪੰਜਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਫਿਰ 1965 ਵਿੱਚ, ਇਸਨੇ ਕੱਛ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਇਸਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਾਕੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹੜੱਪਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਛੰਬ ਵਿੱਚ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਨਾਪਾਕ ਇਰਾਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ।

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਆਪਣੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦਬਦਬੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੂਰਬੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕਾਰਵਾਈ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦਸ ਮਿਲੀਅਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਉਖਾੜ ਸੁੱਟਣ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸਭ ਤੋਂ ਘਿਨਾਉਣੇ ਅਪਰਾਧੀ ਵਜੋਂ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਿਆਣੀ ਚੇਤਾਵਨੀ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਦੇ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਠੋਸ ਸਬਕ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ - ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਹੋਰ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਸਾਨੂੰ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਅਜਿਹੇ ਦੁਸ਼ਟ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਖੇਤਰੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ, ਉਸਦੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪੂਰੀ ਜਿੱਤ ਸਾਡਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਿਆਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਨੀ-ਸ਼ੇਸ਼ਾ, ਰੋਗ-ਸ਼ੇਸ਼ਾ, ਰੁਣ-ਸ਼ੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸ਼ਤਰੂ-ਸ਼ੇਸ਼ਾ (ਅੱਗ, ਬਿਮਾਰੀ, ਕਰਜ਼ੇ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼) ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਬਚੀ ਹੋਈ ਚੰਗਿਆੜੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਭਸਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਹਾਦਰ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਿਆਣੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਸ਼ੱਤਰ-ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕੈਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁਸ਼ਮਣ ਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲਿਆ, ਸਾਡੇ ਆਦਮੀਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਯੁੱਧ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹੀ ਰਵੱਈਆ

ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਰਜਣਾ ਸੀ ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਲਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਥੋਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਖੰਡਨ ਖੁਦ ਇਸਦੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਪੈਚਵਰਕ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਕਈ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਕੋਈ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਡੂੰਘੀਆਂ ਦਰਾਰਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀ ਵਕਾਲਤ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਯੁੱਧ-ਭੜਕਾਅ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੁਰਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਨ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਵਕਾਲਤ ਨੂੰ ਯੁੱਧ-ਮਨੋਵਿਕਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਯੁੱਧ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਸਾਡੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਨਹੀਂ

ਸੀ। ਸਾਡਾ ਦਰਸ਼ਨ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲੜਨਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਯੁੱਧ-ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਰਜੁਨ ਨੂੰ ਲੜਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਯੁੱਧ-ਬੁਖਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ - ਯੁੱਧਸਵ ਵਿਗਤ-ਜਵਾਰਹ, ਅਤੇ ਅਡੋਲਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ - ਸਵਧਰਮਪਿ ਚਾਵੇਕਸ਼ਯ ਨ ਵਕਮਪਿਤੁਮਰਹਸੀ।

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ - ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ

ਆਓ ਹੁਣ ਜੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਡੇ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ, ਉੱਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੱਲ ਮੁੜੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਊਰਜਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਹਾਰਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਲਾਮਬੰਦ ਅਤੇ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਧ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲੜੇ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਕੁੱਲ ਯੁੱਧ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਲੋਕ, ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਨੇੜਿਓਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਰੱਖਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਬਹੁਤ ਅਸਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਚੌਕਸ ਜਨਤਾ ਹੀ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਪੁਲਿਸ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਸਿਵਲ ਡਿਫੈਂਸ, ਖੂਨਦਾਨ, ਜ਼ਖਮੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ, ਆਦਿ, ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਤਪੱਸਿਆ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਿਖਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਠਾਠ-ਬਾਠ ਅਤੇ ਵਿਲਾਸਤਾ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਜੰਗ ਵਰਗੀ ਨਾਜ਼ੁਕ ਘੜੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਫੈਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਦੇ ਰਹਿਣ, ਤਾਂ ਕੀ ਸਿਪਾਹੀ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਵੇਗਾ? ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਵੀ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹਨ - ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ, ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ

ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣੀ ਪਵੇਗੀ? ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਉਸਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਸੌ ਗੁਣਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ?

ਸਬਕ ਨਾ ਭੁੱਲੋ

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਔਖੀ ਘੜੀ ਦੌਰਾਨ ਅਸੀਂ ਜੋ ਸਬਕ ਸਿੱਖੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਹੁਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਛੋਟੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਝਗੜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤੰਨ ਅਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ, ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਗਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਤਪਾਦਨ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਬਣ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਅਜਿਹੀ ਸਵੈ-ਕੁਰਬਾਨੀ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਵੀਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਆਰਐਸਐਸ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ।

XXVII. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (*)

[illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

ਸੱਚੇ ਰਾਜਦੂਤ

ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਸ਼, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਉਸਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਕਸੌਟੀ 'ਤੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਆਚਰਣ ਉੱਚ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਫਿੱਕਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਛਵੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੋ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗਿਣਤ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਦਰਸ਼ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਛਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਰ ਹਾਏ!

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਕਸਰ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਆਦਤਾਂ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸਭ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਧਰਮ, ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਫੈਲਾਈਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਭ ਕੁਝ ਲਈ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਫ਼ਰਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਕਰਣ ਦੇ ਯੋਗ ਚੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ, ਉਹ ਉੱਥੇ ਦੇ ਭੌਤਿਕਵਾਦੀ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਸ਼ਲੀਲ ਲਾਲਚਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਸਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] - [illegible],
[illegible], "[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

*[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]: [illegible]

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਰਵੱਈਆ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

A: ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੀਏ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇੱਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਇਕ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਲਾਲ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜਲਾਵਤਨ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਰਾਠੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੀ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੇ ਸੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜੋਸ਼ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵ ਹੋਇਆ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਰਵਾਇਤੀ ਹਿੰਦੂ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਵਾਲ: ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸੰਪਰਕ ਗੁਆ ਬੈਠਦੇ ਹਨ। ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਕੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ?

A: ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਠ, ਸ਼ਲੋਕ ਅਤੇ ਸਟੋਤਰਾ ਸਿਖਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਰੇ ਕੀ?

A: ਹਿੰਦੂ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਾਤਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਜੋ ਸਾਡੀ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਭੰਡਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

A: ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਣਵ ਜਾਂ ਓਂਕਾਰ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਵੇ ਜਿਸਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਦੇਵੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ।

ਸਵਾਲ: ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਣਵਿਆਹੇ ਅਤੇ ਕੁਆਰੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਅਤੇ ਸਿਨੇਮਾ ਵਰਗੇ ਆਮ ਮਨੋਰੰਜਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੋਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਜਵਾਬ: ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀਆਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਖੋਲ੍ਹੀਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੋਣ। ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਧਾਰ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਲਾਭਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਤਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਵਾਲ: ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਸੰਨਿਆਸੀ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ 'ਹਿੰਦੂ' ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਛਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

A: ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਰ ਜਾਂ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਅਤੇ ਸਵਾਮੀ ਅਭੇਦਾਨੰਦ ਦੋਵੇਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਉੱਥੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਉਸਦਾ ਦਿਲੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਪੱਛਮ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੰਨਿਆਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਘੱਟ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ: ਯੂਕੇ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

A: ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਪਾਸਨਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਤਰੀਕਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ ਤਿੰਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਉੱਨਤੀ ਲਈ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਰਸਤਾ (ਅ)

XXVIII. ''□□□□□□ - □□□□ □□□ □□□□

□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□ - □□□□□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ - □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□ - □□□□□-□□□-□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□□ - □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□□ - "□□□□" □□ □□□□□□□ '□□ □□□□ □□ - □□□□□ □□□ □□□ - □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□

"□□□-□□□" □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□ □□ □□ □□□ □□ □□□□□ □□, □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□ □□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□, □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□, □□□□□□ □□□□□□□, □□□□□□□□, □□□□□ □□□, □□□□□ □□□□□□, □□□□□□ □□□□, □□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□□□, □□□ □□ □□ □□□ □□□ □□, □□□□□ □□□□ '□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□

□□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□ □□□□-□□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□, □□ □□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□! □□□□ □□□□□□□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□

□□□ □□□□□□□ □□□□□

□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□, □□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□, □□□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□, □□□ □□ □□□-□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□, 1969 □□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□

ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪ੍ਰਦਾਏ - ਸ਼ੈਵ, ਵੀਰਸ਼ੈਵ, ਮਾਧਵ, ਵੈਸ਼ਨਵ, ਜੈਨ, ਬੁੱਧ, ਸਿੱਖ - ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਿੰਦੂ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਧਰਮਗੁਰੂਆਂ ਅਤੇ ਆਚਾਰਿਆ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ "ਅਛੂਤਤਾ" ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮਤਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਜਗਦਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਹੁਕਮ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ 'ਛੂਤਛਾਤ' ਅਤੇ 'ਅਛੂਤਤਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਵੇ। ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪਸੀ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

ਮਤੇ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਗਲਤ ਰਿਵਾਜ ਉੱਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਪਲ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹਿੰਸਕ ਪਹੁੰਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿਰਫ਼ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਕ ਤਰੀਕੇ ਹੀ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣਗੇ।

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਮਾਜਿਕ ਆਗੂ 'ਅਛੂਤਾਂ' ਅਤੇ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਕਾਸ਼ੀ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਖੈਰ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਭਗਵਾਨ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਵਿੱਤਰ ਲਿੰਗ ਨੂੰ ਛੂਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਜਾਤ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਗੂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮਸੀਹਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ

ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਮਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਕੇ ਵਿੱਚ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਨਾ ਕੀਤਾ।"

ਇਹੀ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸੁਧਾਰਕਾਂ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਅਤੇ 'ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੇ ਇਲਾਜ' ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ।

ਖਦਸ਼ਾ ਸੱਚ ਹੋ ਗਿਆ

ਦਰਅਸਲ, 'ਹਰੀਜਨ' ਸ਼ਬਦ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣਾ ਉਸ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਹ ਵਰਗ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਖਦਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨਾਮ 'ਹਰੀਜਨ' ਦੀ ਰਚਨਾ - ਭਾਵੇਂ ਇਸਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ - ਵੱਖਵਾਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਉਧਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਨਿਹਿਤ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਸਮੂਹ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਇਹ ਪਾੜਾ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹੁਣ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮੰਚ 'ਤੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਤ

ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਿਆਨਕ ਪਹਿਲੂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਚਾਨਕ, ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ 'ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ' ਦੁਆਰਾ 'ਹਰੀਜਨਾਂ' 'ਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਆਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ, ਖ਼ਬਰਾਂ ਖੁਦ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਰੀਜਨ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ।

ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖਾਸ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਦੂ-ਟੂਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਈ ਮਹਾਂਮਾਰੀਆਂ ਫੈਲੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਜਾਦੂ-ਟੂਣੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸੱਚ ਮੰਨ ਲਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਚਾਚਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ 'ਹਰੀਜਨ-ਗੈਰ-ਹਰੀਜਨ' ਟਕਰਾਅ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ 'ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ' ਦੁਆਰਾ 'ਹਰੀਜਨਾਂ' ਨਾਲ ਅਣਮਨੁੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਭਿਆਨਕ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ।
ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਜੋ ਹੋਰ ਵੀ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ 'ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ' ਨੇ ਹਰੀਜਨ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਹਰੀਜਨ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ 'ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ' ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹਰੀਜਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ 'ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹਰੀਜਨਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ' ਦਾ ਵਿਗੜਿਆ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਤਕਰਾ ਕਿਉਂ?
ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੱਥ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਦੰਗੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਹਰੀਜਨ' ਅਤੇ 'ਜਾਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ' ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਤਰਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਭਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਤਾਕਤਾਂ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਨਿਊਜ਼ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਕ ਬਣਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵੀ ਇਸਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ।
ਪੁਰਾਣੀ ਖੇਡ ਖੇਡਣਾ
ਸਾਡੇ ਕੌੜੇ ਤਜਰਬੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਇੱਕ ਜਾਤ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਜਾਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ 'ਗੈਰ-ਬ੍ਰਾਹਮਣ'

ਨੂੰ 'ਬ੍ਰਾਹਮਣ' ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਅਤੇ 'ਪਾੜੋ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਰੋ' ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਨੇਤਾ ਵੀ - ਇਸਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਵੱਖਵਾਦੀ ਸਮੂਹਾਂ ਦੇ ਬਲਾਕ ਵੋਟਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਕੇ ਖੇਡ ਖੇਡਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਲੋਕ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।
ਨਵੇਂ ਮਾਪਦੰਡ ਸੈੱਟ ਕਰੋ
ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਨੇ 1950 ਵਿੱਚ ਗਣਤੰਤਰ ਬਣਨ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 10 ਸਾਲਾਂ ਲਈ "ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ" ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਜਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰਥੀ ਹਿੱਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣਗੇ। ਇਹ ਬਾਕੀ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ।
ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਮਾੜੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਤ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਆਪਣੇ ਗਰੀਬ, ਲੋੜਵੰਦ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੋਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਸੁਲਝ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਜਲਣ ਵੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਹਰੀਜਨ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹਨ।
ਕਈ ਮੋਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਉੱਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ
ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਖੌਤੀ ਅਛੂਤ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਣਗੀਆਂ, ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਹੈ ਸਗੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਅਖੌਤੀ 'ਅਛੂਤ' ਇਨ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਕੇ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਲੜਾਈਆਂ ਜੋ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਬੀਜਾਪੁਰ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਲੜੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਨ ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਹਾਦਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਸਾਧੂ ਅਤੇ ਸੰਨਿਆਸੀ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਟੱਲ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅਟੱਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਹੈ। ਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਸਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਜ਼ਿੱਦ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਵੰਡ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਲੱਖਾਂ ਨਾਮਸ਼ੂਦਰ - ਬੰਗਾਲ ਦੇ 'ਅਛੂਤ' - ਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਕਠਿਨਾਈਆਂ ਝੱਲਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਅਪਣਾ ਕੇ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਥੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ।
ਕੰਮ - ਦਿਲ ਤੋਂ ਉੱਭਰਦਾ ਹੋਇਆ
ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂਗੇ? ਉਡੂਪੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਪਵਿੱਤਰ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਪੱਖਪਾਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਜਾਂ ਇੱਛਾਵਾਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਅਲੋਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ, ਸਹੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ, ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪਿੰਡ, ਘਰ-ਘਰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ, ਸਿਰਫ਼ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਵਜੋਂ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਸਚਿਤ ਦੀ ਨਿਮਰ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ। ਦਿਲ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ, ਉਸਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਲਈ ਉਭਾਰਨਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ 'ਸਮਾਨਤਾ' ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡੇ ਬਿਨਾਂ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ 'ਸਮਾਨਤਾ' ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਤੇ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਏਕੀਕਰਨ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ। ਏਕੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪੈਚ-ਵਰਕ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਲਾਕ ਹੇਰਾਫੇਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ।

ਦਿਲ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਖ਼ਤ ਕੰਮ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ, ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਏਕਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ, ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੋ
ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਭਜਨ, ਕੀਰਤਨ, ਤਿਉਹਾਰ, ਰਾਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪਾਠ ਵਰਗੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਸਾਂਝੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ 'ਛੂਤ' ਅਤੇ 'ਅਛੂਤ' ਵਰਗੇ ਸਾਰੇ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਣਗੇ। ਸਾਖਰਤਾ, ਸਿਹਤ, ਖੇਡਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਉਪਕਰਣਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਯੋਗੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬਿੰਦੂ ਦਿਲ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾ, ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਰਾਜ਼
ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਜਾਤ, ਸੰਪਰਦਾ, ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਤਭੇਦ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸੈਂਕੜੇ ਅਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਦੇ ਹਨ, ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਕਿ ਬਾਕੀ ਕਿਹੜੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।
1934 ਵਿੱਚ ਵਰਧਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਘ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੁਰਲੱਭ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਖੁਦ ਵੀ ਸੁਖਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ 1,500 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਬੈਰਕਾਂ ਅਤੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਆਸ਼ਰਮ ਸੀ। ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਕਈ ਸੈਂਕੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਡੇ ਵਰਧਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਘਚਾਲਕ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਂਤਿਕ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਸਨ, ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦਾ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਆਏ ਅਤੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਮੇਸ ਆਦਿ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇਖੇ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਇੱਥੇ ਕਿੰਨੇ ਹਰੀਜਨ ਹਨ?" ਸਾਡੇ ਸੰਘਚਾਲਕ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।" "ਤੁਸੀਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹੁਣੇ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ।" "ਇਹ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।" "ਫਿਰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਾਂਗਾ?" "ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ", ਸਾਡੇ ਸੰਘਚਾਲਕ

ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਹਰੀਜਨਾਂ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕੈਂਪ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਖਾਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਖੇਡਣ ਤੱਕ, ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ, ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਮਹਾਤਮਾਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸੰਘ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਏਕਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਤਹੀ ਅੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦੁਆਰਾ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਸਤੰਬਰ 1947 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਭੰਗੀ ਕਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ "ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਛੂਤ-ਛਾਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਸਾਦਗੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ।"
ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਇਸਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ ਹੋਏ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ: "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ; ਕੋਈ ਜਾਤ, ਕੋਈ ਸੰਪਰਦਾ, ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।"

XXIX. [illegible]

[illegible] - [illegible] - [illegible] - [illegible] - [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

(ਹਰ ਉਹ ਤੱਤ ਜੋ ਮਹਿਮਾ, ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬ੍ਰਹਮ ਜੋਤ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗਿਆੜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸਮਝੋ।)

ਬ੍ਰਹਮ ਹੱਥ ਜਾਰੀ ਹੈ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਨਾਗ, ਕੋਬਰਾ, ਦੀ ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਦੂਰ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸੁਬ੍ਰਹਮਣਯ ਸਵਾਮੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੰਦਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਥੇ ਨਾਗ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਾਮ ਹੈ। ਫਿਰ, ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਅਤੇ ਉਪਾਸਕਾਂ ਨੂੰ "ਜਾਨਵਰ" ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਐਲਾਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਧੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਤੋੜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਘਾਤਕ ਸਿਧਾਂਤ ਲਗਾਏ ਸਨ। ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪਲ਼ੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕ ਉਹੀ ਫੁੱਟ ਪਾਊ ਨੀਤੀਆਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਹੇ ਹਨ।

ਦਿਲੋਂ ਕੰਮ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਗੌਲੇ ਭਰਾਵਾਂ ਕੋਲ ਜਾਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਕੂਲ, ਹੋਸਟਲ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੋਰਸ ਖੋਲ੍ਹਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਸ ਸਰੀਰਕ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਾਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਜਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਉੱਚ-ਨੀਚ ਦੇ ਝੂਠੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਰਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ

ਰਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਗਤੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਗੀਤ ਗਾਉਣੇ ਅਤੇ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਭਟਕਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਖਲਾਈ ਜਾਂ ਸੰਸਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਛੋਹ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਕਬਾਇਲੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਾਲਤੂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੁਧਰੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ?

ਦੇਖੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਲਗਨ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ! ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ! ਉਹ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵੱਸ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਛੋਟੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਿਠਾਸ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ?

ਬੀਤੇ ਦੇ ਸਬਕ

ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਜਨਗਣਨਾ। ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਤਜਰਬਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਆਪਣੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ ਹੈ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ, ਜਨਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਰਦਾ, ਜਾਤ, ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ "ਹਿੰਦੂ" ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਰ ਪੂਰਬੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਭਰਾ - ਉਹ ਨਾਗਾ, ਖਾਸੀ, ਜਯੰਤੀਆ, ਮਿਕਿਰ, ਮਿਜ਼ੋ, ਆਦਿ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ - ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼

ਹਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ, ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਤਰ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਹਸਤੀ ਬਾਰੇ ਮੂਲ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬੁਰੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਪਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ "ਕਬੀਲਿਆਂ" ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਈਸਾਈ, ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਤਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਰਦਾਰੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਏ ਹਨ।

ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲ-ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਹਿੰਮਤ, ਬੁੱਧੀ, ਉਦਯੋਗ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਦਿਲ ਦੀ ਨਿੱਘ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸੁਧਾਈ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਲੋਕ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਡੀਆਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਆਦਮੀ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮਹਾਰਾਣਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ-ਨਿਵਾਸੀਆਂ, ਭੀਲਾਂ, ਸਵਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਵਧਰਮ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੀ ਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਰਾਜਪੂਤਾਂ ਨਾਲ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹੇ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਸੁਧਾਰ ਕਰੀਏ

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਫ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਕਹਿ ਕੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ-ਜੁਲਣ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੀ ਹੈ? ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੀ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਊ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਿਖਾਈ ਹੈ? ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਊ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਨਹੀਂ! ਫਿਰ ਕਸੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਡਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸਿਰਫ਼ ਲੋੜ ਕਾਰਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਫ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਫੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਵੀ, ਭੁੱਲ ਸਾਡੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਾਕੀ ਹਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੁਧਾਰ ਕਰੀਏ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਪੰਚਾਇਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਇਕਾਈ ਸੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲ-ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਸਥਾਨ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਰਣਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਕਰਮਯੋਗਿਨ ਦੀ ਆਤਮਾ

ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਨੇੜਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਣਗੌਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪਛੜੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ।

ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਕੋਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਧਰਮ ਸਿਰਫ਼ ਕੱਚੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਰੀਤੀ- ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਧਰਮ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਜੀਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ - ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਸਾਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਸ਼ੁਕਰਾ ਕੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ, ਤੁਰੰਤ ਨਤੀਜੇ ਜਾਂ ਚਮਤਕਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਰਮਯੋਗਿਨ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਭ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਈਸਾਈਆਂ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹਮਲਾਵਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਤੇ। ਸਾਡੇ ਵਰਕਰ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਲਈ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦਾ ਹੱਥ ਦੇਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦੁੱਖ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਈਸਾਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਾ ਮਨੁੱਖ; ਕਿਉਂਕਿ, ਆਫ਼ਤਾਂ, ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਗੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਦੁਖ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਮਰਤਾ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਇਆ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਸਮਰਪਿਤ ਪੂਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਉਸ ਦੀ ਨਿਮਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਪਿਤਾ, ਮਾਤਾ, ਭਰਾ, ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ।

ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕਾਰਜ ਸਾਡੇ ਸਨਾਤਨ ਅਨਾਦਿ-ਧਰਮ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ।

ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬ

ਸਵਾਲ: ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰੀਜਨਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

A: ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਬਰਾਬਰ ਅਤੇ ਭਰਾ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਤਦ ਹੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਗੇ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਗੇ।

ਦਰਅਸਲ, ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਨ। ਉਸ ਸੂਬੇ ਦੇ ਗੋਸਵਾਮੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬਾਇਲੀਆਂ ਨਾਲ ਰਲਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਲੋਕ ਸਨ। ਅਸਾਮ ਵਿੱਚ ਇਹ

ਲੋਕ ਚੈਤਨਿਆ ਦੇ ਚੇਲੇ ਆਚਾਰੀਆ ਸ਼ੰਕਰ ਦੇਵ ਦੇ ਪੰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਅਸੰਭਵ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਰਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?" ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਕਬਾਇਲੀ ਆਗੂ ਆਏ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਰਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਕਬਾਇਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਲਈ ਮੇਰੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਮੁਸੀਬਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬੁਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ।

ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂ?
ਨਾਗਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਮੂਹ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਗੰਢ ਵਾਂਗ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਸਿੰਗ। ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਇੱਕ ਖਾਸ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਆਦਿ। ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸਾਮ ਆਇਆ। ਕਬਾਇਲੀ ਆਗੂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ। ਪਰ ਉਹ ਘੱਟ ਕਲਪਨਾਸ਼ੀਲ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਆਗੂ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਉਸਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਗੰਢ ਫੜੀ, ਉਸਨੂੰ ਹਿਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸਨੂੰ ਕੱਟ ਦੇ। ਤੂੰ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਆਦਮੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਨਾਗਾ ਆਗੂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਆਮ ਸਮਝ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਗਤ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

(ਵੋਡਰ (ਇੱਕ ਪਛੜੇ ਭਾਈਚਾਰੇ) ਸੰਗਠਨ, ਬੰਬਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ।)

ਸਵਾਲ: ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਅਕ ਮਿਆਰ ਬਹੁਤ ਨੀਵਾਂ ਹੈ। ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਲਰਕ ਜਾਂ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਅਤੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚੌਕੀਦਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਉੱਚੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

A: ਸਿੱਖਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ, ਕਮਾਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਘਟਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਰਗ ਜੋ ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਪਹਿਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਾਲ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅੰਕ 35% ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ 40% ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਯਤਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪਛੜਾ ਵਰਗ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਘੱਟ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜਿਸ ਵੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲੈ ਆਉਣਗੇ। ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਫਿਰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹੀ ਨਿਯਮ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਵਧਾਈਏ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਹੀ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਤਾ: ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਹੀ ਰਵੱਈਆ ਹੈ।

* * *

ਸਵਾਲ: ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਯਜਨੋਪਵਿਤ, ਗੋਤਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਕੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹੋ?

A: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਜਨੋਪਵਿਤ ਅਤੇ ਗੋਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਗੋਤਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀ ਦਾ ਗੋਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੋਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ ਉਹ ਕਸ਼ਯਪ ਗੋਤਰ ਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਕਸ਼ਯਪ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ, ਮੰਦਰ ਪੂਜਾ, ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਤੀਵਾਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਹੀ ਹੱਲ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਚਾਰੀਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ, ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ।

XXX□ □□□□□□ □□□, □□□□ □□□□

(*) □□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□□ □□□ □□□□□□

□□□ □□ □□□□□□, □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□, □□□ □□□□□□ - □□□□□□□ □□□□□□ '□□ □□□□□ □□□ - □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ - □□□□□□□□□□ □□ □□□□□□ - "□□□" □□□□□□□□□ □□□

□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□-□□□□□□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□, □□ □□, □□□□□ □□□□ □□, □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□□□

□□□□□□□□

□□□ □□□ □□□□□□□□□ □□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□? □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□, □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□ '□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□ □□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□

□□ □□ □□□, □□□□ □□□□ □□□□ □□□□, □□□□□, □□□ □□ □□□□□ □□ □□□□ □□ □□, □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਬਗਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਣਾਅ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਣਾਅ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਥਿਕ ਪਹਿਲੂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਸਮਾਜਿਕ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਲਕ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਛੋਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ। ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਛੱਡੋ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲਓ

ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਬੰਧ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਮਾੜੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉੱਚਾ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ ਜੋ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ - ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਪਰਕ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਲੇਬਰ ਕਲੋਨੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਭਜਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ, ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨ ਅਤੇ ਹਰਿਕਥਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੰਗਿਆਈ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ

ਕੁਝ ਮਾਲਕ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਾਮੇ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਾਮੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੰਗਿਆਈ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਵਾਂਝੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਨੇਕ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਸਾਡਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਵੀ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਨਾਰਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ

ਸਾਡੇ ਘਰੇਲੂ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੱਦੀ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੀਮਤੀ ਵਸਤੂ ਰੱਖਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਸਤੂ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨੌਕਰ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਇਮਾਨਦਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਬੇਈਮਾਨੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮਿਸਾਲੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ।

ਅਕਸਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਅਸੀਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ? ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਹੋਣ, ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣਗੇ।" ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੈਰ ਜਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਛੋਹ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ 'ਵਾਦ' ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਲ ਦੀ ਖਿੱਚ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਸਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ।

ਅਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਬੇਰਹਿਮ ਹਾਂ!

ਇਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਛੋਹ ਦਾ ਕਾਰਕ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਮੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਮੀ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਗਾਂ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ; ਇਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਅਮੀਰ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਨੌਕਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਨੌਕਰਾਣੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਦੇ ਘਰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਆਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਵਾਹ ਦੇ ਰੋਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਘਰ ਦੀ ਮਾਲਕਣ ਰੋਂਦੇ ਬੱਚੇ ਵੱਲ ਕੰਨ ਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ? ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਨੌਕਰਾਣੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਂਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਮਾੜੀ ਖੁਰਾਕ, ਮਾੜੀ ਪੋਸ਼ਣ, ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉੱਨਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਡੂੰਘੇ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਏ ਹਨ।

ਨਕਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ

ਜੇ ਉਹ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਦੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਇਦੀਨਥਾਕਰਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ। ਲਗਭਗ 500 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੁਆਰਾ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
ਪਰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਸਵਾਮੀ ਜੀ ਉੱਥੇ ਗਏ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਰਸਮ ਨਿਭਾਈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਨ। ਪਹਿਲਾਂ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਮਛੇਰੇ ਹਨ। ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਖਾਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮੰਗਲੌਰ ਗਣੇਸ਼ ਬੀੜੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅੱਗੇ ਆਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਵਾਲੇ ਦੋਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਲਾਂ ਲਈ ਰੇਸ਼ੇ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ। ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਸਵਾਮੀ ਜੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮੰਦਰ ਲਈ ਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਲਾਸਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਦਿਨਥਾਕਰਾਈ ਦੀ ਇਸ ਉਦਾਹਰਣ ਨੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੁਝਾਨ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਛੋਹ ਦਾ ਜਾਦੂ ਹੈ।

ਵੱਡੇ ਦਿਲ ਲਈ।

ਅਜਿਹੇ ਉੱਦਮ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਅਮੀਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ।

ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਸਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੂਜਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ, ਇਸਦੀ ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

ਸਮੁੱਚਾ ਟਰੱਸਟ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕੰਟਰੋਲ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰੇ ਜਿਸ ਲਈ ਮੰਦਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਖੰਡਰੀਕਰਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਸਾਡੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦਾ ਦੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ। ਉਹ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਕਿਸੇ ਸਾਥੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਾਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਿੱਟਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਹਰਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਰਧਾ, ਦਿਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦਿਲ ਵੱਡਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫੰਡ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਤੀਬਰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੂਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਉਭਰਦਾ ਦੇਖਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਲ ਨੂੰ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਬਣਾਏਗੀ।

XXXI. [illegible]

[illegible] - [illegible], [illegible], [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ਮਾਪਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਹਾਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੀ ਇਸਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹਰ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੱਡੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਵੀ ਆਸਾਨ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
ਇੱਕ 8 ਜਾਂ 9 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜੋ ਘਰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਬਿਤਾਉਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਨਮ ਅਸ਼ਟਮੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿਣ 'ਤੇ, ਬੱਚੇ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਭਚਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਕਿਉਂ ਮਨਾਉਂਦੇ ਹੋ? ਈਸਾ ਮਸੀਹ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦੇ?" ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ 8 ਜਾਂ 9 ਸਾਲ ਦਾ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਘਿਣਾਉਣੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਦਿਓ। ਹਰ ਹਿੰਦੂ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰੁਭਤੀ, ਦੇਸ਼ਭਤੀ ਅਤੇ ਦੈਵਭਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੈ।
ਪਹਿਰਾਵਾ, ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਲਈ
ਫਿਰ ਪਹਿਰਾਵੇ ਬਾਰੇ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਤੇ ਸਜਾਵਟੀ ਵਸਤੂਆਂ ਵੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ।
ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੀ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਲੰਬੇ, ਸੰਘਣੇ ਅਤੇ ਘੁੰਗਰਾਲੇ ਵਾਲ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਅਕਸਰ ਮੇਰੇ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੋਰ ਦਾ ਖੰਭ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿਪਕਾਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਲ-ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਾਰ ਪਾਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, "ਦੇਖੋ, ਸਾਡਾ ਮਧੂ ਕਿਵੇਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਬਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਾਂਗ।" ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਛੋਟੀਆਂ ਹੋਣ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਮਿਆਰਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੰਗੇ ਜਾਣਗੇ। ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਤੀਬਰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਬੀਜ ਅਜਿਹੇ ਮਾਨਸਿਕ ਪਿਛੋਕੜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉੱਗਣਗੇ।
"ਔਰਤ" ਕਿਵੇਂ ਸਿਪਾਹੀ ਬਣੀ!
ਕਈ ਵਾਰ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਮਨ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਹੁਕਮ

ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਪੁਲਿਸ ਉਸਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਸਰਚ ਵਾਰੰਟ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਜਦੋਂ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਲਏ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਭੈਣ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ "ਭੈਣ" ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੈ ਗਏ। ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪਲਟਨ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਫੌਜ ਦੀ ਡਰੈੱਸ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਰੈਂਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਡਰੈੱਸ ਪਾ ਕੇ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੱਚਮੁੱਚ, ਪਹਿਰਾਵੇ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਫ਼ਰਕ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ!
"ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ" ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ
ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਡੀਆਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਬਾਰੇ। ਸਾਡੇ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦੇਵਤੇ ਜੋ ਵੀ ਹੋਣ, ਸਾਨੂੰ ਇਸਦੀ ਪੂਜਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਮਕਦਾਰ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਲੋਪ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਣਾ ਕਿੰਨਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ! ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਲਸੀ ਬ੍ਰਿੰਦਾਵਨ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਇਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀਵਾ ਜਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਅਸੀਂ ਪੂਜਾ-ਗ੍ਰਹਿ ਵਿੱਚ ਘੰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿੱਠੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੋ ਰਹੀ ਭਗਤੀ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। "ਆਧੁਨਿਕਤਾ" ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। "ਆਧੁਨਿਕਤਾ" ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਿਆਰੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਹਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਨੇਕ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਢੱਕਦੀ ਹੈ।" ਇਹ ਨੇਕ ਔਰਤ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ "ਆਧੁਨਿਕ" ਔਰਤਾਂ ਸੋਚਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ "ਆਧੁਨਿਕਤਾ" ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਗਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਕਿੰਨਾ ਪਤਨ!

ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਸਿਰਫ਼ ਪੱਛਮ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਧੁਨਿਕ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ 'ਮੰਮੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਦਰਸਾਇਆ ਸੀ? ਮਿਸਰ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਰਾਮਿਡ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਰੱਖੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 'ਮੰਮੀ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਾ, ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੰਮੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ! ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲੀ ਮਾਂ ਬਣਨ ਦੇ ਮਹਾਂਕਾਵਿ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਸਮੇਂ-ਸਿਰ ਸਤਿਕਾਰਤ ਮੁੱਲਾਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਟਕਰਾਅ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸੰਘਣੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣੀ ਹੈ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਭਾਲਣ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਸਿਖਾਈਏ?
ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ "ਹੋਰਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸਣ" ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਕੀ ਸਿਖਾਵਾਂਗੇ?
ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਕਥਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਦੁਲਾ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਰਾਣੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਸੰਜੇ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਪਰ ਉਹ ਸਾਥੀ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡਰ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੱਲ ਦੌੜ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਵਿਦੁਲਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਾਂ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਦੁਲਾ-ਸੰਜੇ-ਸੰਵਾਦ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਦੁਲਾ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਯੋਧੇ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੇਤੂ ਨਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਸੰਜੇ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰਿਆ, ਮਿਸਾਲੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਪੰਜ ਪਾਂਡਵ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦਾ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਲੈਣ ਆਏ ਤਾਂ ਕੁੰਤੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਸੁਰ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

(ਉਹ
ਪਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਖੱਤਰੀ ਮਾਵਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ੇਰ-ਦਿਲ ਆਦਮੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕਦੇ।)
ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਅਜਿਹੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਾ ਦੇਵੇ ਜੋ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਸਹਿ ਲਵੇ, ਜੋ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜੋ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਵੇ।
ਸਹੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੋ
ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਦੀ ਛਾਪ ਹੋਵੇ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਣ ਲਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਬੇਦਾਗ਼ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਦਾ ਅਨੁਕਰਣ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁਲੀਨਤਾ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।
ਹਿੰਦੂ ਸੱਚਾਈ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਅਡੋਲ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਰਿੱਤਰ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੈਤਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਤਿਆਗਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇ। ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਪਾਪੀ ਭੋਜਨ ਦਾ ਸੇਵਨ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲੇ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਯਕੀਨਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਸਮਾਜਿਕ ਏਕਤਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ...
ਫਿਰ, ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਭਲਾਈ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਸਮਾਜਿਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਮਾਜ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਤਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਬਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।
ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਖੰਡ, ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਹਸਤੀ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਸੀਂ 'ਇਕੱਲੇ' ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ। ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਚੀਕਿਆ 'ਓਹ, ਉਹ ਆ ਗਏ ਹਨ!' ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਚੱਪਲਾਂ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਭੱਜ ਰਹੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਸਾਰੇ ਡਰ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਭੱਜ ਗਿਆ।" 'ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਰੁਕ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕੀ ਸੀ?' ਇਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ: 'ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਇਕੱਲਾ ਸੀ?
ਸੱਚਾ ਯੱਗ
ਇਹ ਏਕਤਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੁੱਖ-ਦੁੱਖ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸਮਾਜ ਲਈ ਸਾਡਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਲੀਵੈਸ਼ਵਦੇਵ ਯਜਨ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗਰੀਬਾਂ ਅਤੇ ਭੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ। ਅੱਜ, ਅਸੀਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਭੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੇਣ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਅਨਾਜ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਭੋਜਨ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਅਸਲ ਬਾਲੀਵੈਸ਼ਵਦੇਵ ਬਲੀਦਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।
ਨੇੜਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਫਰਜ਼
ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਵੰਦ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਬੋਝ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਵਾਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਬੇਸਹਾਰਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀਆਂ ਰਹਿਣ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੰਪਰਕ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚਲਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਭਾਰਨ। ਆਪਸੀ ਮਦਦ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਮਾਜਿਕ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਜਾਂ ਬੇਵੱਸੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਾਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਤ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ।
ਸਾਡੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਖਾਲੀ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਫੈਸ਼ਨੇਬਲ ਕਲੱਬਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਪਾਂ ਵਿੱਚ ਬਰਬਾਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਭਦਾਇਕ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਗੀਤਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ।
ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਰੀਰਕ ਕਿਰਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਸਹਾਰਾ ਅਤੇ ਅਪਾਹਜ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਪਿਘਲ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਦਇਆ ਅਤੇ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਢੁਕਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਭਦਾਇਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਸਕਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਪਵਿੱਤਰ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਮਾਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਨਾ ਰਹੇ। ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਮੁਹਿੰਮ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ-ਲਿਖੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਹੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਵੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਕ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੂਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਰਧਾ, ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਪਵਿੱਤਰ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ, ਤੀਰਥਾਂ ਅਤੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਦਿਖਾਓ ਜੋ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾਓ।
ਸਾਵਿਤਰੀ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿਓ

ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਵਾਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਸਾਵਿਤਰੀ ਦਾ ਆਦਰਸ਼, ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਵੀ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹੀ ਇਕਾਗਰਤਾ, ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਬਹਾਦਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ! ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਲੰਬੀ ਰਾਤ ਬੀਤ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸਵੇਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੰਗ ਫੈਲਾਏਗੀ।
ਅਤੇ ਇਹੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ: "ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਸੱਚ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਇਹ ਮਰਨ ਵਾਲਾ, ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ, ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਗੈਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਥੱਕ ਗਏ ਹਾਂ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਥਕਾਵਟ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੁਨੀਆ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚਮਕ ਨਾਲ ਫੁੱਟ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ।"

XXXII. [illegible]

[illegible] - [illegible]: [illegible] - [illegible], [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

ਭਾਈਵਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ। ਇਹ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਪਾਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਅ). ਔਸਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦਿਖਣ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਪਰ ਅਜੀਬ ਇੱਛਾ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਆਰਥਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਗ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਡੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦ ਦੀ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮਾਨਸਿਕ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।
(ੲ). ਜਿਹੜੇ ਅਮੀਰੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਦੌਲਤ, ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਸਿਰ ਮੋੜਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਚੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਤਜਰਬਾ, ਘੱਟ ਗਿਆਨ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਭਰੂਣ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਪਦੇ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

ਸੰਤ
ੁਸ਼ਟੀ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਤਪੱਸਿਆ, ਮਨ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਨੰਦਾਂ ਅਤੇ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦੇਣਾ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।
ਆਤਮਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿਓ, ਰੂਪ 'ਤੇ ਨਹੀਂ

ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਸਹੀ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਨੇਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ, ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਸਤਹੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਤਹੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।
ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਅਧਿਆਪਕ-ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਸਬੰਧਾਂ, ਹੋਸਟਲ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਚੱਲਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸੋਚ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ, ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਮਿਆਰ, ਹੋਸਟਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡਨਾਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਯਤਨ ਵੱਲ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰਪੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। "ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ" ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਭੌਤਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ, ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ, ਬੌਧਿਕ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਅਜਿਹੇ ਆਨੰਦਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਥਾਹ ਇੱਛਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ" ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਣ, ਨੱਚਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਉੱਚ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਇਸਦੀ ਅਸਲ ਮਹੱਤਤਾ, ਗੁਣ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਦੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਜਾਂ ਅਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਮਨੁੱਖ ਨਿਰਮਾਣ ਸਿੱਖਿਆ
ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਜੀਇਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਉੱਤਮ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਯੋਗਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਫਰਜ਼ ਦੀ ਪੂਰਨ ਭਾਵਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਕਿ ਫਰਜ਼ ਸਰਵਉੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਉਹ ਆਦਰਸ਼ ਜੋ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
ਫਰਜ਼ ਦੀ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼-ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। 'ਆਦਰਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਮਤਭੇਦਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਕੁਝ ਵਿਆਪਕ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਗੇ। ਮਨੁੱਖ ਪਰਮ ਪਰਮ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਯਾਤਰੀ ਹੈ (ਇਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਸਤਾ ਕੀ ਹੈ ਇਹ ਅਮੂਰਤ ਹੈ)। ਉਹ ਹਕੀਕਤ ਸਮਰਪਿਤ ਅਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸੇਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੰਸ਼, ਵਿਰਾਸਤ, ਪਰੰਪਰਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਬੰਧਨ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਰਧਾ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਂਝੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਇਸ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਧਾਰ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਬੌਧਿਕ ਤਾਲਮੇਲ ਦੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਭੌਤਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚੰਗਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੂਰਕ ਹੈ। ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗ੍ਰੇਡਡ ਫੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਨਤ ਕੋਰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਿਆਰ ਤੱਕ

ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਫੌਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਅਸਲ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਂਝੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਠੋਸ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ।
ਸਹੀ ਮਾਹੌਲ
ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਹੋਸਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਪਲਬਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਦੀ ਭਾਲ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਪਰ ਪੂਰੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਦੀ, ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਢੁਕਵੀਆਂ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੇਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਰੀਰਕ ਕਿਰਤ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਅਨੁਕੂਲ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।
ਅਧਿਆਪਕ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ
ਇਸ ਲਈ ਹੋਸਟਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਾਰਡਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨਾਲ ਘਰੇਲੂ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਦਿੱਖ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੰਗ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੁਖੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੰਮ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਬੋਝ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮਿਆਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਸੀਮਤ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ 16-24 ਵਾਰਡਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੋੜੀਂਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੋਸਟਲਾਂ ਦੇ ਵਾਰਡਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹੀ ਸੱਚ ਹੈ।
ਹੋਮ ਏ ਮੋਲਡਿੰਗ ਸੈਂਟਰ

ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੈਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੇਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਭਾਵੇਂ ਗਲੈਮਰ ਨਾਲ ਭਰੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਬੇਦਾਗ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਅਣਥੱਕ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਨਕਲ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਯੋਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਸਾਲੇ ਅਤੇ ਰਸਾਲੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਆਡੀਓ-ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇਣ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਢਾਲਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਕੰਧਾਂ, ਕਿਓਸਕ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟਰਾਂਜਿਸਟਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਾਊਡ-ਸਪੀਕਰਾਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਲਾਲਚੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਅੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਗਾੜ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਇਸਦੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਮੁੱਢਲੀ ਪੁਨਰ-ਓਰੀਐਂਟੇਸ਼ਨ - ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ
ਪਰ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਚੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਭੌਤਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਸਾਰੇ ਬੇਲੋੜੇ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸਾਰੀਆਂ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਟੁੱਟਣ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮਾਹੌਲ ਅਤੇ ਇਹ ਝੂਠੀ ਧਾਰਨਾ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਆਧੁਨਿਕਤਾ, ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ, ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਧ ਰਹੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਨੈਤਿਕਤਾ ਚੰਗੀ ਹੈ; ਅਨੈਤਿਕਤਾ ਭਾਵੇਂ ਮਾੜੀ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਗੁਣ ਹੈ - ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਭਟਕਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ। ਪਰ ਗੈਰ-ਨੈਤਿਕਤਾ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਅਨੈਤਿਕ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬੇਰਹਿਮ ਅਣਦੇਖੀ ਹੈ। ਅਨੈਤਿਕ, ਪਾਪੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪੱਤਾ ਬਦਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਨੈਤਿਕ ਸਹੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਦੀ ਸਾਰੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਅਭੇਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਹੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹਨ।
ਸੋਚਣ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਧਾਰਨ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁੱਲ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਸਹੀ ਵੰਡ, ਜੋ ਇਕੱਠੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਜੀਵਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਘਾਟ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਏਗਾ।
ਜੇਕਰ ਇਸ ਪੁਨਰ-ਨਿਰਧਾਰਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਉਪਾਅ ਸਿਰਫ਼ ਸਤਹੀ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਹੀ ਰਹਿਣਗੇ।

ਭਾਗ ਚੌਥਾ - ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ

XXXIII. [illegible]

1. [illegible]

*[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਫਿਰ ਉਹ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਾਜ਼ੇ ਖੰਭ ਨੂੰ ਵਾਹਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ? ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਭੜਕੀਲੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੋਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਲਈ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸਨੇ ਅਣਗਿਣਤ ਨਿੱਜੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਲਕੱਤਾ ਵਿਖੇ ਡਾਕਟਰੀ ਕੋਰਸ ਦੀ ਚੋਣ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੁੱਬਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਕੱਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਭੜਕਦਾ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਸ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਲਾਵੇ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅੰਡਰ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਅੱਖ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਦਿਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਬਲਦੇ ਦਿਲਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਵਿੱਚ ਧੜਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਕਮੀ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਲੇਰਾਨਾ ਕਾਰਨਾਮੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਅਗਨੀ ਭਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਦਿਮਾਗ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਦੀ ਚਮਕ ਤੋਂ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਸੰਪਰਕ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕੁਝ ਗੁਪਤ ਵਰਕਰ, ਇੱਕ ਪੂਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੀਮਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਭੇਦ ਸਮੇਂ- ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਕਾਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਮੁਖਬਰਾਂ ਅਤੇ ਗੱਦਾਰਾਂ ਦੇ ਉੱਭਰਨ ਨਾਲ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ-ਇੱਛਾਵਾਨ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਕਲਾਬ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਕਲਕੱਤਾ ਤੋਂ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਦ ਪਏ। ਲੋਕਮਾਨਯ ਤਿਲਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਕਾਂਗਰਸ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਬਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦਾ ਯੁੱਗ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਯੁੱਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ। ਤਿਲਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਅੱਗ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲਾ

ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਹਰ ਕਸਬੇ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਜਗਾਈ। ਗਾਂਧੀ ਜੀ ਆਪਣੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਚਰਿੱਤਰ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਅਤੇ ਨਿਡਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸਰਲ ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸੰਘਰਸ਼ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਆਪਣੇ ਬਲਦੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਦਿੱਗਜਾਂ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਤੀਬਰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਉਭਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਉਸਨੇ ਗਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੋਈ ਕਿ ਕੁਝ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਿਆਰੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਦੋਵਾਂ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹੀ ਹਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨਾਲ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਹ ਅੰਦੋਲਨ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਚੈਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਹਿ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਸਨ।

ਦੂਜਾ, ਉਹ ਉਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇ, ਜੋ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਸਤਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼, ਸਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ? ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਠੀਕ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੂਲ ਬਿਮਾਰੀ ਕੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਬਦਬਾ ਬਣਿਆ ਸੀ? ਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਸਾਡੀ ਆਪਣੀ ਫੁੱਟ ਸਾਡੀ ਗੁਲਾਮੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਅੱਤਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਉਸ ਮੂਲ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨਗੇ? ਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸਥਾਈ ਏਕਤਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਝਟਕਿਆਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਉਭਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਸਵਾਰਥ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਰਗੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਬਦਬੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ ਸਨ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਝਟਕੇ ਵਿੱਚ ਮਿਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਅਤੇ ਫਿਰ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਟਿਕਾਊ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ? ਸ਼ੇਕਸਪੀਅਰ ਦੇ ਜੂਲੀਅਸ ਸੀਜ਼ਰ ਵਿੱਚ, ਸੀਜ਼ਰ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਬਰੂਟਸ ਅਤੇ ਕੈਸੀਅਸ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਉਭਾਰ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀਜ਼ਰ ਦਾ ਦੋਸਤ ਐਂਟਨੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਭੀੜ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਤਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਮੋੜ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਜੰਗਲੀ ਭੀੜ ਆਪਣੇ ਤੇਜ਼ ਪਿੱਛਾ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਐਂਟਨੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, "ਸ਼ਰਾਰਤ, ਤੁਸੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਚਾਹੋ ਕਰੋ।" ਇਹ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ - 'ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋਗੇ' ਨਾ ਕਿ 'ਅਸੀਂ ਕਰਾਂਗੇ' ਵਾਂਗ - ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਉਭਾਰਾਂ ਦਾ ਜੋ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ-ਮੁੱਲਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਈ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘੀ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਰਵੱਈਏ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਢਾਲ ਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ, ਸੋਚ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਇੱਕ ਦ੍ਰਿੜ, ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਇੱਕ-ਮਨ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜਨਤਕ ਧੂਮ-ਧੜੱਕੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਵੇ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਵੁਕ ਸ਼ਰਧਾ, ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਬਹਾਦਰੀ, ਮਰਦਾਨਗੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉੱਤਮ ਗੁਣਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਡੂੰਘਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜਗਾਉਣ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਹੈ। ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਇਹ ਕੰਮ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਲਾਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਅਤੇ ਸਾਲ ਦਰ ਸਾਲ ਬਲਦੀ

ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ।

ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜੋ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਾਡੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਇਸਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ। ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਹੈ। ਭਗਵੇਂ ਝੰਡੇ ਹੇਠ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਹਵਾ ਨੂੰ ਭਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਦਲੇਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 'ਕਬੱਡੀ, ਕਬੱਡੀ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਕੇ ਦਿਲ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨੇਤਾ ਦੀ ਸੀਟੀ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਜਾਦੂਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ; ਤੁਰੰਤ ਸੰਪੂਰਨ ਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਚੁੱਪੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਭਿਆਸ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਲਾਠੀ ਚਲਾਉਣਾ, ਸੂਰਯਨਮਸਕਾਰ, ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ, ਆਦਿ। ਸਮੂਹਿਕ ਯਤਨਾਂ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹਰ ਪੋਰਗ੍ਰਾਮ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਬੈਠਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸਮੂਹ ਗੀਤ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਡੁੱਬਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਝੰਡੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ:

(ਹੇ ਪਿਆਰੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਤੈਨੂੰ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਣਾਮ!) ਜਿਸਦੀਆਂ ਗੂੰਜ ਹਵਾ ਨੂੰ ਭਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। 'ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਕੀ ਜੈ' ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਨੇ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿੱਤਾ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਅਤੇ ਚੌੜਾਈ ਵਿੱਚ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਗੋਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਢਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਰੂਹ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ, ਸੂਰਜ

ਡੁੱਬਣ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ 'ਸ਼ਾਖਾ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ ਅਸਲ ਭਾਵਨਾ ਉਦੋਂ ਸਮਝ ਆਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪਤਵੰਤੇ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ, "ਮੈਂ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ, ਸੰਘ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਮੈਂ ਖੁਦ, ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।" ਲਗਭਗ ਹਰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਾਖਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਕਹਾਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸਦਾ ਕਾਰਨ ਸਾਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਖਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਜੀਵੰਤ ਅਭਿਆਸ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸੁੱਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਧਨਾ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ, ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ, ਕੰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੁੱਪ, ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਬੋਲਿਆ ਜਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕੰਮ ਕਦੇ ਵੀ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ।

ਯੋਜਨਾਕਾਰ ਬਹੁਤ ਹਨ!

ਸੰਘ ਦੇ ਚੁੱਪ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਵਿਵਹਾਰਕ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਅਟੱਲ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਜੀਵਤ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਉਦੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਬਾਹਰਲੇ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਕਰਾਂਗੇ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸੰਗਠਨ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਹੀ ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ! ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੋਟ ਵੀ ਦਿਖਾਏ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸਰਗਰਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਿਤਾਈ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿੰਨੇ ਦੋਸਤ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣਗੇ?" ਉਸਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਮੇਰੀ ਦੋਸਤੀ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਾਪੀ ਬਦਮਾਸ਼ ਹਨ।" ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਆਪਣੀ ਲਾਸ਼ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ?"

ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਅੱਜ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ 'ਮਾਹਰ ਯੋਜਨਾਕਾਰਾਂ', 'ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ' ਅਤੇ 'ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ' ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ' ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਿਆਰੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਉਹ ਉੱਚੀਆਂ-ਉੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਪੂਜਾ ਲਈ ਮੂਰਤ

ਕੰਮ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੰਘ ਨੇ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦਰਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਹਾਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਪਣੇ ਖਾਸ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਖਾਸ ਮੰਤਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇੱਕ ਖਾਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸ਼ੈਵ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਕਤ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੈਸ਼ਨਵ, ਹਰੇਕ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਧੀ, ਆਪਣਾ ਰਸਮ, ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਵੀ ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ, ਇੱਕ 'ਮੰਤਰ' ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕੋਡ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਉਹ ਅਮਰ ਭਾਗਵ ਧਵਜ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ, ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਜੀਵ ਤਸਵੀਰ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤ, ਸੰਪਰਦਾ, ਜਾਤ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰਿਵਾਜ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਤਹੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨਾਦਿ ਕਾਲ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਧਰਮ, ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਸਾਡੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਬਲੀਦਾਨ ਅਗਨੀ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਵਿਲੀਨਤਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੂਰਜ ਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਜੋ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ, ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਤਾਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਅਤੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਯੁੱਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ

ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਾਡੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਸੱਚਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੋ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਨਹੀਂ।

ਸੰਘ ਨੇ ਇਸ ਜੀਵਤ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ - ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ, ਸਾਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਸ ਅਤੇ ਲਹੂ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਖੁਦ ਆਪਣਾ ਆਦਰਸ਼ ਕਿਉਂ ਨਾ ਸਮਝੀਏ?" ਪਰ ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੇ, ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਮਰ ਭਾਗਵ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਹਾਨ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਿਅਕਤੀ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸਦੀਵੀਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਲ-ਭਰ ਵਾਲੀ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਹਾਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਖਿੜ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਦੇਵਤੇ ਵਜੋਂ ਪੂਜਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕੁਝ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਗਵਾਨ ਵਜੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਆਦਿ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਘ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਸਰਵ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਘੁੰਮਦੀ ਸੀ, ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਪੰਥ ਦਾ ਸਰਾਪ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹਾਂ ਦਾ ਉਭਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਦਾਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੂਰਤੀਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਪੂਜਾ ਦੇ ਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਤਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਸਰਵਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਇੱਕ ਟੀਚੇ ਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ ਅਤੇ ਮਾਰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹਨ। ਸੰਘ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਕਲੌਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜਾ ਪਾਠ ਮੰਨਦੇ ਹੋ?" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਈਸਾਈਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵਾਂਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸ਼ਰਧਾ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਇਹ ਉਸ ਉੱਤਮ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਭਗਵ ਧ੍ਵਜ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਚਮਕਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਕਰੂਸੀਬਲ

ਇਹ ਭਾਗਵ ਧਵਜ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਵਰਗ ਉੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਸ਼ਾ, ਪ੍ਰਾਂਤ, ਜਾਤ, ਭਾਈਚਾਰੇ, ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਤਹੀ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਜੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧੂੜ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਉਸਦੀ ਮਹਿਮਾ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੇਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ- ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਖੇਡਦੇ ਅਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਕੱਠੇ ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਿੱਚ ਧੜਕਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਹੌਲ ਹੈ। ਮਿਠਾਸ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਹਵਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਏਕਤਾ ਉੱਭਰਦੀ ਹੈ।

ਸਦਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹ ਫੜਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੰਡਾਂ ਨੂੰ ਡੁੱਬਣ ਵਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸੁਪਨਾ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਹਕੀਕਤ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਖਾ ਉਹ ਕਰੂਸੀਬਲ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਰਪਿਤ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਉੱਤਮ ਆਵੇਗਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰ ਭਾਈਚਾਰਕ ਬੰਧਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਲਈ ਰਚਨਾਤਮਕ ਕੇਂਦਰ ਹੈ।

ਪੁੰਜ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ - ਜਾਗਰਣ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ।

ਵਰਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਪਦਾ ਜਾਂ ਯੁੱਗਦੀ, ਹਿੰਦੂ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਦਾ ਦਿਨ, ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਯੁੱਗ-ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਵੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਸਾਮਰਾਜ ਦਿਨੋਤਸਵ (ਜਯੇਸ਼ਠ ਸੁਧਾ ਤ੍ਰਯੋਦਸ਼ੀ) 1674 ਵਿੱਚ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਸੰਪੰਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਖਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀ ਬਹਾਦਰ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅੱਠ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਉੱਤੇ ਪੁਨਰ-ਉਭਾਰਿਤ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਪੂਜਾ (ਆਸ਼ਾਢ ਪੂਰਨਿਮਾ) ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਦਿਨ ਵਜੋਂ ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਿਨ ਸੰਘ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਭਾਗਵ ਧਵਜ, ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਕੌਮੀਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰੱਖੜੀ ਬੰਧਨ (ਸ਼ਰਵਣ ਪੂਰਨਿਮਾ) ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਿਨ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਵਿਜੇਦਸ਼ਮੀ (ਅਸ਼ਵਯੁਜ ਸੁਧਾ ਦਸ਼ਮੀ) ਬੁਰਾਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਘ ਦਾ ਜਨਮਦਿਨ ਵੀ ਹੈ। ਮਕਰ ਸੰਕਰਮਣ, ਜੋ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ 'ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਰੌਸ਼ਨੀ' ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਵਾਰਥ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਉਭਰਨ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਿਖਲਾਈ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੇਤਨਾ, ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਗੁਣ ਭਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਲਾਟ ਨੂੰ ਖੁਆਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

'ਸੰਸਥਾਵਾਦ' ਦਾ ਸਰਾਪ

ਉਪਰੋਕਤ ਵਰਣਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਸਰਬ-ਵਿਆਪੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਪ੍ਰਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਜੀਵਨ-ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਬਾਹਰੀ ਢਾਂਚੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਲਗਾਵ ਅਤੇ ਮਾਣ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਘਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਇਸ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਸਾੜ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਤਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਬਦਲ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਨ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਲਗਾਵ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਦੇ ਸੁਆਰਥ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਠੋਰ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਮੁਸਲਿਮ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਭਿਆਨਕ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੰਤ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਮਰ ਰਹੇ ਅੰਗਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਗਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਗਲੈਕਸੀ ਆਈ ਜੋ ਧਰਮ ਦੇ ਮਕਸਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀਆਂ ਬਲਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਜੋਂ ਜੀਉਂਦੇ ਅਤੇ ਮਰਦੇ ਰਹੇ। ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਅਧਰਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਾਲਮ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਆਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿੱਤ ਜੰਗੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੂੰ ਵੀਰ ਯੋਧਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਜੇਤੂ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਕਿੰਨੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਮਿਸ਼ਨ, ਜਿਸਨੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ, ਸੰਸਥਾ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਲਗਾਵ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਖਵਾਦ ਦੀਆਂ ਵਿਗੜੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ!

ਆਓ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਲਈਏ। 1947 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮਹਾਤਮਾ ਜੀ ਦੀ ਇਸਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਰੂਪ 'ਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਕਾਂਗਰਸੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਰ ਦੀ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨੀਚ ਅਤੇ ਅਨੈਤਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਭਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਘ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਲਾਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (1948 ਵਿੱਚ), ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵੇਰ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਛਪੇ ਹੋਏ ਕਾਗਜ਼ ਮਿਲੇ ਜੋ ਕੈਦ ਕੱਟਣ ਵਾਲੇ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਲਈ ਮੁਆਫ਼ੀ ਫਾਰਮ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਨ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਆਏ ਜੇਲ੍ਹ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਫਾਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗ ਕੇ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਥੇ ਆਏ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰਾ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟੀਆ ਚਾਲਾਂ ਨਾਲ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ? ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਨਿਰਾਸ਼ ਅਤੇ ਅਚੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ? ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਦੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਵਰਾਜ ਹੈ। ਫਿਰ

ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਮਨੋਬਲ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?"

ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਸੰਕਲਪ ਤਿਆਗਿਆ ਗਿਆ

ਇਸ ਲਈ ਸੰਘ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਇਕਾਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਸੰਘ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਵਜੋਂ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ, ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਹਸਤੀ ਵਿੱਚ ਢਾਲਣ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਵਰਕਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ 'ਸੰਘ ਸਮੂਹ' ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਅਕਾਲ, ਹੜ੍ਹ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਵਹਾਅ ਆਦਿ ਵਰਗੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲਗਾ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਰਾਦਾ- ਬੁਣਿਆ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ - ਕਈ ਵਾਰ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਫੌਜ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਇੱਕ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਰਮਨੀ, ਇਟਲੀ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ ਉਲਕਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਡਦੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਸਥਾਪਤ ਕਰਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਬਦਬਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ। ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਮੂਹਿਕ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ, ਦਿਮਾਗੀ ਧੋਣ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਕੈਂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਲ-ਵਾਲ-ਵਾਲੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦਾ ਦਮ ਘੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹੋ ਕੇ, ਸਮਾਜ ਪਤਿਤ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਹਿਸ਼ੀ ਤਾਕਤ ਰਾਹੀਂ ਦਬਦਬਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਪਰਦੇਸੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪੂਰਾ ਵਜੂਦ ਇਸ ਗੈਰ-ਹਿੰਦੂ ਸੰਕਲਪ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਗਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਕਈ ਧਰਮ ਅਤੇ ਮੱਤ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਭਿੰਨ ਪੈਟਰਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਗਣਤੰਤਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਤਿਭਾ, ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਝੁਕਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾ, ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਲਚਕੀਲਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਾਲਾ ਸੰਗਠਨ ਪੈਟਰਨ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬੇਮਿਸਾਲ ਅੱਤਿਆਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਪੈਟਰਨ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਉੱਪਰੋਂ ਥੋਪਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਅੱਜ ਸਿਰਫ਼ ਓਨਾ ਹੀ ਜੀਵਾਸ਼ਮ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਜਾਨਵਰ ਅਚੱਲ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਵਚਾਂ ਦੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਭਾਰ ਹੇਠ ਮਰ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਘ ਨੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਵੈ-ਹਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

2. [illegible]

*[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਸ ਖਾਸ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਈਰਖਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਖਿੱਚ ਨੂੰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਉੱਚ ਸੱਦੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਭਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਜੋਸ਼ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬਰੀਕ ਮੁਲਮੁਲ ਦੀ ਬਣੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੇ ਅੰਗ ਪਤਲੇ ਅਤੇ ਪਤਲੇ ਹਨ, ਉਸਦੀ ਛਾਤੀ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਿੱਧਾ ਖੜ੍ਹਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਹਾਸੇ ਦਾ ਪਾਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨਾਲ ਕਰੋ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਲੇ ਝੰਡੇ ਦਿਖਾ ਕੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਸੀ।

ਹੁਣ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਵੇਖੋ। ਜਦੋਂ ਵਿੰਸਟਨ ਚਰਚਿਲ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਨੇਤਾ ਸੀ, ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲੇਬਰ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦੇ ਰਵੱਈਏ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ। ਚਰਚਿਲ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹਾਂ, ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਜੋ ਵੀ ਮਤਭੇਦ ਹਨ।" ਦੋ ਯੁੱਧਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮਾਂ ਵੀ ਬਚਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਹੋਈਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਸਾਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਲੁਰਿਡ ਕੰਟ੍ਰਾਸਟ

ਇਹ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਤਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖੇ ਕਿ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, "ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯਤਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਆਮ ਰੁਟੀਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਚਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ, ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?"

ਪਰ ਉੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ 'ਆਦਮੀ' ਅਗੇਤਰ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦੇ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ 'ਦੇਸ਼ ਭਗਤ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਬਦ ਵਜੋਂ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ - ਭਾਵੇਂ ਸਕੂਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਲਜ, ਸਾਹਿਤਕ ਕਲੱਬ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਯੁਵਾ ਲੀਗ, ਸਮਾਜਿਕ ਮਿਲਣੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵੀ - ਪਹਿਲਾ ਸਬਕ ਜੋ ਹਰ ਬੱਚਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ, "ਇੰਗਲੈਂਡ! ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਜੀਉਂਦਾ ਹਾਂ!" ਅਤੇ ਇੱਥੇ, ਸਾਡੇ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਿਮਾਲਿਆ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਜੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ 'ਘਾਹ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਗਦਾ'!

ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵੇਖੋ, ਜੋ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੁਝ ਸਦੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਗੱਦਾਰ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਸ਼ਵਾਸਘਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਲਾਰਡ ਅਮੇਰੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਨੇ ਜਰਮਨਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਸਨੇ ਰਹਿਮ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਫਾਂਸੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਦੇਖਣਾ ਪਾਪ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਪਰੰਪਰਾ 'ਤੇ ਧੱਬਾ ਸੀ!

ਅਤੇ ਇੱਥੇ? ਦਾਹਿਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ, ਗੱਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਨਸਲ ਇੱਥੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ। ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਧੋਖਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਲਈ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਸੱਜਣ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਚਾਲ ਚਲਾਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਉੱਥੇ ਸਾਡਾ ਰਾਜਦੂਤ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਰਾਜਪਾਲ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ!

ਉੱਥੇ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਖੇਡ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲੇਬਰ ਪਾਰਟੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਾਜਦੂਤ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸੰਮੇਲਨ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉੱਤਮ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰਤ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੁਕੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮ ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਨਵੀਂ ਛੂਤ-ਛਾਤ

ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਹਾਲੀਆ ਵਿਕਾਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਗਾੜ 1937 ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਚੱਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਜੁੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੇ ਵੀ ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਪਰ 1937 ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ੈੱਲ ਵਿੱਚ ਸੁੰਗੜ ਲਿਆ, ਆਪਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਸਰੀਰਕ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ 'ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਛੂਤ-ਛਾਤ' ਦਾ ਨਵਾਂ ਜ਼ਹਿਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਇੱਕ ਵਾਰ 1937 ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ

ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ* ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਅਹਿੰਸਾ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਕਾਂਗਰਸ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸਰਕਾਰ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਸਾਡੀ ਅਹਿੰਸਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ।" ਅਤੇ ਉਸ ਸੱਜਣ ਨੇ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ!

ਰੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ

ਜਦੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਘਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਕੀਟਾਣੂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕਰਨਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਆਵੇਗੀ। ਸਾਡੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੈਡੀਕਲ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਮੂਲ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋਂ ਪੁਨਰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਸੰਘ ਨੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਵਰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਿਕਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪੁਨਰ-ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਈਏ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਇਹ ਆਮ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤਤਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਉਸਦੀ ਠੰਢੀ ਛਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਇੱਕ ਮੋਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨਮੋਹਕ ਖੰਭ ਫੈਲਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮਾਲਕ ਨੇ ਸੋਚਿਆ, "ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਇਹ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਉਂਦਾ!" ਉਸਨੇ ਅਫੀਮ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੁਝ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੋਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੋਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵੀ, ਮੋਰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਉਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਫੀਮ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੁਰਾਕ ਖੁਆਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਛੀ ਇੰਨਾ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਅਫੀਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ।

######

######

######

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਵੈ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਨ ਦਾ ਉੱਤਮ ਸੰਕਲਪ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ?

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਰਮਹੰਸ ਗੰਗਾਸਨਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। "ਖੈਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਗੰਗਾ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਉੱਡ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਾਪ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ!" ਨੈਤਿਕਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਲ-ਪਲ ਉਛਾਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਢਾਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਪਲ-ਪਲ ਦੇ ਝੱਖੜ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦੇਵੇ। ਇਸੇ ਲਈ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਓਵਰਫਲੋਅ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤਪੱਸਿਆ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਿਰਫ ਨਾੜਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਨੈਤਿਕ ਤਬਾਹੀ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਆਦੀ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਘੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਹੋਸ਼ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੱਜਣ, ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਬੰਧ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ! ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜੋਸ਼ ਘੱਟ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਸਵੈ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪੂਰਨ ਤਿਆਗ ਦੇ ਉਸ ਪ੍ਰਣ ਨੂੰ ਯਾਦ ਵੀ ਨਹੀਂ!

ਉਹ ਕੰਮ ਜੋ ਬੂਮਰੈਂਗ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਅਣਚਾਹੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਗੇ। ਕੁਝ ਸੋਗ ਅਤੇ ਵਿਰਲਾਪ

ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਗੇ; ਕੁਝ ਹੋਰ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਤਾਸ਼ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੇ ਲਾਪਰਵਾਹ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਧੀਰਜਵਾਨ ਮਿਹਨਤ ਦੁਆਰਾ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਟਲੀ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਗੈਰੀਬਾਲਡੀ, ਮਾਜ਼ੀਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੋਟੀ ਦੇ ਇਤਾਲਵੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਟਲੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੁਝ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਚਾਨਕ ਮਾਜ਼ੀਨੀ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮਾਜ਼ੀਨੀ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ: "ਰੱਬ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇ! ਹਮਲਾਵਰ ਇਤਾਲਵੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇ!" ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸਮਤ ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੀ ਇੱਛਾ ਕੀਤੀ। ਹਮਲਾਵਰ ਇੱਕ ਇਤਾਲਵੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਮਾਜ਼ੀਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁਪਤ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਤਕਨੀਕ

ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਥਾਈ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀ ਹੈ? ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿੰਨ ਕਾਰਕ - ਪਹਿਲਾ, ਉਸ ਆਦਰਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਧਿਆਨ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬਣਨਾ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਉਸੇ ਆਦਰਸ਼ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਗਤ; ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉਸ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ - ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿਨ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਦਿਨ ਦੇ ਸਾਰੇ 24 ਘੰਟੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਫਾਰਮੂਲਾ ਇੱਕ ਅਵਿਵਹਾਰਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ।

ਇੱਕ ਤਿਆਗੀ ਯੋਗੀ ਵੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੂਰਨ ਸਮਾਧੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ; ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਡਿੱਗ ਪਵੇਗਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ, ਦਿਨ ਦੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਨੂੰ, ਸਵੇਰੇ, ਸ਼ਾਮ ਜਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ, ਮਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਖਾਸ ਸਮੇਂ

'ਤੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਆਦਰਸ਼ 'ਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਘੱਟੋ- ਘੱਟ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ।

ਸੰਘ ਨੇ ਵੀ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ-ਸਨਮਾਨਿਤ ਪੈਟਰਨ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਸ਼ਟਰਦੇਵ ਭਾਵ (ਰਾਸ਼ਟਰ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਭਗਤ ਬਣੋ) ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਡਾਂ, ਲਾਠੀ ਚਲਾਉਣਾ, ਗਾਉਣਾ, ਮਾਰਚ ਕਰਨਾ, ਆਦਿ, ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਡੂੰਘੇ ਸੰਸਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਚੀਜ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। "ਪੈਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਪੌਂਡ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਸੰਭਾਲ ਲੈਣਗੇ" ਇਹ ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਜੋ ਮਹਾਨ ਪਾਤਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੱਖਰ ਵਾਂਗ ਸੱਚ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਪਾਤਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ-ਕੀਤੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਚਾਈਆਂ ਇੰਚ-ਦਰ-ਇੰਚ ਅਤੇ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ?

ਬੁਰੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਕਸਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਤਲ ਲਈ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਈ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਸਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਝਪਟ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੰਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤੇ। ਉਸਨੂੰ ਘਸੀਟ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਸਦੇ ਬੇਰਹਿਮ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਅੰਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ! ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਚੋਰੀ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਕੋਲ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁੰਮਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ, ਉਹ ਬੁਰੀ ਆਦਤ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਵਧ ਗਈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦੇ ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।"

ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਵਿਤਾ ਜੋ "ਇੱਕ ਮੇਖ

ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ, ਜੁੱਤੀ ਗੁਆਚ ਗਈ" ਵਾਕ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ "ਇੱਕ ਜੁੱਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ ਘੋੜਾ ਗੁਆਚ ਗਿਆ", ਫਿਰ ਸਵਾਰ ਹਾਰ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਗਈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਹਾਰ ਗਿਆ। ਕਵਿਤਾ ਇਸ ਵਾਕ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। "ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਘੋੜੇ ਦੀ ਨਾਲ ਦੇ ਮੇਖ ਦੀ ਘਾਟ ਲਈ"!

ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਪਲੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਧੋਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਛਾਪ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਧੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਮਨ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤਤਾ ਨਾਲ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੁਰੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਦਵੈਤ ਗੁਰੂ ਤੋਤਾਪੁਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ, ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਾ, ਵੀ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰੁਟੀਨ ਕਿਉਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਨ, ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਂਡੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਰਗੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ

ਇਸ ਲਈ ਸੰਘ ਨੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਜੀਵਤ ਅੰਗ ਬਣ ਸਕੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅੰਗ ਵਿੱਚ, ਲੱਖਾਂ ਸੈੱਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੈੱਲ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਲੱਖਾਂ ਸੈੱਲਾਂ ਦਾ ਆਤਮਦਾਹ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਸਰੀਰਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਲਈ ਊਰਜਾ ਛੱਡਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਿਖਲਾਈ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸੁਚੱਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਣ-ਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮਨਾਂ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਢਾਲ ਕੇ

ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮਨ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਵੇਗਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਿਸਾਲੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਆਕਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਵੈ-ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਤੀਬਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕਸੁਰਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਮਨੁੱਖ ਹਨ, ਜੋ ਮਰਦਾਨਾ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ, ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਇੱਕ ਅਮੁੱਕ ਭੰਡਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਅਨਡੂਇੰਗ

ਇਸ ਲਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਸਾਂਝੇ ਟੀਚੇ ਵਾਲੇ ਪਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਠੋਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਜਿਹਾ ਇਕੱਠ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪੁਰੀ ਵਿਖੇ ਭਗਵਾਨ ਜਗਨਨਾਥ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਅੰਗ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਕੁਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਦਸੇ ਕਾਫ਼ੀ ਆਮ ਘਟਨਾ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਟੀਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਭਗਵਾਨ ਜਗਨਨਾਥ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਜਗਨਨਾਥ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ਼ ਉਲਝਣ ਅਤੇ ਆਫ਼ਤ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਅਨੁਭਵ ਹੈ। ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੇਢੰਗੀ ਭੀੜ ਵੀ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਫੌਜਾਂ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਰਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉੱਤਮ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਸੀ।

ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਣਤਾ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। 1761 ਵਿੱਚ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਹਿੰਦੂ ਸਵਰਾਜ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਲ ਸੀ। ਮਹਾਨ

ਹਿੰਦੂ ਫੌਜ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਜਰਨੈਲ ਸਦਾਸ਼ਿਵਰਾਓ ਪੇਸ਼ਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ
ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ। ਜਦੋਂ ਹਿੰਦੂ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਯੁੱਧ ਰਣਨੀਤੀ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ, ਤਾਂ ਮਲਹਾਰ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਭਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੀਲਾ ਯੁੱਧ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਸਦਾਸ਼ਿਵਰਾਓ, ਜਿਸਨੇ ਧਾੜਵੀ ਲੜਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਮਿਸਾਲ ਜਰਨੈਲ ਵਜੋਂ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾੜਵੀ ਲੜਾਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਭੰਨਣ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਲਹਾਰ ਰਾਓ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਹ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਏ। ਸਦਾਸ਼ਿਵਰਾਓ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਬਾਕੀ ਫੌਜ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਗਈ। ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਪਲ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਲਹਾਰ ਰਾਓ ਹੋਲਕਰ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਦਦ, ਜੋ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਅੰਤਮ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਾਹ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਫੌਜ ਬਸ ਦੇਖਦੀ ਰਹੀ। ਅਤੇ ਪਾਣੀਪਤ ਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਾਰ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇਖਣੀ ਪਈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਟੀਚਾ ਹਮਲਾਵਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਸੀ।

ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ

ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਰੀਰ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਫੌਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡਾ ਸੰਗਠਨ ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਵਿਕਰਮਾਦਿਤਿਆ ਦਾ ਫੌਜੀ ਸੰਗਠਨ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਤਕਨੀਕ ਨਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਭਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਬੌਧਿਕ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਵਚਨਾਂ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਬੌਧਿਕ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅੱਜ ਇਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੰਡਨਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜੱਜ ਵਜੋਂ

ਬੈਠ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ! ਅਤੇ ਬਹਿਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਡਨਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਸੰਨਿਆਸ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਚੇਲੇ ਬਣ ਗਏ।

ਪਰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਬੌਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਆਮ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉੱਘੇ ਆਗੂ ਜੋ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਘ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ! ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਪ੍ਰੇਰਿਤ, ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਇਸ ਅਸਲ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਲੋਕ, ਜੋ ਕਿ ਫੌਜੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ ਆਦੀ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਡਰ ਜਾਂ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦਾ ਤੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਸਖ਼ਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਘ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਫੌਜੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਫੌਜ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਗਿਆਨਤਾ, ਏਕਤਾ, ਸਾਥੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਲਗਾਏ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਢਾਲਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਉਹੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, "ਪਰਮਾਣੂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਲਾਠੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?" ਉਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਫੌਜ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਬਾਂ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਵਰਗੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਸਿਖਲਾਈ ਮੁੱਢਲੇ ਸਰੀਰਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਯੰਤਰਾਂ

ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਮਨ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹਨ - ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ! - ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਝੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਕਿ ਇਹ 'ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਆਦਿ ਦੇ ਦਿਨ ਹਨ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸੱਜਣ ਨੇ ਸੰਘ 'ਤੇ 'ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਕਿਉਂਕਿ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੱਕ ਸੰਘ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਬੁੱਢੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸ਼ੋਰ ਉਮਰ ਦੇ, ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ! ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮੈਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ ਅਤੇ ਦੋ ਚਾਰ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ?", "ਕਿਉਂ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਚਾਰ!" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਲੋਕਤੰਤਰਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ! ਤੁਸੀਂ ਉਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇੱਕ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਹੋ!" ਇਹ ਸਾਦਾ ਤੱਥ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ।

ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਦੇ ਲੋਕ ਸਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਕੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੈਜੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਸਮਝਣਾ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੈਜੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਕਹਿਣਾ ਹੈ! ਇਹ 'ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਅਤੇ 'ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ' ਵਰਗੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਚਾਰ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਅਤੇ ਸਵੈ- ਸੰਜਮ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਰੈਜੀਮੈਂਟੇਸ਼ਨ ਸਮਝਦੇ ਹਨ!

ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ, ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ

'ਸੰਘ' ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਇੱਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਉੱਚ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਸ ਉੱਚ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ

ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਸਰੀਰਕ ਊਰਜਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਭੌਤਿਕ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਵੱਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਗੇ।

ਇਹ ਸਵੈ-ਇੱਛੁਕ ਅਤੇ ਇੱਛੁਕ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ 'ਸਵਯਮ ਸੇਵਕ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਵੈਯਮ ਸੇਵਕ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਲੰਟੀਅਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਜੋ ਕੁਝ ਜਨਤਕ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਥੀਂ ਕੰਮ ਮੁਫਤ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਵੈਯਮ ਸੇਵਕ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲਾ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹਾਨ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਾਧਨ ਬਣ ਸਕੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਵਾਰਥੀ ਲਾਭ, ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ, ਨਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰੂਡਿੰਗ ਸਪਿਰਿਟ

ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਸੰਘ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਗਰੀਬ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਖਰਚੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੂਰੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕੈਂਪ ਦੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੀ ਵਰਦੀ ਖਰੀਦਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਦੇ ਖਰਚੇ - ਸਭ ਕੁਝ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੈ।

ਸੰਘ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਗੁਰਦਕਸ਼ਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਰੰਪਰਾ ਵੀ ਇਸੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ੁਭ ਗੁਰੂ ਪੂਰਨਿਮਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਹਰ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਪਵਿੱਤਰ ਗੁਰੂ, ਭਗਵ ਧਵਜ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦਕਸ਼ਿਣਾ (ਪੈਸੇ ਦੀ ਭੇਟ) ਭੇਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਜਾਂ ਮਾਸਿਕ ਅਤੇ ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਭੇਟਾਂ ਪੂਜਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਵੈਮ

ਸੇਵਕ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਭੇਟਾਂ ਜਨਤਕ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇੱਕ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਫਰਜ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਤੁਕਾਰਾਮ ਦੇ ਕਹੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ:

(ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਹਾਂ)। ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਵੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ

(ਹੇ ਮਾਤਾ, ਤੇਰੀ ਮਹਿਮਾ ਅਮਰ ਰਹੇ; ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਹੋਰ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹੀਏ ਜਾਂ
ਨਾ ਜੀਏ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।) - ਇੱਕ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਿਲਾਓ।

ਪਰ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਆਮ ਮਾਹੌਲ ਇੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਵਿਪਰੀਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। 'ਆਪਣੇ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਨਕਦ ਕਰਨ' ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਕੁਝ ਮੰਗਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹਰ ਪਾਸੇ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਪਰਮਾਤਮਾ

ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਫੱਟੀਆਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦਾਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੇਰੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਮੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਭਾਂਡੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਮਿਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਸਵਾਮੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਆਸ਼ਰਮ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਭਾਂਡੇ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਸਨ! ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਦਾਨ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਭੇਟ - ਭਾਵੇਂ ਨਾਮ ਹੋਵੇ - ਭੇਟ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੌਦਾ ਹੈ। ਸੰਘ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਭਾੜੇ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੇਟ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਿੱਕੇ ਨੂੰ ਧਨ-ਦੌਲਤ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਭੇਟ ਮੰਨਿਆ ਸੀ।

ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦ

ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਇਸ ਸਵੈ-ਅਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹਨ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸਰੋਤ ਹੈ।

ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਹੀ ਘਰ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੀ ਪੂਜਾ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਸੁੱਖਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਟਕਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ! ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਮਨੁੱਖ-ਨਿਰਮਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 'ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਭੇਟ' ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਮਰਪਿਤ ਯਤਨਾਂ ਲਈ ਢਾਲਦੀ ਹੈ।

ਅਕਸਰ ਲੋਕ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਦੀ ਸੰਘ ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਮਨੁੱਖੀ ਅਨੁਭਵ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੁੱਕੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜੀਵਤ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜੀਵਤ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਸ਼ਕਤੀ ਫੈਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਆਈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਲੋੜੇ ਮੋਹ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਆਈ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਆਈ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਠਾਈਆਂ ਖਾਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿਓ।" ਬੱਚੇ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਚੇ ਨੇ ਮਠਿਆਈਆਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਰਹੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਮਹਾਰਾਜ, ਤੁਸੀਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਮਿਠਾਈਆਂ ਨਾ ਖਾਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇੱਥੇ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ?" ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਖੈਰ, ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਵੀ ਮਠਿਆਈਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਉਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਵੀ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਵ ਬਿਲਕੁਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।"

ਮਨੁੱਖੀ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਯਤਨ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਣਗਿਣਤ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਅਨੁਭਵ ਸੁਣਾਇਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਮੁਸਲਿਮ ਪੀਰ ਦੀ ਕਬਰ 'ਤੇ ਵੀ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਮੌਲਵੀ ਨੇ ਨੇੜੇ ਪਏ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਪੀਰ ਸਾਹਿਬ ਕੀ ਜੈ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ। ਅਤੇ ਦੇਖੋ, ਪੱਥਰ ਉੱਪਰ ਚਲਾ ਗਿਆ! ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਪੀਰ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। 'ਚਮਤਕਾਰ' ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਪੀਰ ਦੇ ਪੱਥਰ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਉਂਗਲ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਜੈ' ਕਹਿਣ ਅਤੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੱਥਰ 'ਪੀਰ ਪੱਥਰ' ਤੋਂ ਵੀ

ਉੱਚਾ ਉੱਠਿਆ! ਅਤੇ ਪੀਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ 'ਚਮਤਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ! ਉਸ 'ਸ਼ਕਤੀ' ਦਾ ਰਾਜ਼ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਤਾਲਮੇਲ ਵਾਲੇ ਉਪਯੋਗ ਅਤੇ 'ਜੈ' ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਖਾਂ ਆਦਮੀ, ਸਮਰਪਿਤ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਕਾਰਜ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਏਕੀਕਰਨ ਲਈ ਨਿਊਕਲੀਅਸ

ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਡੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਸੰਗਸਥਾਨ' (ਸ਼ਾਖਾ-ਭੂਮੀ) 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਾਉਣਾ ਵਿਹਾਰਕ ਹੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੰਘ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਦਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ, ਭਾਵ ਔਰਤਾਂ, ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਖਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸ਼ਾਖਾ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਿਯਮਤ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਨੁੱਖ-ਢਲਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਫਲ ਹੋਵਾਂਗੇ?

ਕੰਮ ਦੇ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਡੇ ਹੋਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਰਿੱਤਰ, ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਸੇਵਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਵਨਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਮਦਰਦਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ, ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ, ਸੰਘ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਖਾ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਿਕ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਮੋਹਰੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ, ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਦਿਲੋਂ ਦਿਲੋਂ ਸੰਪਰਕ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ - ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਜੋ ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ - ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਅਟੁੱਟ ਬੰਧਨਾਂ ਵਿੱਚ ਘੇਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਗੰਗਾ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਵਿਲੀਨ ਹੋਣਾ

ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਥਾਗਤ ਨਾਮ ਅਤੇ ਰੂਪ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੰਘ ਫਿਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿੱਚ ਗੰਗਾ ਵਾਂਗ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚਲਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਵਨਾ ਵਜੋਂ ਜੀਵੇਗਾ।

3. [illegible]

[illegible] - [illegible], [illegible], [illegible] - [illegible] - [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

ਉਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਾਕ ਬੋਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ - "ਵਾਟਰਲੂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਈਟਨ ਅਤੇ ਹੈਰੋ ਦੇ ਖੇਡ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਸਾਰੇ ਸਕੋਰਾਂ 'ਤੇ ਸਫਲ

ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਆਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਮਨੁੱਖ-ਢਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਰਖ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਹਰ ਅਜਿਹੀ ਔਖੀ ਘੜੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਹੋਰ ਵੀ ਚਮਕ ਗਈ ਹੈ। 1948 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੰਘ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੰਘ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਉਪਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸਦੀ ਇੱਕਲੌਤੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਕੁਰਬਾਨੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਵਿੱਚ ਸੰਘ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ।

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜੋ ਹੋਰ ਤਕਨੀਕਾਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅੰਦਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਢੋਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅੰਦਰੋਂ ਖੋਖਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉੱਚੀ ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਜਾਉਣ ਅਤੇ ਢੋਲ ਵਜਾਉਣ ਦਾ ਸੰਘ ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਘ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਪੁਨਰ-ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਢੁਕਵਾਂ ਤਰੀਕਾ

ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ - ਮਹਾਨ ਪਰ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਆਦਮੀ ਮਹਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ! ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਯੂਰਪੀਅਨ ਸੱਜਣ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿੰਨੇ ਅਜੀਬ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ! ਤੁਸੀਂ ਧੋਤੀ ਪਹਿਨਦੇ ਹੋ; ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੜਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਓਗੇ ਅਤੇ ਡਿੱਗ ਜਾਓਗੇ।" ਉਸ ਮਹਾਨ ਆਦਮੀ ਨੇ ਤਿੱਖਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੜਾਈ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਮਨੁੱਖ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ

ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ। ਓਮ ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ, ਸ਼ਾਂਤੀ - ਇਹ ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਵਾਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਖੰਜਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋ। ਅਸੀਂ ਨਿਡਰ, ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਯੋਧਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ"। ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਸੀ!

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡਾ ਤਰੀਕਾ ਉਸ ਖਾਸ ਟੀਚੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਅਕਸਰ, ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਖਾ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਸਖ਼ਤ ਦਿੱਖ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਬੁੱਧੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਉੱਤਮ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਲੀ ਅੰਬ ਦੇ ਫਲ ਉਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਉਹ ਬੀਜ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਦ ਦੇ ਇੱਕ ਘੜੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਤਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਹੋਰ ਸੁਆਦੀ ਫਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕੇ? ਕੀ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਖਾਦ ਨਾਲ ਮਿਲਾਈ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏਗਾ? ਇਹ ਤਜਰਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਬਾਹਰੀ ਹਿੱਸਾ 'ਲਾਜ਼ਮੀ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਸ਼ਾਖਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦਾ ਖੇਡਣਾ, ਸਰੀਰਕ ਕਸਰਤਾਂ, ਗਾਉਣਾ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਆਦਿ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਹਮਦਰਦੀ ਕਰਨ, ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਣ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਆ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ 'ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜ' ਤੋਂ ਸਾਡਾ ਮਤਲਬ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ - ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ - ਹਨ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮਾਜ ਹਨ। ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨੰਗੇ ਬੱਚੇ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੀ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਕਸਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨੰਗੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਬੱਚੇ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ, ਯਾਨੀ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਇਸ ਮਹਾਨ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਜਦੋਂ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਲਈ ਦੋ ਕਾਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮੇਂ ਦੀ ਘਾਟ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਹੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਹਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਸੱਚਾਈ ਹੈ।

ਦੂਜਾ, ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਾਂਗ ਅੱਧੀ ਪੈਂਟ ਪਾ ਕੇ ਘੁੰਮਣਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਸਹੀ ਰਵੱਈਆ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਜ਼ਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ? ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਬਾਹਰੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਸਾਰਾ ਸਿਹਰਾ ਇੱਕ ਦਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਧੋਬੀ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਇੱਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਹਰੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਉਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਗਵਦ ਗੀਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ -

(ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਹਾਨ ਲੋਕ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।) ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਾਲੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਇੱਕ ਉੱਤਮ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ

ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਨਾਲ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਗੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਮਾਲਵੀਆ ਜੀ ਆਰ.ਟੀ.ਸੀ. ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਵਧਿਆ।

ਅੱਜ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਪੀੜ੍ਹੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਉੱਭਰ ਰਹੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਬਚਾਏ ਜੋ ਕਿ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਕੀਟਾਣੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਇੱਕ ਨੇਕ ਅਤੇ ਵੀਰ ਮਰਦਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਫੁੱਲ ਸਕੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਹਾਨਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਦੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੀਵਤ ਸਾਧਨ ਬਣ ਕੇ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਕਾਇਮ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਘ ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਅੱਗੇ ਵਧਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ੀ ਭਰਿਆ ਅਗੂਰੀ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਚੇਲੀ, ਸਿਸਟਰ ਨਿਵੇਦਿਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਜੇਕਰ ਹਿੰਦੂ ਸਵੇਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਸ ਮਿੰਟ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿੱਤ ਸਮਾਜ ਬਣ ਜਾਣਗੇ।" ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸ਼ਾਖਾ ਉਸ ਸਮਰਪਿਤ ਆਤਮਾ ਦੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਸੁਪਨੇ ਦੀ ਸਾਕਾਰਤਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਜ ਦੇ ਸਰਵਉੱਚ ਸੱਦੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਉੱਠੀਏ - ਇੱਕ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਦੇਸ਼-ਵਿਆਪੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਥਿਰ, ਚੁੱਪ, ਦ੍ਰਿੜ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੁਨਰ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ, ਅਨੁਸ਼ਾਸਿਤ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਸਾਡੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ।

4. ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੱਦਾ

ਭਗਵ ਧ੍ਵਜ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕ - ਤਿਆਗ, ਗਿਆਨ, ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਅਸਲ ਪੂਜਾ ਖੁਦ ਗੁਰੂ ਬਣਨਾ ਹੈ।
ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਪੂਰਨਿਮਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਆਸ ਪੂਰਨਿਮਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਆਸ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਭੰਡਾਰ, ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੁੱਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਜੀਵਨ ਦੇ ਉੱਤਮ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਸੰਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਮੁਨਾਰੇ ਵਜੋਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਨੂੰ ਜਗਦ-ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਗੁਰੂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਪੂਜਾ ਨੂੰ ਵਿਆਸ ਪੂਜਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਿਨ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਿਮਰਤਾ ਭਰੀ ਭੇਟ ਅਰਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਹੈ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਗੁਰੂ ਲੱਭਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੁਕਸ ਜਾਂ ਕਮੀ ਦੇ। ਅਤੇ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਚਰਿੱਤਰਹੀਣ ਹਸਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਲਈ ਸਥਾਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸੰਘ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਪਵਿੱਤਰ ਭਾਗਵ ਧ੍ਵਜ।

ਯੱਗ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ

ਯੱਗ - ਬਲੀਦਾਨ - ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਯੱਗ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਕਈ ਅਰਥ ਹਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਪੁਨਰਜਨਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰਨਾ ਯੱਗ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ-ਮਾਤਰ, ਅਣਚਾਹੇ ਅਤੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਭੇਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਯੱਗ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ, ਬਲੀਦਾਨ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਤਪੱਸਿਆ ਦੇ ਅਗਨੀ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਯੱਗ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਯੱਗ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਵਤਾ ਅੱਗ ਹੈ। ਲਾਟ ਅੱਗ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਭਗਵ ਝੰਡਾ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਦੀ ਬਲੀਦਾਨ ਲਾਟਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ।

ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਝੰਡਾ

ਅਸੀਂ ਸ਼ਰਧਾ - ਵਿਸ਼ਵਾਸ - ਦੇ ਭਗਤ ਹਾਂ, ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਗਿਆਨ ਦੇ ਭਗਤ ਹਾਂ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਸੰਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ। ਹਨੇਰਾ ਅਗਿਆਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਗਿਆਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਸੂਰਯਨਾਰਾਇਣ - ਨੂੰ ਸੱਤ ਘੋੜਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਖਿੱਚੇ ਗਏ ਰੱਥ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਦੇ ਰੱਥ ਤੋਂ ਲਹਿਰਾਉਂਦਾ ਭਗਵਾ ਰੰਗ ਦਾ ਝੰਡਾ ਪੂਰਬੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਚਮਕਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਵੇਲੇ ਪੂਰਬੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੇ ਭਗਵਾ ਰੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ, ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿਨ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਭਗਵਾਨ ਸੂਰਯਨਾਰਾਇਣ ਦਾ ਉਹ ਝੰਡਾ ਭਗਵਾਨ - ਪਰਮਾਤਮਾ - ਦਾ ਝੰਡਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਗਵਾ ਧਵਜ ਬਣ ਗਿਆ।

ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪੜਾਅ ਨੂੰ ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਆਸ਼ਰਮ - ਸੰਨਿਆਸ - ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰਨ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਨਿਆਸੀ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇ ਅਗਨੀ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਬੇਝਿਜਕ ਚੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਲੀਦਾਨ ਜੀਵਨ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਨਿਆਸੀ ਭਾਗਵਤ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ।

ਪੂਜਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਭਾਗਵਾ" ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ ਉੱਚਤਮ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ, ਅਜਿਹੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ

ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ, ਚੰਦਨ ਦਾ ਲੇਪ ਲਗਾਉਣਾ, ਰੌਸ਼ਨੀਆਂ ਲਹਿਰਾਉਣਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੂਜਾ ਦਾ ਅਸਲ ਮਹੱਤਵ ਗੁਰੂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਛਾਣ ਬਣਨਾ ਹੀ ਅਸਲ ਪੂਜਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਹੁਕਮ ਹੈ, ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸ਼ਿਵ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਖੁਦ ਸ਼ਿਵ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਸ਼ਿਵੋ ਭੂਤਵਾ ਸ਼ਿਵਮ ਯਜੇਤ।

ਗੁਰੂ ਪੂਜਾ ਦੇ ਇਸ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜੋ ਕਮਾਈ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਕਾਰਨ ਸੰਭਵ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਵਿੱਤੀ ਕਮਾਈ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਸਮਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮਾਜਿਕ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਵਾਪਸ ਕਰੀਏ। ਦਰਅਸਲ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਰੀਰ, ਮਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸਵੈ-ਭੇਂਟ ਦੀ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦਕਸ਼ਣਾ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੀ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਹੈ।

XXXIV. ਚਰਿੱਤਰ - ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ

ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ: ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ - ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ - ਨਿੱਜੀ ਢਿੱਲ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖ਼ਤਰਾ - ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ 'ਚੰਗਿਆਈ' ਦੀ ਦੁਖਾਂਤ - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ, ਜੀਵਨ-ਸਾਹ - ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ - ਸ਼ਰਧਾ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ - ਜਦੋਂ ਪਾਤਰ ਖਿੜਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਚਰਿੱਤਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਹਨ: ਇੱਕ, ਜੋ ਨਿੱਜੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਜੋ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਬੇਦਾਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਝਾਤ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?

ਸਾਡਾ ਸੰਕਲਪ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜੋ ਸੁਆਰਥੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਰਾਬ, ਔਰਤ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਵਰਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਪੂਰਨ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਤਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਤੱਕ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਮਿਆਰ-ਧਾਰਕ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਰਹੇ ਹਨ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ, ਬਚਨ ਅਤੇ ਕਰਮ ਸਭ ਉੱਚਤਮ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਹੀ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਅਸਲ ਚਮਕਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਰਕਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਦਾਹਰਣ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਮ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਵਧੀਆ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਨਿੱਜੀ ਆਚਰਣ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਘਿਣਾਉਣਾ ਹੋਵੇ, ਮੁਆਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ 'ਮਹਾਨਤਾ' ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਨਿਰਮਾਤਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪਤਿਤ ਸਨ।

"ਸਾਧਨ" ਭਾਂਡੇ ਵਾਂਗ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੰਦਾ ਅਤੇ ਦੂਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਣੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਪੀਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਂਡਾ ਵੀ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਹੋਵੇ।

'ਅਰਥ' ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਆਦਰਸ਼' - ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸਾਧਨ' - ਵਿਅਕਤੀ - ਵੀ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ, ਜੋ ਅੱਜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ 'ਸਾਧਨ' - ਨੂੰ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪਤਨ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਗਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਤੱਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ, ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਲਈ ਓਨਾ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿੰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਲਈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਅਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਉਹ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰੇ, ਸਾਡੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਣ ਅਟੱਲ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਪਰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ - ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈਆਂ।

ਮਾੜੇ ਸਾਧਨ ਕਦੇ ਵੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮਾੜੇ ਸਾਧਨ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਦਿੰਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਸਥਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੜੇਮਾਰੀ ਵਿੱਚ ਫਸਣ 'ਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਹੈ। ਗਰਮੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 1937 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨੀਵੇਂ ਚਾਲਾਂ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਝੁਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਖੈਰ, ਬੁਰਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ"। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕੋਲਾ ਪਾ ਕੇ ਕੋਲੇ ਨੂੰ ਚਿੱਟਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?" ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਇਸ ਤਰਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਆਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪਵੇ, ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਲੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ?" ਅੱਜ, ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਉੱਚੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ - ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ - 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਖ਼ਤਰਾ

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਚਰਿੱਤਰ ਪੱਖੋਂ ਢਿੱਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕੌਮ ਲਈ ਵੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦਾ ਸਰੋਤ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਕਈ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਕੌਮਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਦਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਣਨੀਤੀ ਵੱਲ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ 'ਸੰਭਾਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ' ਹਨ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਬੋਲਦੇ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਦੋਸਤੀ, ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਵੀ ਹਾਂ। ਪਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਦਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਜਨੇਤਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਇਸ ਸਖ਼ਤ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਜੋਖਮ 'ਤੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ 'ਸੰਭਾਵੀ' ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਵਾਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵੀ ਸਾਡੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਘਟਨਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਜਰਮਨ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਰਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 'ਸਹਿਯੋਗੀ' ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਲੀਕ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਜਾਸੂਸ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਮਾਤਾ ਹਰੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਮੁਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਉਹ ਮਨਮੋਹਕ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਗਾਉਣ, ਨੱਚਣ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੁਭਾਉਣੀਆਂ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਹਰ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਉਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛਾਣਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਅਟੱਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ, ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ, ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਫੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਜਰਨੈਲ ਇਮਾਨਦਾਰ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਮੰਨਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਹਿੰਦੂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਨੈਤਿਕਤਾ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ

ਕਈਆਂ ਵਿੱਚ ਚਾਪਲੂਸੀ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਚਾਪਲੂਸੀ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਘਾਤਕ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਭਗਵਾਨ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਘਾਤਕ ਜ਼ਹਿਰ ਪੀਤਾ ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਵੀ ਭਸਮਾਸੁਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ! ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਫੁੱਲੇ ਹੋਏ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵਾਂਗ ਫੁੱਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੱਤ ਮਾਰੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ, ਆਪਣਾ ਸਵੈ-ਹਿੱਤ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਓ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ!

ਇਸ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਕਾਂ ਆਪਣੀ ਚੁੰਝ ਵਿੱਚ ਮਾਸ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਕਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਇੱਕ ਲੂੰਬੜੀ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠ ਗਈ ਅਤੇ ਕਾਂ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਉਸਤਤ ਕਰਨ ਲੱਗੀ, "ਭੈਣ ਜੀ, ਤੁਹਾਡਾ ਰੰਗ ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਹੈ! ਇਹ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਰਗਾ ਸ਼ਿਆਮਾ ਵਰਣ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਓ, ਗੰਧਰਵ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਈਰਖਾ ਕਰਦੇ! ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਬ੍ਰਹਮ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਕਿੰਨਾ ਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦਾ!" ਕਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਹਿੱਲਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ, "ਠੀਕ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਿਓ"। ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਚੁੰਝ ਖੋਲ੍ਹੀ ਤਾਂ ਮਾਸ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਲੂੰਬੜੀ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ, "ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ!"

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਪਲੂਸੀ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਲਾਕ ਆਦਮੀ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਇਸ ਸੂਖਮ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, "ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ-ਪਸੰਦ, ਅਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਉਦਾਰ ਆਦਮੀ ਹੋ! ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋ" ਆਦਿ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਨਹਿਰ ਦਾ ਪਾਣੀ ਹੋਵੇ, ਪੈਸਾ ਹੋਵੇ, ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤੋਪਾਂ ਦੇ ਚਾਰੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ।

ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਚੇਤਾਵਨੀ

ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਚਿਹਰਾ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਨਤਾ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਉਸ 'ਤੇ ਟਿਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਫਿਸਲ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਕਹਿਣਗੇ, "ਓਹ! ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਡਿੱਗਣਾ ਹੈ!" ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਦੂਜੇ ਆਮ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰੰਗੀਨ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਸਦੀ ਦਿੱਖ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਪਹਿਨੀਏ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੰਦਰਵਾੜੇ ਲਈ। ਪਰ, ਸਾਫ਼ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ

ਵੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਛਾਪ ਛੱਡਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਜਿੰਨੇ ਸ਼ੁੱਧ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਲ 'ਤੇ ਓਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਰਾ ਸਮਾਜ ਸਾਡੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਤਿੱਖੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ 'ਭੈਣਪੁਣੇ' ਦਾ।

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਚੰਗੇ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਰਹਿਤ ਹੀ ਰਹੇ ਹੋਣ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁਰੇ ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਜਾਂ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ! ਅਜਿਹੀ ਨਕਾਰਾਤਮਕ, ਨਿਸ਼ਕਿਰਿਆ, ਅਖੌਤੀ ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਸਾਊਪਨ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, "ਦੇਖੋ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਸੱਜਣ ਹੈ! ਉਹ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੌਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੱਚੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇੱਥੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਕਿਵੇਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਚੰਗਾ, ਨੁਕਸਾਨ ਰਹਿਤ, ਨਿਮਰ ਸੱਜਣ ਮਿਲਦਾ ਹੈ!" ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਫਿਰ ਉਸ 'ਭੈਣਪੁਣੇ' ਨੂੰ ਤਾੜਦੇ ਸਨ ਜਿਸਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਢੇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਝੁਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹੀ ਸਰਾਪੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ।

ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪਵਿੱਤਰ ਅਤੇ ਨੇਕਦਿਲ ਵਿਅਕਤੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਾਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਤਾਂ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੀ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿੱਜੀ ਚੰਗਿਆਈ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਹੀ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ - ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਤੀਰੂਪ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਕੱਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਦੇ

ਅਵਿਭਾਜਿਤ ਅੰਗ ਹਾਂ। ਉਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਚੰਗਿਆਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਆਵੇਗੀ। ਇੰਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ; ਜੇਕਰ ਸਮਾਜ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ, ਤਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਮਿੱਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਇਹੀ ਕੁਝ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਲੁਰਿਡ ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ: ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਰਾਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਜੋ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਲਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਮਾਹਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਜਾ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਇੱਕ ਸਰਦਾਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਪ ਲਈ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ। ਉਸਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ? ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਿਮ ਫੌਜਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਉੱਤਰੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਸਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਿੱਧੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸੁਲਤਾਨ ਕੋਲ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕੀਤੇ ਪਾਪ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਮੰਗੀ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਉਸ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੀਮਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਭੇਦ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਗੁਜਰਾਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਕਰਨਾਵਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਿੰਦੂ ਚੌਕੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਸਥਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੋਕਦੀ ਰਹੀ ਸੀ, ਡਿੱਗ ਪਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਰਫ਼ ਗੁਜਰਾਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰਾ ਦੱਖਣ ਮੁਸਲਿਮ ਲੁਟੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਝੁਕ ਗਿਆ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕੀ ਮਿਲਿਆ? ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਰਾਜਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਣਗਿਣਤ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਿਵਾਸ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਗਊਆਂ ਦੇ ਕਤਲਘਰ ਵਿੱਚ

ਬਦਲ ਗਿਆ; ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਦੀਆਂ ਲਈ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ!

ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਰਾਜਾ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲਾ ਸੀ, ਪਰ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ, ਰੱਬ ਤੋਂ ਡਰਨ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅੰਤਮ ਭਲਾਈ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਜਗਵੇਦੀ 'ਤੇ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਬਣ ਗਏ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਨਿੱਜੀ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਵਿਗੜੀ ਹੋਈ ਧਾਰਨਾ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਉਦਾਹਰਣ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਜੜ੍ਹ ਸੀ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਗੱਦਾਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਨਸਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਇਹ ਈਸ਼ਵਰ ਦੇ 'ਸ਼ਰਧਾਲੂ' ਉਪਾਸਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਜ਼ਨੀ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਸੋਮਨਾਥ ਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਐਲਾਨੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਰਦਾਰ ਜੈਸਿੰਘ, ਜੋ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਆਇਆ ਸੀ, ਵੀ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ, ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਭਗਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਸੀ। ਪਰ ਵਿਅਰਥ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਸਵਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਵਧਰਮ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਲਾਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਾਲਮ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਜੈਸਿੰਘ ਆਪਣੀ 'ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਸਮਰਾਟ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ' ਦੀ ਸਹੁੰ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਵਿਗਾੜ! ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਪਹਿਲੂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੋਵੇਂ ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨ - ਇੱਕ 'ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਦੀ ਛਾਪ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਮੁੱਲ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਇੱਕ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਨਾਲ ਇਹ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਹਿਲੂ

ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਅਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਨਾਮ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਭ। ਸਾਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਜਨਤਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਅਣਚਾਹੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਬੰਨ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਦੇਵਤੇ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡਾ ਸਮਰਪਣ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਸਾਡੀ ਭੇਟ, ਰਾਸ਼ਟਰ-ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਿਵੇਂ ਮੰਗ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

ਅੱਜ, ਇਹ ਬੇਦਾਗ਼ ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਗਭਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ; ਜੇ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਨਾਮ, ਇੱਕ ਜੈਕਾਰ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੋਟੋ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਘਾ ਨੇਤਾ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਨਾਅਰੇ ਸਨ, ਨਾ ਕੋਈ ਹਾਰ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਫੋਟੋਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਅਪਮਾਨ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ! ਇਹ ਸਵਾਰਥੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕੇ ਵੀ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਭਗਤੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਵਰਥਭਗਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਖੌਟਾ ਹੈ।

ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇਹੀ ਧਨਮ ਦੇਹੀ - 'ਹੇ, ਪਰਮਾਤਮਾ! ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਦਿਓ, ਮੈਨੂੰ ਧਨ ਦਿਓ' - ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਿਣਾਉਣੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਹੈ। ਪੂਜਾ ਪੂਜਾ ਲਈ ਹੈ, ਇਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਧੇਰੇ ਸਮਰੱਥਾ

ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਤਾਕਤ ਲਈ ਹੈ।

ਮਹਾਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੁਧਿਸ਼ਠਿਰ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਾਂਡਵ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਨੇ ਯੁਧਿਸ਼ਠਿਰ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਕੌੜੇ ਸੁਭਾਅ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਨਾਮ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੇ ਹੋ? ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੱਗ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਏ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹੀ ਸਿੰਘਾਸਣ ਤੋਂ ਵੀ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਸਾਏ ਹੇਠ, ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਭਟਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਜਪਦੇ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੇ?" ਯੁਧਿਸ਼ਠਿਰ ਨੇ ਨਰਮੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖੋ! ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ! ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ! ਕੀ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਾਨ, ਇਸਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਲਈ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਬੇਅੰਤ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਾਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸਦੇ ਅਨੰਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ"। ਨਾਰਦ ਭਗਤੀ ਸੂਤਰ ਵਿੱਚ, ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ - ਸਾ ਪਰਮਪ੍ਰੇਮਰੂਪ।

ਭਗਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਸ਼ਰਧਾ ਕੋਈ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ-ਪਾਸੜ ਆਵਾਜਾਈ ਹੈ; ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਿਰਫ਼ ਅਜਿਹੇ ਪੂਰਨ ਸਮਰਪਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੰਡਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਖੰਡੋ ਬੱਲਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਸੰਭਾਜੀ ਦੇ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਪੱਖਪਾਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਖੰਡੋ ਬੱਲਾਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਅਸ਼ਟ ਪ੍ਰਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਖੰਡੋ ਬੱਲਾਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮਾਣਮੱਤਾ, ਬਹਾਦਰ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਉਸ ਪੀੜ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਸੰਭਾਜੀ, ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ,

ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬੁਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਪਾਈਆਂ, ਤਾਂ ਖੰਡੋ ਬੱਲਾਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਭਾਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੰਭਾਜੀ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਨਿੱਜੀ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੁਨਰ-ਉਭਾਰਿਤ ਹਿੰਦੂ ਸਵਰਾਜ ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀਕ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹਿੰਦੂ ਤਾਕਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸੰਭਾਜੀ ਨੂੰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਖੰਡੋ ਬੱਲਾਲ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਜੋਖਮ ਵਿੱਚ ਪਾਈ। ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜਾਰਾਮ ਸੰਭਾਜੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਜਿੰਜੀ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਰਾਜਾਰਾਮ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਵਰਾਜ ਦੇ ਮਕਸਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਆਤਮਦਾਹ!

ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਬਲੀਦਾਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਦੇ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਅਤੇ ਪਿਆਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਹਉਮੈ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਾਹ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ, ਜੋ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਵਰਾਜ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਧੁਖਦੇ ਅੰਗਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਲੱਖ ਦੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਖੁਦ ਖੰਡੋ ਬੱਲਾਲ ਵਰਗੀਆਂ ਵੀਰ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚਿਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲੀਆਂ ਅੱਗਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਪਣੀ ਕਬਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਜਦੋਂ ਕਿਰਦਾਰ ਖਿੜਦਾ ਹੈ

ਇਹੀ ਅਸਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚਰਿੱਤਰ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰੀਏ। ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਸ਼ੁੱਧ ਪਿਆਰ ਭਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਲਈ ਸਵਾਰਥ ਜਾਂ ਉਮੀਦ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਕਮਲ ਸ਼ੁੱਧ ਪਵਿੱਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੜੇ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਭਗਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਅਟੱਲ ਅਤੇ ਅਡੋਲ ਭਾਵਨਾ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰੀਏ - ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਭਗਤੀ, ਜੋ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ

ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੇ। ਸ਼ੁੱਧ ਭਗਤੀ ਦਾ ਉਹ ਡੂੰਘਾ, ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੇ। ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਜੀਵਨ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਇੱਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਇੱਕ-ਮਨ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ। ਚੈਤੰਨਯ ਮਹਾਪ੍ਰਭੂ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਮਹਾਨਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਵਿਭਿੰਨ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਸਮਕਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਉਸ ਸਾਰੀ ਚਮਕ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਭਿੱਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ - ਹਰੀ ਬੋਲ, ਹਰੀ ਬੋਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਰੋਮਾਂਚ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਹਾਅ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁੱਕੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਅਤੇ ਭਗਤੀ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਏਗਾ।

ਅਜਿਹਾ ਤੀਬਰ ਸ਼ਰਧਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਰੀਗਰ ਉਦੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਲਾਕਾਰ ਉਦੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਆਓ ਅਸੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਗਤੀ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਜੀਵੰਤ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਬਣਾਈਏ।

XXXV. [illegible] 'M' [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible]-[illegible]; [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [

ਸੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਾਲਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਅਧਾਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਹਿੱਲਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਇਮਾਰਤ ਢਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗੁੰਬਦ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਨੀਂਹ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੱਥਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੱਥਰ ਸਵੈ-ਅਗਿਆਨ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਭਾਵਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਚਮਕਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁੱਲ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਵਿੱਚ ਕੀ ਮਹਾਨ ਹੈ? ਇੱਕ ਕਾਂ ਵੀ ਗੁੰਬਦ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਬੈਠ ਸਕਦਾ ਹੈ!

ਸੱਚੀ ਸੇਵਾ

ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਨੇ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ-

(ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਰਾਜ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਸਵਰਗ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਕਤੀ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।)

ਇਹ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਹੇ ਪਰਮਾਤਮਾ! ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਝੋਲੀ (ਥੈਲੀ) ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਹੈ"।

ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, "ਮਹਾਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ ਸਭ ਕੁਝ ਸਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੋ। ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਕਰੀਬੀ ਦਾ ਖੂਨ ਵਹਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਵੀ ਸਰਾਪ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ੁਕਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ!"

ਇਹ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸੇਵਕ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਲਈ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝਦੇ ਹੋਏ ਵੀ, ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਕਾਰ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅਸਲ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ 'ਬੇਸਹਾਰਾ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਲਈ ਘਰ' ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਸਮਾਗਮ ਸੀ। ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਰ ਸਾਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਧਵਾਵਾਂ ਉਸ 'ਘਰ' ਨੂੰ ਭਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੰਸਥਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਧਦੀ ਰਹੇਗੀ! ਜੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਵਧਦੀ ਗਿਣਤੀ' ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨਾ ਕਰਦੇ! ਸੇਵਾ ਦੀ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਵਾਂਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਬੀਮਾਰ ਮਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੱਚੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਰੰਗੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ

ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਦੋਵਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਦਾ ਰੂਪ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ, ਦੋਵੇਂ ਗੁਣ ਇੱਕ ਸਿੱਕੇ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂਆਂ ਵਾਂਗ ਹਨ।

ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ, ਮਹਾਦੇਵ ਗੋਵਿੰਦ ਰਾਨਾਡੇ, ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗ਼ਰੀਬ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਧੁਕਰੀ (ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ) ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਜਿਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਤੇਲ ਦੇ ਦੀਵੇ ਹੇਠ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਈਸ਼ਵਰਚੰਦਰ ਵਿਦਿਆਸਾਗਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਵੀ ਵਿੱਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਕਾਲਜ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਹੀ ਉਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਗਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਵਤਾ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਵਾਮੀ ਰਾਮਤੀਰਥ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਜਲਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰੇ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਟਕਰਾਅ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਰਾਮਤੀਰਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਘਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਸਾਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ, ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਸੀਤਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰੋਪਦੀ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਰਾਮਤੀਰਥ ਨੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਮਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟ-ਟਾਈਮ ਟਿਊਟਰ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਭੋਜਨ ਪਕਾਉਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੰਗੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਬੀ.ਏ. ਲਈ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦਰਜੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ, ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾਇਆ।

ਸੱਚੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਸਵੈ-ਸਹਾਇਤਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮਦਦ ਹੈ"। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਆਪਣੀ ਬੈਲਗੱਡੀ ਨੂੰ ਗੁਆਂਢੀ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਪਹੀਏ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਕੋਸਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸਨੂੰ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਰੋਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਉੱਠਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪਹੀਏ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਗੱਡੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ; ਫਿਰ ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਚਲਾ ਗਿਆ, "ਰੱਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

'ਕੈਰੀਅਰਿਜ਼ਮ' ਦਾ ਸਰਾਪ

ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸਵੈ-ਯਤਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਓ। ਉਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨੋਟਸ ਲਿਖਣ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਲੈਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਛਪੇ ਹੋਏ ਨੋਟਸ, ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬਾਂ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਟ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਓਨਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਉਹ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਨਕਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਝਿਜਕਦਾ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਉਹ ਹਨੂੰਮਾਨ ਮੰਦਰ ਦੇ ਕੁਝ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ! ਪਰ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਖਣ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਹੀ ਮੂਰਖ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸੌਖੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੌਖੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਸਤੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹਨ। ਇਹੀ ਨੀਵੀਂ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਿਯਮਤ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਮਿਹਨਤ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਅਤੇ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੈਨਸ਼ਨ - ਖੈਰ, ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਇਹ ਲਾਈਨ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਰਾਮ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਸਰਲ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਭਰਨ ਲਈ ਇਹ ਵਿਹਲਾ 'ਕਰੀਅਰ' ਕਿੰਨਾ ਘਿਣਾਉਣਾ ਹੈ!

ਕਈ ਵਾਰ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਨੇਕਦਿਲ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਇਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਬੇਵੱਸੀ ਦੀ ਕੌੜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਗਰਦਨ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਫਿਰ ਰੋਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆ ਰਿਹਾ ਹੈ! 'ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਸੇਵਕ' ਬਣ ਕੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸੌਖੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਵਜੋਂ ਵੇਚਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਰਟ-ਕਟ ਹੈ। 'ਹਮਾਲ' ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਜੀਣ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਐਮ.ਕਾਮ. ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਲਸ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲੋਂ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਵਾਲੇ ਜੀਵਨ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਆਪਾਂ 'ਕੈਰੀਅਰਿਸਟ' ਨਾ ਬਣੀਏ ਜੋ ਆਸਾਨ ਪੈਸੇ, ਘੱਟ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਰਾਮ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੋਭਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਰਾਮਤੀਰਥ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਸਾਗਰ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਮਾਡਲਾਂ 'ਤੇ ਬਣਾਈਏ ਜੋ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਅਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਲੁਕਵੇਂ ਗੁਣ ਅਤੇ ਊਰਜਾਵਾਂ ਫਿਰ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਫੁੱਲ ਵਿੱਚ ਖਿੜਨਗੀਆਂ।

ਉੱਚਾ ਬੋਲਣਾ, ਨੀਵਾਂ ਜੀਵਨ

ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਸਲ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀਏ? ਉਹ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੂਜਾ

ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ? ਕੀ ਇਹ 'ਮਨੁੱਖਤਾ' ਹੈ? ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰਾ', 'ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ' ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਅਦਵੈਤਿਕ ਕਹਾਵਤ ਸਰਵਮ ਖਲਵਿਦਮ ਬ੍ਰਹਮਾ (ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਹੈ) ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇੱਕ ਨੀਗਰੋ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਕੌਣ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਹਟਦਾ! ਸਾਡੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੀ ਕੀ ਕਰੀਏ! ਹੁਣ ਇੱਕ ਰੌਲਾ ਹੈ, "ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਪਸ ਜਾਓ"। ਪਰ ਇਹ ਕੌਣ ਸੁਣਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੰਗੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਗਿਆ। ਉਹ ਅਲਸੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਅਲਸੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦੇ ਆਦੀ ਸਨ। ਉਹ ਉਸ ਤੇਲ ਦੀ ਬਦਬੂ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੰਝ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਬਦਬੂ ਸਾਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ ਹੋਵੇ! ਉਹ ਨਾ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਨਾ ਸੌਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵੀ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਅਸੀਂ ਕਠੋਰ ਹਕੀਕਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਕੁਸ਼ਤੀ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕੱਪੜੇ ਉਤਾਰ ਕੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਰਨਾ! ਨਹੀਂ! ਨਹੀਂ! ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ"। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੱਛਰਾਂ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ! ਇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਰਗੇ ਉੱਚ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਨਹਿਰੀ ਮਤਲਬ

ਲੋਕ ਜਿਸ ਪੈਂਡੂਲਮ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸਦਾ ਦੂਜਾ ਅਤਿਅੰਤ ਝੁਕਾਅ "ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ" ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਥਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਜੇ ਮੈਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ?" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਸਾਡੀ

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਗਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸਤਿਆਮ ਜਗਨਮਿਥਿਆ ਬਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਤਹੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੋਚਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਆਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਤੰਗ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਤਿਅੰਤਤਾਵਾਂ - ਅਤਿਵਯਪਤੀ ਅਤੇ ਅਵਯਪਤੀ - ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਚਕਾਰਲਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸੰਤੁਲਨ, ਮਨ ਦਾ ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ 'ਰਾਸ਼ਟਰ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਤਿਅੰਤਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੱਧਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਦੀ 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ'

ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ 'ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ'। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਹਾਰਕ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ - ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ।

ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੇਵਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਪਿਆਰ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਿਖਲਾਈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ - ਇਸਦੇ ਧਰਮ, ਇਤਿਹਾਸ, ਵਿਰਾਸਤ, ਜੀਵਨ ਦਰਸ਼ਨ, ਇੱਛਾਵਾਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ - ਲਈ ਤੀਬਰ ਪਿਆਰ, ਮਾਣ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨਾ।

ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦੀ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜੀਵਨ-ਮੁੱਲ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਸਦੀ ਉਮਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵ-ਪੈਗੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵ-ਮਨੁੱਖੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ ਉਹ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਵਾਂਗ ਹੈ ਜੋ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਲਕ੍ਰਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ! ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਸੂਰਜ ਦੀ ਥਾਂ ਟਿਊਬ-ਲਾਈਟ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਰਜ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਟਿਊਬ-ਲਾਈਟ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਯੰਤਰ ਹੈ?

ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਪਿਛਾਂਹਖਿੱਚੂ ਸਮਝਣਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ - ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ

ਹੋਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਬੌਧਿਕ ਗੁਲਾਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਯੁੱਗ ਦੇ 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ' ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਹਨ। ਇਹ ਮਨ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਿਡਰਤਾ ਨਾਲ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸੋਚਣ ਦੀ ਬੌਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਗੁਲਾਮੀ

ਦੂਜਾ ਕਾਰਕ, ਜਿਸਨੇ ਮਨ ਦੀ ਇਸ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਝੱਲਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੁਰੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੀ ਇੱਕ ਸਦੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜੂਲੇ ਨੂੰ ਛੁਡਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੁਦ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਚਾਅ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਕਾਰਨ ਸਰਲ ਹੈ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਆਮ ਮਨੁੱਖੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਹਾਵਤ -

ਇਹ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ, ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਵੰਸ਼ ਨੂੰ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਯੁੱਧ ਦੀ ਲਹਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਗਏ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਸੰਕੋਚ ਦਾ ਦੌਰ ਆਇਆ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਜੇਤੂ, ਆਪਣੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਮਾਲਕ, ਨੂੰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉੱਤਮ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਤੋਂ

ਉਧਾਰ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੇ ਹਵਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਆਦਰਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਬੇਤੁਕਾ ਹੋਵੇ, ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਾ ਸੱਚ ਸੀ; ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਡੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠੀ ਅਤੇ ਮੂਰਖ ਸੀ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੱਛਮੀ ਕਥਾ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ, 'ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ' ਵਰਗ, ਸੱਚ ਵਿੱਚ 'ਕਾਲੀ ਚਮੜੀ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼' ਬਣ ਗਏ।

ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ 'ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ' ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰੀ ਗਈ ਅਸਾਧਾਰਨ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਿਗਲਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਹਾਰ ਅਤੇ ਪਤਨ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਮੋਹ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਵੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਨਰਮ-ਚਲਾਊ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੇ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੇ ਅਸਲੀ ਤੱਤਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ ਹੈ।

ਜਾਨਵਰਤਾ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ

ਇਸ ਨੀਵੇਂ ਨਕਲ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦਾ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਨਕਲ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਮੌਲਿਕਤਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਤਮ-ਬਲੀਦਾਨ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਦੇ ਉੱਤਮ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਜੀਵਨ-ਢੰਗ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਪਾਗਲ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਭੋਗ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਜੀਵਨ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੈ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਇੰਦਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨ 'ਤੇ ਬੇਲਗਾਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਹਿਸ਼ੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਵੀ, ਗੋਰੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲੀ-ਹੰਸ ਦੇ ਪਿੱਛਾ ਵਿੱਚ, 'ਜੀਵਨ ਦੇ ਮਿਆਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ' ਦੇ ਉਸਦੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਗੂੰਜਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਜਾਂ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵਹਿਸ਼ੀ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ। ਇਹ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਇਹ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਰਬਪੱਖੀ ਸੁਆਰਥ ਅਤੇ

ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਨਾਲ ਮੋਹਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁੱਖ ਅਤੇ ਆਨੰਦ ਦਾ।

ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਕਰਸਟੀਅਨ ਬੈੱਡ

ਦੂਜਾ, ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਗੁਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੇ ਧੁਰੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣ ਦੇ ਸਤਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਚੇਤ' ਹੋਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਨ-ਮੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੁਬਾਰਾ ਘੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ! ਦਰਅਸਲ, ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਧਰਮ, ਸਾਡੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ

- ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਅਤੇ ਛਾਂ ਬਦਲਣਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ, ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਪਰ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਸਾਧਨ' ਨੂੰ 'ਅੰਤ' ਸਮਝ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ!

ਪ੍ਰੋਕ੍ਰਸਟਸ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਡਾਕੂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਬੇਖ਼ਬਰ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੰਗਲ-ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮੰਜੇ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਮਹਿਮਾਨ ਮੰਜੇ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਡਾਕੂ ਉਸਦੀ ਵਾਧੂ ਲੰਬਾਈ ਕੱਟ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲੰਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ! ਇਹੀ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਸੀ ਜੋ ਲੁਟੇਰੇ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਸਾਡੇ ਨੇਤਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਥੌੜੇ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਅਟੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਮਾਜਿਕ ਜੀਵਨ ਇੱਕ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਆਪਣਾ ਦੇਵਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਰਾਮ ਨੂੰ, ਕੁਝ ਭਵਾਨੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ੰਕਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਦੇਵਤੇ ਵਜੋਂ ਪੂਜਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੁਰੀ ਆਤਮਾ ਜਾਂ ਡਿੱਗੀ ਹੋਈ ਆਤਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ। ਇਹੀ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸਾਡਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਵਤਾ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਭੌਤਿਕਵਾਦ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਭਾਵਨਾ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਵਤੰਤਰ ਵਿੱਚ 'ਸਵਾ'

ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਰੂਸੀ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਢਾਲਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵਤੰਤਰ (ਆਜ਼ਾਦੀ) ਕਿਵੇਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਵ (ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ) ਨਹੀਂ ਹੈ? ਫਿਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਰਾ-ਤੰਤਰ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ 'ਲੈਨਿਨ-ਤੰਤਰ' ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਵ-ਤੰਤਰ! ਦਰਅਸਲ, ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ-ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ, ਭਾਵ, ਸਾਡਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਸਵਤੰਤਰ ਦੇ ਮੂਲ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਪਹੀਏ ਨੂੰ ਘੁੰਮਣ ਲਈ, ਉਸਦਾ ਧੁਰਾ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਧੁਰਾ ਪਹੀਏ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਘੁੰਮ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਚੱਕਰ ਜਿਸਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਭਾਰਤੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਕੇਂਦਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਗੱਦਾਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਕੀ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵੱਡੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਹਰੀ-ਖੇਤਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ?

ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, "ਤੁਹਾਡਾ 'ਵਾਦ' ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯੂਰਪੀ ਸੋਚ ਦੇ ਗੁਲਾਮ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਯੂਰਪੀ 'ਵਾਦ' ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੀ ਇੱਕ

ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਨਕਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਚੰਗਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਮਾਸ ਅਤੇ ਲਹੂ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਕਿਸਮਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਵਰਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਭੋਜਨ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਅਧੀਨਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਸੋਹੀਣਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਰਾਜਦੂਤ ਦੀ ਉਹ ਬਦਨਾਮ ਘਟਨਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਪੋਪ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਗਵਦ-ਗੀਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣ 'ਤੇ ਵੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੋਰ ਗਰੀਬ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਹਾੜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਕੋਲ ਰਹੇਗੀ! ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਜਦੂਤ, ਉਸੇ 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ' ਬਲਾਕ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ, ਨੇ ਇੱਕ ਸਸਤਾ ਸਿਨੇਮਾ ਪ੍ਰੇਮ ਗੀਤ ਚੁਣਿਆ ਜੋ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ! ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਸਟਾਫ ਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਮਾਨ ਨੂੰ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ।

ਆਤਮਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਰੀਰ

ਪੱਛਮ ਦੇ ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦਿੱਲੀ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਲੰਡਨ ਜਾਂ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸਸਤੀ ਨਕਲ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਉਪਗ੍ਰਹਿ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਗੁਲਾਮ।" ਕਿੰਨੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ; ਅਸੀਂ ਲੰਡਨ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ! ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀਵਾਦੀ' ਹੋਣ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਘਾਟ, ਮਨ ਦੀ ਘੋਰ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵਿਜੇਲਕਸ਼ਮੀ ਪੰਡਿਤ ਨੂੰ ਰੂਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜਦੂਤ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਹਿੰਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿੰਦੀ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਸੀ। ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ!

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉੱਘੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਵਿਡੰਬਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਰੌਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੱਪੜੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮਾਨ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਪਹਿਰਾਵਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਅਸੀਂ ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਮਾਨ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਾਂ! ਇੱਥੇ ਨਾ ਬਣੀਆਂ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤੂਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਫੌਜੀ ਉਪਕਰਣ, ਅਤੇ ਦਵਾਈਆਂ, ਨੂੰ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕਾਰਡ, ਲਿਪਸਟਿਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੇਕਾਰ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਬਕਵਾਸ ਕੀ ਹੈ? ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਮਹਿੰਗਾ ਖੇਡ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫੈਸ਼ਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਮਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹਨ। ਪੰਡਿਤ ਨਹਿਰੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਜੋ ਕ੍ਰਿਕਟ ਮੈਚ ਖੇਡਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀਵਾਦ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡ, ਕਬੱਡੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖੇਡ ਸਕੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਖੇਡ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ?

ਕਿੰਨੀ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਸ਼ਲੀਲ ਬਾਹਰੀ ਰੂਪ ਨੂੰ ਹੀ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਮੀਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸੀਬਤ ਵਿੱਚ। ਕੁਝ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਰਬਪੱਖੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਖੁਦ ਉਸ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਸਨ। ਉਸ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਆ ਰਹੀ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਅਸੀਂ, ਪੱਛਮੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ, ਸਵਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੜਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਤਮਾ ਦੇ ਇਸ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋਣ ਨੇ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਿਆਹ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਹੈ। ਪਰ ਉੱਥੇ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਵਾਗਤ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਲਾੜਾ ਅਕਸਰ ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਨਕਲ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਉਹੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਤਸਵੀਰ ਸਾਡੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਟਿਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕੌਮ ਦਾ ਕੋਈ ਭਵਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਹਿੰਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਪੁਰਖੇ ਮਹਾਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਹਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਹਾਨਤਾ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸ਼ਾਂਤ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਰੀਆ ਸ਼ਬਦ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ:

(ਆਰੀਆ ਕਦੇ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ।) ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ:

(ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ, ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਦਿਓ।)
ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਜਿਹਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਮਾਣ ਹੀ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਚਮਕਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਹਰ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਇਹ ਜੋਤ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਜੋਤ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਘੇਰ ਰਹੀ ਬੌਧਿਕ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇਗੀ।

ਆਓ, ਇਸ ਦ੍ਰਿੜ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾਲ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ-ਸੁਰਜੀਤੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਲਾਕ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਹਿ ਜਾਈਏ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਸਤੀ ਨੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਰਐਸਐਸ ਦੇ ਲੋਕ 'ਕੱਟੜ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ' ਸਨ! ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ। ਪਰ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੇਸ਼-ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵ, ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ। ਭਗਤੀ ਸਵੈ-ਸਮਰਪਣ ਹੈ, ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਸ਼ਰਧਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅੱਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਇਸ ਪੂਰੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਗਰਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਗਰਮ, ਕੋਸਾ ਅਤੇ ਠੰਡਾ! ਜੋ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਕੱਟੜ' ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਡਰਨ ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹੀਏ, "ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਉਹ ਤੀਬਰ ਚਿੱਟੀ ਗਰਮੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ"।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੌਰਵ ਦੇ ਝਰਨੇ

ਦਰਅਸਲ, ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮਹਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਗੁਣ ਅਜਿਹੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿਰਸਵਾਰਥ, ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸੀਬਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਮਰਦਾਨਗੀ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਸੱਚੇ ਲੂਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਨੌਜਵਾਨ ਨਿੱਜੀ ਸੁੱਖ-ਸੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਭੋਗਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ, ਕੁਰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਰੂਪ ਸਨ। ਉਹ ਜੜ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਘਰ-ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਭੌਤਿਕ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਊਰਜਾਵਾਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਝੁਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰੀਰਕ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਭਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ - ਬੁੱਧੀਮਾਨ, ਆਤਮ-ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਿਲ - ਉਹ ਸਿਖਰ ਸਨ ਜਿੱਥੋਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਧਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਦੀਵੀ ਜੀਵਨ-ਝੰਡੇ ਬਣਾਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਭਾਵ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਉੱਤਮਤਾ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ, ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਕੰਢੇ ਤੱਕ ਵਹਾਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਹਿਮਾ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ।

ਮਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜੀਉਂਦੇ ਰਹੀਏ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਕੇ ਅਸਲੀ ਜਿਉਂਦੇ ਮਨੁੱਖ ਬਣੀਏ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਣ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮਾਤ ਭੂਮੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੇਵਾ, ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀਉਂਦੇ ਅਤੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ। ਸਿਰਫ਼ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਮੂਹ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ

ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਉਕਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਓ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰਤਾ, ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਾ ਝਟਕਾ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਦਿ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸਲ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਰਿੰਗ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਘਾਟ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਮੀਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਰਥ ਸ਼ਾਇਦ 'ਜਨਮ ਲੈਣ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੀਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਰ ਜਾਣ' ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦਿਖਾਉਣ, ਆਪਣੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰਤਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਕੱਦ ਤੱਕ ਉੱਠਣ, ਮਨੁੱਖੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਉਡਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ, ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ - ਨੌਜਵਾਨ, ਬੁੱਧੀਮਾਨ, ਸਮਰਪਿਤ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੀਰ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਾ। ਜਦੋਂ ਨਾਰਾਇਣ-ਅਨਾਦੀ ਗਿਆਨ- ਅਤੇ ਨਾਰਾਇਣਿਕ ਮਰਦਾਨਾਤਾ- ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਿੱਤ ਯਕੀਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚਦੇ ਹਨ - ਪੂੰਜੀ 'ਐਮ' ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ।

XXXVI. [illegible]

[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - '[illegible]' [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] - [illegible], [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] - '[illegible]'

[illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਇੰਨੇ 'ਲੰਬੇ' ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ? ਸੰਤ ਕਬੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਉਹ ਵੱਡਾ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਖਜੂਰ ਦੇ ਰੁੱਖ ਵਾਂਗ। ਯਾਤਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਛਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਲ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੈ।

(ਓਏ, ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਜੋ ਉੱਚੇ ਖਜੂਰ ਅਤੇ ਖਜੂਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਵਰਗੇ ਹਨ ਜੋ ਨਾ ਤਾਂ ਛਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਲਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?)

ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਛਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਫਲ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਛੋਟੇ ਰੁੱਖ ਵੀ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਗੇ।

ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹਾਨ ਗੁਣ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਉਚਾਈਆਂ' ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਕੇ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਾਕੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮਹਾਨਤਾ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕਮੁੱਠ ਹੋਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਏ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਲਹਿਦਗੀ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗੁਣ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ। ਇਹੀ ਅਸਲ ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ।

ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਬਣਾਉਣਾ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਯੁੱਗ-ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਨੇ, ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿੱਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਨੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਗਰੀਬ ਅਨਪੜ੍ਹ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਰਲਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਤੂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਾਇਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਓਵਰਲੋਡ ਹੇਠ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਵਧਰਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਿੱਤਿਆ। ਬੇਮਿਸਾਲ ਯੋਧਾ ਮੋਰਾਰਬਾਜੀ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਨਮੋਲ ਰਤਨ ਸਨ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ, ਜੋ ਮੁਸਲਿਮ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਜਰਨੈਲ, ਨੇਤਾਜੀ ਪਾਲਕਰ, ਜਿਸਨੂੰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਿਆ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਚ ਕੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਉਸਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਦੂਸਰੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਲਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਖੂਨ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ। ਬਜਾਜੀ ਨਿੰਬਲਕਰ ਦਾ ਵੀ ਇਹੀ ਹਾਲ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀ ਧੀ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਉੱਤਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੀ!

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਉਦਾਹਰਣ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਨੂੰ ਨਰਕਾਸੁਰ ਦੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਅਗਵਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਵਾਇਆ, ਤਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ ਆਈ। ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਕਾਰਨ ਸਰਵਉੱਚ ਕਾਨੂੰਨਦਾਤਾ ਵਜੋਂ ਸਰਵਉੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਪਤਨੀਆਂ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਏ! ਦਰਅਸਲ, ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਧਰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਲਈ

ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਥਾਨ ਲੱਭਿਆ ਜਾਵੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਕਵੀ ਮੋਰੋਪੰਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ:

(ਮਹਾਨ ਲੋਕ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੇ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਛੋਟੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵੱਡੀ।)

ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲੇ ਸੁਚੱਜੇ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਪੂਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਰਕਰ ਲਈ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪਹਿਲੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਇੱਕ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਸੁੱਟੇ ਹੋਏ ਖਾਣੇ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਵੰਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਾਹਗੀਰ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਗਿਆ।

ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਸਾਧੂ ਭੱਜਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟਣ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਸਾਧੂ ਰੁਕ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਆ ਰਹੇ ਹੋ?" ਆਦਮੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮਹਾਰਾਜ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਓ"। ਸਾਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਖੈਰ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਾਲਾ ਵਗਦਾ ਵੇਖਦੇ ਹੋ? ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਗੰਗਾ ਦੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ ਹੋਵੋਗੇ"। ਸਮਾਜਿਕ ਏਕੀਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜੋ ਕਿ ਸੱਚਮੁੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਹੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਨਜ਼ਰ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਵੇ।

ਦਿਖਾਵੇ ਤੋਂ ਬਚੋ

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਦਿਖਾਵੇ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀਆਂ ਨਕਲੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਲਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਪਰ ਖਾਲੀ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਵਰਕਰ ਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੇ ਜੀਵਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਵਜੋਂ ਵੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਬਾਹਰੀ ਦਿੱਖ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੀ ਉਹੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਦੇਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਇਸ ਅੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ, ਬਾਲ-ਰਿਸ਼ੀ ਅਸ਼ਟਾਵਕਰ (ਵਿਗਾੜ ਅਵਤਾਰ!) ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ-ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਨਵੇਂ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਦਸੂਰਤ ਰੂਪ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਆਪਣੇ ਹਾਸੇ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਾ ਸਕੇ। ਲੜਕੇ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਦੀ ਸਭਾ ਸਮਝ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਗਲਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਚੀ ਅਤੇ ਕਸਾਈ ਹਨ"। ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਭਾ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈਰਾਨ ਸੀ।

ਜਨਕ ਨੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਬਾਲ-ਰਿਸ਼ੀ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ, ਮਾਸ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਨਾਲ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਸਾਈ ਹੈ ਜੋ ਹੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੋਚੀ ਚਮੜੀ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ"।

ਸੁਨਹਿਰੀ ਮਿਸ਼ਰਣ

ਕੋਈ ਵੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਨੇਕ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗੁਣਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਹੰਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸਰਵਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਦੀਵਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕੁ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਿਸ਼ੀ ਜੋ ਮਾਣ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਰੀਅਨ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਆਰੀਅਨਾਈਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਂਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਸਰੇ, ਮਲੇਛ, ਵੀ ਕੁਲੀਨਤਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਲੱਖਣ ਗੁਣ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦਾ ਕੰਮ ਉਸੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ।

ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਨੇਕ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੂਰਖ ਜਾਂ ਗੱਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ, ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਚੰਗਿਆਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖੋ

ਦਰਅਸਲ, ਦੂਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗਿਆਈ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ, ਪਰ ਦੁਰਲੱਭ, ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਮੇ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਬੀਜਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਵੇ ਅਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਉੱਤਮ ਆਚਰਣ ਦੀ ਚੁੱਪ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਔਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸ ਨੂੰ

ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕੱਢ ਦੇਵੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਵਰਗੀ' ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਲਈ ਜੋ ਪੂਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਝਿੜਕਣ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਉਸੇ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਨਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬਿੱਛੂ ਨੂੰ ਕਰੰਟ ਨਾਲ ਵਹਿ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਉਸਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਵਧਾਇਆ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਡੰਗ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੰਢੇ ਸੁੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੂੰ ਫਿਰ ਡੰਗ ਲੱਗ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੁਹਰਾਈਆਂ, ਹਰ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਡੰਗਿਆ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਿੱਛੂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਮੂਰਖ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਿੱਛੂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਇਸਦੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ। ਸਾਧੂ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਖੈਰ, ਜਦੋਂ ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੋਰ ਜੀਵ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ, ਤਾਂ ਕੀ ਮੈਨੂੰ, ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਮਨੁੱਖ, ਆਪਣਾ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?"

ਅਟੁੱਟ ਸਾਂਝ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਮਜਾਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜੋ ਵੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ, ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜਨਮਜਾਤ ਚੰਗਿਆਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੱਚੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ, ਔਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਅੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਿਰਫ਼ ਚੰਗਾ ਚਰਿੱਤਰ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਸ਼ੁੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖੇ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੁੱਖੇਪਣ 'ਤੇ ਵੀ ਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, "ਮੈਂ ਇੱਕ ਕੁੱਦਰ ਨੂੰ ਕੁੱਦਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਪਰਵਾਹ ਹੈ"। ਪਰ ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਜੋ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਰਕਰ ਲਈ ਬੋਲੀ ਦੀ ਮਿਠਾਸ 'ਜ਼ਰੂਰੀ' ਹੈ।

ਇੱਕ ਰਾਜੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਵਿੱਖ ਬਾਰੇ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਜੋਤਸ਼ੀ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਜੀਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਖ਼ਬਰ ਉਸਨੂੰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਦੇਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੋਤਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਜੋਤਸ਼ੀ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਗਸ਼ਾਲੀ ਆਦਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੋਤੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾਏਗਾ। ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਰਾਜੇ ਨੇ ਜੋਤਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ! ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੌੜੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਉਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਪਰ ਮਿੱਠੇ ਢੰਗ ਨਾਲ। ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਸਾਰਾ ਫ਼ਰਕ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਤਯਮ ਬ੍ਰੂਯਾਤ, ਪ੍ਰਿਯਮ ਬ੍ਰੂਯਾਤ (ਸੱਚ ਬੋਲੋ, ਮਿੱਠਾ ਬੋਲੋ)।

ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਮ ਮਨੁੱਖੀ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ - ਨਿੰਦਿਆ ਭਰੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ - ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਅੰਗਮਈ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਵਿਅੰਗ ਦਾ ਵੀ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਦਵਾਈ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਦਤ ਬਣਾਉਣਾ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪਤਿਤ ਕਰੇਗਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਵਿਅੰਗਮਈ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚਿਹਰਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹਾਸੇ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਖੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਗਵਤ-ਗੀਤਾ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਵਰਕਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ-

(ਉਹ
ਜੋ ਨਿਰਲੇਪ, ਅਹੰਕਾਰੀ, ਦ੍ਰਿੜ, ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਅਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬੇਰੋਕ ਹੈ - ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਤਵਿਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਰਕਰ ਹੈ।) ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਰਕਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਬੋਲੀ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਥੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦੀ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਾਮ ਜੋ ਚਰਿੱਤਰ, ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਦੰਤਕਥਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਖੁਫੀਆ ਫੋਰਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਘਰ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ। ਦੋਸਤ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਉੱਚੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਦੋਸਤ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜੋ ਅੰਦਰ ਸੀ, ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੰਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ। ਔਰਤ ਨੇ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਗਰਜਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, "ਤੂੰ ਮੂਰਖ ਨੌਕਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈਂ! ਉੱਠ, ਟੋਕਰੀ ਲੈ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਮਠਿਆਈਆਂ ਵੰਡਣੀਆਂ ਹਨ!" ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਵਾਂਗ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਟੋਕਰੀ ਲੈ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। 'ਮਠਾਈਆਂ ਵੰਡਣ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾ ਤਾਂ ਟੋਕਰੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ! ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਘਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦਾ ਅਤੇ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਘਰ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ, ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸੱਚੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਡਾ ਤਰੀਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਾਡਾ ਆਦਰਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਮਣ

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਕੰਮ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਲੋਕ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਕਾਮੇ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਸਥਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਘਮੰਡ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਹੰਕਾਰ ਦੀ ਘਿਣਾਉਣੀ ਬਦਬੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਤ ਗਿਆਨੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਹਉਮੈ ਦੇ ਅਜੀਬ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

(ਅਜੀਬ ਹਨ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਤਰੀਕੇ। ਇਹ ਅਗਿਆਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੂਹਦਾ ਪਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਤੋਂ ਫੜ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।) ਇਸ ਲਈ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹੰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ। ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਰਤਾਵੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀ ਵਿਆਸ ਦੇ ਚੇਲੇ ਜੈਮਿਨੀ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਵਿਆਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਲੋਕ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ-

(ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਟਕਾਏਗੀ।) ਪਰ ਜੈਮਿਨੀ, ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਸੰਜਮ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁਚੇਤ, ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ:

(ਇੰਦਰੀਆਂ ਦੀ ਖਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਨੂੰ ਭਟਕਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।) ਵਿਆਸ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਜੈਮਿਨੀ ਇੱਕ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਪੱਸਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ। ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਔਰਤ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜ ਕੇ ਉਸ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਤੇ ਜਵਾਨ ਤਪਸਵੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਤੰਦੂਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗ ਸੀ; ਉਹ ਉੱਥੇ ਗਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਸੁਕਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਹਵਾ ਦਾ ਇੱਕ ਝੱਖੜ ਉਸਦੀ ਸਾੜੀ ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨੰਗਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਜਵਾਨ ਜੈਮਿਨੀ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ। ਉਹ ਔਰਤ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਤਪਸਵੀ ਹੈ; ਕਿ ਉਹ ਪਰਤਾਵੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਫਸੇ ਆਦਿ ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਅੱਗ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮੇ। ਆਪਣੇ ਮੋਹ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਚੁੱਕ ਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਅੱਗ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗਾ, ਉਸਨੇ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਖੌਲ ਨਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

-

ਉਹ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ

ਔਰਤ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚੱਕਰ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਔਰਤ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਾਰਿਆ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨਗੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਸਦੇ

ਗੁਰੂ ਵੇਦਵਿਆਸ ਖੁਦ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਥਪੂਰਨ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ! ਜੈਮਿਨੀ ਪਛਤਾਵੇ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ। ਉਹ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸ਼ਲੋਕ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖੋ, ਸਵੈ-ਹੰਕਾਰ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੋ

ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮਹਾਨ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਸਾਹ ਹੈ।

ਇਹ ਸ਼ਾਂਤ, ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਬੁੱਢੇ ਸ਼ੇਰ ਵਿੰਸਟਨ ਚਰਚਿਲ ਦੀ ਤਸਵੀਰ, ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਖੰਡਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਰੋਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਖੂਨ, ਪਸੀਨਾ, ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਹੰਝੂਆਂ - ਅਤੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਹੈ! - ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਰੋਕ ਅਤੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਜੈਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਬਲਰਾਮ ਅਤੇ ਸਤਿਆਕੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਦਰੱਖਤ ਹੇਠਾਂ ਰਾਤ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਹਰ ਇੱਕ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਤਿਆਕੀ ਜਾਗਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦੋ ਸੌਂ ਗਏ। ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮਰਾਕਸ਼ਸ (ਇੱਕ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਾ) ਦਰੱਖਤ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਸਤਿਆਕੀ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਤਿਆਕੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰਾਕਸ਼ਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਰ ਉਸਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਰਾਕਸ਼ਸ ਨੂੰ ਕੱਦ ਅਤੇ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਵਧਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਸਤਿਆਕੀ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਸਨੇ ਬਲਰਾਮ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਤਿਆਕੀ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ, ਰਾਕਸ਼ਸ ਵੀ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਲਰਾਮ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਬਲਰਾਮ, ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ, ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਜੰਗਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਲੜਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਰ ਉਸਦਾ ਵੀ ਉਹੀ ਹਾਲ ਹੋਇਆ। ਦੋ ਘੰਟੇ ਵਿਅਰਥ ਲੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਅਤੇ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਰਾਕਸ਼ਸ ਸ਼੍ਰੀ

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅਥਾਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰਾਖਸ਼ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਨਾ, ਖੇਡਣਾ ਅਤੇ ਰਾਕਸ਼ਸ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ! ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਇਸ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਰਾਕਸ਼ਸ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਬਲਰਾਮ ਅਤੇ ਸਤਿਆਕੀ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਕੀੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਬ੍ਰਹਮਰਾਕਸ਼ਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ!

ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਵਿੱਚ ਪਰਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਮੁੱਕ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਹੈ। ਗੁੱਸਾ ਅਤੇ ਉਤੇਜਨਾ ਸ਼ਾਂਤ ਨਿਰਣੇ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸਵੈ-ਹੰਕਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਨਿਮਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਗੁਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਲਗਨ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਿਰਦਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿੰਨੇ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਨਿਰਸਵਾਰਥਤਾ, ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦੇ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ! ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੈਂਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ਼ੇਖੀ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਅਸੀਂ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਇੱਕ ਬੂੰਦ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਨੇ ਬੱਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਸਨੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਕਠਿਨ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ ਉਥਾਨ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਦੇ ਚਾਰ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੁਰਿਆ। ਇਕੱਲੇ ਹੱਥੀਂ, ਉਸਨੇ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਨੂੰ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੱਚੀ ਚੇਤਨਾ ਵੱਲ ਜਗਾਇਆ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਨਿਮਰਤਾ ਸੀ! ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ

(ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਲਹਿਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਨਹੀਂ।)

ਅਜਿਹੇ ਚਮਕਦਾਰ ਜੀਵਨਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੋਤ ਨਾਲ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੇਗਾ।

'ਹੰਕਾਰ ਰਹਿਤ' ਸਫਲਤਾ ਹੈ

ਜੇਕਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਘਮੰਡ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਦੋਸਤੀ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾ ਸਕੇਗਾ। ਬਾਕੀ ਸੱਚੀ ਦੋਸਤੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿਰਵਿਘਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦਾ ਜਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਜਾਂ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਚੀਰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਸੱਚੀ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਕੁੜੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਡੂੰਘੇ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਕੁੜੀ ਦੇ ਮਾਪੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਕਵਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ!" ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੱਚਾ ਪਿਆਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਦਰਦ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ

ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਰਕਰ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮਹਾਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਜਗਵੇਦੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਸਕੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਰੀਲਾ ਸੰਗੀਤਕ ਸਾਜ਼ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੁਰੀਲੇ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਵਰਕਰ ਆਪਣੇ ਹਉਮੈਵਾਦੀ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਕੋਣਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਜੋਸ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸੁਰ ਜੀਵੰਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿ ਉਹ ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਪੂਛ ਵਾਂਗ ਹਨ ਜੋ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅੱਧਾ ਸੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਮਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਲਈ, ਸੰਦੇਸ਼-

(ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਚੰਗਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ, "ਹਰ ਸੰਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਪੀ ਦਾ ਇੱਕ ਭਵਿੱਖ"। "ਮੈਂ ਇੱਕ ਨਾ ਬਦਲਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈ ਜਾਓ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹਾਂ", ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ "ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ" ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਗਲੀਚੇ ਵਾਂਗ ਹੈ। ਕੀ ਸਮਰਪਣ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਜਾਨ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਨਿਯਮਤ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਆਦਰਸ਼ ਤੋਂ ਸਫਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਢਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨ

ਆਤਮ-ਨਿਰੀਖਣ ਦੁਆਰਾ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ

ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਉਸਦਾ ਇੱਕ ਸਰਵ-ਉਪਭੋਗੀ ਜਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ, ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਸਲੀ ਕਿਰਦਾਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਸੋਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਨੌਜਵਾਨ ਮਨ ਆਧੁਨਿਕ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸ਼ਲੀਲ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਗਾਣੇ, ਸਿਨੇਮਾ, ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਅਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਭਟਕਣਾ ਉਸਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਮਨ ਤੂਫਾਨੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਢੰਗੇ ਜਹਾਜ਼ ਵਾਂਗ ਉੱਛਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਅਸਥਿਰ ਮਨ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਇੱਕ ਅਸਥਿਰ ਮਨ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।) ਫਿਰ ਅਜਿਹੇ ਮਨ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਭਟਕਣਾ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਰਪਿਤ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਉਣ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਵਰਕਰ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸਵੈ-ਨਿਰੀਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੈ-ਸੁਧਾਰ

ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੇਰੇ ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕਾਂਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਯੋਗ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਬਣਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅਪਵਿੱਤਰ ਸੰਗਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮਿਸ਼ਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਉਹੀ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਪਰ

ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਇਰਾਦੇ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਵੈ-ਖੋਜ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮਨ ਬੁਰੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨੇਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਾਠ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦੇ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਸਹੀ ਉਚਾਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖਾਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਡੂੰਘਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਆਕਾਰ ਦੇਣਗੇ।

ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਸੁਚੇਤ ਉਪਯੋਗ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਭਟਕਣਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰ-ਉਥਾਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਸ਼ਟ ਖਿੱਚਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਹਰ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਯਤਨਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਦੂਤ ਦੇ ਖੰਭ ਫੈਲਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਤਾਕਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਸਕੂਨ ਉਸ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਅਨੰਦ ਦੇ ਅੱਗੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰੀ ਆਕਰਸ਼ਣ ਫਿੱਕੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਲੋਕਮਾਨਯ ਤਿਲਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਦੋ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦਰਸ਼ 'ਤੇ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਤਿਲਕ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਇਲਾਜ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ 'ਕੇਸਰੀ' ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਕੰਮ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤਿਲਕ ਨੇ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ, "ਮੈਂ ਲਿਖਣਾ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਆਵਾਂਗਾ; ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਓ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"। ਜਦੋਂ ਤਿਲਕ, ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਿਰਤਾ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ।

ਦੂਜੀ ਘਟਨਾ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੀਤਕਾਰ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਦਰਸ਼ਕ ਸੰਗੀਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਪਰ ਤਿਲਕ ਬੇਚੈਨ, ਭਾਵੁਕ ਬੈਠੇ ਰਹੇ। ਗੀਤਕਾਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਿਲਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਸੰਗੀਤ ਉਸਦੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਤਿਲਕ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਗਾਉਂਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਗੀਤ, ਭਗਵਦ-ਗੀਤਾ ਦੇ ਬ੍ਰਹਮ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਿਆ"।

ਆਤਮ-ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ

ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਵੈ- ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਝਰਨੇ ਹਨੇਰੇ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾ ਦੇਣਗੇ। ਦੋ ਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤੀਬਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾਰਦ, ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਜਨਮਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਪੱਸਿਆ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਾਰਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦੋਵਾਂ ਯੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਜਨਮ ਹੋਰ।" ਇਹ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਯੋਗੀ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਨ ਲੱਗਾ, "ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ, ਅਜੇ ਚਾਰ ਜਨਮ ਹੋਰ!" ਦੂਜੇ ਨੂੰ, ਨਾਰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਮਲੀ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੇ ਪੱਤੇ ਹਨ, ਓਨੇ ਜਨਮ ਲੈਣ ਤੱਕ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ"। ਪਰ ਨਾਰਦ ਉਸਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਨੱਚਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਨਾਰਦ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਨ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਜਨਮ ਹਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਦਿਲਾਸਾ ਹੈ!" ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ, ਇੱਕ ਬ੍ਰਹਮ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, "ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇੱਕ ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਾ ਹੋ!" ਖੁਸ਼ੀ ਭਰੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ, ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਅਟੱਲ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭਾਵਨਾ ਚਮਤਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਐਕਸੀਲਸੀਅਰ!

ਕੋਈ ਵੀ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਵੱਡੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ

ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮ ਦੀ ਚਮਕਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਜੀਵਨ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਸਿਤਾਰੇ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਸਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਮਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ, ਰਾਕਸ਼ਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਸੀਤਾ ਦਾ ਹੱਥ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਭਿਆਨਕ ਪਰਸ਼ੂਰਾਮ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਾਹ ਲੈ ਸਕੇ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਲੈ ਸਕੇ, ਉਸਨੂੰ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਵੀ ਰਾਕਸ਼ਸ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼, ਰਾਵਣ ਦੁਆਰਾ ਸੀਤਾ ਦੇ ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਯੁੱਧ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਅਯੁੱਧਿਆ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਵਜੋਂ ਮਸਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸੀਤਾ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣਾ ਪਿਆ। ਲਕਸ਼ਮਣ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਾਂਗ ਉਸਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਮ ਦੇ ਸਾਹ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਰਵਾਸ ਦੇ ਕ੍ਰੋਧ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਗਣਾ ਪਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਅਯੁੱਧਿਆ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੀ।

ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਵਿਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜੀ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੈਨਰ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਉੱਪਰ 'ਐਕਸਲਜ਼ੀਅਰ' ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਸ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਝੌਂਪੜੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, "ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ, ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ, ਇਸ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿੱਚ? ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਪੁੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹੋ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰਾ ਬੱਚਾ ਇਸ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ"। ਪਰ ਨੌਜਵਾਨ ਕੋਲ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਸੋਹਣੀ ਧੀ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨਮੋਹਕ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ: "ਮੈਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਦਿਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਰਹੋ"। ਨੌਜਵਾਨ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਅਡੋਲ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, "ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ", ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ।

1857 ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਮਹਾਨ ਜਰਨੈਲ, ਤਾਤਿਆ ਟੋਪੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਵਾਪਰਿਆ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਸਲਿਮ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ, ਅਜ਼ੀਜਾਨ, ਜਰਨੈਲ ਦੀ ਮਰਦਾਨਾ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਹਜ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮੋਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਤਾਤਿਆ ਟੋਪੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਖੈਰ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਜਨੂੰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਇਸ ਨੇਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਓ"। ਅਜ਼ੀਜਾਨ ਤੁਰੰਤ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਤਾਤਿਆ ਟੋਪੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ, ਉਸਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਫੌਜੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਉੱਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸੁਹਜ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਪਤਾਨਾਂ ਨੂੰ ਲੁਭਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ 'ਤੇ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ। ਉਹ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਰਹੀ।

ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਹਨ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੂਹਣ ਨਾਲ, ਬੇਸ ਧਾਤ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹਾਨ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ 'ਭਿਆਨਕ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ' ਅਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੀਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਨਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਅਗਨੀ ਊਰਜਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਚਮਕ, ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਡੋਲ ਅਤੇ ਬੇਰੋਕ, ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਫੈਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਸਫਲਤਾ ਵੱਲ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦਾ ਟੀਚਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ।

XXXVII. [illegible] [illegible] (*)

[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]-[illegible] '[illegible] [illegible] - [illegible]-[illegible] - [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] - [illegible] [illegible] - [illegible]-[illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible]

(*) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 1889 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਆਏ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਕੇਂਦਰ ਬਣ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਉਸ 'ਚਮਕਦਾਰ ਕਰੀਅਰ' ਬਾਰੇ ਉਮੀਦਾਂ ਨਾਲ ਟਿਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਉਸਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਸੰਬੰਧੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਰੀਕੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਰ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜਨ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚਾ ਅਬਾਜੀ ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, "ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸਦੇ ਵੇਦੀ 'ਤੇ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਸੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਕਿੱਥੋਂ ਮਿਲੇਗੀ?"

ਯਾਦ ਰਹੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਅਮੀਰੀ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਲੋਕ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਢਿੱਡ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰਜ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੁਰਲੱਭ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੁਰਲੱਭ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਅੱਧੀ ਭੁੱਖਮਰੀ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਡਾਕਟਰ' ਬਣਨਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ।

ਦੀਵੇ ਵਾਂਗ

ਆਪਣੇ ਅੰਤ ਤੱਕ, ਘੋਰ ਗਰੀਬੀ ਉਸਦਾ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਾਥੀ ਰਹੀ। ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਫਟੇ-ਫਟੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਕਮੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ, ਇੱਕ ਸੱਜਣ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਗੱਲਬਾਤ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚਾਹ ਲਈ ਰੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਭਾਬੀ ਨੂੰ ਚਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ। ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਬੀਤ ਗਏ; ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਿੰਟ; ਫਿਰ ਵੀ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸੱਜਣ ਜਾਣ ਲਈ ਕਾਹਲੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਮਾਮਲਾ ਕੀ ਹੈ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਅੰਦਰ ਗਏ। ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਭਾਬੀ

ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਰਹੀ! ਬਾਜ਼ਾਰ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਖੁਦ ਬਾਹਰ ਗਏ, ਖੰਡ ਅਤੇ ਚਾਹ ਲੈ ਆਏ, ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਰੋਸੀ ਗਈ। ਉਹ ਸੱਜਣ ਇੰਨਾ ਚਲਾਕ ਸੀ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਮਕਦਾਰ ਉਤਸ਼ਾਹ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛੂਤਕਾਰੀ ਹਾਸਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਮੋਹਕ ਵਿਵਹਾਰ, ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਮਿਠਾਸ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਵਹਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਈ ਵੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜੀਅ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਦੀਵੇ ਵਾਂਗ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬਲਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹਰ ਪਾਸੇ ਨਿੱਘ ਅਤੇ ਰੌਸ਼ਨੀ ਫੈਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਸੱਜਣ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਹ ਇਸ ਮਾੜੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ?" ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "'ਏਕਾਦਸ਼ੀ' 'ਸ਼ਿਵਰਾਤਰੀ' ਦਾ ਢਿੱਡ ਕਿਵੇਂ ਭਰ ਸਕਦੀ ਹੈ?" ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਪੱਚੀ ਰੁਪਏ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ, ਇਹ ਗੱਲ ਉਸਦੇ ਕੰਨਾਂ ਤੱਕ ਨਾ ਪਹੁੰਚੇ!" ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇਵੇ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਚਾਰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰੁਕ ਗਿਆ।

ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਖੰਡਨ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਆਪਣੇ ਬਲਦੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਦੁਰਲੱਭ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਸਨ
- ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਭੜਕੀਲੇ ਸੁਭਾਅ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ 'ਵਿਰਸਾ' ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਮਰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ - ਸਵਭਾਵੋ ਦੁਰਤਿਕ੍ਰਮਹ।

"ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ", ਇਹੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਵੈ-ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਭਾਅ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਗਠਿਤ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾਪੂਰਨ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਪਾ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ। ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਠੋਰ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਜਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਸ ਨਾਲ ਕਠੋਰਤਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਧਾਰ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਸਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਅੱਗ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਭੜਕ ਉੱਠਦੀ ਸੀ - ਪਰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਅਤੇ ਅਪਮਾਨ ਦੇ ਢੇਰ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਹਰ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਵਰਕਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਵਿਰਾਸਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਨਰਗਠਨ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਨੀ ਭਰੇ ਜਨਤਕ ਭਾਸ਼ਣ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਰੋਮਾਂਚਕ ਹੋਣ, ਸਮਰਪਿਤ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜੋ ਪਰਤਾਵਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਲਾਟ ਵਾਂਗ ਬਲਣਗੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਜਿਹੇ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲ ਭਾਸ਼ਣ ਸੰਗਠਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਅਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਸਤੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲੱਭਣ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦਾ ਸੰਘ ਵਰਗੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਵੈ-ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੇ ਸਾਡੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਬਕ ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਹੀ, ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ, ਸਾਡੇ ਪਤਨ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਸੰਘ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਖੁਦ ਇੱਕ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਬੁਲਾਰੇ ਸਨ। 1921 ਵਿੱਚ, ਅਸਹਿਯੋਗ ਅੰਦੋਲਨ ਦੌਰਾਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਭਾਸ਼ਣ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ

ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ੀਲੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹੀ ਹੈ!" ਪਰ ਸੰਘ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਕਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ, ਭਾਵੇਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਸਨ, ਕਦੇ ਵੀ ਭੜਕਾਊ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮਿਠਾਸ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਲਹਿਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਮਿਠਾਸ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਲਈ 'ਲਾਜ਼ਮੀ' ਹੈ।

ਯੁਧਿਸ਼ਠਿਰ ਦਾ ਪੁਨਰਜਨਮ

ਇਸ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਕਲੀ ਜਾਂ ਸਤਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਬਣਤਰ ਬਣ ਗਿਆ ਜੋ ਸੋਚ, ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ 'ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ' ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੰਪਰਕ ਅਤੇ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਸਾਬਣ ਦੇ ਬੁਲਬੁਲੇ ਵਾਂਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, "ਕੋਈ ਵੀ ਹੀਰੋ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕ ਲਈ ਹੀਰੋ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।" ਪਰ ਉਸਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਸੱਚ ਸੀ; ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੋਈ ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਓਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹੀ ਸੀ - ਇੱਕ ਮਿੱਠਾ ਸੁਮੇਲ ਵਾਲਾ ਸਮੁੱਚਾ। ਉਸਦਾ ਸ਼ੁੱਧ, ਨੇਕ, ਚਮਕਦਾਰ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਕਿਰਦਾਰ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਕੋਲ ਵੀ ਉਸਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵੀ ਨਿੰਦਿਆ ਜਾਂ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੈਰਿਸਟਰ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਅਭਯੰਕਰ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੋਹਰੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਗਰਜ ਵਰਗੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਛੇਕ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਮਕਾਉਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਡਾ. ਮੂੰਜੇ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਚੋਣ ਲੜੀ। ਬੈਰਿਸਟਰ ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਡਾ. ਮੂੰਜੇ ਉਸਦੇ ਮੁੱਖ ਸਮਰਥਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਤਕ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਘ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਡਾ. ਮੂੰਜੇ ਦੇ ਹਰ ਸਮਰਥਕ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸੁਰ ਇੱਕਦਮ ਨਰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ

ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹਾ ਜਨਤਕ ਇਕਬਾਲ!

ਦਰਅਸਲ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਇੰਨੇ ਡੂੰਘੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਤਹੀ ਮਤਭੇਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਆਪਣੇ ਕਲਕੱਤਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਕਾਜ਼ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪਿਆਰ, ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦਾ ਰਵੱਈਆ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਅੱਖ ਮਿਲਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਈਰਖਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਬਲਦੀ ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ ਦੀ ਲਾਟ ਇੰਨੀ ਚਮਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿ ਸੰਕੀਰਣ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਡਿੱਗ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਰਾਤ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਕੋਲ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਆਇਆ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਉੱਠਿਆ, ਸਿੱਧਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਭਯੰਕਰ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਕਹੇ ਉਹ ਰਕਮ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਗਜ਼ ਅਤੇ ਪੈੱਨ ਮੰਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਲਿਖ ਸਕੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਅਭਯੰਕਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ, ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਤੋਂ ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਸਾਰਾ ਨਾਗਪੁਰ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਹੱਸੇਗਾ!"

ਅਜਿਹਾ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਰਿੱਤਰ ਨੇ ਉਸਦੇ ਜਨਤਕ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਯੁਧਿਸ਼ਠਿਰ ਵਰਗਾ ਸੀ ਜੋ ਦੁਰਯੋਧਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਯੋਧਨ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸ਼ਵਥਾਮਾ ਦੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਖ਼ਬਰ ਜੰਗ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ, ਤਾਂ ਦ੍ਰੋਣ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਯੁਧਿਸ਼ਠਿਰ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ! ਉਸਦਾ ਆਚਰਣ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ, ਉਸਦੇ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ, ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਨ, ਯੁਧਿਸ਼ਠਿਰ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਪੁਨਰਜਨਮ ਸਨ। ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋਸਤ ਸੀ - ਇੱਕ ਅਜਾਤਸ਼ਤਰੂ।

ਇੱਕ ਵਾਰ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਬੇਰਾਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਖਦਸ਼ੇ ਨਾਲ ਘੇਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੰਘ ਦੀ ਵਧਦੀ ਤਾਕਤ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ 'ਸੰਪਰਦਾਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ' ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ

ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1932 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬੋਰਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਸ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਦਮ 'ਤੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਹੰਗਾਮਾ ਹੋਇਆ। ਇਸਦੀ ਗੂੰਜ ਸੂਬਾਈ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿੰਦਾ ਮਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੂ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਸਗੋਂ ਮੁਸਲਿਮ, ਈਸਾਈ, ਪਾਰਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਬੇਤੁਕਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ।

ਅਟੱਲ

ਉਸਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਦੇ ਇਸ ਗੁਣ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਦੁਰਲੱਭ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੰਗਾਮੇ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਨਰਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਜਨਰਲ' ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ। 'ਜਨਰਲ' ਕੋਲ ਗੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫੌਜ ਸੀ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ 'ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ' ਮੀਟਿੰਗ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੀ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਅਤੇ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦਾ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ 'ਜਨਰਲ' ਮੀਟਿੰਗ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਣ ਦੇਵੇਗਾ। ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਭਰੋਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਿਵਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, 'ਜਨਰਲ' ਆਪਣੀ 'ਫੌਜ' ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਦੇਖ ਕੇ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਬਿਠਾਇਆ। ਬੁਲਾਰਾ ਵੀ ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਜਨਰਲ' ਸਬੰਧਤ ਸੀ। 'ਜਨਰਲ' ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ; ਪਰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ, ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਸਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਠੰਡੀ ਕੰਬਣੀ ਲੰਘ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਚੱਲਦੀ ਰਹੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਤੰਗ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਉਹ ਆਦਮੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸੀ!"

ਬੇਮਿਸਾਲ ਯੂਨੀਫਾਇਰ

ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤਸੀਹਿਆਂ ਦਾ ਪਹਾੜ ਲੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਣਗਿਣਤ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਸਕਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਰਕਰ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲ ਸਕਣ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੰਗਠਿਤ ਜੀਵਨ ਲਈ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਸਥਾਈ ਸੰਮੇਲਨਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ - ਅਤੇ ਇਹ ਸਭ ਨਿੱਜੀ ਹੋਂਦ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਔਖੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ! ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ, ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਜੂਦ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਅੰਤਰੀਵ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜੋ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹਾਸੇ ਦੇ ਤਾਜ਼ੇ ਝਰਨੇ ਵਿੱਚ ਨਹਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਇੱਕ 'ਮਨੁੱਖੀ ਚਿੜੀਆਘਰ' ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ! ਪਰ 'ਚਿੜੀਆਘਰ' ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਧਿਆਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਅਣਪੜ੍ਹ, ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਸਾਰੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਨੋਟ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਪੁੰਨਤਾ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ, ਭਾਵੇਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਨੀਵਾਂ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਵਿਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਵੈ-ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ

ਉਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਗੁਣ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਨਿਮਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਹੰਕਾਰ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਬੇਦਾਗ਼ ਸੀ। ਨਾਮ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ, ਅਹੁਦੇ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮੋਹ ਉਸਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਛੂਹਿਆ। ਸੰਘ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ, ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਉਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਨਿਮਰ

ਚੇਲੇ ਵਜੋਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਜੀਵੰਤ ਉਦਾਹਰਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਹਿੰਦੂ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਵਿਅਰਥ। ਉਹ ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਘ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਭੂਮਿਕਾ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰ, ਜੋ ਕਿ ਜੰਗਲ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਰਾਜਾ ਹੈ - ਸਵਯਮੇਵ ਮ੍ਰਿਗੇਂਦਰਤ। ਪਰ ਉਹ ਅੰਤ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾ ਸਕਿਆ।

ਆਪਣੀ ਉੱਚੀ ਉਚਾਈ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਡੋਲ ਸਨ। 1940 ਵਿੱਚ ਉਹ ਪੂਨਾ ਵਿਖੇ ਸਿਖਲਾਈ ਕੈਂਪ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾਗਪੁਰ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਰੇਲਗੱਡੀ ਆਈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੱਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਦੇਖਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਹਾਰ ਭੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਵਧਿਆ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅੱਧੇ ਫੈਲਾ ਕੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਤੁਰੰਤ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਮਹਿਮਾਨ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸ ਸੱਜਣ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹਾਰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਹਾਰ ਪਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਾਰ ਪਹਿਨਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਾਰ ਪਾ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਤੋਂ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲੇ ਝਗੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਉਹ ਪਿਆਰ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਸਮੁੰਦਰ ਸੀ! ਉਸ ਸ਼ੁੱਧ ਅਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਪਿਆਰ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਅਧੂਰੇ ਹਨ। ਮਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦਾ ਬੇਅੰਤ ਪਿਆਰ, ਪਿਤਾ ਦੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਅਗਵਾਈ ਨੇ ਉਸ ਇੱਕਲੇ ਬੁੱਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ

ਸਿਖਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਜੋਂ ਪੂਜਣਾ ਆਪਣੇ ਲਈ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ। ਅਜਿਹੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਪੂਜਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਦੇਵਤਾ ਹੈ।

ਕਾਰਜ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ

ਇਕ-ਮਨ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚਰਿੱਤਰ, ਬੇਮਿਸਾਲ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ, ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਅੰਤਮ ਸਫਲਤਾ ਵਿੱਚ ਅਡੋਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ-ਮਿਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਅਸੀਮ ਸਮਰੱਥਾ। ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸਦੀ ਵਿਗੜਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਸਰੀਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਟਿਕੇਗਾ। ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, "ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਕੰਮ ਲਈ ਹੈ" ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਆਰਾਮ ਜਾਂ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਕਾਰਜ ਦਾ ਫਲਸਫਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਿਰੰਤਰ ਅਤੇ ਤੀਬਰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ। "ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੁਢਾਪੇ ਤੱਕ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜਦੋਂ ਸਰੀਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਕੰਮ ਲਈ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?" ਉਹ ਪੁੱਛਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਕਾਰਨ ਆਰਾਮ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁਝ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਰਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ!

1939 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਵਾਈਆਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਡਾਕਟਰ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਲਾਜ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਸੌਂਣਗੇ। ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ 1 ਜਾਂ 1.30 ਵਜੇ।" ਡਾਕਟਰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸੌਣ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਉਸਨੂੰ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਸੌਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੌਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਠੀਕ ਹੈ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਆ ਕੇ ਇਹ ਕਰਾਂਗਾ।" ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦਿਨ ਡਾਕਟਰ ਰਾਤ ਨੂੰ 9 ਵਜੇ ਆਇਆ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਹੁਣੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ

ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸੌਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਕੁਝ ਦੇਰ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ, ਜਦੋਂ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ 1 ਵੱਜ ਚੁੱਕਾ ਸੀ! ਉਹ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਉੱਠਿਆ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਮਾਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ!" ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।

ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕਰੋ

ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਆਪਣੀ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਸ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਡਟੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤੱਕ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਇਰਾਦੇ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਅਰਥ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਸਟੀਲ ਫਰੇਮ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੀਬਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜੂਝ ਸਕਿਆ। ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰੀਰ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਅੱਗ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਸਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, "ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਪਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਲਾਜ ਲਈ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਹੋਵੇ।"

ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਯੋਗੀ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਯੋਗ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਭੇਟ ਵਜੋਂ ਅਰਪਣ ਕਰਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਅਰਪਣ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਰੰਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਸੁਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਛੋਟਾ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਸਲਾਹ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਇਆ ਕਿ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਘਸੀਟਣ ਲਈ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦਾ ਫੁੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਖੁਸ਼ਬੂ ਅਤੇ ਚਮਕ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮਾਂ ਦੀ ਵੇਦੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਦੇਵਤੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਅਤੇ ਗੰਧ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਇੱਕ ਫਿੱਕੇ ਫੁੱਲ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਇੱਕ ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਫਲਦਾਇਕਤਾ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀ ਧਾਰਨਾ ਸੀ; ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ।

ਜੀਣਾ ਅਤੇ ਮਰਨਾ

ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਕੋਈ ਆਮ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਫੈਲੀ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਭਸਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਸੀ। ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਵੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਣਗਿਣਤ ਹੋਰ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾੜਨਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚ ਪੱਧਰ ਦੀ ਤਪੱਸਿਆ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਸ਼ਿਬੀ ਵਾਂਗ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ 'ਕਬੂਤਰ' ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਆਪਣਾ ਮਾਸ ਥੋੜ੍ਹਾ- ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਕੱਟਿਆ। ਦਧੀਚੀ ਵਾਂਗ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਕੇ ਰਾਕਸ਼ਸ ਵ੍ਰਿਤਾਸੁਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ, ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਰੀ ਬੂੰਦ ਤੱਕ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ-ਖੂਨ ਚੜ੍ਹਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ੰਕਰਾਚਾਰੀਆ ਬੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਉਨੱਤੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਵੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਏ। ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸਦਾ ਲਈ ਜੀਉਂਦੇ ਹਨ!

ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ

ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਅਟੱਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਹੁੰਦੇ ਸਨ - ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਬੱਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਤਾਕਤ ਸੀ! ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਵਾਲੇ ਡਾਕਟਰ ਸ਼ਿਆਮਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਖਰਜੀ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਸਨ - ਅਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਖਰੀ ਬਿਮਾਰੀ ਸੀ - ਲੰਬੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਬਚਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਅੰਤਿਮ ਜਵਾਬ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਕੋਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਡੀ ਲੰਬੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ। ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਰ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਕੋਲ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਨੂੰ ਉਹੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ

ਨੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਉਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਮੈਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਡਾਕਟਰ ਮੁਖਰਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣਿਆ, "ਹੁਣ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ।" ਉਸ ਘਟਨਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਬਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, ਤਪੱਸਿਆ, ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਪਰਮ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲਾਂ, ਚਰਚਾਵਾਂ, ਬੁੱਧੀ ਦੀਆਂ ਝਲਕਾਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਫਿੱਕਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਹਾਨਤਾ ਦਾ ਬੱਚਾ

ਇੱਕ ਯੁੱਗ-ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਰਿਹਾ - ਸਾਦਾ, ਨਿਮਰ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਹ ਦੇ, ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ, ਹੱਸਦਾ, ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਘ ਦੇ ਕੁਝ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ - ਕੋਈ ਸੰਘ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਕੇਂਦਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਗਠਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਆਦਿ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਸੰਘ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ?" "ਖੈਰ, ਇਹ ਡਾਕਟਰਸਾਹਿਬ ਹਨ", ਮੈਂ ਬਸ ਕਿਹਾ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੱਜਣ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜੋ ਡਾਕਟਰਜੀ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਡਾਕਟਰਜੀ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਅਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਡਾਕਟਰਜੀ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਉਹ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ 'ਮੁੰਡਾ ਕੇਸ਼ਵ' ਇੰਨੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਝਲਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਝਲਕ ਪਈ। ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਡਾਕਟਰਜੀ ਕੋਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਡਾਕਟਰ, ਤੁਸੀਂ ਕਿੰਨੇ ਮਹਾਨ ਹੋ ਗਏ ਹੋ! ਹਰ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁੰਡੇ ਕੇਸ਼ਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ!"

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਮਨੁੱਖ ਅਕਸਰ ਇਹ ਜਾਦੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਤੋਂ ਝਿਜਕਣ ਅਤੇ ਕੰਬਣ ਨਾ ਸਕਣ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਰਲ ਜਾਣ। ਸ਼੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਕਾਨਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਗੋਕੁਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾਦੂ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ, ਯਸ਼ੋਦਾ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਭਗਵਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਖਾਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਯਸ਼ੋਦਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡਾਂ ਨੂੰ ਨੱਚਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਈ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਪਲ ਲਈ ਸੀ। ਬੱਚੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਉਹੀ ਪੁਰਾਣੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ, ਸ਼ਰਾਰਤੀ, ਛੇੜਛਾੜ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਾਕ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਭੁੱਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ ਨਿਹੱਥੇ ਸਾਦਗੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਲ ਵਿੱਚ ਯਾਦ ਆਉਂਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਦਭੁਤ ਮਹਾਨਤਾ ਵਾਲੀ ਮਹਾਨ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸਨ ਜੋ ਸਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਹੈਰਾਨ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਲ ਰਲਦੇ ਸਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਸਨ! ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਸੀ। ਫਿਰ ਡਾਕਟਰ ਜੀ ਦੀ ਸਾਦੀ, ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਸ਼ਕਲ ਆਪਣਾ ਜਾਦੂ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਭ ਕੁਝ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਸਾਡੇ ਡਾਕਟਰ ਜੀ, ਸੰਘ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ, ਮਾਸ ਅਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਬਣੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਆਦਰਸ਼, ਇਸ ਕਹਾਵਤ ਦਾ ਰੂਪ,

(ਮਹਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ), ਸਾਰੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜੋਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਅਮਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇਸਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਢਾਲ ਸਕਣ।

XXXVIII. [illegible]

*[illegible], [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] - [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਹਿੱਤ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ।

ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਸਮੁੱਚੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਂ; ਸਾਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜੀਵਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਸਮਾਜ ਤੱਕ ਫੈਲਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਪੱਖਪਾਤ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸੰਘਥਨ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ

ਸਾਡੇ ਭਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਕਿਰਤ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਆਦਿ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਜ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਜੀਵਨਦਾਇਕ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਾਡੇ ਸੰਕਲਪ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਡੋਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਤਦ ਹੀ ਲੋਕ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਣਗੇ। ਜੇਕਰ, ਸਾਡੇ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਡੀਆਂ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਇਕਸਾਰ ਸਮਝਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਡੀਆਂ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਣਗੇ। ਪਰ, ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗੱਲ

ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਰੁਕਾਵਟ ਹੋਵੇਗੀ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਹਾਰਾ ਬਣਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉੱਚ ਨੈਤਿਕ ਚਰਿੱਤਰ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਏ ਹਾਂ।
ਮੈਂ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇਵਾਂਗਾ, ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਛਾਣਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕਿ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਖੇ 'ਡਾ. ਬੀ.ਐਸ. ਮੂੰਜੇ ਜਨਮ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਸਮਾਰੋਹ ਕਮੇਟੀ' ਦੀ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਿਸ ਦੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਸੱਤ ਨਾਮ ਚੁਣੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਰਾਜਾਜੀ ਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਸੰਘਚਾਲਕ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਲੈਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ। ਰਾਜਾਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਕੌੜਾ ਅਨੁਭਵ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਘਚਾਲਕ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜਾਜੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਓ, ਜੇਕਰ ਗੋਲਵਲਕਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਖਾਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਫਲਤਾ, ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ

ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਾਖਾ ਵਧੇਗੀ, ਉੱਥੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਡਾ ਪੱਕਾ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਖਾ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਤੇ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਸਵੈਮ ਸੇਵਕਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਿਯਮ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ - ਇਹ ਸਭ ਸਾਡਾ ਇਕ-ਮਨ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਯਤਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਵੱਲ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਤਾਜ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਿਰਫ਼ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸਫਲਤਾ।

ਘਰੇਲੂ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵਜੋਂ ਘਟਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵੱਲ ਝੁਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਰੂਸੀ ਰੂਪ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੋਵੇ, ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤੀਬਰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੁਆਰਾ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ 'ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ' ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਮਿਰਚਾਂ ਦੇ ਡੀਲਰਾਂ ਨੇ ਵੀ ਮਿਰਚਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨਾਜ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀਕਰਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਉਹ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਕਿੱਥੇ ਹੈ, ਜੋ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ? ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਆਤਮਾਹੀਣ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਰੜੇ ਮਾਰੇ ਜਾਣ, ਉਹ ਰੋਟੀ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਲਈ ਲਾਰਵੇਗਾ।

ਕਰਿੰਗਿੰਗ ਲੈਵਲ

ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਡਿੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸਿੰਧ ਤੋਂ ਉਜਾੜੇ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸੈਸ਼ਨ ਲਈ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟੀਨ-ਸ਼ੀਟਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਲਾਭ ਕਮਾਇਆ ਹੈ; ਕਿ ਇਹ ਚਾਦਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਵਿਸਥਾਪਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੌਂਪੜੀ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜਾਣ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਹੱਲ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਨ। ਜੇ ਉਹ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਏਗੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਲੋਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ

□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□, □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□

□□ □□□□ '□□ □□□□ □□□□□□ □□□

□□□, □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□, □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□□□ '□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□ □□ □□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□

□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□, □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□, □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□ □□, □□□□□ □□□□ □□□□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□, □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□, □□□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□ '□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ '□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□-□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□, □□□ □□□□□ □□□□ □□ □□ □□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□-□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□□

□□□ □□□ □□□□□ □□□ - □□□ □□□□□ □□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□!

2. □□□□□ □□ □□□□ □□□

□□□□ 2 □□□□□□ 1973
□□□□□□

□□□□ 1

□□□

ਸਾਰੇ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਭਰਾਵੋ।

ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰੀਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਸੋਚ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੰਘ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਘ ਸਾਡੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਲੀਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਉਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਰਸੰਘਚਾਲਕ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਆਲ-ਇੰਡੀਆ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਤਜਰਬੇ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਂਤ-ਸੰਘਚਾਲਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਸੰਘਚਾਲਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਵਾਂ।

ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਸੰਘਚਾਲਕ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸ਼੍ਰੀ ਮਧੂਕਰ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ - ਉਰਫ਼ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ - ਦੇਵਰਸ ਦੁਆਰਾ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ, ਏਕਤਾ, ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਭਰਾ, ਜਵਾਨ ਅਤੇ ਬੁੱਢੇ, ਸਾਡੇ ਪਰਮ ਪੂਜਾ ਸਰਸੰਘਚਾਲਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਟੀਚੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਸਾਰੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ।

ਸੈਂਟ /-

ਐਮ. ਐਸ. ਗੋਲਵਲਕਰ

ਮਿਤੀ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1973

ਪੱਤਰ 2

ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਵਾਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, "ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੋ", "ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰੋ"। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਇਕ ਪੂਜਾ ਲਈ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਸਰੀਰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜੀਵਨ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣਾ ਆਦਿ, ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਅਤੇ ਅਰਥਹੀਣ ਜਾਪੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਘ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਮੈਂ ਬ੍ਰਹਮਕਪਾਲ ਵਿਖੇ ਆਪਣੀ ਆਤਮ-ਸ਼ਰਾਧਾ ਦੀ ਰਸਮ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਰਸਮ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੈਂਟ /-

ਐਮ.ਐਸ. ਗੋਲਵਲਕਰ

ਮਿਤੀ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1973

ਪੱਤਰ 3

ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਭਰਾਵੋ-

ਪਰਮ ਪੂਜਨੀਯ ਡਾ. ਹੇਡਗੇਵਾਰ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ 21 ਜੂਨ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਮਿਲਿਆ। 1940; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦਾ ਔਖਾ ਦਫ਼ਤਰ
ਸਰਸੰਘਚਾਲਕ ਮੇਰੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਤਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਿੱਘਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ 33 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇੱਕ ਯੋਗ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ

ਸੌਂਪ ਦੇਵਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਵੀ ਕੁਸ਼ਲ ਕੰਮਕਾਜ ਅਤੇ ਟੀਚੇ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਹੁਣ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਲੰਬੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਜਾਂ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਂ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਪੀੜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਸੰਤ ਤੁਕਾਰਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਤੁਕ ਯਾਦ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੇਰੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੁਣੋ, ਪਵਿੱਤਰ ਦੋਸਤੋ:
ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲ, ਹੇ ਪ੍ਰਭੂ,ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹੈਂ।
ਤੁਕਾਰਾਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਚਰਨਾਂ
ਵਿੱਚ ਨਤਮਸਤਕ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਰਪਾ ਮੇਰੀ
ਰੱਖਿਆ ਕਰੇ।"

ਸੈਂਟ /-

ਐਮ.ਐਸ. ਗੋਲਵਲਕਰ

- ਬਾਰੇ-

3. ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦਾ ਅਰਥ (*)

ਹੇ ਪਿਆਰੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਨਮਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ! ਹੇ ਸਾਡੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਮਾਤ ਭੂਮੀ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਪਾਲਿਆ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ, ਹੇ ਮਹਾਨ ਅਤੇ ਧੰਨ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ, ਤੇਰੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਅਰਪਣ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਮਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਅਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਹੇ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮਾਤਮਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਝੁਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕਮਰ ਕੱਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿਓ। ਹੇ

ਪ੍ਰਭੂ! ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਜਿਸਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਚਰਿੱਤਰ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਜੋ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਗਿਆਨ ਜੋ ਉਸ ਕੰਡਿਆਲੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਬਣਾ ਦੇਵੇ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਬਹਾਦਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੌਕਿਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਆਦਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਸਦੀਵੀ ਸ਼ਰਧਾ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇ। ਸਾਡੀ ਜੇਤੂ ਸੰਗਠਿਤ ਕਾਰਜ ਸ਼ਕਤੀ, ਤੁਹਾਡੀ ਕਿਰਪਾ ਦੁਆਰਾ, ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਇਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਮਹਿਮਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ।

ਜੈ ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ

* ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ।

ਖ਼ਤਮ.